

ЗАТВЕРДЖЕНО
розпорядженням Кабінету Міністрів України
від 01.11.2024 р. № 1079

ПЛАН УПРАВЛІННЯ
РІЧКОВИМ БАСЕЙНОМ РІЧОК ПРИЧОРНОМОР'Я
НА 2025-2030 РОКИ

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОВЕРХНЕВИХ ТА ПІДЗЕМНИХ ВОД.....	7
1.1.Опис річкового басейну	7
1.1.1. Гідрографічне та водогосподарське районування	7
1.1.2. Клімат.....	7
1.1.3. Рельєф	7
1.1.4. Геологія	8
1.1.5. Гідрогеологія	8
1.1.6. Ґрунти.....	8
1.1.7. Рослинність.....	9
1.1.8. Тваринний світ	9
1.1.9. Гідрологічний режим.....	11
1.1.10. Специфіка річкового басейну	11
1.1.11. Типологія масивів поверхневих вод	12
1.1.12. Референційні умови	14
1.2.Визначення масивів.....	15
1.2.1. Поверхневі води	15
1.2.2. Підземні води	18
2. ОСНОВНІ АНТРОПОГЕННІ ВПЛИВИ НА КІЛЬКІСНИЙ ТА ЯКІСНИЙ	
СТАН ПОВЕРХНЕВИХ І ПІДЗЕМНИХ ВОД, У ТОМУ ЧИСЛІ ТОЧКОВИХ ТА	
ДИФУЗНИХ ДЖЕРЕЛ.....	21
2.1.Поверхневі води.....	21
2.1.1. Забруднення органічними речовинами.....	25
2.1.2. Забруднення біогенними речовинами.....	28
2.1.3. Забруднення небезпечними речовинами	35
2.1.4. Аварійне забруднення та вплив забруднених територій (полігонів,	
майданчиків, зон тощо)	35
2.1.5. Гідроморфологічні зміни	36
2.2.Підземні води	38
2.2.1. Забруднення.....	38
2.2.2. Об'єми/запаси.....	39
2.2.3. Інші істотні антропогенні впливи	43
3. ЗОНИ (ТЕРИТОРІЇ), ЯКІ ПІДЛЯГАЮТЬ ОХОРОНІ, ТА ЇХ КАРТУВАННЯ .	47
3.1. Об'єкти Смарагдової мережі.....	47
3.2. Зони санітарної охорони	49
3.3. Зони охорони цінних видів водних біоресурсів	49
3.4. Масиви поверхневих/підземних вод, які використовуються для	
рекреаційних, лікувальних, курортних та оздоровчих цілей, а також води,	
призначені для купання.....	49
3.5. Зони, вразливі до (накопичення) нітратів.....	51
3.6. Уразливі та менш уразливі зони, визначені відповідно до критеріїв, що	
затверджуються Міндовкіллям	51

4. КАРТУВАННЯ СИСТЕМИ МОНІТОРИНГУ, РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОГРАМ МОНІТОРИНГУ, ЩО ВИКОНУЮТЬСЯ ДЛЯ ПОВЕРХНЕВИХ ВОД (ЕКОЛОГІЧНИЙ І ХІМІЧНИЙ), ПІДЗЕМНИХ ВОД (ХІМІЧНИЙ І КІЛЬКІСНИЙ), ЗОН (ТЕРИТОРІЙ), ЯКІ ПІДЛЯГАЮТЬ ОХОРОНІ.....	53
4.1. Поверхневі води.....	53
4.1.1 Система моніторингу.....	53
4.1.2 Гідроморфологічна оцінка / стан.....	54
4.1.3 Оцінка хімічного стану.....	54
4.1.4 Оцінка екологічного стану.....	58
4.1.5 Оцінка екологічного потенціалу.....	60
4.2. Підземні води.....	60
4.2.1 Система моніторингу.....	60
4.2.2 Оцінка хімічного стану/оцінка ризику.....	62
4.2.3 Оцінка за об'ємами / запасами підземних вод.....	62
5. ПЕРЕЛІК ЕКОЛОГІЧНИХ ЦІЛЕЙ ДЛЯ ПОВЕРХНЕВИХ ВОД, ПІДЗЕМНИХ ВОД І ЗОН (ТЕРИТОРІЙ), ЯКІ ПІДЛЯГАЮТЬ ОХОРОНІ, ТА СТРОКИ ЇХ ДОСЯГНЕННЯ (У РАЗІ ПОТРЕБИ ОБҐРУНТУВАННЯ ВСТАНОВЛЕННЯ МЕНШ ЖОРСТКИХ ЦІЛЕЙ ТА/АБО ПЕРЕНЕСЕННЯ СТРОКІВ ЇХ ДОСЯГНЕННЯ).....	65
6. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ВОДОКОРИСТУВАННЯ.....	70
6.1. Економічний розвиток території басейну.....	70
6.2. Характеристика сучасного водокористування.....	71
6.2.1. Комунальне водокористування.....	74
6.2.2. Промислове водокористування.....	75
6.2.3. Водокористування у сільському господарстві.....	75
6.2.4. Водокористування на транспорті.....	76
6.2.5. Інші види водокористування.....	76
6.3. Прогноз потреб у воді основних галузей економіки.....	76
6.4. Інструменти економічного контролю.....	78
6.4.1. Окупність використання водних ресурсів.....	78
6.4.2. Тарифи на воду.....	83
7. ОГЛЯД ВИКОНАННЯ ПРОГРАМ АБО ЗАХОДІВ, ВКЛЮЧАЮЧИ ШЛЯХИ ДОСЯГНЕННЯ ВИЗНАЧЕНИХ ЦІЛЕЙ.....	86
8. ПОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПРОГРАМ (ПЛАНІВ) ДЛЯ РАЙОНУ РІЧКОВОГО БАСЕЙНУ ЧИ СУББАСЕЙНУ, ЇХ ЗМІСТ ТА ПРОБЛЕМИ, ЯКІ ПЕРЕДБАЧЕНО РОЗВ'ЯЗАТИ.....	96
8.1. Поверхневі води.....	96
8.1.1. Заходи, спрямовані на зменшення забруднення органічними, біогенними та небезпечними речовинами (дифузні та точкові джерела).....	96
8.1.2. Заходи, спрямовані на покращення/відновлення гідрологічного режиму та морфологічних показників у разі порушення вільної течії річок, гідравлічного зв'язку між руслами річок та їх заплавами, гідрологічних змін, модифікації морфології річок.....	98
8.2. Підземні води.....	98

8.3. Інші заходи.....	99
9. ЗВІТ ПРО ІНФОРМУВАННЯ ГРОМАДСЬКОСТІ ТА ГРОМАДСЬКЕ ОБГОВОРЕННЯ ПРОЄКТУ ПЛАНУ УПРАВЛІННЯ РІЧКОВИМ БАСЕЙНОМ.....	101
10. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНИХ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ, ВІДПОВІДАЛЬНИХ ЗА ВИКОНАННЯ ПЛАНУ УПРАВЛІННЯ РІЧКОВИМ БАСЕЙНОМ.....	104
11 ПОРЯДОК ОТРИМАННЯ ІНФОРМАЦІЇ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПЕРВИННОЇ, ПРО СТАН ПОВЕРХНЕВИХ І ПІДЗЕМНИХ ВОД	108
ДОДАТКИ.....	110
Додаток 1. Перелік визначених МПВ	111
Додаток 2. Характеристики МПЗВ РБР Причорномор'я	123
Додаток 3. Перелік випадків руйнувань, зупинень, порушень технологічного процесу підприємств.....	133
Додаток 4. Перелік об'єктів Смарагдової мережі в межах басейну.....	134
Додаток 5. Перелік місць рекреації та відпочинку населення в межах басейну	136
Додаток 6. Перелік пунктів моніторингу масивів поверхневих вод басейну річок Причорномор'я.....	137
Додаток 7. Інтегрована таблиця оцінки стану МПВ РБР Причорномор'я за 2022-2023 рр.....	139
Додаток 8. Досягнення екологічних цілей МПВ та МПЗВ	141
Додаток 9.1. Характеристика водокористування у басейні річок Причорномор'я, 2021 р., млн м ³	151
Додаток 9.2. Скиди зворотних вод у водні об'єкти в розрізі категорій вод, що скидаються	151
Додаток 10. Перелік загальнодержавних цільових програм обласних та місцевих програм фондів державних інвестиційних проєктів міжнародної технічної допомоги регіональних та місцевих інфраструктурних проєктів	152
Додаток 11. Повний перелік заходів басейну річок Причорномор'я.....	172
Додаток 12. Аналіз економічної ефективності програми заходів плану управління басейном річок Причорномор'я.....	173
 КАРТИ Плану управління річковим басейном річок Причорномор'я на 2025-2030 роки додаються окремим файлом у форматі .PDF.	

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

АЕЕ	Аналіз економічної ефективності
АЕС	Атомна електростанція
БСК ₅	Біохімічне споживання кисню за 5 діб
БУВР	Басейнове управління водних ресурсів
ВВП	Валовий внутрішній продукт
ВДВ	Валова додана вартість
ВЗ	Водоохоронна зона
ВКУ	Водний кодекс України
ВРД	Директива 2000/60/ЄС Європейського парламенту та Ради від 23 жовтня 2000 року «Про встановлення рамок діяльності Співтовариства в галузі водної політики» (Водна рамкова директива)
ВРП	Валовий регіональний продукт
ВРХ	Велика рогата худоба
ГВЕП	Головна водно-екологічна проблема
ГДК	Гранично допустима концентрація
ГЕС	Гідроелектростанція
ДАЗВ	Державне агентство України з управління зоною відчуження
Держводагентство	Державне агентство водних ресурсів України
Держгеонадра	Державна служба геології та надр України
Держекоінспекція	Державна екологічна інспекція України
ДЗК	Державний земельний кадастр
ДСНС	Державна служба надзвичайних ситуацій
ДФРР	Державний фонд регіонального розвитку
ЕЗПВ	Експлуатаційні запаси підземних вод
ЄЕК	Європейська економічна комісія ООН
ЄС	Європейський Союз
ЖКТ	Житлово-комунальне господарство
ЗСО	Зона санітарної охорони
ІЗМПВ	Істотно змінений масив поверхневих вод
КМ	Каналізаційна мережа
КМУ	Кабінет Міністрів України
КОС	Каналізаційні очисні споруди
КП	Комунальне підприємство
МБРР	Міжнародний банк з реконструкції та розвитку
Міндовкілля	Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України
МПВ	Масив поверхневих вод
МПЗВ	Масив підземних вод
НАН України	Національна академія наук України
НГО	Неурядова громадська організація
НКРЕКП	Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг
ОБСЕ	Організація з безпеки і співробітництва в Європі
ОМС	Органи місцевого самоврядування
ОНПС	Охорона навколишнього природного середовища

ООН	Організація Об'єднаних Націй
ПАТ	Приватне акціонерне товариство
ПВ	Побутові відходи
ПДВ	Податок на додану вартість
ПЕ	Популяційний еквівалент
ПЗ	Програма заходів
ПЗС	Прибережна захисна смуга
ПЗФ	Природно-заповідний фонд
ПрАТ	Приватне акціонерне товариство
ПРМІ	Проект розвитку міської інфраструктури
ПРПВ	Прогнозні ресурси підземних вод
ПУРБ	План управління річковим басейном
РБР	Район басейну річки
РНБО	Рада національної безпеки і оборони України
РОВР	Регіональний офіс водних ресурсів
СПАР	Синтетичні поверхнево-активні речовини
СЕО	Стратегічна екологічна оцінка
США	Сполучені Штати Америки
ТГ	Територіальна громада
ТЕС	Теплова електростанція
ТЕЦ	Теплоелектроцентраль
ТОВ	Товариство з обмеженою відповідальністю
УкрГМЦ	Український гідрометеорологічний центр
ФЧТ	Фонд чистих технологій
ХСК	Хімічне споживання кисню
ЦВВ	Централізоване водопостачання та водовідведення
ЦОВВ	Центральний орган виконавчої влади
ЧАЕС	Чорнобильська АЕС
ШМПВ	Штучний масив поверхневих вод

1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОВЕРХНЕВИХ ТА ПІДЗЕМНИХ ВОД

1.1. Опис річкового басейну

1.1.1. Гідрографічне та водогосподарське районування

Район басейну річок Причорномор'я повністю розташований на території України. Площа водозбору річок басейну – 26 674 км². Басейн охоплює 4.5% території України.

Район басейну річок Причорномор'я охоплює територію 3-ох областей України: Одеська (67,2%), Миколаївська (11%) та Херсонська (21,8%).

Гідрографічна мережа РБР Причорномор'я включає 68 річок із площею водозбору більше 10 км², 3 озера із площею більше 0.5 км² та 23 водосховища.

1.1.2. Клімат

Клімат басейну помірно континентальний з жарким сухим літом, м'якою малосніжною нестійкою зимою. Середня температура січня змінюється в межах від -5,0°C на півночі до -1,8°C на півдні; липня, відповідно, від +21,0 °C до +22,9°C.

Абсолютні максимуми температур сягають +40°C і більше, мінімуми до -20°C і нижче. Безморозний період триває 130-150 днів на півночі, 166-208 – на півдні.

Річна кількість опадів в межах басейну на півночі перевищує 450 мм, у центральній частині становить 400-450 мм, а у південній – 350-400 мм. Більша частина опадів припадає на теплу пору року.

Найсухішою є ділянка на південному сході морського узбережжя (Херсонська область), де за теплий період випадає менше 250 мм опадів. Влітку і взимку переважають вітри північних і північно-західних напрямків.

Відносна вологість повітря становить 85-86% взимку та 62-63% влітку. На морському узбережжі ці показники помітно вищі: 88-90% взимку та 76-78% влітку.

Клімат басейну посушливий, і це його головна негативна характеристика щодо умов розвитку сільського господарства. Центральні й південні території мають високу ймовірність настання тривалих бездощових періодів більше 40 днів – 60-80% і більше, понад 50 днів – 30-40% і більше. Серед несприятливих кліматичних явищ для басейну характерні суховії та пилові бурі (повторюваність - 3-8 днів на рік), грози (20 - 26 днів), град (2 дні), посухи, на морському узбережжі - тумани (20-30 днів на рік).

1.1.3. Рельєф

На території басейну виділяються два крупних орографічних елемента – Причорноморська низовина і Подільська височина.

Більша частина території розташована в межах Причорноморської низовини, яка є типовою рівниною. Максимальні відмітки її поверхні не перевищують 130–150 м і приурочені переважно до північної частини. Найбільш низькі ділянки простягаються вздовж морського узбережжя. Розчленованість незначна і зменшується з заходу на схід і в середньому складає 0,5–0,7 км/км².

Північно-західна частина розміщена на відрогах Подільської височини, що має в межах басейну найбільші абсолютні висоти (до 288 м) з глибоким (до 80–100 м) ерозійним долинно-яружним розчленуванням.

На південному заході територія басейну приурочена до південних схилів Центрально-Молдовської височини з абсолютними відмітками поверхні до 100-140 м над рівнем моря.

На даній території зустрічаються форми рельєфу різного генезису – акумулятивні, ерозійні, денудаційні, просадочні, штучні. Для північної і північно-східної частини басейну типовими є широкі вододіли (первинно-акумулятивні рівнини).

На південному сході – морські верхньопліоценові тераси. Уздовж морського узбережжя спостерігаються морські акумулятивні форми рельєфу – пляжі, коси, пересипи. Частина морських берегів, лиманів і озер є абразійними, обвальними, а подекуди зсувними.

Широко розповсюджені форми ерозійного рельєфу – долини річок і балки. Сукупною дією процесів ерозії і акумуляції були створені крупні річні долини з четвертинними і пліоценовими надзаплавними терасами. Поперечний профіль долин асиметричний. Через особливості тектоніки регіону і диференційованими вертикальними рухами окремих блоків, більш крутими і розчленованими є ліві схили долин. В гирлах балок і ярів часто зустрічаються конуси виносу.

В цілому більш рівнинний рельєф території сприяє інтенсивному господарському освоєнню краю.

1.1.4. Геологія

Територія басейну знаходиться в межах Причорноморської западини. За стратиграфічною повнотою та потужністю розрізів тут розрізняють дві частини: західну (розріз осадового чохла включає відклади від венду до антропогену) та східну (розріз осадового чохла включає відклади від крейди до антропогену). Структурний план як західної, так і східної частини характеризується пологим падінням осадових товщ у південно-західному та південному напрямках. Фундамент занурюється у південному та південно-західному напрямку.

Породи фундаменту в цій частині перекриті породами мезозою (нижньої та верхньої крейди), кайнозою (палеогену та неогену). Найбільший інтерес з точки зору гідрогеології представляють карбонатно-теригенні відклади неогену, потужність яких збільшується у південному напрямку. Древніші утворення кимерійського-альпійського структурного поверху залягають на значних глибинах.

1.1.5. Гідрогеологія

Територія басейну належить до Причорноморського артезіанського басейну. Гідрогеологічні умови Причорноморського артезіанського басейну дуже складні. Це обумовлено розмаїттям та невитриманістю розповсюдження як водовмісних, так і водотривких відкладів, фаціальною та літологічною мінливістю складу порід і строкатістю якісного складу підземних вод. Зважаючи на особливості гідрогеологічних умов, основними є водоносні горизонти у міоценових і пліоцен-четвертинних відкладах.

Для підземних вод Причорноморського артезіанського басейну характерна також мінливість мінералізації вод і широкого розвитку солонуватих і солоних вод.

1.1.6. Ґрунти

Положення басейну переважно в степовій та в меншій мірі лісостеповій ландшафтних зонах зумовило суцільне поширення чорноземних різновидів ґрунтів. Лише у долинах річок розвинені лучно-чорноземні і лучні й чорноземно-лучні солонцюваті ґрунти.

У ґрунтовому покриві переважають чорноземи: на півночі реградовані та типові, у центральній частині - звичайні, на півдні - чорноземи південні, на південному сході - темно-каштанові солонцюваті ґрунти. Внаслідок надзвичайно високого сільськогосподарського освоєння території, інтенсивного розорювання схилів земель в басейні поширена ерозія ґрунтів - водна та вітрова (дефляція ґрунтів), що охопила вже майже половину оброблюваних земель і завдає великої шкоди сільському господарству.

За схемою агроґрунтового районування України в межах басейну виділяють дві агроґрунтові зони. Північна частина басейну входить до Лісостепової агроґрунтової зони з чорноземами

потужними, реградованими, вилуженими і підзолистими. Переважають потужні (за профілем) ґрунти з малим і середнім вмістом гумусу. Степова чорноземна агроґрунтова зона охоплює центральну і південну частину території басейну і поділяється на дві агроґрунтові підзони. В агроґрунтовій підзоні Північного степу з чорноземами звичайними переважають малогумусні ґрунти різної потужності: на півночі - потужні й середньопотужні, на півдні - середньо- й малопотужні. Агроґрунтова підзона Південного степу з чорноземами південними виділяється поширенням малогумусних південних чорноземів середньої та малої потужності та темно-каштанові ґрунти. У цій підзоні вже розвинені залишково-солонцюваті чорноземи, лучно-чорноземні солонцюваті ґрунти і солонці.

В межах басейну спостерігається чітка зональна диференціація ґрунтів з півночі-північного заходу на південь, яка ускладнена азональними (незональними) ґрунтами долин річок.

В цілому чорноземні ґрунти мають високу родючість і становлять головне природне багатство краю. На жаль, внаслідок інтенсивного і не завжди правильного використання значна частина ґрунтового покриву помітно деградує. Ґрунти на схилах потерпають від водної та вітрової ерозії, внаслідок якої зменшується вміст гумусу та їх потужність.

1.1.7. Рослинність

Рослинний покрив басейну переважно степовий, на півночі — лісостеповий. За сучасним геоботанічним районуванням північні території входять до Дніпровсько-Бузького геоботанічного округу дубових степів. Тут поширені широколистяні ліси - дубові і дубово-грабові, складені з дубу черешчатого з домішкою дубу скельного. Лучні степи з просуванням на південь змінюються різнотравно-типчакowo-ковиловими степами з домішками степової рослинності на вапняках.

Центральну частину басейну займає смуга (підзона) різнотравно-типчакowo-ковилових степів, у межах якої виділяють Саратовський геоботанічний округ з багаторізнотравно-типчакowo-ковиловими степами і лучно-галофітними асоціаціями на південних відрогів Центрально-Молдовської височини, та Дністровсько-Бузький округ з різнотравно-типчакowo-ковиловими степами і байрачними дубовими перелісками.

Південно-західна приморська смуга типчакowo-ковилових степів представлена Дунай-Дністровським геоботанічним округом з типчакowo-ковиловими і полинно-типчакowo-ковиловими степами у комплексі з галофітними угрупованнями та солонцюватими луками. Межіріччя Дністровського та Тилігульського лиманів займає Дністровсько-Бузький геоботанічний район з типчакowo-ковиловими степами і рослинністю вапняків, які на ділянці прибережної смуги від Одеси до гирла Тилігульського лиману доповнюються полинно-типчакowo-ковиловими степами.

Майже скрізь природні степи перетворені в орні землі, зайняті сільськогосподарськими культурами. Крім того, значне місце займають сади і виноградники. Разом з тим, минулі степи перетинаються тепер полезахисними смугами, у яких ростуть засухостійкі види деревинно-чагарникової рослинності.

1.1.8. Тваринний світ

Тваринний світ представлений степовими, лісостеповими та інтразональними видами, серед яких поширені птахи, ссавці, плазуни, риби. В межах басейну виділені три зоогеографічні округи — Лісостеповий, Дунайсько-Дністровський і Причорноморський.

В межах Лісостепового зоогеографічного округу поширені такі лісові види фауни: серед ссавців — лось, кабан, вовк, борсук, кажани, білка, соня-полчок, полівка руда, куниця лісова, тхір темний (лісовий), лісовий кіт, олені - плямистий, шляхетний; птахи - орлани (могильник, підорлик), яструби (тетерев'ятник), шуліка червоний, осоїд, сокіл-балобан, сови (неясить сіра), дятли (малий, строкатий) синиці (гаєчка, довгохвоста), повзик, мухоловки (білошийка, мала); плазуни - гадюка звичайна, мідянка, веретениця.

У Дунай-Дністровському зоогеографічному окрузі основний фауністичний комплекс степовий, а в агроценозах - лісовий. Тут багато птахів, серед яких лунь польовий, дрохва, авдотка, фазан, сіра куріпка. У складі ссавців дикий кролик, хом'як, сліпиш білозубий, тхір степовий (світлий).

У Причорноморському зоогеографічному окрузі (округ річкових долин узбереж моря і лиманів) переважає водолюбна фауна.

Кілька десятків видів фауни занесені до Червоної книги світу і Червоної книги України і підлягають охороні.

Основними видами водних біоресурсів є:

- р. Тилігул - плітка звичайна (*Rutilus rutilus*), лящ звичайний (*Abramis brama*), плоскирка європейська (*Blicca bjoerkna*), головень європейський (*Squalius cephalus*), в'язь звичайний* (*Leuciscus idus*), краснопірка звичайна (*Scardinius erythrophthalmus*), окунь річковий (*Perca fluviatilis*), синець звичайний (*Ballerus ballerus*), лин європейський (*Tinca tinca*), щука звичайна (*Esox lucius*), карась сріблястий (*Carassius gibelio*), сом європейський (*Silurus glanis*), сазан європейський (*Cyprinus carpio*), білізна звичайна (*Leuciscus aspius*), судак звичайний (*Sander lucioperca*), амур білий (*Ctenopharyngodon idella*), товстолобик строкатий (*Hypophthalmichthys nobilis*), товстолобик білий (*Hypophthalmichthys molitrix*), йорж звичайний (*Gymnocephalus cernua*), клепець (*Ballerus sapa*), в'юн звичайний (*Misgurnus fossilis*), пічкур звичайний (*Gobio gobio*), бичок-бабка (*Neogobius fluviatilis*), колючка триголкова (*Gasterosteus aculeatus*), рак довгопалий (*Astacus leptodactylus*);

- Тилігульський лиман - бичок чорний (*Gobius niger*), бичок-зеленчак (*Zosterisessor ophiocephalus*), бичок-кругляк (*Neogobius melanostomus*), бичок-бабка (*Neogobius fluviatilis*), лисун мармуровий (*Pomatoschistus marmoratus*), атерина піщана (*Atherina boyeri*), глось (*Platichthys flesus*), піленгас (*Planiliza haematocheilus*), колючка південна (*Pungitius platygaster*), іглиця пухлощока (*Syngnathus abaster*), іглиця довгорила (*Syngnathus typhle*), зеленушка плямиста (*Symphodus ocellatus*), тюлька звичайна (*Clupeonella cultriventris*), барабуля (*Mullus barbatus*), пузанок (*Alosa tanaica*), амур білий (*Ctenopharyngodon idella*), товстолобик строкатий (*Hypophthalmichthys nobilis*), товстолобик білий (*Hypophthalmichthys molitrix*), тарань (*Rutilus heckelii*), судак звичайний (*Sander lucioperca*), щука звичайна (*Esox lucius*), окунь річковий (*Perca fluviatilis*), сазан європейський (*Cyprinus carpio*), карась сріблястий (*Carassius gibelio*), лин європейський (*Tinca tinca*), плоскирка європейська (*Blicca bjoerkna*), краснопірка звичайна (*Scardinius erythrophthalmus*), клепець (*Ballerus sapa*);

- річки Когильник, Сарата, Хаджидер, Куяльник, Березень - плітка звичайна (*Rutilus rutilus*), плоскирка європейська (*Blicca bjoerkna*), головень європейський (*Squalius cephalus*), краснопірка звичайна (*Scardinius erythrophthalmus*), лящ звичайний (*Abramis brama*), окунь річковий (*Perca fluviatilis*), синець звичайний (*Ballerus ballerus*), лин європейський (*Tinca tinca*), щука звичайна (*Esox lucius*), карась сріблястий (*Carassius gibelio*), сом європейський (*Silurus glanis*), сазан європейський (*Cyprinus carpio*), білізна звичайна (*Leuciscus aspius*), судак звичайний (*Sander lucioperca*), амур білий (*Ctenopharyngodon idella*), товстолобик строкатий (*Hypophthalmichthys nobilis*), товстолобик білий (*Hypophthalmichthys molitrix*), йорж звичайний (*Gymnocephalus cernua*), клепець (*Ballerus sapa*), в'юн звичайний (*Misgurnus fossilis*), пічкур звичайний (*Gobio gobio*), бичок-бабка (*Neogobius fluviatilis*), колючка триголкова (*Gasterosteus aculeatus*), рак довгопалий (*Astacus leptodactylus*);

- оз. Сасик, лимани Хаджибейський, Хаджидер, Куяльницький - бичок чорний (*Gobius niger*), бичок-зеленчак (*Zosterisessor ophiocephalus*), бичок-кругляк (*Neogobius melanostomus*), бичок-бабка (*Neogobius fluviatilis*), лисун мармуровий (*Pomatoschistus marmoratus*), атерина піщана (*Atherina boyeri*), глось (*Platichthys flesus*), піленгас (*Planiliza haematocheilus*), колючка південна (*Pungitius platygaster*), іглиця пухлощока (*Syngnathus abaster*), іглиця довгорила (*Syngnathus typhle*), зеленушка плямиста (*Symphodus ocellatus*), тюлька звичайна (*Clupeonella*

cultiventris), барабуля (*Mullus barbatus*), пузанок (*Alosa tanaica*), амур білий (*Stenopharyngodon idella*), товстолобик строкатий (*Hypophthalmichthys nobilis*), товстолобик білий (*Hypophthalmichthys molitrix*), тарань (*Rutilus heckelii*), судак звичайний (*Sander luciperca*), щука звичайна (*Esox lucius*), окунь річковий (*Perca fluviatilis*), сазан європейський (*Cyprinus carpio*), карась сріблястий (*Carassius gibelio*), лин європейський (*Tinca tinca*), плоскирка європейська (*Blicca bjoerkna*), краснопірка звичайна (*Scardinius erythrophthalmus*), клепець (*Ballerus sara*) (*види, занесені до Червоної книги України).

1.1.9. Гідрологічний режим

Кліматичні умови та рельєф території обумовили наступні особливості гідрологічного режиму річок басейну Причорномор'я.

Всі річки маловодні, більшість з них влітку пересихають. Найбільший об'єм середнього річного стоку у річок Тилігул та Когильник (понад 40 млн м³); у річки В. Куяльник - менше 30 млн м³; у річки М. Куяльник - менше 20 млн м³. У всіх інших річок об'єм середнього річного стоку становить менше 10 млн м³. Більша частина річкового стоку (80-90%) проходить у весняний період.

Живлення річок, переважно, снігове. Щорічний режим характеризується весняною повінню і тривалою літньо-осінньою меженню з рідкими зливовими паводками. У зв'язку з частими відлигами зимою, що призводять до часткового або повного танення снігу, відбувається формування зимових паводків різної інтенсивності та водності. За рахунок таких умов навесні часто формуються невисокі водопілля з максимальними витратами води, часто нижчими за зимові паводки у січні-лютому.

Річки басейну не дренують основні водоносні горизонти і тому практично не мають підземного живлення. Нетривалий весняний стік, відсутність стоку в теплий період зумовлюють край нерівномірний розподіл стоку, призводять до пересихання їх улітку. Після проходження повені більшість річок, як правило, пересихають, причому пересихання нерідко триває до наступного сніготанення.

Тривалість льодоставу 1-2 місяці. Очищення від льоду річок відбувається на початку та всередині березня, без льодоходів.

Похил русел річок незначний (від 0,8 до 1,6 м/км), течія повільна.

В останні роки спостерігається зменшення водності більшості річок. Відбувається це в основному через кліматичні зміни (підвищення середньорічних значень температури повітря, перерозподіл кількості і інтенсивності опадів, збільшення кількості посушливих явищ в літній період), так і антропогенна діяльність (надмірна розораність водозбору, випрямлення русел тощо).

Також необхідно відмітити, що на річках басейну відсутні гідрологічні пости. Це не дає можливості своєчасно одержувати фактичні дані про витрати та рівні води на річках. Всі значення щодо величини стоку вираховуються за непрямыми даними.

1.1.10. Специфіка річкового басейну

Басейн річок Причорномор'я не має основної річки, територія складається з порівняно невеликих басейнів багатьох річок. Басейн має приморське положення. Територія басейну розділена на 3 окремі частини.

Широкий вихід в Азово-Чорноморський басейн і великі річкові магістралі (Дунай, Дніпро) визначають великі переваги транспортно-географічного положення і рекреаційний потенціал басейну. Тут розміщені найкрупніші порти України: Одеса, Чорноморськ, Південний. З урахуванням розвиненої транспортної інфраструктури та мережі сухопутного транспорту, регіон має дуже високий транспортно-розподільний та міжнародний транзитний потенціал, який слід розглядати як головний чинник економічного розвитку краю та країни загалом.

Басейн розміщений переважно у степовій, частково, - лісостеповій природних зонах. Це визначає його головне природне багатство - земельні ресурси. Однак негативним є те, що значна територія басейну за кліматичними умовами відноситься до районів нестійкого, недостатнього зволоження та посушливої зони. Тому всі річки маловодні. У зв'язку з цим дуже гостро стоїть проблема їх екологічного захисту та очищення.

Ще однією особливістю річок Причорномор'я є те, що поверхневі та підземні води не задовольняють потреби господарства та населення. Тому вода в регіон постачається із сусідніх річкових басейнів. Так фактично єдиним джерелом водопостачання однієї з найбільшої агломерації України – Одеської – є річка Дністер. Для зрошення сільськогосподарських угідь в Херсонській області використовується дніпровська вода; в Миколаївській - південно-бузька, в Одеській - дунайська і дністровська.

Природні озера на території Одеської та Миколаївської областей представлені лиманами, які займають затоплені пониззя річкових долин. В Херсонській області на прибережній території є багато невеликих озер лагунного походження.

1.1.11. Типологія масивів поверхневих вод

Типологію МПВ виконано відповідно до Методики визначення масивів поверхневих та підземних вод (далі - Методика), затвердженої наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 14 січня 2019 року № 4, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 22 березня 2019 року за № 287/33258, з метою деталізації гідрографічного районування території України, підготовки програми державного моніторингу вод, а також розроблення та оцінки ефективності виконання ПУРБ.

У РБР Причорномор'я визначені МПВ п'яти категорій поверхневих вод – річки, озера, штучні та істотно змінені масиви поверхневих вод, перехідні та прибережні води.

Для типології та делініяції річок та озер застосовано систему А Директиви 2000/60/ЄС Європейського парламенту та Ради «Про встановлення рамок діяльності Співтовариства в галузі водної політики» (табл. 1, табл. 2).

Таблиця 1. Дескриптори для річок (система А)

Дескриптори		
Висота водозбору, м	Площа водозбору, км ²	Геологічні породи
<ul style="list-style-type: none"> Середньогір'я: понад 800 низькогір'я: 500 – 800 височина: 200 – 500 низовина: < 200 	<ul style="list-style-type: none"> малі: 10 - 100 середні: >100 - 1000 великі: >1 000 - 10 000 дуже великі: > 10 000 	<ul style="list-style-type: none"> вапнякові силікатні органічні

Таблиця 2. Дескриптори для озер (система А)

Дескриптори			
Висота водозбору, м	Середня глибина, м	Площа водного дзеркала, км ²	Геологічні породи
<ul style="list-style-type: none"> височина: 200 – 500 низовина: < 200 	<ul style="list-style-type: none"> мілке: <3 середнє за глибиною: 3 – 15 глибоке: >15 	<ul style="list-style-type: none"> мале: 0,5 – 1 середнє: 1 – 10 велике: 10 – 100 	<ul style="list-style-type: none"> вапнякові силікатні органічні

Для типології МПВ категорії «перехідні води» та «прибережні води» використано систему В ВРД.

Для «перехідних вод», крім екорегіону та солоності, із числа обов'язкових дескрипторів, використовується додатковий показник – походження (Таблиця 3). Цей показник, як додатковий дескриптор, було включено за прикладом Румунії та Болгарії.

Таблиця 3. Дескриптори для перехідних вод (система В)

Екорегіон	Солоність, ‰	Походження
<ul style="list-style-type: none"> Чорне море Азовське море 	<ul style="list-style-type: none"> олігогалинні 0.5 до < 5 мезогалинні 5 до < 18 полігалинні 18 до < 30 еврігалинні < 40 	<ul style="list-style-type: none"> узмор'я лимани відкриті лимани закриті

Для «прибережних вод» крім екорегіону, солоності, використовуються додаткові показники – експозиція (захищеність від хвиль та вітру), переважаючий склад донних відкладів (таблиця 4).

Таблиця 4. Дескриптори для прибережних вод (система В)

Екорегіон	Солоність, ‰	Експозиція	Донні відклади
<ul style="list-style-type: none"> Чорне море Азовське море 	<ul style="list-style-type: none"> опріснені < 0.5 олігогалинні 0.5 до < 5 мезогалинні 5 до < 18 полігалинні 18 до < 30 еврігалинні 30 до < 40 	<ul style="list-style-type: none"> захищені (затоки, бухти) відкриті (мисові зони, пряме узбережжя) 	<ul style="list-style-type: none"> глинисто-мулисті мулисто-піщані піщані

РБР Причорномор'я знаходиться в межах одного екорегіону – Понтійська провінція (номер 12).

За площею водозбору річки басейну віднесено до малих (з площею водозбору менше 100 км²), середніх (від 100 до 1000 км²) та великих (від 1000 до 10 000 км²) річок.

Відповідно до висоти водозбору річки басейну розташовані на низовині (менше, ніж 200).

Геологічні породи басейну представлені двома типами: вапнякові (Ca) та силікатні (Si).

Таблиця 5. Типи МПВ категорії «річки»

№	Код типу	Тип
1	UA_R_12_S_1_Ca	мала річка на низовині в вапнякових породах
2	UA_R_12_S_1_Si	мала річка на низовині в силікатних породах
3	UA_R_12_M_1_Ca	середня річка на низовині в вапнякових породах
4	UA_R_12_M_1_Si	середня річка на низовині в силікатних породах
5	UA_R_12_L_1_Si	велика річка на низовині в силікатних породах

У категорії «озера» визначено 1 тип МПВ (табл. 6).

Таблиця 6. Тип МПВ категорії «озера»

№	Код типу	Тип
1	UA_L_12_M_1_SH_Si	середнє озеро на низовині мілке в силікатних породах

У категорії «перехідні води» визначено 6 типів МПВ (табл. 7).

Таблиця 7. Типи МПВ категорії «перехідні води»

№ п/п	Код типу	Тип
1	UA_TW_M5_O_C	Олігогалинні закриті лимани
2	UA_TW_M5_M_O	Мезогалинні відкриті лимани
3	UA_TW_M5_M_C	Мезогалинні закриті лимани
4	UA_TW_M5_P_O	Полігалинні відкриті лимани
5	UA_TW_M5_E_O	Еврігалинні відкриті лимани
6	UA_TW_M5_E_C	Еврігалинні закриті лимани

Визначено 4 типи МПВ категорії «прибережні води» (табл. 8)

Таблиця 8. Типи МПВ категорії «прибережні води»

№ п/п	Код типу	Тип
1	UA_CW_M5_M_EX_S_CS	Мезогалинні захищені мілкі глинисто-мулисті
2	UA_CW_M5_M_EX_S_SS	Мезогалинні захищені мілкі мулисто-піщані
3	UA_CW_M5_M_SH_S_S	Мезогалинні відкриті мілкі піщані
4	UA_CW_M5_M_SH_S_SS	Мезогалинні відкриті мілкі мулисто-піщані

1.1.12. Референційні умови

В основі оцінки екологічного стану МПВ лежить порівняння біологічних показників (донні макробезхребетні, макрофіти, фітобентос, фітопланктон і риби) з референційними умовами, які характеризують стан МПВ, який не зазнав антропогенного впливу або він є мінімальним.

Референційні умови визначаються на основі даних отриманих з референційних ділянок, шляхом моделювання (прогнозні моделі або методи ретроспективного прогнозування, що враховують історичні, палеогеографічні та інші доступні дані, що забезпечують достатній рівень достовірності величин для референційних умов для кожного типу МПВ) або за допомогою комбінації цих методів чи на основі експертної думки.

Для встановлення референційних значень для біологічних показників на основі даних отриманих з референційних ділянок необхідно встановити такі ділянки для кожного типу МПВ всіх природних категорій. Мережа повинна охоплювати достатню кількість ділянок, щоб забезпечити достатній рівень достовірності та враховувати мінливість значень для показників, що відповідають відмінному екологічному стану даного типу МПВ.

Основні критерії вибору референційних ділянок:

- характеризують стан МПВ без антропогенного впливу або з мінімальним впливом;
- відсутня промисловість чи інтенсивне сільське господарство,
- концентрації специфічних синтетичних забруднюючих речовин дорівнюють нулю або нижчі за межі виявлення,
- відсутні морфологічні зміни,
- водозабір і регулювання стоку спричиняють лише незначні коливання рівнів води і не впливають на якість поверхневих вод,
- рослинність прибережної зони відповідає типу МПВ та географічному положенню,
- відсутні інвазивні види,
- рибальство та аквакультура не впливають на функціонування екосистеми.

Відповідно до пункту 2 Розділу VII Методики віднесення масиву поверхневих вод до одного з класів екологічного та хімічного станів масиву поверхневих вод, а також віднесення штучного або істотно зміненого масиву поверхневих вод до одного з класів екологічного потенціалу штучного або істотно зміненого масиву поверхневих вод, затвердженої наказом Міністерства екології та природних ресурсів України 14 січня 2019 р. № 5, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 05 лютого 2019 року за № 127/33098, типоспецифічні референційні умови можуть також визначатися на основі наявних референційних ділянок на території інших країн для такого самого типу МПВ або ж шляхом поєднання процедур зазначених вище.

Враховуючи те, що в Україні референційні умови для всіх типів МПВ не визначені, було запропоновано використати референційні умови, які встановлені для аналогічних або схожих типів у сусідніх країнах ЄС, а саме Словачкій Республіці та Румунії.

Методологія включає біологічні показники (донні макробезхребетні, фітопланктон, фітобентос, макрофіти, відповідно макроводорості і покритонасінні) для чотирьох природних категорій поверхневих вод (річки, озера, перехідні води та прибережні води), які були виділені в Україні.

Для кожного типу масиву поверхневих вод встановлюються референційні умови, що є початковими величинами для встановлення граничних значень класів і використовуються для визначення екологічного стану масиву поверхневих вод.

Екологічні нормативи якості (ЕНЯ) затверджено наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 01 квітня 2024 р. № 332 «Про затвердження екологічних нормативів якості води для визначення екологічного стану масиву поверхневих вод та Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства екології та природних ресурсів України», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 29 травня 2024 р. за № 789/42134 та № 790/42135.

У оновленні ПУРБ необхідно передбачити визначення референційних умов (в тому числі і для показника «рибна фауна») з використанням даних державного моніторингу вод та оновлення типоспецифічних класифікацій для оцінки екологічного стану/потенціалу масивів поверхневих вод.

1.2. Визначення масивів

1.2.1. Поверхневі води

У РБР Причорномор'я визначення МПВ проводилося на 68 річках та 3 озерах (згідно з даними геопорталу «Водні ресурси України» Державного агентства водних ресурсів України).

В межах РБР Причорномор'я визначено 231 МПВ. Визначені МПВ відносяться до таких категорій поверхневих вод:

- річки,
- озера,
- штучні (ШМПВ) та істотно змінені (ІЗМПВ),
- перехідні води,
- прибережні води.

Категорія «річки»

Згідно з Методикою визначено 127 МПВ. Кількість визначених МПВ залежно від дескрипторів та типів наведена у таблиці 9 та 10.

Таблиця 9. Розподіл МПВ категорії «річки» за дескрипторами

Дескриптор	Показник	Кількість МПВ
за екорегіоном	Понтійська провінція	127
за площею водозбору	малих (S)	61
	середніх (M)	62
	великих (L)	4
за висотою водозбору	на низовині	127
за геологічними породами	в силікатних породах	116
	в вапнякових породах	11

Таблиця 10. Розподіл МПВ категорії «річки» за типами

№	Код типу	Тип	Кількість визначених МПВ
1	UA_R_12_S_1_Ca	мала річка на низовині в вапнякових породах	3
2	UA_R_12_S_1_Si	мала річка на низовині в силікатних породах	58
3	UA_R_12_M_1_Ca	середня річка на низовині в вапнякових породах	8
4	UA_R_12_M_1_Si	середня річка на низовині в силікатних породах	54
5	UA_R_12_L_1_Si	велика річка на низовині в силікатних породах	4

Категорія «озера»

Визначено 3 МПВ (табл. 11) в РБР Причорномор'я.

Таблиця 11. МПВ категорії «озера»

№	Код типу	Тип	Кількість визначених МПВ
5	UA_L_12_M_SH_1_Si	середнє озеро на низовині мілке в силікатних породах	3

Категорія «перехідні води»

Визначено 18 МПВ в РБР Причорномор'я.

Таблиця 12. Типи МПВ категорії «перехідні води»

№	Код типу	Тип	Кількість визначених МПВ
1	UA_TW_M5_O_C	Олігогалинні закриті лимани	1
2	UA_TW_M5_M_O	Мезогалинні відкриті лимани	6
3	UA_TW_M5_M_C	Мезогалинні закриті лимани	1
4	UA_TW_M5_P_O	Полігалинні відкриті лимани	7
5	UA_TW_M5_E_O	Еврігалинні відкриті лимани	2
6	UA_TW_M5_E_C	Еврігалинні закриті лимани	1

Категорія «прибережні води»

Визначено 9 МПВ в РБР Причорномор'я.

Таблиця 13. Типи МПВ категорії «прибережні води»

№	Код типу	Тип	Кількість визначених МПВ
1	UA_CW_M5_M_EX_S_CS	Мезогалинні захищені мілкі глинисто-мулисті	1
2	UA_CW_M5_M_EX_S_SS	Мезогалинні захищені мілкі мулисто-піщані	2
3	UA_CW_M5_M_SH_S_S	Мезогалинні відкриті мілкі піщані	2
4	UA_CW_M5_M_SH_S_SS	Мезогалинні відкриті мілкі мулисто-піщані	4

Категорія «істотно змінені масиви поверхневих вод».

У басейні визначено **70 ІЗМПВ**. Частка ІЗМПВ від загальної кількості МПВ в РБР Причорномор'я становить **30%**. Основна частина (53 МПВ) віднесені до ІЗМПВ з причини зарегульованості.

16 МПВ віднесені до ІЗМПВ з причини спрямлення.

1 МПВ віднесено до ІЗМПВ з причини поєднання зарегульованості та спрямлення русла (рис.1).

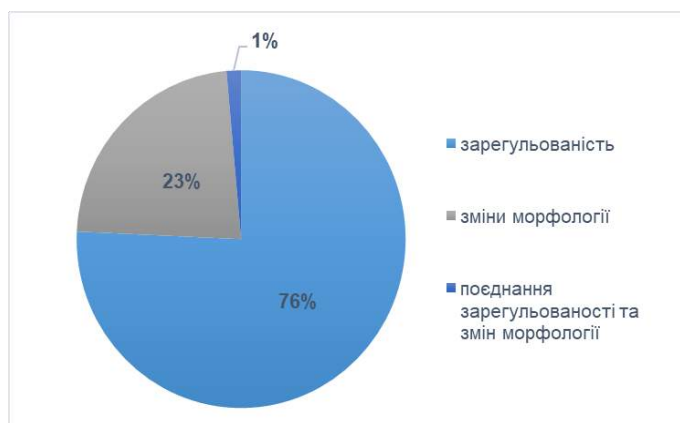

Рисунок 1. Розподіл ІЗМПВ за причинами гідроморфологічних навантажень (%)

Категорія «штучні масиви поверхневих вод».

У басейні Причорномор'я визначено 4 МПВ, які є каналами.

Відсотковий розподіл визначених МПВ в РБР Причорномор'я за категоріями представлений на рисунку 2.

Рисунок 2. Розподіл визначених МПВ за категоріями (%)

Кожному із 231 МПВ, визначеному в РБР Причорномор'я, присвоєно унікальний код, який має вигляд:

UA_M5.8_YYYY

- UA – Україна
- M5.8 – код РБР Причорномор'я (згідно наказу Міністерства екології та природних ресурсів України № 103 від 29 березня 2017 р. «Про затвердження Меж районів річкових басейнів, суббасейнів та водогосподарських ділянок»)
- YYYY – унікальний номер визначеного МПВ в РБР Причорномор'я.

Кожен лінійний МПВ (категорії «річки», «ШМПВ або ІЗМПВ») має довжину (км). Довжина МПВ в РБР Причорномор'я коливається від 0,8 км (UA_M5.8_0098 – р.Суха Журавка) до 107,2 км (UA_M5.8_0138 – р.Тилігул).

На рисунку 3 представлений розподіл визначених лінійних МПВ в РБР Причорномор'я за довжиною.

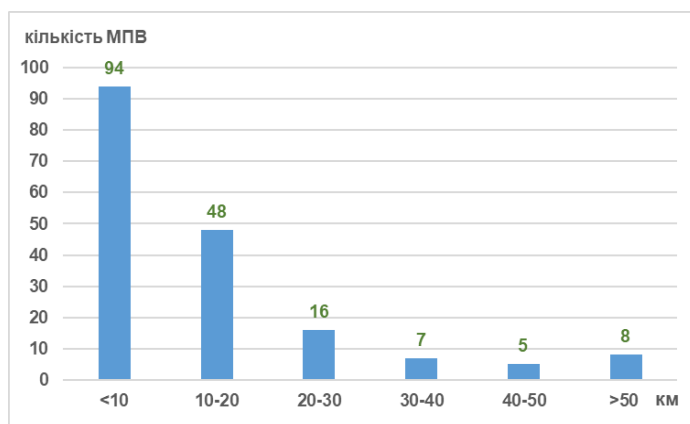

Рисунок 3. Розподіл визначених лінійних МПВ за довжиною

Кожний полігональний МПВ (категорії «озера», «ШМПВ або ІЗМПВ», «перехідні води», «прибережні води») має площу (км²). Площа МПВ в РБР Причорномор'я коливається від

0,16 км² (UA_M5.8_0202 – Цибулівське водосховище) до 1713 км² (UA_M5.8_0230 – прибережні води району басейну річок Причорномор'я).

На рисунку 4 представлений розподіл визначених полігональних МПВ в РБР Причорномор'я залежно від площі.

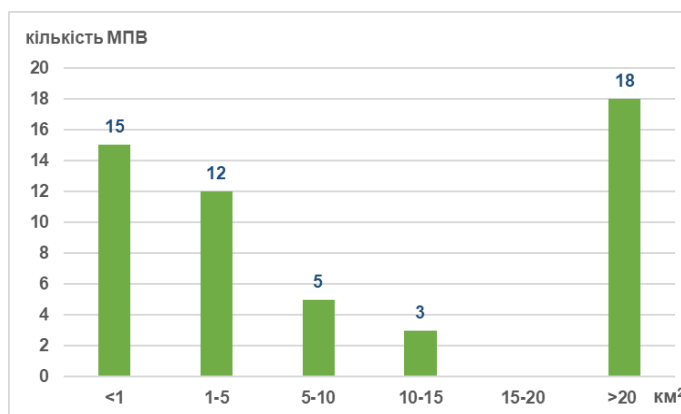

Рисунок 4. Розподіл визначених полігональних МПВ залежно від площі

1.2.2. Підземні води

Визначення МПЗВ виконано відповідно до Методики визначення масивів поверхневих та підземних вод, затвердженою Міністерством екології та природних ресурсів України від 14 січня 2019 р. № 4, заєрестрованим в Міністерстві юстиції України 22 березня 2019 р. за № 287/33258.

Визначення МПЗВ включає поділ водоносних горизонтів на менші одиниці, попереднє встановлення меж МПЗВ на основі окремих характеристик та наявних знань щодо гідрогеологічних систем та антропогенного впливу.

Визначення розпочинається із аналізу геологічних карт та даних по свердловинах з метою відокремлення різних гідрогеологічних одиниць у межах водоносного горизонту. Насамперед, приділяється увага тим водоносним комплексам, запаси яких можуть забезпечувати водозабір у більше, ніж 10 м³ на добу.

Спочатку розглядають наймолодші водоносні комплекси. Як правило, межі басейнів поверхневих вод апроксимуються із межами басейнів підземних вод, а потім здійснюється визначення МПЗВ для глибших водоносних комплексів, межі яких виходять за межі басейнів поверхневих вод.

Коди визначених МПЗВ формуються таким чином:

UAM5800N100

- UA – Україна,
- M58 – код басейну річок Причорномор'я,
- 0 – суббасейн річки, згідно з Водним кодексом,
- 0N – геологічна система (геологічний вік водовмісних порід),
- 100 – номер МПЗВ.

В РБР Причорномор'я виділено 6 МПЗВ, з яких 3 МПЗВ у безнапірних водоносних горизонтах та 3 МПЗВ у напірних водоносних горизонтах підземних вод. Напірні МПЗВ використовуються для централізованого та нецентралізованого водопостачання населення та підприємств. Характеристика визначених МПЗВ наведена у Додатку 2.

Таблиця 14. Визначені МПЗВ

Об'єднаний код МПЗВ	МПЗВ	Площа МПЗВ, км ²
---------------------	------	-----------------------------

Безнапірні МПЗВ		
UAM5800N100	МПЗВ у алювіальних плейстоцен-верхньопліоценових відкладах	5694
UAM5800N200	МПЗВ у алювіальних верхньопліоценових відкладах	851,7
UAM5800N300	МПЗВ у балтських відкладах	2835
Напірні МПЗВ		
UAM5800N400	МПЗВ у верхньоміоценових відкладах	5980
UAM5200N500	МПЗВ у верхньосарматських відкладах	16478
UAM5800N600	МПЗВ у середньосарматських відкладах	20990

МПЗВ у алювіальних плейстоцен- верхньопліоценових відкладах (UAM5800N100) виділений у південно-східній частині території басейну (південно-західна частина Херсонської області), в межах водогосподарської ділянки Узбережжя Чорного моря між Дніпровським лиманом та Кримським півостровом.

МПЗВ у алювіальних верхньопліоценових відкладах (UAM5800N200) розташований на південно-західній частині території басейну (південний захід Одеської області), в межах водогосподарської ділянки Узбережжя Чорного моря між гирлом р. Дунай та Дністровським лиманом.

На окремих площах пліоценовий алювій перекритий плейстоценовим. У такому випадку існує спільний алювіальний водоносний горизонт. Мінералізація води змінюється від 0,1-0,8 до 1,5-5,0 г/дм³; переважають прісні води з сухим залишком до 1 г/дм³. У приморській частині, а також поблизу солоних лиманів мінералізація підземних вод сягає 50–70 г/дм³. За хімічним складом води змішаного типу, але переважно гідрокарбонатні кальцієво-магнієві, хлоридно-гідрокарбонатні магнієво-кальцієві та хлоридно-сульфатні магнієво-натрієві. Підземні води в алювіальних відкладах верхнього пліоцену містять значні ресурси прісних вод і широко використовуються населенням для господарсько-питного водопостачання, у тому числі і централізованого (м. Білгород-Дністровський, смт Сергіївка Одеської області).

Води балтських відкладів у місцях їх розповсюдження широко використовуються для водопостачання сільських населених пунктів численними колодзями та каптованими джерелами. За мінералізацією і хімічним складом в північній частині розповсюдження води балтських відкладів прісні (0,4 – 0,9 г/дм³) гідрокарбонатні магнієві. В південній частині відзначається переважання сульфатів над гідрокарбонатами, а також підвищений вміст хлоридів. Водоносний горизонт є перспективним для подальшого використання.

Безнапірні водоносні горизонти і комплекси, які виділені в межах басейну, перекриті з поверхні елювіальними, еолово-делювіальними лесоподібними суглинками та слабо проникними червоно-бурими глинами, і на більшій території свого поширення безпосередньо з поверхневими екосистемами не пов'язані.

МПЗВ у балтських відкладах (UAM5800N300) розташований у північно-західній частині території басейну, в межах водогосподарських ділянок Узбережжя Чорного моря між Дністровським та Дніпровським лиманами, а також р. Тилігул з лиманом. Займає північну частину Одеської області.

МПЗВ у верхньоміоценових відкладах (UAM5800N400) розташований у південно-східній частині території басейну (південно-західна частина Херсонської області), в межах водогосподарської ділянки Узбережжя Чорного моря між Дніпровським лиманом та Кримським півостровом. Водовмісні породи у відкладах понтичного, меотичного та сарматського регіюрусів верхнього міоцену (N_{1p+m+s}) не розділені водотривкими шарами і тому розглядаються як єдиний водоносний комплекс. На ділянках, де понтичні відклади відсутні, водоносний комплекс представлений відкладами меотичного та сарматського регіюрусів, де відсутній меотис – середньо- та верхньосарматськими вапняками.

Масив підземних вод у верхньосарматських відкладах (UAM5200N500) виділений на

більшій частині території басейну річок Причорномор'я, окрім водогосподарської ділянки Узбережжя Чорного моря між Дніпровським лиманом та Кримським півостровом, де верхньосарматські відклади разом з понтичними та меотичними утворюють верхньоміоценовий водоносний комплекс.

Масив підземних вод у середньосарматських (UAM5800N600) відкладах поширений на більшій частині території басейну, займає північно-західну частину басейну, в межах водогосподарських ділянок Узбережжя Чорного моря між Дністровським та Дніпровським лиманами, а також - р. Тилігул з лиманом.

Води основних напірних масивів підземних вод мають різноманітний хімічний склад. За вмістом аніонів переважають гідрокарбонатні та хлоридно-гідрокарбонатні води з мінералізацією від 0,1–0,8 до 1-5 г/дм³ і більше та загальною жорсткістю 2,5-10,8 ммоль/дм³. За вмістом катіонів води відносяться до змішаних. Спостерігається збільшення мінералізації у напрямку на південь і південний схід до величини 3,5-5 г/дм³ та більше.

Напірні водоносні горизонти і комплекси залягають на значних глибинах, перекриті з поверхні слабо проникними відкладами і з поверхневими екосистемами не пов'язані.

2. ОСНОВНІ АНТРОПОГЕННІ ВПЛИВИ НА КІЛЬКІСНИЙ ТА ЯКІСНИЙ СТАН ПОВЕРХНЕВИХ І ПІДЗЕМНИХ ВОД, У ТОМУ ЧИСЛІ ТОЧКОВИХ ТА ДИФУЗНИХ ДЖЕРЕЛ

2.1. Поверхневі води

РБР Причорномор'я розташований у межах 3 областей – Одеської, Миколаївської та Херсонської. Соціально-економічна структура басейну створює передумови до формування антропогенного навантаження, яке чинить вплив на поверхневі води. До основних чинників антропогенного навантаження відносяться:

- населення. Чисельність населення в межах басейну складає 1,8 млн осіб, щільність населення у Одеській області 70.9 осіб/км², у Миколаївській – 44.8 осіб/км², у Херсонській – 35.5 осіб/км² (станом на 01.06.2021).
- підприємства різних галузей економіки.
- сільське господарство, яке відноситься до однієї з галузей економіки басейну і характеризується високим рівнем розвитку.
- поперечні споруди на малих і середніх річках унеможливають вільне проходження води, наносів та міграцію гідробіонтів, а також змінюють транзитний режим річок на акумуляційний.

Характеристика антропогенного навантаження та його впливу була проведена на підставі хімічних, фізико-хімічних та гідроморфологічних показників, які відображають умови існування біотичної складової водних екосистем. Зміна вказаних параметрів за умови значного антропогенного навантаження може призвести до ризику недосягнення «доброго» екологічного стану МПВ.

Оцінка антропогенного навантаження на МПВ виконувалася за Методичними рекомендаціями щодо аналізу основних антропогенних навантажень та їх впливів на стан поверхневих вод, які були схвалені на засіданні науково-технічної ради Держводагентства від 20 квітня 2023 року, протокол № 2.

За методологічну основу оцінки прийнято модель DPSIR, яка була розроблена Європейським Агентством Навколишнього середовища (ЕЕА)¹ та адаптована до умов України. Визначення антропогенного навантаження полягало у послідовному аналізі Чинників/Видів діяльності (Drivers) → Навантаження (Pressures) → Стану (State) → Впливу (Impact) → Розроблення заходів (Response) (рис.5).

Рисунок 5. Концептуальна модель DPSIR

Ризик недосягнення «доброго» екологічного стану МПВ визначається на підставі критеріїв для хімічних і фізико-хімічних та для гідроморфологічних показників.

Критерії для хімічних та фізико-хімічних показників:

¹ CIS Guidance #3 Pressure and Impact Analysis, EU, 2003

- Відведення неочищених стічних вод (точкові джерела) – застосовується для органічних речовин і біогенних елементів;
- Частка стічних вод (точкові джерела) – застосовується для небезпечних речовин;
- Баланс нітрогену у ґрунті (дифузні джерела) – для визначення впливу рослинництва;
- Індекс поголів'я худоби (дифузні джерела) – для визначення впливу тваринництва.

Критерії для гідроморфологічних показників:

- Порушення неперервності потоку води та середовищ внаслідок наявності поперечних штучних споруд в руслі річки, порушення безперервності потоку води та руху наносів і міграції риб, інших гідробіонтів;
- Забір води;
- Регулювання стоку;
- Колювання рівнів води нижче поперечних штучних споруд у руслі;
- Морфологічні зміни, які відображають порушення природних морфологічних характеристик річок.

Шляхом порівняння критеріїв з пороговими значеннями встановлюють 3 категорії ризиків:

1. «без ризику»
2. «можливо під ризиком»
3. «під ризиком»

Загальна оцінка ризику для МПВ визначається за найгіршим значенням будь-якого одного критерію

Оцінка ризику недосягнення «доброго» екологічного стану

Під ризиком недосягнення «доброго» екологічного стану/потенціалу МПВ, розуміють ризик, для кожного окремого МПВ, недосягнення екологічних цілей ВРД, до кінця циклу планування, беручи до уваги теперішній стан МПВ, передбачувані зміни в навантаженні на МПВ та можливі наслідки вже впроваджених державних програм і проектів.

Для оцінки ризику виконується аналіз антропогенного навантаження в межах району річкового басейну, на підставі хімічних і фізико-хімічних компонентів та гідроморфологічних змін.

Оцінка ризику недосягнення екологічних цілей визначається окремо від дифузних та точкових джерел забруднення, а також від гідроморфологічних змін.

Оцінка ризику недосягнення екологічних цілей від точкових джерел забруднення

За результатами оцінки антропогенних навантажень від точкових джерел забруднення та їх впливу на стан МПВ басейну встановлено ризик недосягнення хорошого екологічного стану/потенціалу (рис.6) для:

- 170 МПВ – «без ризику»
- 43 МПВ – «можливо під ризиком»
- 18 МПВ – «під ризиком»

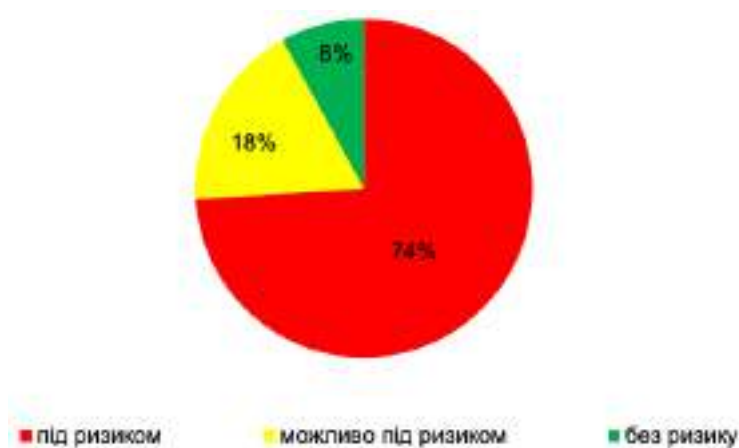

Рисунок 6. Оцінка ризику недосягнення доброго екологічного стану / потенціалу за результатами оцінки антропогенних навантажень від точкових джерел, %

Оцінка ризику недосягнення екологічних цілей від дифузних джерел забруднення

За результатами оцінки антропогенних навантажень від дифузних джерел забруднення та їх впливу на стан МПВ басейну встановлено ризик недосягнення хорошого екологічного стану/потенціалу (рис.7) для:

- 43 МПВ – «без ризику»
- 146 МПВ – «можливо під ризиком»
- 42 МПВ – «під ризиком»

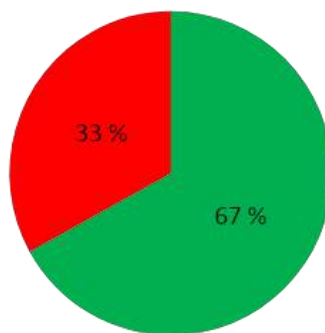
Рисунок 7. Оцінка ризику недосягнення доброго екологічного стану / потенціалу за результатами оцінки антропогенних навантажень від дифузних джерел, %

Оцінка ризику недосягнення екологічних цілей: гідроморфологічні зміни

За результатами оцінки гідроморфологічних змін встановлено²:

- 152 МПВ – «без ризику»
- 75 МПВ – «під ризиком»

² Для ШМПВ оцінка ризику недосягнення екологічних цілей за гідроморфологічними змінами не виконувалася

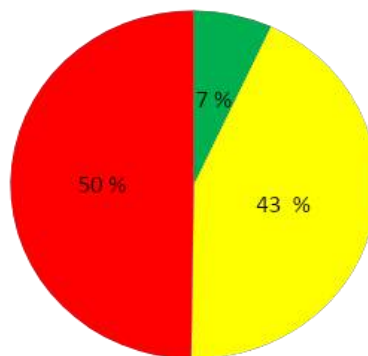
■ без ризику ■ під ризиком

Рисунок 8. Оцінка ризику недосягнення доброго екологічного стану / потенціалу за результатами оцінки антропогенних навантажень: гідроморфологічні зміни, %

Узагальнена оцінка ризику недосягнення доброго екологічного стану/потенціалу

Ризик недосягнення доброго екологічного стану / потенціалу оцінений наступним чином:

- 15 МПВ – «без ризику»
- 98 МПВ – «можливо під ризиком»
- 118 МПВ – «під ризиком»

■ без ризику ■ можливо під ризиком ■ під ризиком

Рисунок 9. Узагальнена оцінка ризику недосягнення доброго екологічного стану / потенціалу МПВ, %

Вплив воєнних дій на стан масивів поверхневих вод

Забруднення (органічними, біогенними, небезпечними) речовинами, що спричинене руйнуванням, зупиненням, порушенням технологічного процесу очисних споруд та росту навантажень на них за рахунок збільшення числа внутрішньо переміщених осіб

В басейні річок Причорномор'я за період з кінця лютого 2022 по травень 2024 року зафіксовано 3 випадки руйнувань, зупинень чи порушень технологічного процесу підприємств внаслідок воєнних дій. Два випадки стосуються порушення процесу роботи і один унеможливорює зрошування сільгоспземель на території Скадовського та Каховського районів Херсонської області.

Інформація підготовлена екологічною мережею «Зой» для Координатора проєктів ОБСЄ в Україні. Детальна інформація по випадкам представлена у Додатку 3.

Забруднення речовинами, що спричинене прямим потраплянням забруднюючих речовин з ракет, снарядів військової техніки, їх змивом, просочуванням в зонах бойових дій

Артилерійські снаряди, ракети та інші боєприпаси в основному складаються з металевої оболонки, наповненої вибуховою речовиною, палива і детонатора.

Вибухові речовини класифікуються на первинні (гримуча ртуть, азид свинцю, тенерес (ТНРС) та вторинні (ТНЕ, гексоген, тетрил, тротил, пікринова кислота, пластид-4, амоніти, динамони, амонали).

Метали є супутніми забруднювачами. Найпоширенішим є свинець, а також сурма, мідь, кадмій, хром, ртуть, миш'як, нікель, вісмут і вольфрам. Як правило, метали сконцентровані у вирві.

Освітлювальні ракети згорають на висоті і розсіюють метали на великих площах. Піротехніка може містити барій, сурму, стронцій, мідь, магній, марганець, хром і свинець. На відміну від вибухових і паливних речовин, метали зустрічаються в навколишньому природному середовищі в природних умовах, тому їх фонові концентрації необхідно вимірювати.

Детонація ракет, артилерійських снарядів та мін утворює низку хімічних сполук – чадний і вуглекислий газ, водяна пара, оксид азоту, азот тощо. Також випаровується низка небезпечних елементів, зокрема, оксид сірки й азоту.

Моніторинг масивів поверхневих вод в зоні активних воєнних дій та нещодавно звільнених територій наразі не виконується з міркувань безпеки.

Неможливість здійснення моніторингу вод або скорочення його програми (просторово та в часі) на тимчасово окупованій російською федерацією території України.

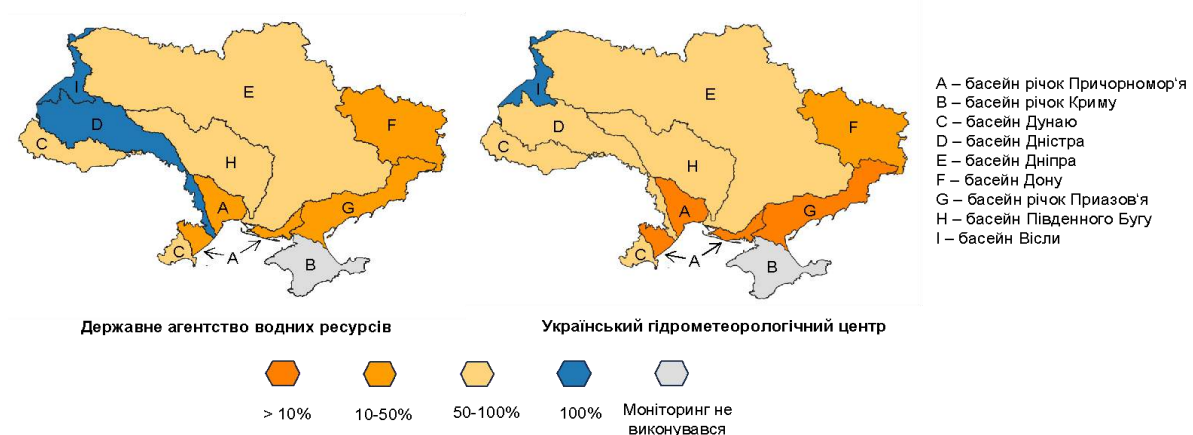

Рисунок 10. Досягнення цілей виконання моніторингу масивів поверхневих вод за річковими басейнами, 2022 рік

Неможливість, обмеження управління водними ресурсами на тимчасово окупованій російською федерацією території України.

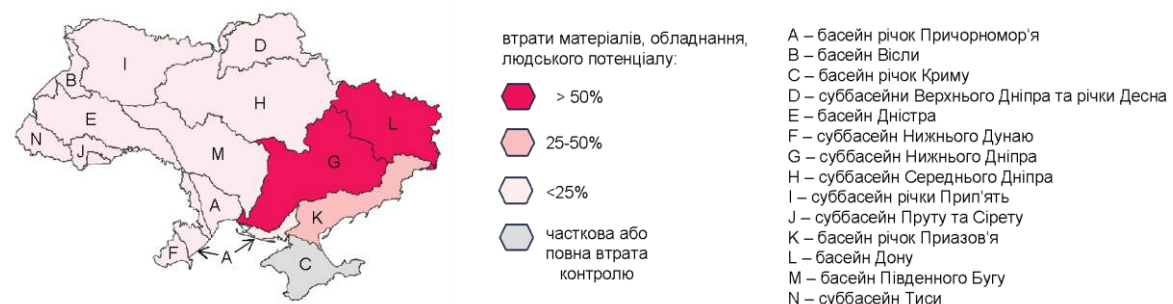

Рисунок 11. Вплив військових дій на можливість управління водними ресурсами, %

2.1.1. Забруднення органічними речовинами

Основною причиною забруднення органічними речовинами є недостатній ступінь очищення стічних вод або взагалі відсутність очистки. Органічне забруднення може призвести до значних змін кисневого балансу поверхневих вод і, як наслідок, до зміни видового складу

гідробіонтів або навіть їх загибелі. Надходження органічних речовин зі стічними водами, як правило, оцінюють за непрямими показниками БСК₅ і ХСК.

Дифузні джерела

Значимість дифузних джерел для органічного забруднення вод оцінювалась з точки зору джерел їхнього надходження. Випадіння з атмосферними опадами практично не впливає на міграцію органічних речовин у МПВ, тому цим джерелом можна знехтувати.

Основним джерелом надходження органічних сполук є домогосподарства переважного сільського населення, які не обслуговуються каналізаційною мережею. Водовідведення у таких індивідуальних господарствах здійснюється на рельєф місцевості шляхом накопичення у відстійниках.

Оцінка навантаження від сільського населення проводилась розрахунковим методом. Для цього скористалися коефіцієнтами надходження органічних речовин за рахунок життєдіяльності 1 особи, навантаження від населення розраховується за наступними показниками: БСК₅ - 60 г/добу на особу, ХСК - 110 г/добу на особу.

Враховуючи зміни споживання протеїну населенням України, був розрахований коефіцієнт зниження $K = 78,9 / 105,2 = 0,75$. Відповідно, величина БСК₅ від однієї людини повинна знизитися від фізіологічної норми 60 г/добу до 45 г/добу на особу. Міжурядовою Групою експертів зі зміни клімату для підготовки Кадастру парникових газів був рекомендований рівень генерації БСК₅ у міських стічних водах 50 г О₂/добу на особу.

Для розрахунку величини БСК₅ нами була прийнята цифра 50 г О₂/добу на особу. Рівень вмісту ХСК був розрахований з урахуванням коефіцієнта переходу БСК₅ у ХСК, рівним 1,7. Відповідно, для розрахунків навантаження від ХСК прийнята цифра 85 г/добу на особу. Базуючись на змінах БСК₅ (50/60), зниження N total буде становити $8,8 (50/60) = 7,3$ г/добу на особу. Величину P total не змінювали через визначальний вплив на цю величину детергентів у стічних водах.

У сільських населених пунктах та невеликих містах стічні води відводяться у відстійники, облаштовані у землі, звідки забруднюючі речовини легко потрапляють у підземні води і транспортуються з ними у річкове русло. Мікробіальні та сорбційні процеси у ґрунтовому покриві сприяють утилізації 70% органічних речовин. Разом з тим, значна чисельність населених пунктів не облаштованих системами збору та очищення стічних вод призводить до забруднення поверхневих вод.

Точкові джерела

Основною причиною забруднення органічними речовинами є недостатня або відсутня очистка стічних вод після використання населеними пунктами, промисловими та сільськогосподарськими точковими джерелами. Таке забруднення може впливати на склад водних видів та на екологічний статус. Для розкладу органічних речовин споживається багато кисню, вміст якого у воді різко зменшується і спричиняє припинення життя водних організмів. Органічне забруднення, що формується із вказаних джерел оцінюється за показниками БСК₅, ХСК.

За даними звітів про використання води по формі № 2ТП - водгосп (річна) в 2021 році загальний об'єм стічних вод, скинутих у поверхневі водні об'єкти басейну річок Причорномор'я (включаючи у Чорне море) на території Одеської, Херсонської та Миколаївської областей, склав 109,911 млн м³, у т.ч.: забруднених без очистки та недостатньо-очищених – 3,311 млн м³, нормативно-чистих без очистки – 23,724 млн м³ та нормативно-очищених – 82,876 млн м³.

Таблиця 15. Скид стічних вод в поверхневі водні об'єкти в басейні річок Причорномор'я (включно з Чорним морем)

Водокористувач	код ЄДРПОУ/ код водокористувача	Об'єм скиду, млн м ³	Ступінь очистки вод
АТ «Одеський припортовий завод»	00206539 / 510005	0,9654	нормативно очищені
ТОВ СП «Акваінтекс»	25040503 / 510259	0,0017	забруднені, недостатньо-очищені
КП «Ананіївводоканал»	34108926 / 510723	0,0299	забруднені, недостатньо-очищені
КП «ВУЖКГ» смт Тарутино	03350444 / 510724	0,0669	забруднені недостатньо-очищені
ВУЖКГ смт Березівка	03350597 / 510734	0,050	забруднені недостатньо-очищені
КВЕП «Подільськводоканал»	30615813 / 510738	0,6312	забруднені недостатньо-очищені
ТОВ «Інфокс» філія «Інфоксводоканал»	14289688 / 510760	78,7156 у тому числі: 77,8117 0,9039	нормативно-очищені недостатньо-очищені
КП «Водоканал»	32795506 / 511084	0,1819	нормативно очищені (механ.)
КП «Водопостачальник»	31378219 / 511190	0,0476	забруднені недостатньо-очищені
КП «Набережне»	35452222 / 511345	0,0385	забруднені недостатньо-очищені
КП «Пролісок-1»	37801659 / 512014	0,0138	забруднені недостатньо-очищені
ПРАТ «Одесавинпром»	00412027 / 512041	0,0013	нормативно-очищені (БІО)
КП «Олексіївське»	36140123 / 512092	0,0062	нормативно-очищені (БІО)
ПП ПЗОТВ ДОТ «Аврора» (Скадовський р-н)	31793187 / 650494	0,002	нормативно-чисті
КП «Очисні споруди»	32503478 / 651315	0,440	нормативно очищені
Інститут Рису НААН	00858757 / 651489	0,144	нормативно-чисті
ДП «Дослідне господарство Інституту рису Національної академії аграрних наук»	32368222 / 651490	1,476	нормативно-чисті
ПП «Жукова»	38151273 / 651525	0,154	нормативно-чисті
ФГ «Південне»	30924247 / 651528	1,152	нормативно-чисті
ФГ «Колосок»	30040592 / 651689	0,522	нормативно-чисті
ТОВ «Рис України»	33124250 / 651793	0,789 з них: 0,582 0,207	забруднені нормативно-чисті
ТОВ «СГ «Басматі»	35869851 / 651981	0,969	нормативно-чисті
ТОВ «Агростандарт КНК»	36838934 / 652053	0,233	нормативно-чисті
ТОВ «СТ «Івашківський інкубатор»	31742242 / 652060	0,988	нормативно-чисті
ФГ «Маркобок»	22729902 / 652249	0,200	нормативно-чисті
ТОВ «Славич. А»	34554587 / 652543	1, 670	нормативно-чисті
ФГ «Ліньков»	31160868 / 652790	1,04	нормативно-чисті
ТОВ «Урожайне»	37390142 / 652911	2,278	нормативно-чисті
ФГ «Ятрань»	32750500 / 353215	0,399	нормативно-чисті
ФГ «Тера Таврії»	42058849 / 653658	0,902	нормативно-чисті

Таблиця 16. Скиди органічних речовин, що надійшли до басейну річок Причорномор'я протягом 2021 року

Назва підприємства	БСК ₅ , тонн	ХСК, тонн
ТОВ СП «Аквашітекс»	0	0
КП «Ананьїв-водоканал»	0,5	5,1
КП «ВУЖКГ» смт. Тарутино	0	0
ВУЖКГ смт. Березівка	62,5	--
КВЕП «Подільськводоканал»	11,1	--
ТОВ «Інфокс» філія «Інфоксводоканал»	751,0	5882,4
КП «Очаківської міськради «Очаків-сервіс»	1,4	3,8
АТ «Одеський припортовий завод»	-	51,0
КП «Набережне»	0,3	-
КП «Пролісок-1»	1,7	-
ПРАТ «Одесавінпром»	0	0
КП «Олексіївське»	-	-
МКП «Очисні споруди»	-	-
ТОВ «Рис України»	1,9	-
АТ «Одеська ТЕЦ»	0,2	3,2
КП «Чорноморськводоканал»	11,1	106,9
КП «Водопостачання та каналізація»	4,9	9,0
ТОВ «Дельта Вілмар Україна»	2,3	9,7
ДП «АМПУ»	12,8	25,8

2.1.2. Забруднення біогенними речовинами

Надходження біогенних речовин у поверхневі води є рушійною силою евтрофікації, що призводить до збільшення первинної продукції та накопичення органічної речовини. Збагачення води поживними речовинами, які стимулюють розвиток автотрофних гідробіонтів, наслідком чого є небажане порушення балансу організмів у водному середовищі та зниження якості води.

Серед біогенних речовин домінуючу роль відіграють сполуки фосфору та нітрогену, в окремих випадках можуть чинити вплив ферум, силіцій та молібден. З двох перших речовин більшу роль має фосфор, азот значно рідше лімітує розвиток автотрофних організмів, що пов'язано із здатністю багатьох бактерій і ціанобактерій до його фіксації.

Біогенні речовини можуть надходити як від точкових, так і дифузних джерел. При цьому основними джерелами надходження є неочищені стічні води комунального господарства та промисловості. Широке використання фосфоровмісних пральних порошків і миючих засобів при недостатній очистці стічних вод посилює забруднення біогенними речовинами. Ефективність видалення фосфору із стічних вод більшості очисних споруд в Україні не перевищує 20%, проте в зв'язку із застарілим обладнанням ефективність його «вилучення» очисними спорудами часто не досягає проєктних значень.

Дифузні джерела

Тип землепокриття є домінуючим чинником антропогенного навантаження на забруднення МПВ від дифузних джерел.

Іншим важливим показником формування антропогенного навантаження від дифузних джерел забруднення є інтенсивність землеробства, що виражається, передусім, у кількості застосованих добрив. За показниками статистичних управлінь областей, що входять у межі досліджуваного басейну, застосування добрив істотно відрізнялося як за районами, так і за культурами.

Більшу частину мінеральних добрив, що вносились під різні культури, становили азотні добрива. Застосування мінеральних добрив у середньому становило 125 кг/га.

Навантаження з органічними добривами у статистичній інформації не надається. Цей показник розраховується на підставі даних про кількість худоби, коефіцієнти виходу гною та сполук азоту і фосфору у їхньому складі.

Не дивлячись на те, що тваринницька галузь України після зміни економічного укладу значно скоротилася і відновлюється слабкими темпами, у басейні Причорномор'я на сьогодні налічується велика кількість свійських тварин і особливо птахів.

На основі офіційної статистичної звітності на районному рівні проведено розрахунок виходу гною у межах басейну протягом одного року. Протрукування гною розраховували за типами тварин та усередненими коефіцієнтами виходу (табл. 17).

Таблиця 17. Коефіцієнти для розрахунку продукції гною від тварин різного типу

Тип тварин, голови	Продукція гною, т/рік
ВРХ	11,4
Свині	4,3
Вівці, кози	1,05
Птиця, 100 голів	5,45

На підставі розрахованого виходу гною від тваринництва та даних про вміст у ньому сполук азоту і фосфору (таблиця 18), був отриманий теоретичний вихід біогенних елементів від діяльності тваринницької галузі.

Таблиця 18. Вміст сполук азоту і фосфору у гної свійських тварин

Тип тварин	Вміст поживних речовин	
	N, кг/т	P ₂ O ₅ , кг/т
ВРХ, голови	4,19	1,47
Свині, голови	6,1	1,43
Птиця, 100 голів	11,83	9,8
Вівці, кози, голови	6,2	1,6

У якості одного з індикаторів для оцінки впливу дифузних джерел використовували показники землекористування (а саме, частку сільськогосподарських земель).

Для оцінки можливості потрапляння поживних речовин у поверхневі води точніші результати мають дати прямі кількісні показники, серед яких розглядали параметри застосування добрив та загальний баланс азоту і фосфору в ґрунтах. З огляду на те, що добрива у ґрунтах можуть не тільки споживатися рослинами та вимиватися з водним стоком, а й зазнають дії мікробіальних процесів і надходять у повітря, дійшли до висновку, що розрахунок локального балансу між надходженням сполук азоту і фосфору у агроєкосистему та їх витрачанням дозволить уникнути переоцінки впливу дифузних джерел. Крім того, у цьому випадку враховується не тільки внесені меліоранти, а й накопичені у межах басейну органічні добрива.

Для вирішення завдання оцінки впливу дифузних джерел найкращі результати можуть бути отримані з використанням даних на рівні окремих полів чи фермерських господарств. З одного боку, вихідна інформація для такого просторового розрізнення є малодоступною, виникає потреба у використанні супутникових технологій, з іншого боку, така робота несе за собою великі і часто невиправдані витрати ресурсів і часу. Для цілей розроблення ПУРБ було прийнято рішення зупинитися на рівні адміністративних районів.

Методологія розрахунку балансу азоту і фосфору у ґрунтовому покриві

Валовий баланс поживних елементів, що утворився протягом року у верхньому шарі ґрунту, характеризує потенційну кількість біогенних елементів, які можуть надійти у руслову мережу під час формування стоку. Значення такого балансу розраховується як різниця між кількістю поживних речовин, які входять у сільськогосподарську систему і виходять з неї.

У сільськогосподарській практиці України баланс біогенних сполук до цього часу розраховувався лише на рівні областей.

Баланс азоту і фосфору у ґрунтах визначають як різницю між сумарним надходженням вказаних сполук із добривами та їхнє вилучення з урожаєм сільськогосподарських культур. Останнє розраховується множенням даних про урожайність культури на кількість поживних елементів, які вона споживає під час визрівання.

Показники надходження азоту з атмосферними опадами регіоналізовані за фізико-географічними зонами та обчислено на підставі даних моніторингу атмосферних опадів за 2000-2017 рр. Так, середня річна кількість опадів для зони мішаних лісів становила 606 мм, лісостепу – 571 мм та степу – 488 мм. Кількість азоту, що надходить з опадами становила відповідно 4,5 кг/га; 5,7 кг/га та 4,0 кг/га.

Визначення граничних значень категорій ризику для індикатора «Баланс ґрунту»

В результаті скринінгу матеріалів моніторингових спостережень було знайдено всього 2 точки, де відзначалося перевищення порогового значення 50 мг/дм³, що у перерахунку на азот становить 11,3 мгN/дм³. Води обох об'єктів знаходились під впливом точкових джерел забруднення.

Експериментальні дослідження, виконані на спеціально обладнаних малих стокових майданчиках з метою моделювання водообміну в межах однорідних гідрологічних ділянок, показали, що за відсутності внесення добрив, концентрації нітратів у водному стоці невисокі.

У випадку застосування мінеральних добрив винесення сполук азоту з водозбірної території різко зростає. При цьому у складі поверхневого стоку азот більшою мірою надходив під час зливових опадів, а загальна концентрація N_{min} у водах поверхневого стоку не перевищувала 2 мгN/дм³. У водах латерального стоку, що сформувався у вадозній зоні, за рахунок значно більшого часу утримання концентрації сполук азоту перевищили 60 мгN/дм³.

У якості критеріальної бази для визначення забруднення поверхневих вод нітратними сполуками від сільськогосподарських джерел була використана екологічна класифікація поверхневих вод суші, побудована за екосистемним принципом. У класифікації за трофо-сапробіологічними критеріями узгоджено величини як біотичних, так і абіотичних параметрів. Так, межею відхилення від доброго стану вод, за якого вони досягають політрофного стану, є концентрації нітратних іонів більше 1 мг/дм³.

Вся наявна база моніторингових спостережень поверхневих вод була відсортована за вищевказаним критерієм. В результаті було встановлено наявність 25 пунктів спостережень, де відзначалися концентрації N-NO₃ вище ліміту 1 мг/дм³. У відповідних пунктах також був визначений показник Балансу азоту у ґрунті. Середнє значення становило 35 кг/га, саме ця величина і була прийнята для визначення межі виникнення забруднення поверхневих вод.

Слід відзначити, що отримане значення добре співвідноситься з межею ризику, прийнятою у країнах ЄС, де вона становить 25 кг/га.

Річки у доброму екологічному стані, досить чисті, мезотрофні мають граничне значення концентрацій нітратного азоту на рівні 0,5 мгN/дм³.

Середнє значення Балансу ґрунту у пунктах, де спостерігалися концентрації нітратного азоту 0,5 мгN/дм³ становило 10 кг/га, що і було прийнято у якості межі відсутності ризику забруднення вод.

Таблиця 19. Граничні значення категорій для критерію оцінки ризику недосягнення екологічних цілей від дифузних джерел «Баланс ґрунту»

Категорія	Назва категорії	Граничне значення
1	«без ризику»	БГ<10
2	«можливо під ризиком»	10<БГ<35
3	«під ризиком»	БГ>35

Розрахунок балансу азоту ґрунту на рівні адміністративних районів

Вихідною інформацією для розрахунку балансу біогенних елементів у ґрунтах були статистичні дані про посівні площі, сільськогосподарські культури та їх урожайність, внесення добрив та показники тваринницького комплексу на рівні адміністративних районів областей, що входять у межу басейну річок Причорномор'я.

На наступному етапі розрахований баланс азоту був приведений до МПВ басейну річок Причорномор'я як середньозважена величина. Величина балансу варіює у широких межах, від дефіциту - 9,9 кгN/га до 63,9 кгN/га, середня величина становить 28,5 кгN/га.

Баланс фосфору був дефіцитним, у зв'язку з чим фосфор для визначення антропогенного впливу від дифузних джерел надалі не використовувався.

Розрахунок навантаження від тваринництва на рівні адміністративних районів

Для виконання оцінок навантаження від тваринництва необхідно було перевести всі види тварин до однієї умовної одиниці. Для цього використовувались стандартні коефіцієнти, розраховані на підставі цінності кормової бази. За базову одиницю була прийнята 1 голова великої рогатої худоби (ВРХ). Для свиней, сумарно овець та кіз коефіцієнти перерахунку становили 0,3 та 0,1 відповідно. Птиця перераховувалась за коефіцієнтом 0,014.

На підставі отриманих результатів було розраховано середньозважену одиницю тваринництва та частку тваринництва для кожного МПВ.

У цілому величина частки тваринництва невисока і коливається у межах від 0,0014 до 0,044, середнє значення становило відповідно 0,018 голів/га.

Основним чинником, що визначає антропогенне навантаження на МПВ від дифузних джерел є показники землекористування. У басейні річок Причорномор'я відзначається істотна диспропорція між основними типами землекористування, наслідком чого є значне забруднення вод.

У середньому по басейну відносна частка орних земель досягає 86,8%. Порушення ґрунтового покриву внаслідок оранки, а також застосування добрив призводять до значних втрат органічних та поживних речовин внаслідок дефляції та водного стоку.

Найбільший ступінь розораності території відзначається у балці Стара Донська – 95%, а найменший – на водозборі р. Кубанка – 82%.

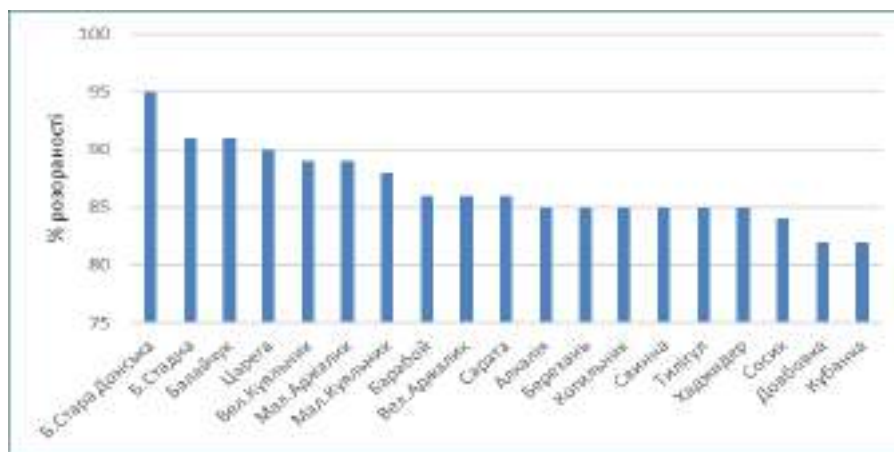

Рисунок 12. Відносна частка орних земель у басейні річок Причорномор'я

Визначення антропогенного навантаження від дифузних джерел забруднення біогенними речовинами знаходиться у площині моделювання. Існують різні за принципом моделі, які враховують основні шляхи надходження речовин.

Для першого циклу плану управління була розроблена концептуальна модель, яка дозволяла врахувати основні шляхи надходження досліджуваних речовин від розподілених джерел на підставі ГІС-шарів земного покриття та коефіцієнтів експорту речовин.

Вхідною інформацією слугували дані про величину водного стоку у МПВ РБР. У тих з них, що не були забезпечені гідрологічною інформацією, величину водного стоку визначали на підставі карти модуля стоку. Дані щодо коефіцієнтів перерозподілу між твердою і рідкою фазами були запозичені із численних спеціалізованих наукових видань, або були отримані в результаті особистих експериментальних робіт на малих дослідницьких водозборах.

Дані щодо атмосферних опадів та їхнього хімічного складу отримані із бази даних гідрометеорологічних спостережень ДСНС України.

Хімічний стік окремих компонентів розраховувався для річного періоду шляхом інтегрування даних про щоденні показники стоку відповідних речовин. Для отримання щоденних концентрацій хімічних компонентів було проведено графічну інтерполяцію наявних даних апроксимуючим поліномом. Для приведення значень хімічного стоку до показників емісії використовували коефіцієнт утримання, встановлений на підставі даних про температуру води та гідрологічні характеристики згідно.

Застосування ГІС дозволило диференціювати за регіонами кількісне визначення емісії біогенних речовин.

Азот

З території басейну річок Причорномор'я формується емісійний потік сполук азоту рівний 1947,7 т/рік. При цьому просторовий розподіл стоку азоту характеризується високою неоднорідністю. Найбільші показники властиві річкам Когильник, Тилігул та Алкалія, сумарно з їхнім стоком надходить 69,6 % усього потоку азоту (135,46 т/рік) (рис. 13). Це пояснюється великою водозбірною площею вказаних річок у межах басейну річок Причорномор'я. Для Тилігулу площа басейну становить 3369 км², для Когильника – 1296 км² і Алкалії 653 км².

Дифузне надходження сполук азоту у басейні Причорномор'я в основному зумовлено дією сільськогосподарських джерел. За рахунок внесення добрив та обробітку ґрунту формується 78% загального стоку азоту від розподілених джерел. З поверхні сільськогосподарських угідь домінуюча частина азоту, що становить 82%, надходить у формі нітратних сполук. Інша частка нітрогену (18%) змивається у формі еродованих органічних часток.

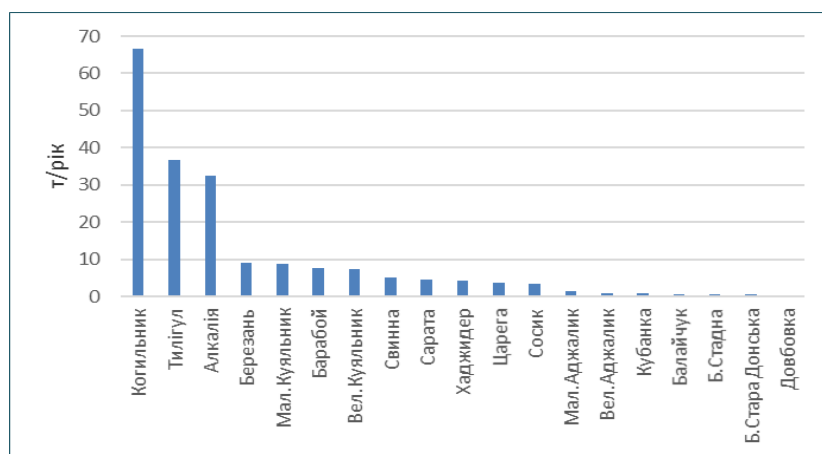

Рисунок 13. Емісія сполук азоту з водозбірної площі окремих річок Причорномор'я

Фосфор

Згідно проведених розрахунків загальне навантаження сполуками фосфору становить 13,1 т/рік. При цьому найбільші значення стоку фосфору подібно до азоту характерні для річок Когильник, Тилігул і Алкалія (рис. 14).

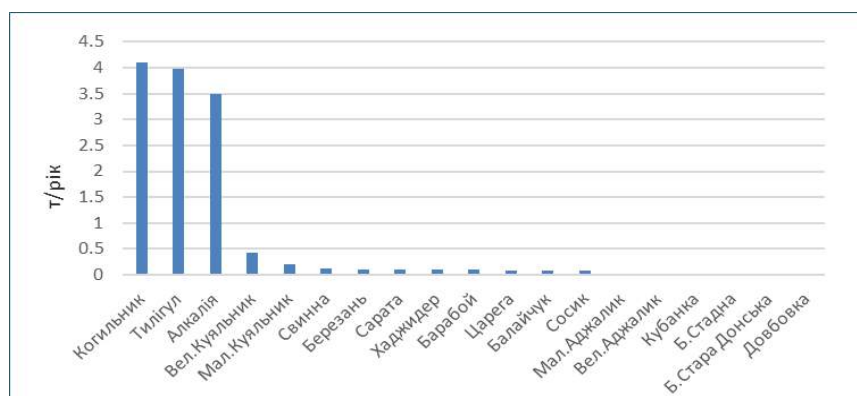

Рисунок 14. Емісія сполук фосфору з водозбірної площі окремих річок Причорномор'я

За джерелами надходження загальний стік фосфору, передусім, визначається дією дифузних джерел.

На відміну від азоту фосфор з водозбірних територій практично повністю транспортується у складі ерозійних часток (94%). Частка розчинних форм не перевищує 6%.

Таблиця 20. Надходження сполук азоту і фосфору з водозбірної площі басейну річок Причорномор'я

	Азот, т/рік	Фосфор, т/рік
Населені пункти	185,7	10,9
Сільське господарство	1878,1	94,0
Інші джерела	309,6	4,5
Природний фон	410,1	17,7
Всього	2792	127

Найбільша небезпека дифузного забруднення поверхневих вод буде відзначатися навесні, коли показники стоку досягають найбільших величин. У цей час треба максимально відповідально проводити обробіток посівів добривами та засобами захисту рослин.

У період мінімального стоку (літня межень) роль дифузних джерел різко зменшиться через зменшення носія – водного стоку. У цей час максимально підсилиться роль точкових джерел. Зважаючи на малі показники водності більшості річок, це буде нести велику небезпеку через зменшення розбавляючої здатності водного стоку. У деяких річках навіть відзначається пересихання.

Оцінка ризиків недосягнення доброго екологічного стану від дифузних джерел

Оцінка ризиків недосягнення «доброго» екологічного стану проводилась на підставі граничних значень категорій ризику для індикаторів «Баланс ґрунту» та «Частка тваринництва»

Таблиця 21. Оцінка ризиків недосягнення доброго екологічного стану від дифузних джерел

Баланс ґрунту, БГ			Частка тваринництва, Ітв		
Категорія	Назва категорії	Критерій	Категорія	Назва категорії	Критерій
3	Під ризиком	$BГ > 0,3$	3	Під ризиком	$Ітв > 1,0$
2	Можливо під ризиком	$10 < BГ < 35$	2	Можливо під ризиком	$0,3 < Ітв < 1$
1	Без ризику	$BГ < 10$	1	Без ризику	$Ітв < 0,3$

Оцінка ризику забруднення від тваринництва на підставі індикатора «Частка тваринництва» свідчить про повну відсутність небезпеки забруднення вод. Значення критерію «Частка тваринництва» у всіх МПВ не перевищує порогового рівня виникнення ризику.

Точкові джерела

Забруднення біогенними речовинами з точкових джерел спричиняються, переважно, скидами недостатньо-очищених або неочищених зворотних вод у поверхневі водні джерела (після використання населеними пунктами, промисловістю та об'єктами сільського господарства), внаслідок чого їх концентрація значно збільшується в водних об'єктах.

Скиди біогенних речовин у водні об'єкти басейну та вплив з точкових джерел був вимірний та визначений такими показниками як: азот амонійний, нітрит-іон, нітрат-іон, фосфати.

Таблиця 22. Скиди біогенних речовин у водні об'єкти басейну та вплив з точкових джерел

Назва підприємства	Азот амонійний, тонн	Нітрити, тонн	Нітрати, тонн	Фосфати, тонн
ТОВ СП «Аквалінтекс», 510259	--	--	--	0,0002
КП «Ананьїв-Водоканал», 510723	1,4	-	1,1	0,1539
КП «ВУЖКГ» смт Тарутино, 510724	1,6	0,2	0,3	-
ВУЖКГ смт Березівка, 510734	-	--	-	0,1435
КВЕП «Подільськводоканал», 510738	9,0	-	9,5	5,668
ТОВ «Інфокс» філія «Інфоксводоканал», 510760	503,6	202,5	2607,7	390,484
КП «Набережне», 511345	0,9	0,1	-	0,0874
КП «Пролісок-1», 512014	-	-	9,0	-
ПРАТ «Одесавінпром», 512041	--	--	--	0,001
ТОВ «Рис України», 651793	0,3	0,0	0,5	-
КП ОМР «Очаків-сервіс», 480886	0,1	-	0,8	0,2163
АТ «Одеський припортовий завод», 510005	0,3	-	14,3	4,3332
АТ «Одеська ТЕЦ», 510187	-	-	0,9	0,003
КП «Чорноморськводоканал», 510187	5,1	0,4	26,4	20,040
КП «Водопровід та каналізація», 511033	0,6	-	1,3	0,1228
ТОВ «Дельта Вільмар Україна», 511335	0,1	-	4,1	0,0005
КП «Саратський комунсервіс», 511934	0,2	-	0,2	-
ДП «АМПУ», 511959	0,7	-	2,6	0,1287

2.1.3. Забруднення небезпечними речовинами

Дифузні джерела

Ризик забруднення небезпечними речовинами від дифузних джерел не оцінювався через відсутність даних про використання пестицидів.

Запропоновані індикатори цілком реалістично відображають ризики забруднення поверхневих вод басейну річок Причорномор'я від дифузних джерел. Під ризиком знаходиться трохи більше 20% МПВ Причорномор'я. Після проведення першого циклу моніторингових досліджень та отримання даних про вміст пріоритетних речовин методологія може бути доопрацьована у розрізі індикатора «Пестициди».

Точкові джерела

Джерелами забруднення небезпечними речовинами басейну річок Причорномор'я є: промислові стоки, господарсько-побутові зворотні води, поверхневий стік з територій, пестициди, нафтопродукти, важкі метали та інші хімічні речовини, що застосовуються у сільському господарстві, а також аварійні скиди).

Таблиця 23. Точкові джерела

Назва підприємства	Залізо загальне, тонн	Нафтопродукти, тонн
ТОВ СП «Аквалінтекс», 510259	0,0003	0,0001
ВУЖКГ смт. Березівка, 510734	0,015	0,0008
КВЕП «Подільськводоканал», 510738	0,0729	0,0316
ТОВ «Інфокс» філія «Інфоксводоканал»	4,3254	3,875
ПРАТ «Одесавинпром», 512041	-	-
МКП «Очисні споруди»	-	-
ТОВ СП «Аквалінтекс», 510259	0,0003	0,0001
КП «Ананьїв-Водоканал», 510723	0,5081	0,0015
КП «ВУЖКГ» смт. Тарутино, 510724	-	-
ВУЖКГ смт. Березівка, 510734	-	0,0008
КП «Набережне», 511345	-	0,0002
КП «Пролісок-1», 512014	-	-
ТОВ «Рис України», 651793	-	-
КП ОМР «Очаків-сервіс», 480886	0,0053	0,0006
АТ «Одеський припортовий завод», 510005	0,3006	0,026
АТ «Одеська ТЕЦ», 510187	0,008	0,006
КП «Чорноморськводоканал», 510737	0,136	0,072
КП «Водопровід та каналізація», 511033	0,0562	0,0209
ТОВ «Дельта Вільмар Україна», 511335	-	-
КП «Саратський комунсервіс», 511934	-	-
ДП «АМПУ», 511959	0,0002	1,2845

2.1.4. Аварійне забруднення та вплив забруднених територій (полігонів, майданчиків, зон тощо)

Механізм запобігання та мінімізації ризику аварійного забруднення встановлено в державах-членах ЄС шляхом імплементації Директиви 2012/18/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 4 липня 2012 року про контроль за загрозами значних небезпек, пов'язаних з небезпечними речовинами, та про внесення змін і подальше скасування Директиви Ради 96/82/ЄС, Директиви 2006/21/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 15 березня 2006 року про управління відходами видобувної промисловості та внесення змін до Директиви 2004/35/ЄС та Директиви Європейського Парламенту і Ради 2010/75/ЄС від 24 листопада 2010 року про промислові викиди (інтегрований підхід до запобігання забрудненню та його контролю), а для країн, що не входять до ЄС, шляхом виконання рекомендацій Конвенції ЄЕК ООН щодо транскордонного впливу промислових аварій.

Основні положення Директиви 2012/18/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 4 липня 2012 року про контроль за загрозами значних небезпек, пов'язаних з небезпечними

речовинами, та про внесення змін і подальше скасування Директиви Ради 96/82/ЄС перенесено до законодавства України у 2021 році шляхом внесення змін до Кодексу цивільного захисту України, Закону України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» (далі - Закон) та низки інших законів.

Так, відповідно до статті 9 Закону суб'єкт господарювання ідентифікує об'єкти підвищеної небезпеки відповідно до кількості порогових мас небезпечних речовин. За результатами ідентифікації об'єкта підвищеної небезпеки йому встановлюється 1, 2 або 3 клас.

Визначення та затвердження політики запобігання аваріям на об'єкті підвищеної небезпеки 1 або 2 класу передбачені статтею 9-1 Закону. Згідно із статтею 10 Закону для об'єкту підвищеної небезпеки 1 або 2 класу оператор розробляє та у визначених Законом випадках переглядає звіт про заходи безпеки на об'єкті підвищеної небезпеки.

Відповідно до статті 11 Закону для організації реагування на аварії на об'єктах підвищеної небезпеки оператори розробляють і затверджують плани локалізації і ліквідації аварій та їх наслідків для кожного об'єкта підвищеної небезпеки, який вони експлуатують. План локалізації і ліквідації аварій та їх наслідків переглядається не менше, ніж кожні три роки. Порядок дій у разі виникнення аварії на об'єкті підвищеної небезпеки визначено статтею 14 Закону. На виконання зазначеної статті постановою Кабінету Міністрів України від 08 вересня 2023 р. № 965 затверджено Порядок розслідування аварій на об'єктах підвищеної небезпеки (Офіційний вісник України, 2023р., № 87, ст. 5051).

Стаття 15 Закону передбачає, що оператор щороку до 30 грудня подає компетентному органу, місцевим органам виконавчої влади, органам місцевого самоврядування інформацію про об'єкти підвищеної небезпеки, які перебувають в його власності або користуванні. За запитом юридичної або фізичної особи чи їх представників про потребу в отриманні інформації про небезпеку, що виникла на об'єктах підвищеної небезпеки і становить загрозу для людей і навколишнього природного середовища, оператор протягом не пізніше ніж 48 годин з дня отримання запиту повинен подати таку інформацію.

Згідно із статтею 16 Закону шкода, завдана фізичним чи юридичним особам внаслідок аварії, що сталася на об'єкті підвищеної небезпеки, відшкодовується оператором, який на відповідній правовій підставі володіє об'єктом підвищеної небезпеки, якщо він не доведе, що шкоду було завдано внаслідок непереборної сили або умислу потерпілого.

Аварійні забруднення в 2021-2022 роках в басейні річок Причорномор'я не зафіксовані.

2.1.5. Гідроморфологічні зміни

Гідроморфологічні зміни є однією із головних водно-екологічних проблем, які перешкоджають досягненню встановлених та закріплених в ПУРБ екологічних цілей. Гідроморфологічні зміни, як результат господарської діяльності, впливають на умови існування водних угруповань. Наявність гідроморфологічних змін МПВ призводить до погіршення екологічного стану багатьох МПВ у басейні річок Причорномор'я.

Гідроморфологічні зміни поділяються на типи:

- порушення неперервності потоку води та середовищ – поздовжнє порушення безперервності річок та середовищ існування (поперечні штучні споруди в руслі річки, переривання потоку води, порушення вільної течії річок, переміщення наносів, міграції риб та інших гідробіонтів);
- порушення гідравлічного зв'язку між руслами річок та їх заплавами;
- гідрологічні зміни (забір води, гідропікінг /коливання рівнів води штучного походження);
- морфологічні зміни (модифікація морфології русла, берегів, прилеглої частини заплави річок, наприклад, спрямлення).

Порушення вільної течії річок. Греблі та інші штучні поперечні споруди, що розташовані в руслах річок, будувались, насамперед, для акумуляції води, з подальшим її використанням для потреб сільського господарства, водозабезпечення населення та промисловості. В басейні річок Причорномор'я визначено 53 МПВ, де є порушення неперервності потоку води та середовищ (зарегульованість).

Акумуляція води в ставках та водосховищах вище гребель також забезпечує протипаводковий захист територій, розташованих нижче гребель. За даними Державного агентства водних ресурсів України значна частина ставків мають незадовільний технічний стан. Більшість з них побудовані в 1960-1980 рр. за спрощеною проєктною документацією. Греблі земляні, з незакріпленими укосами, багато з них розмиті. Водоскидні споруди за технічним станом, зазвичай, не відповідають сучасним вимогам.

Наявність гребель та інших поперечних руслу споруд призводить до порушення безперервності потоку води та руху наносів, а також міграції риб, інших гідробіонтів.

Рибоходи у поперечних спорудах не будувались і як наслідок цього, відбулося зменшення або зникнення популяцій різних видів риб. На сьогоднішній день будівництво рибоходів на вже існуючих греблях на річках басейну виглядає достатньо проблематичним через відсутність не лише коштів, а і самої оцінки економічної доцільності побудови рибоходу.

Порушення гідравлічного зв'язку між руслами річок та їх заплавами. Гідравлічний зв'язок між руслом та заплавою відіграє важливу роль у функціонуванні водних екосистем, забезпечуючи водою важливі середовища існування риб та гідробіонтів, та позитивно впливає на стан поверхневих та підземних вод.

Оцінка даного типу гідроморфологічних змін входить до гідроморфологічного протоколу оцінки МПВ, який використовується ДСНС при виконанні державного моніторингу масивів поверхневих вод (показники № 10: «Взаємодія між руслом та заплавою: 10а – Можливість затоплення заплави, 10б – Обмежуючий фактор розвитку горизонтальних деформацій русла»).

Гідрологічні зміни. Гідрологічні зміни впливають на водні об'єкти через забори води та коливання рівнів води нижче гребель, і як наслідок, призводять до зміни режиму та розподілу стоку річок. Скиди, забори води та штучні періодичні коливання рівня води (гідропікінг) є ключовими навантаженнями, які вимагають запровадження компенсаційних заходів у масштабах всього річкового басейну.

У басейні річок Причорномор'я МПВ з гідрологічними змінами відсутні.

Зменшення природного стоку в умовах глобального потепління та природного маловоддя, зменшення швидкостей течії та утворення застійних зон сприяє процесам евтрофікації, і, як наслідок, призводить до погіршення біорізноманіття та деградації водних екосистем.

Модифікація морфології річок. Основними чинниками, які негативно впливають на природну морфологію русел річок Причорномор'я, їхніх берегів та заплав є урбанізація, протипаводковий захист, сільське господарство та судноплавство. Внаслідок цих видів діяльності річки на певних ділянках зазнають спрямлення, днопоглиблення, укріплюються береги, розорюється прилегла до русла частина заплави, змінюється її природна рослинність.

В басейні 17 МПВ зазнали модифікації морфології річки (спрямлення). Зменшення варіативності глибини та ширини русла, порушення природного балансу ерозії та акумуляції, звуження міждамбового простору та обмеження вільного меандрування призводить до збіднення складу та зменшення чисельності біологічних показників – риби, донних безхребетних, вищої водної рослинності, фітопланктону.

Критеріями віднесення МПВ до категорії «ІЗМПВ» з причини гідроморфологічних змін є:

- порушення безперервності потоку води та середовищ (поперечні штучні споруди в

руслі річки, порушення безперервності потоку води та руху наносів і міграції риб, інших гідробіонтів);

- забір води (малі та середні річки – забір води більше витрати 75% забезпеченості; великі та дуже великі річки – забір води більше витрати 90% забезпеченості);
- акумуляція води (ставки із підпором більше 1 км або декілька ставків з підпорами менше 1 км, але їхня сумарна довжина більше 30% довжини МПВ, а також водосховища із об'ємом більше 1 млн м³);
- коливання рівні води нижче греблі (коливання рівнів води перевищують 0,5 м протягом доби протягом більшої частини року);
- порушення природних морфологічних характеристик річок (гідроморфологічний клас нижче третього за результатами моніторингу, або спрямлення більше, ніж 70% довжини МПВ за відсутності даних моніторингу).

Найбільше випадків гідроморфологічних змін трапляється на малих річках басейну Причорномор'я. Малі річки, згідно з класифікацією річок за площею басейну, яка була використана при визначенні МПВ, це річки із площею до 100 км².

2.2. Підземні води

2.2.1. Забруднення

Антропогенне навантаження на геологічне середовище значною мірою впливає на стан підземних вод. До основних чинників, що впливають на стан підземної гідросфери, належать відбір підземних вод для водопостачання, використання поверхневих вод для цілей меліорації, використання в сільськогосподарському виробництві мінеральних добрив та отрутохімікатів, відведення та скидання промислових та комунальних стоків.

За територіальною ознакою цей вплив умовно можна кваліфікувати як локальний (відведення комунальних та стічних вод промислових підприємств до підземних горизонтів, утворення і функціонування звалищ побутових та відходів виробництва та ін.) та регіональний (зрошувальна меліорація, видобуток підземних вод, використання агрохімікатів). При цьому низка антропогенних чинників, пов'язаних із додатковим водним навантаженням на геологічне середовище (зрошувальні води, різноманітні стоки) може впливати одночасно і на рівневий, і на хімічний стан підземних вод. Використання мінеральних добрив та отрутохімікатів як техногенний чинник може суттєво впливати на хімічний стан підземних вод.

У таблиці 24 наведено дані про внесення добрив і засобів захисту рослин у межах Одеської, Херсонської та Миколаївської областей 2020 р. За переліченими у таблиці показниками найвище навантаження відзначається на території Миколаївської області.

Таблиця 24. Навантаження від застосування пестицидів, мінеральних та органічних добрив станом на 2022 рік (у чисельнику) та мінімум і максимум за період 2007-2022 рр. (у знаменнику)

Адміністративні області	Внесення мінеральних добрив, 100% поживних речовин на 1 га посівної площі, кг	Внесення органічних добрив, тис. т	Внесення пестицидів, кг/га
Одеська	<u>79</u> 35-133	<u>70,0</u> 31,5-210,4	<u>0,71</u> 0,57-0,9
Херсонська	<u>64</u> 33-142	<u>23,1</u> 11,0-165,7	<u>0,353</u> 0,52-1,56
Миколаївська	<u>111</u> 29-179	<u>163,2</u> 91,9-206,9	<u>0,753</u> 0,56-1,11

МПЗВ у безнапірних горизонтах у межах басейну річок Причорномор'я є умовно захищеними. У покрівлі МПЗВ UAM5800N100 та UAM5800N200 залягають суглинки сумарною потужністю 20-40 м. У покрівлі балтського водоносного горизонту

(UAM5800N300) залягають суглинки та глини сумарною потужністю 30-40 м. Надходження забруднень до водоносних горизонтів можливе через дефектні експлуатаційні свердловини, а також на ділянках зрошення (UAM5800N100). У межах населених пунктів спостерігається точкове забруднення підземних вод сполуками азотної групи. Також у водоносних горизонтах фіксується присутність синтетичних поверхнево-активних речовин, нафтопродуктів і пестицидів у концентраціях, які не перевищують гранично-допустимі. На ділянках інтенсивної експлуатації вплив техногенезу позначається на рівневному режимі.

МПЗВ у напірних горизонтах залягають під товщею водотривких відкладів, що суттєво утруднює їхній зв'язок із поверхневими екосистемами і забезпечує відносно високий рівень захисту від поверхневого забруднення.

У напірних водоносних горизонтах в експлуатаційних свердловинах подекуди спостерігається точкове забруднення підземних вод сполуками азотної групи, наявність синтетичних поверхнево-активних речовин, нафтопродуктів, пестицидів у концентраціях, які не перевищують гранично допустимих.

Протягом останніх років збільшувалася кількість непрацюючих і покинутих свердловин. Свердловини, що тривалий час не працюють, або ж є покинутими, згодом стають джерелом забруднення підземних вод. Поки що забруднення підземних вод має локальний характер, але неприйняття найближчим часом заходів з вирішення питання про ремонт або ліквідацію покинутих свердловин може призвести до забруднення основних водоносних горизонтів. Також має місце спорудження артезіанських свердловин без проектної документації та з використанням обсадних пластикових труб, які не забезпечують належної герметизації затрубного простору та надійної ізоляції цільового водоносного горизонту від надходження некондиційних вод з водоносних горизонтів, що залягають вище. Внаслідок цього через деякий час у свердловині погіршується якість води, а в майбутньому можна очікувати осередкового забруднення та погіршення якості підземних вод.

2.2.2. Об'єми/запаси

Загалом територія характеризується несприятливими умовами формування ресурсів підземних вод.

Оцінка ресурсів підземних вод безнапірних горизонтів в Україні не проводилася. Щодо напірних водоносних горизонтів з водами питної якості, то їх оцінка виконувалася в межах адміністративних областей. Інформація про прогнозні ресурси, експлуатаційні запаси і видобуток підземних вод у межах областей, території яких розміщені в межах басейну, наведена у табл. 25

Таблиця 25. Прогнозні ресурси, експлуатаційні запаси та видобуток підземних вод (дані на 2020 рік)

Область	ПРПВ тис. м³/д	ПРПВ на 1 особу, м³/д	ЕЗПВ (А+В+С) тис.м³/д	Розвіданість, %	Видобуток з ПРПВ, тис.м³/д	Видобуток з ЕЗПВ, тис.м³/д	Освоєність ЕЗПВ, %	Освоєність ПРПВ, %
Одеська	736,7	0,31	487,4	66,2	74,51	31,0	6	10
Херсонська	4970,8	4,89	930,5	18,7	121,043	88,1	9	2
Миколаївська	441,6	0,40	102,9	23,3	32,842	11,4	11	7

Забезпеченість ПРПВ на 1 особу є найнижчою в Одеській області, найвищою – у Миколаївській. Розвіданість ПРПВ (відношення ЕЗПВ до ПРПВ, %) Одеської, Херсонської та Миколаївської областей становить відповідно 66,2%, 18,7% і 23,3%.

Підземні води використовуються повсюдно в сфері комунального обслуговування населення для централізованого питного і виробничо-технічного водопостачання, сільськогосподарського і промислового виробництва, в індивідуальних господарствах та як джерело водопостачання. Експлуатуються підземні води як груповими водозаборами, так і поодинокими свердловинами та шахтними колодзями. Вплив техногенезу на напірні МПЗВ позначається переважно на рівневому режимі.

Показники освоєності ПРПВ і ЕЗПВ перелічених областей свідчать про можливість збільшення видобутку підземних вод на більшій частині території басейну, за винятком південно-західної його частини, де поширені підземні води підвищеної мінералізації.

При цьому слід зауважити, що протягом останніх років спостерігається тенденція до скорочення видобутку підземних вод, що сприяє відновленню рівня підземних вод водоносних горизонтів.

Вплив воєнних дій на стан масивів підземних вод

Суттєвим негативним чинником антропогенного впливу на стан навколишньо природного середовища є російська агресія.

Безнапірні МПЗВ. Якісний стан безнапірних МПЗВ може зазнавати змін унаслідок потрапляння забруднюючих речовин (важких металів, пально-мастильних матеріалів, органічного забруднення тощо) з поверхні в зонах інтенсивних обстрілів. Руйнування промислових об'єктів може спричинити надходження до ґрунту і порід зони аерації найрізноманітніших забруднюючих речовин, і в перспективі негативно позначитися на якості підземних вод. Зміни кількісного стану безнапірних МПЗВ на більшій частині території басейну через воєнні дії не прогнозуються.

Напірні МПЗВ. Характерною ознакою війни із російською федерацією є великі демографічні втрати: зростання смертності, зниження народжуваності, міграція, що притаманно і для території досліджуваного басейну. Відповідно, у найближчі роки буде продовжуватися зменшення промислового виробництва, тому, очевидно, централізоване споживання підземних вод господарсько-питного призначення буде зменшуватися, і рівні підземних вод напірних МПЗВ поступово будуть відновлюватися. Отже, кількісні показники не зазнаватимуть негативних змін.

Хімічний склад напірних МПЗВ буде залишатися стабільним.

Таблиця 26. Навантаження на МПЗВ

Код МПЗВ	МПЗВ	Використання	Зв'язок із екосистемами	Техногенне навантаження	Забруднюючі речовини	Природні хімічні елементи, вміст яких у воді перевищує нормовані значення
UAM5800N100	Алювіальний пліоцен-плейстоценовий	Для нецентралізованого водопостачання	Опосередкований	Видобування підземних вод	Точкове забруднення нітратами	
UAM5800N200	Алювіальний верхньопліоценовий	Для централізованого та нецентралізованого водопостачання	Опосередкований	Видобування підземних вод, зрошувальна та осушувальна меліорація	Точкове забруднення нітратами	
UAM5800N300	Балтський	Для нецентралізованого водопостачання	В місцях виходів наденну поверхню	Видобування підземних вод	Точкове забруднення нітратами	
UAM5800N400	Верхньоміоценовий	Для централізованого та нецентралізованого водопостачання	Відсутній	Видобування підземних вод	Точкове забруднення нітратами	Подекуди SO ₄ , Cl, мінералізація
UAM5200N500	Верхньосарматський	Для централізованого та нецентралізованого водопостачання	Відсутній	Видобування підземних вод	Точкове забруднення сполуками азоту (нітрати, амоній)	На південній частині площі басейну підвищений природний вміст SO ₄ , Cl, Na, сухого залишку, вміст сірководню
UAM5800N600	Середньосарматський	Для централізованого та нецентралізованого водопостачання	Відсутній	Видобування підземних вод	Точкове забруднення сполуками азоту (нітрати, амоній)	На південній частині площі басейну підвищений природний вміст SO ₄ , Cl, Na, сухого залишку, вміст сірководню

Оцінка ризику недосягнення доброго стану МПЗВ

Оцінка ризику недосягнення доброго якісного (хімічного) стану

Щодо безнапірних МПЗВ, їхній якісний стан у межах населених пунктів найімовірніше поганий (нітратне забруднення). Дані стосовно хімічного складу безнапірних МПЗВ поза територіями населених пунктів відсутні, але суттєве антропогенне навантаження від дифузних джерел забруднення в межах агроландшафтів і їхня природна незахищеність дозволяє дійти висновку, що вони перебувають під ризиком недосягнення доброго якісного (хімічного) стану. В межах агроландшафтів цей ризик обумовлений можливістю потрапляння до води нітратів і пестицидів. Чинником додаткового негативного впливу є речовини, що потрапили або можуть потрапити у навколишнє природне середовище внаслідок воєнних дій – важкі метали, нітрати, нафтопродукти, а також елементи і сполуки, що надходять у навколишнє природне середовище внаслідок руйнування промислових об'єктів.

Захищені від забруднення напірні МПЗВ перебувають поза ризиком недосягнення доброго якісного (хімічного) стану (табл. 27).

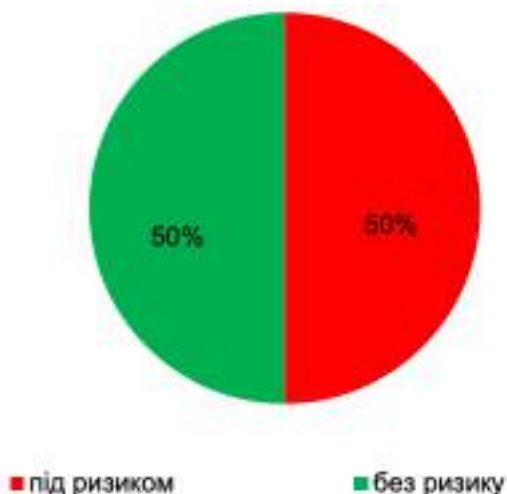

Рисунок 14. Оцінка ризику недосягнення доброго хімічного стану МПЗВ

Оцінка ризику недосягнення доброго кількісного стану

Негативний вплив від антропогенного навантаження (водовідбору) підземних вод для визначених у РБР Причорномор'я напірних і безнапірних МПЗВ не спостерігається. Зважаючи на скорочення видобутку підземних вод, ризик недосягнення доброго кількісного стану як для напірних, так і безнапірних МПЗВ, за наявними даними відсутній.

Таблиця 27. Оцінка ризику недосягнення доброго якісного (хімічного) та кількісного стану

Код МПЗВ	Групи МПЗВ і МПЗВ	Якісний ризик		Кількісний ризик	
		без ризику/ під ризиком	під ризиком: причина	без ризику/ під ризиком	під ризиком: причина
Безнапірні МПЗВ					
UAM5800N100	МПЗВ у алювіальних плейстоцен- верхньопліоценових відкладах	під ризиком	Нітратне забруднення, незахищеність від забруднення з поверхні	Без ризику	
UAM5800N200	МПЗВ у алювіальних верхньопліоценових відкладах	під ризиком		Без ризику	

UAM5800N300	МПЗВ у балтських відкладах	під ризиком		Без ризику	
Напірні МПЗВ					
UAM5800N400	МПЗВ у верхньоміоценових відкладах	Без ризику		Без ризику	
UAM5200N500	МПЗВ у верхньосарматських відкладах	Без ризику		Без ризику	
UAM5800N600	МПЗВ у середньосарматських відкладах	Без ризику		Без ризику	

2.2.3. Інші істотні антропогенні впливи

Зміна клімату

Одним з головних проявів регіональних кліматичних змін на тлі глобальних процесів потепління є істотне підвищення температури повітря, зміна термічного режиму та структури опадів, збільшення кількості небезпечних метеорологічних явищ та екстремальних погодних умов, збитків, які вони зумовлюють різним галузям економіки та населенню країни. Такі тенденції характерні як для України загалом, так і для басейну річок Причорномор'я зокрема. Найбільші зміни спостерігались протягом останніх тридцяти років, які виявились найтеплішими за період інструментальних спостережень за погодою.

Ріст температури повітря спостерігається не лише біля земної поверхні, а й у нижній тропосфері, супроводжується збільшенням вологовмісту тропосфери і зумовлює ріст нестійкості атмосфери та збільшення інтенсивності конвекції. Такі зміни призвели до збільшення частоти та інтенсивності конвективних явищ погоди: гроз, злив, граду, шквалу, зростання максимальної інтенсивності опадів та їх зливової складової.

Характерною рисою зміни режиму зволоження в Україні є зміна структури опадів. У теплий період це проявляється у збільшенні інтенсивності опадів, зростанні їхньої зливової складової. Збільшення інтенсивності опадів зумовило ріст добової кількості опадів, хоча число дощових днів зменшилось, а максимальна тривалість бездощового періоду зросла. Такі тенденції характерні і для басейну річок Причорномор'я.

Підвищення температури повітря та нерівномірний розподіл опадів, які мають зливовий, локальний характер у теплий період і не забезпечують ефективне накопичення вологи в ґрунті, зумовило збільшення кількості та інтенсивності посушливих явищ.

У холодний період суттєве підвищення температури повітря призвело до зміни структури опадів за рахунок збільшення повторюваності дощу і зменшення повторюваності снігопадів, зумовило збільшення випадків мокрого снігу, налипання мокрого снігу та ожеледі.

Водно-тепловий баланс річкового басейну є надто чутливим до кліматичних змін. Підвищення температури повітря та зміна характеру випадання опадів впливають не тільки на гідрологічний режим річок, а й на загальні запаси водних ресурсів. Кліматичні зміни збільшують частоту повеней та посух, що робить вразливим сільське господарство, енергетику, транспорт та соціальну сферу, адже вони залежать від водних ресурсів.

Згідно висновків Національної академії наук України, Української академії аграрних наук та Українського гідрометеорологічного центру, глобальне потепління в Україні відгукнеться незворотньою деградацією степів Причорномор'я, а також зниженням продуктивності лісу на всій території України, зокрема, внаслідок поширення інфекційних хвороб рослин та шкідників. Підвищення загальної температури до 2050 року, посухи та спека, зменшення кількості опадів влітку також сприятимуть збільшенню частоти лісових пожеж та опустелюванню південних і південно-східних регіонів України. Разом з цим, регіони на

півдні України можуть також постраждати внаслідок підняття рівня Чорного і Азовського морів, які є складовою Світового Океану, адже за останні 100 років рівень Світового океану в середньому підвищився на 178 мм і продовжує підніматися зі швидкістю 3,4 мм на рік. Під водою може опинитися значна частина Одещини. Частина Херсонщини та Миколаївщини теж опиняться під водою. Така ситуація може призвести також до проблеми забезпечення водними ресурсами. А за даними Національного інституту стратегічних досліджень, загрози для біологічного різноманіття через зміни клімату проявлятимуться у вигляді зменшення кількості корисних видів, зміни складу лісу та фауни, деградації ґрунтів України та зміну видового складу ґрунтової флори і фауни. Одещина не відноситься до найбільш уразливих областей України щодо глобальних змін клімату, проте за прогнозами впливу змін клімату вони будуть відчуватися на більшій частині її території (чим ближче до міста, тим більше).

Засмічення водних об'єктів побутовими відходами, в тому числі пластиком

Забруднення водних об'єктів побутовими відходами, а насамперед пластиком, є одним із навантажень, що призводить до погіршення екологічного та хімічного стану поверхневих вод. Ця проблема не є специфічною лише для річкового басейну річок Причорномор'я, а для всієї країни і є відображенням проблеми управління з відходами як на національному, так і місцевому рівнях.

Прогалини у національному законодавстві, неефективна система управління побутовими відходами, низька культура управління з відходами населення проявляється у великій кількості несанкціонованих та стихійних сміттєзвалищ в тому числі на берегах річок і схилах балок. Частина відходів потрапляє безпосередньо у річки та водойми, що є не лише проблемою естетичного характеру, а призводить до хімічного забруднення води, отруєння живих організмів і погіршення умов їх існування.

Пластик, з часом роздрібнюється і перетворюється у мікропластик, який потрапляє в живі водні організми, що сприяє накопиченню в них токсинів.

Мікропластик має розмір менше 5 мм і відноситься до двох груп: первинний та вторинний. Первинний мікропластик входить до складу косметичних виробів (зубні пасти, скраби, гелі для душу та інші), промислових засобів для очищення, а також утворюється в результаті зношення автомобільних шин, при пранні синтетичних виробів.

Вторинний мікропластик утворюється в процесі подрібнення великих відходів пластику – пляшок, одноразового посуду, упаковки тощо.

Спеціальних досліджень про кількість відходів на берегах та безпосередньо в річках та водоймах в басейні річок Причорномор'я не проводилися, як і їх безпосереднього впливу на екологічний та хімічний стан водних об'єктів.

Інвазивні види

Інвазії чужорідних видів за межі їх «рідних» ареалів носять глобальний характер. Натуралізація і подальше розповсюдження інвайдерів можуть викликати незворотні явища у навколишньому природному середовищі, небажані економічні і соціальні наслідки.

Наразі біологічні інвазії розглядаються як біологічне забруднення, але на відміну від більшості забруднюючих речовин, які у природних екосистемах у ході процесів самоочищення можуть розкладатися і вміст яких контролюється людиною, чужорідні організми, що успішно заселились, починають самостійно неконтрольовано розмножуватись і швидко розповсюджуватись у навколишньому природному середовищі. Це явище може мати непередбачувані і незворотні наслідки.

Крім того, вселення чужорідних видів призводить до непоправних втрат біологічного різноманіття, як за рахунок безпосереднього знищення аборигенних видів хижаками, харчової і просторової конкуренції, так і внаслідок витіснення аборигенних видів, зміни їх

місць існування і гібридизації. Поява будь-якого чужорідного виду – це індикатор і одночасно причина, погіршення екологічного стану водойми. Все це зумовлює особливу небезпеку інвазій і визначає специфіку заходів боротьби в аспекті ризиків недосягнення «доброго» екологічного стану МПВ, де здійснюється процес інвазії адвентивних видів.

Питання інвазії чужорідних видів юридично відображено в Законі України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року», Указі Президента України від 17 грудня 2021 р. № 668, яким уведено дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 жовтня 2021 р. «Про Стратегію біобезпеки та біологічного захисту», Плані заходів з реалізації Стратегії біобезпеки та біологічного захисту на 2022-2025 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 07 липня 2022 р. № 573 (Офіційний вісник України, 2022 р., № 56, ст. 3344), Конвенції про охорону біологічного різноманіття від 1992 року.

Відповідно до пункту 5 Плану заходів з реалізації Стратегії біобезпеки та біологічного захисту на 2022-2025 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 07 липня 2022 р. № 573, Міндовкілля наказом від 15 березня 2024 р. № 290 затвердило Методичні рекомендації щодо оцінки наявного і потенційного впливу (ризиків) інвазійних чужорідних видів (<https://mepr.gov.ua/nakaz-mindovki-290-vid-15-03-2024/>).

Методичні рекомендації розроблені з урахуванням Регламенту Європейського Парламенту і Ради (№ 1143/2014 від 22 жовтня 2014 року) про запобігання проникненню і поширенню інвазійних чужорідних видів та управління ними, Делегованого Регламенту Комісії ЄС 2018/968 від 30 квітня 2018 року, що доповнює Регламент № 1143/2014 Європейського Парламенту та Ради щодо оцінки ризику щодо інвазивних чужорідних видів, з метою гармонізації підходів до оцінки впливу (ризиків) під час підготовки пропозицій щодо включення чужорідних видів до Переліку інвазійних чужорідних видів рослинного та тваринного світу України.

Дослідження чужорідних видів гідробіонтів у басейні річок Причорномор'я проводиться не системно і мають епізодичний характер.

Зокрема, у прісноводних водоймах Причорномор'я широко поширена *Vallisneria spiralis* (Hydrocharitaceae) - вид субтропічного походження.

Причини появи чужорідних видів пов'язані з прямим антропогенним впливом. Майже половина виявлених чужорідних видів з'явилися у складі іхтіофауни внаслідок рибгосподарської діяльності людини.

Основними шляхами розповсюдження інвазійних видів є:

- аквакультура або риборозведення цінних з промислової точки зору видів риб;
- випадкове або неумисне вселення разом із зарибком промислових видів;
- акваріумістика, що сприяла поширенню видів в результаті їх навмисного випуску у природні водойми або випадковим потраплянням в останні (сонячний окунь, головешка ротань, сріблястий карась);
- розширення природних ареалів понто-каспійських видів в результаті гідробудівництва та глобального потепління (бичок кругляк, бичок пісочник, бичок головач, бичок гонець, тупоносний бичок західний);
- несанкціоноване зариблення річок чужорідними видами без наукового обґрунтування та експертиз і відповідних дозвільних документів (лосось дунайський).

Згідно з Конвенцією із захисту біорізноманіття (Гаага, 2002) заходи, спрямовані на пом'якшення наслідків інвазій чужорідними видами, повинні мати переважно превентивний характер, однак ефективно контролювати процес інвазій, як правило, не вдається, насамперед через відсутність системи моніторингу біологічного та ландшафтного різноманіття.

Після проведення спеціальних досліджень чужорідних видів гідробіонтів у РБР Причорномор'я та визначення переліку видів у місці їхньої локалізації перший та найважливіший крок – це створення системи басейнового моніторингу інвазій. Моніторинг необхідно орієнтувати на:

- виявлення і аналіз видового складу чужорідних видів, інвазійних коридорів, географії та динаміки інвазій;
- динаміку популяцій найбільш значимих інвазій від появи до натуралізації, а також видів-вселенців, що вже натуралізовані, та наслідків їх впливу на оселища, аборигенні види, угруповання та екосистеми;
- інвентаризацію можливих місць проникнення та їх обстеження (наприклад, витоки стічних комунальних вод від великих міст, де є розвинутим ринок акваріумних послуг, скиди підігрітих вод від ТЕС та великих промислових підприємств).

На басейновому рівні також необхідно передбачити:

- розробку регіональних/басейнових кадастрових списків чужорідних, загрозливих (небезпечних) видів флори і фауни України;
- прогнозування появи нових, потенційно небезпечних для господарської діяльності людини, або усталених гідроекосистем видів-інвайдерів;
- розробку методів стримування процесу розповсюдження чужорідних видів (наприклад, фізичне видалення, послаблення розвитку видів з використанням тварин фітофагів, використання гербіцидів). В якості прикладу можна навести програму моніторингу, локалізації та контролювання чисельності чужорідних (інвазивних) видів рослин на території територіальної громади Стрийської міської ради на період 2021-2025 років.

3. ЗОНИ (ТЕРИТОРІЇ), ЯКІ ПІДЛЯГАЮТЬ ОХОРОНІ, ТА ЇХ КАРТУВАННЯ

3.1. Об'єкти Смарагдової мережі

Смарагдова мережа – це екологічна мережа, яка складається з спеціальних територій для збереження біологічного різноманіття, створених (визначених) відповідно до Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Бернської конвенції). Її метою є забезпечення довгострокового виживання видів і біотопів, зазначених у Бернській Конвенції, які потребують спеціального захисту.

30 листопада 2018 р. шість країн – Республіка Білорусь, Грузія, Республіка Молдова, Норвегія, Швейцарія та Україна – офіційно затвердили переліки об'єктів Смарагдової мережі на своїх територіях. Оновлений перелік об'єктів Смарагдової мережі було затверджено 23 травня 2023 року. Смарагдова мережа України включає 537 територій, і займає близько 20 % території України.

В басейні річок Причорномор'я розташовано 33 об'єкти Смарагдової мережі, які охоплюють приблизно 26 % (6982 км²) від площі басейну.

За категоріями (рис. 15) об'єкти Смарагдової мережі басейну Причорномор'я поділяються на:

- Біосферний заповідник - 3
- заказник – 6
- заповідна територія іншої категорії - 19
- національний природний парк – 5

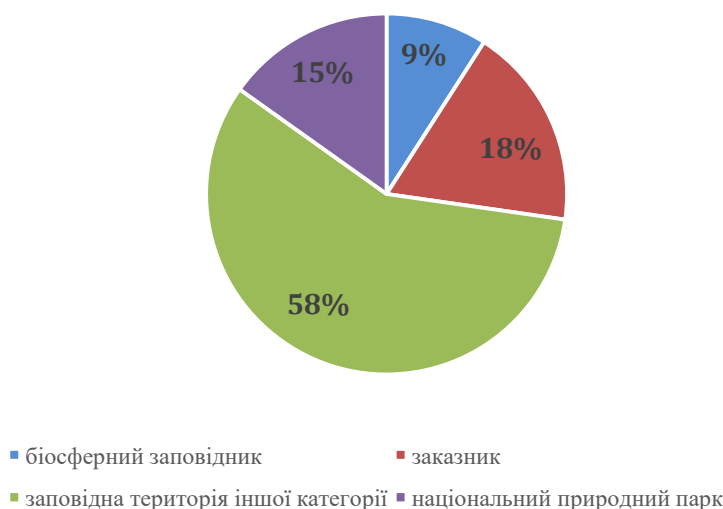

Рисунок 15. Розподіл об'єктів Смарагдової мережі за категоріями (%)

Жоден із об'єктів не має розробленого плану управління та розвитку.

Перелік об'єктів Смарагдової мережі басейну річок Причорномор'я наведений в Додатку 4.

Вплив воєнних дій

Частина території басейну перебуває під окупацією з лютого 2022 року.

За інформацією, наданою власниками та користувачами територій та об'єктів ПЗФ, пошкоджень під час ведення бойових дій на території басейну зазнали 15 об'єктів ПЗФ. Через постійні обстріли територій, через окупацію неможливий доступ до об'єктів ПЗФ, інформація про їх стан відсутня.

Найбільшого впливу воєнних дій зазнали 3 об'єкти Смарагдової мережі:

1. **НПП «Білобережжя Святослава» (Biloberezhzhia Sviatoslava National Nature Park, UA0000097)**
 - Станом на серпень 2023 року НПП знаходиться в окупації, яка триває майже з початку повномасштабного вторгнення.
 - Масштабні лісові та степові пожежі унаслідок бойових дій завдають непоправної шкоди природним екосистемам, призводять до знищення та пошкодження рослинного і тваринного світу, деградації ґрунтів. За інформацією Національного природного парку «Білобережжя Святослава» унаслідок ворожих дій російської федерації за період з 24 лютого 2022 року по 18 липня 2023 року на території НПП зафіксовано 143 пожежі, які вразили 5916,8 га; значна частина пожеж носить повторний характер.
 - Пересування важкої техніки, зведення фортифікаційних укріплень, розлив паливно-мастильних матеріалів призводять до пошкодження верхнього шару ґрунту, знищення рослинного покриву, пошкодження середовищ існування рідкісних та зникаючих видів рослин і тварин.
 - Обстріли, мінування території призводять до механічного знищення тваринного світу, розлякування птахів, які не можуть вивести потомство, акустичне забруднення негативно впливає на дельфінів.
 - Територія зазнала впливу затоплення, спричиненого підривом Каховської ГЕС.
2. **РЛП «Кінбурнська коса» (Kinburnska Kosa, UA0000215))**
 - Станом на серпень 2023 року знаходиться під окупацією, яка триває майже з початку повномасштабного вторгнення.
 - Значна площа природних флористичних комплексів водно-болотної, лугової, степової та деревно-чагарникової рослинності постраждала внаслідок воєнних дій, зокрема, через пожежі.
 - Обстріли, мінування, пересування важкої техніки, розлив паливно-мастильних матеріалів, зведення фортифікаційних укріплень спричиняють пошкодження ґрунтового і рослинного покривів, знищення видів рослин і тварин, у тому числі, рідкісних та зникаючих видів, включених до міжнародних, національних, регіональних охоронних переліків, унаслідок військових дій.
 - Відбувається забруднення земель, атмосферного повітря, водойм через обстріли, пожежі, розлив паливно-мастильних матеріалів, засмічення відходами руйнувань.
 - Фіксувалось часткове підтоплення через підриб Каховської ГЕС, рівень води піднявся орієнтовно на 1 м, частково було затоплено узбережжя Дніпро-Бузького лиману, урочище Василівські плавні, прибережні озера.
3. **Чорноморський біосферний заповідник (Black Sea Biosphere Reserve, UA0000017), зокрема, ділянки Волижин ліс, острови Довгий і Круглий**
 - Станом на серпень 2023 року знаходиться під окупацією.
 - Пожежі, спричинені бойовими діями, призводять до пошкодження місць існування цінних видів флори та фауни, занесених до Червоної книги України, Європейського червоного списку видів тварин і рослин, що знаходяться під загрозою зникнення у світовому масштабі, пошкодження рідкісних рослинних угруповань, що включені до Зеленої книги України, та оселищ, які охороняються відповідно до Бернської конвенції.
 - Обстріли, шумове забруднення, мінування, риття окопів негативно впливають на птахів водно-болотного комплексу, руйнуючи місця гніздівлі, фізично знищуючи види.
 - Відбувається забруднення ґрунтів, поверхневих водойм та водоносних горизонтів небезпечними речовинами, включаючи залишки вибухівки та їх метаболітів, нафтопродуктами, важкими металами з корпусів снарядів і знищеної техніки.

3.2. Зони санітарної охорони

Організація ведення державного обліку водокористування здійснюється Державним агентством водних ресурсів України.

Зони санітарної охорони включають в себе території розміщення водозаборів для питного водопостачання населення. Згідно постанови Кабінету Міністрів України від 18 грудня 1998 р. № 2024 «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів» (Офіційний вісник України, 1998 р., № 51, ст. 1890) ці зони відносяться до першого поясу (суворого режиму) дотримання режиму використання. Даною постановою передбачений цілий ряд дозволених та заборонених дій в межах питних водозаборів.

Держави-члени повинні виявити у кожному РБР:

- Усі масиви поверхневих/підземних вод, які використовують для забору води, призначеної для споживання людиною, що надають у середньому більше 10 м³ води на добу або забезпечують водоспоживання більш ніж 50 осіб;
- Ті водні масиви, що призначені для майбутнього використання з цією ж метою.

У межах басейну річок Причорномор'я розташовано 463 водозабори, що здійснюють забір води об'ємом більше 10 м³ на добу. З них водозаборів підземних вод – 455, поверхневих – 8 (рис.16).

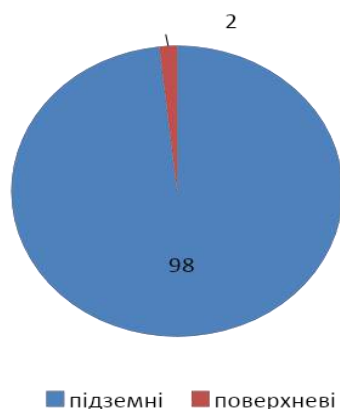

Рисунок 16. Розподіл питних водозаборів за типами (%)

3.3. Зони охорони цінних видів водних біоресурсів

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 29 вересня 2023 р. № 1042 «Про затвердження такс для обчислення розміру шкоди, завданої порушенням законодавства про рибне господарство внаслідок незаконного добування (вилову), знищення або пошкодження водних біоресурсів, а також незаконного знищення чи погіршення середовища існування водних біоресурсів» (Офіційний вісник України, 2023 р., № 93, ст. 5478) список цінних видів біоресурсів налічує види риб як рідкісні, так і такі, що поширені по всій території України.

Водночас, згідно статті 1 Закону України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів» рибогосподарський водний об'єкт (його частина), це водний об'єкт (його частина), що використовується або може використовуватися для цілей рибного господарства.

Станом на липень 2024 року зони охорони цінних видів біоресурсів в Україні не визначені.

3.4. Масиви поверхневих/підземних вод, які використовуються для рекреаційних, лікувальних, курортних та оздоровчих цілей, а також води, призначені для купання

Місця масового відпочинку визначаються органами місцевого самоврядування відповідно до наданих їм повноважень щороку перед початком літнього купального сезону. Вздовж річок,

навколо озер, водосховищ та інших водойм встановлюються водоохоронні зони, в межах яких виділяються земельні ділянки під прибережні захисні смуги.

На території водоохоронних зон та у прибережних захисних смугах діють заборони та обмеження господарської діяльності відповідно до статей 87, 89 і 90 Водного кодексу України та статей 61 і 62 Земельного кодексу України.

Критерії безпечності для людини водних об'єктів, у тому числі гранично допустимі концентрації у воді хімічних, біологічних речовин, патогенних та умовно-патогенних мікроорганізмів, рівень радіаційного фону встановлюються санітарним законодавством і визначаються державними медико-санітарними правилами та нормативами.

Розміщення і організація місць відпочинку на воді здійснюється відповідно до гігієнічних вимог до зон рекреації водних об'єктів. Якість води водойм і річок, що використовуються в зонах рекреації, повинна відповідати вимогам санітарного законодавства.

Нормативно-правові акти санітарного законодавства якими регламентується питання функціонування місць відпочинку населення на воді:

- Державні санітарні правила розміщення, улаштування та експлуатації оздоровчих закладів, затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19 червня 1996 р. № 172, зареєстровані у Міністерстві юстиції України від 24 липня 1996 р. за № 378/1403;
- Державні санітарні правила і норми «Улаштування, утримання і організація режиму діяльності дитячих оздоровчих закладів» (ДСанПіН 5.5.5.23-99), затверджені постановою головного державного санітарного лікаря України від 26 квітня 1999 р. № 23;
- Державні санітарні норми та правила влаштування, утримання та організації режиму діяльності дитячих наметових містечок, затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 7 лютого 2012 р. № 89, зареєстровані у Міністерстві юстиції України від 23 лютого 2012 р. за № 284/20597;
- Державні санітарні норми та правила утримання територій населених місць, затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 17 березня 2011 р. № 145, зареєстровані у Міністерстві юстиції України від 5 квітня 2011 р. за № 457/19195;
- Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів, затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19 червня 1996 р. № 173 (зі змінами), зареєстровані у Міністерстві юстиції України від 27 липня 1996 р. за № 379/1404.

Вимоги до розміщення і організації зон рекреації водних об'єктів:

- для організації зон рекреації водних об'єктів, їх власники або орендарі зобов'язані перед початком кожного купального сезону погодити експлуатацію пляжу з Держпродспоживслужбою.
- зона рекреації повинна бути розміщена за межами санітарно-захисних зон промислових підприємств. Зону рекреації слід віддаляти на максимально можливу відстань (не менше 500 м) від шлюзів, гідроелектростанцій, місць скидання стічних вод, стійбищ, водопою худоби та інших джерел забруднення.
- пляжі не повинні розміщуватися у межах першої зони поясу санітарної охорони джерел господарчо-питного водопостачання.

Екологічні цілі для зон рекреації:

- якість води водойм і річок, що використовуються в зонах рекреації, повинна відповідати вимогам санітарного законодавства.

- склад і властивості води в районі рекреаційного водокористування повинні відповідати вимогам за фізико-хімічними та санітарно-мікробіологічними показниками.

Вимоги до моніторингу вод в зонах рекреації:

- моніторинг якості води у межах пляжних зон, незалежно від офіційного дозволу місцевої влади на купання чи заборону, проводиться центрами контролю та профілактики хвороб в областях;
- у період купального сезону моніторинг проводиться щотижня.

Місця масового відпочинку населення на водних об'єктах визначаються відповідно до Порядку обліку місць масового відпочинку населення на водних об'єктах, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2002 № 264 «Про затвердження Порядку обліку місць масового відпочинку населення на водних об'єктах» (Офіційний вісник України, 2002 р., № 11, ст. 508), та Правил безпеки людей на водних об'єктах, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 10 квітня 2017 № 301 «Про затвердження Правил безпеки людей на водних об'єктах».

За інформацією регіональних ДСНС в басейні річок Причорномор'я, у зв'язку з військовим станом, протягом 2022-2023 років зони рекреації та відпочинку не виділялися.

3.5. Зони, вразливі до (накопичення) нітратів

В Україні Методику визначення зон, вразливих до (накопичення) нітратів, затверджено наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 15 квітня 2021 р. № 244, зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 10.06.2021 за № 776/36398, відповідно до вимог Директиви Ради 91/676/ЄЕС від 12 грудня 1991 щодо захисту вод від забруднення, спричиненого нітратами з сільськогосподарських джерел. Методологічний підхід полягає у використанні великої кількості просторових і часових даних високої роздільної здатності, головним чином даних моніторингу масивів поверхневих і підземних вод, але при визначенні цих зон повинні також використовувати статистичні дані, такі як кількість худоби, внесених добрив і розрахунки надлишку для нітрогену. Вся ця інформація високої якості та достатнього рівня достовірності необхідна для визначення зон, вразливих до нітратів, де мають бути вжиті обов'язкові заходи щодо зменшення нітратного забруднення. На даний момент існуюча мережа моніторингу масивів поверхневих вод за своєю цілісністю та просторовим охопленням недостатня для застосування розробленого методу, а моніторинг масиву підземних вод взагалі не проводиться.

Тому, враховуючи, що в Україні:

- найвищий відсоток орних земель в світі (53,9%, дані 2021 р.), а показник розораності сільськогосподарських земель при цьому – 78,2%;
- недостатньо репрезентативної та достовірної інформації про вміст біогенних речовин у поверхневих та підземних водах;
- евтрофікація водойм – поширене явище,

у середньостроковій перспективі необхідно зосередитися на суттєвому та поступовому вдосконаленні мережі моніторингу масивів (як підземних, так і поверхневих вод) та бази даних, щоб забезпечити більш детальний підхід до визначення зон та їх моніторингу, і, таким чином, досягти повної відповідності ВРД із визначеними зонами, вразливими до нітратів, під оновлення ПУРБ (2031-2036).

3.6. Уразливі та менш уразливі зони, визначені відповідно до критеріїв, що затверджуються Міндовкіллям

Станом на 2023 рік уразливі та менш уразливі зони в Україні не визначено.

Нормативно-правовим актом, який регулює дане питання є наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 14 січня 2019 р. № 6 «Про затвердження Порядку

визначення популяційного еквівалента населеного пункту та Критеріїв визначення уразливих та менш уразливих зон», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 05 лютого 2019 року за № 125/33096.

Також, відповідно до статті 12 Закону України «Про водовідведення та очищення стічних вод» до повноважень органів місцевого самоврядування у сфері водовідведення належить за поданням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері розвитку водного господарства, визначення уразливих та менш уразливих зон відповідно до критеріїв, затверджених центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Станом на 27 березня 2024 року органами місцевого самоврядування за поданням Держводагентства 4 МПВ визнано уразливими зонами, що становить 2% від загальної кількості МПВ в басейні річок Причорномор'я.

4. КАРТУВАННЯ СИСТЕМИ МОНІТОРИНГУ, РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОГРАМ МОНІТОРИНГУ, ЩО ВИКОНУЮТЬСЯ ДЛЯ ПОВЕРХНЕВИХ ВОД (ЕКОЛОГІЧНИЙ І ХІМІЧНИЙ), ПІДЗЕМНИХ ВОД (ХІМІЧНИЙ І КІЛЬКІСНИЙ), ЗОН (ТЕРИТОРІЙ), ЯКІ ПІДЛЯГАЮТЬ ОХОРОНІ

4.1. Поверхневі води

Моніторинг масиву поверхневих вод здійснюється відповідно до Порядку здійснення державного моніторингу вод, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2018 р. № 758 (Офіційний вісник України, 2018 р., № 76, ст. 2537) (далі – Порядок). Суб'єктами державного моніторингу вод є Міндовкілля, Держводагентство та ДСНС.

Для здійснення державного моніторингу вод Міндовкілля з урахуванням пропозицій суб'єктів державного моніторингу вод розробляє та затверджує програму державного моніторингу вод.

Програма державного моніторингу вод містить:

- інформацію про об'єкт державного моніторингу вод (код, найменування об'єкта, місце розташування та інші характеристики);
- біологічні, фізико-хімічні, хімічні та гідроморфологічні показники, періодичність здійснення моніторингу, інформацію про суб'єкта та виконавця моніторингу вод.

Державний моніторинг вод здійснюється за показниками та з періодичністю, наведеними у додатках 1-3 Порядку.

Залежно від цілей та завдань державного моніторингу вод встановлюються такі процедури:

- процедура діагностичного моніторингу МПВ та МПЗВ;
- процедура операційного моніторингу МПВ та МПЗВ;
- процедура дослідницького моніторингу МПВ;
- процедура моніторингу морських вод.

Діагностичний моніторинг здійснюється протягом першого року виконання державного моніторингу вод. Для МПВ, у яких відсутній ризик недосягнення екологічних цілей, діагностичний моніторинг здійснюється додатково протягом четвертого року виконання державного моніторингу вод.

Операційний моніторинг здійснюється для МПВ, у яких існує ризик недосягнення екологічних цілей, а також для МПВ, забір води з яких для задоволення питних і побутових потреб населення в середньому протягом року становить більше ніж 100 куб. метрів на добу.

Операційний моніторинг здійснюється щороку в період між роками здійснення діагностичного моніторингу.

Дослідницький моніторинг здійснюється суб'єктами державного моніторингу вод, які самостійно визначають пункти моніторингу, перелік показників та періодичність їх вимірювання.

4.1.1. Система моніторингу

У басейні річок Причорномор'я моніторинг здійснюється на 16 пунктах моніторингу на 16 МПВ, з них:

- на транскордонних МПВ, визначених відповідно до міждержавних угод про співробітництво – 5 пунктів.

Моніторинг по 4 МПВ басейну річок Причорномор'я, які розташовані на території Миколаївської та Херсонської областей у 2022-2023 не здійснювався (у зв'язку з воєнним станом).

4.1.2. Гідроморфологічна оцінка / стан

Оцінка гідроморфологічного стану здійснюється згідно з Методикою, затвердженою наказом УкрГМЦ № 23 від 19.02.2019 р за п'ятьма класами. Гідроморфологічний моніторинг здійснено на 5 МПВ. За результатами моніторингу 3 МПВ відносяться до першого класу (відмінний), 2 МПВ – до другого класу (добрий) (рис. 17).

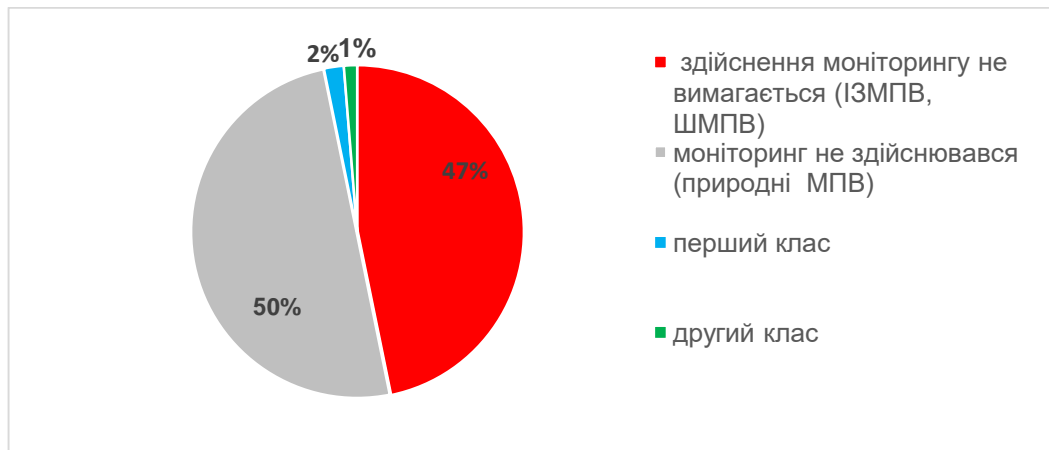

Рисунок 17. Гідроморфологічний стан МПВ басейну річок Причорномор'я

4.1.3. Оцінка хімічного стану

Оцінка хімічного стану МПВ базується на визначенні концентрацій пріоритетних речовин зазначених у Директиві 2008/105/ЄС Європейського Парламенту та Ради щодо стандартів природної якості в сфері водної політики із врахуванням Директиви 2013/39/EU250, де встановлено граничні значення екологічних нормативів якості. В Україні на даний час для оцінки стану МПВ наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 06 лютого 2017 року № 45 «Про затвердження Переліку забруднюючих речовин для визначення хімічного стану масивів поверхневих і підземних вод та екологічного потенціалу штучного або істотно зміненого масиву поверхневих вод», зареєстровано у Міністерстві юстиції України від 20 лютого 2017 р. за № 235/30103, визначено перелік показників, екологічні нормативи якості для яких встановлено у Додатку 8 наказу Міністерства екології та природних ресурсів України від 14 січня 2019 року № 5 «Про затвердження Методики віднесення масиву поверхневих вод до одного з класів екологічного та хімічного станів масиву поверхневих вод, а також віднесення штучного або істотно зміненого масиву поверхневих вод до одного з класів екологічного потенціалу штучного або істотно зміненого масиву поверхневих вод».

Директива 2009/90/ЕС (стаття 5), встановлює технічні вимоги/критерії до обробки даних моніторингу, також були враховані при оцінці хімічного стану МПВ.

- Якщо виміряне значення було нижчим за межу кількісного визначення (LOQ), в розрахунку використовується значення половини LOQ для даного показника
- У разі узагальнення результатів окремих ізомерів або сумішей (наприклад, поліциклічні ароматичні вуглеводні, циклодієнові пестициди, ДДТ) у випадку значень, виміряних нижче LOQ для розрахунку середніх концентрацій повинен використовуватися нуль «0».

Крім того, стаття 4 Директиви 2009/90/ЕС визначає, що методики виконання вимірювання вмісту показників повинні відповідати мінімальним критеріям: мати значення невизначеності вимірювання нижче 50% ($k=2$) і межу кількісного визначення, що дорівнює або нижче 30% відповідного екологічного нормативу якості.

Достовірність оцінки

Достовірність оцінки хімічного стану виконана із застосуванням критеріїв для встановлення надійності правильного визначення екологічного та хімічного станів МПВ зазначених у Додатку 11 наказу Міністерства екології та природних ресурсів України від 14 січня 2019 року № 5 «Про затвердження Методики віднесення масиву поверхневих вод до одного з класів екологічного та хімічного станів масиву поверхневих вод, а також віднесення штучного або істотно зміненого масиву поверхневих вод до одного з класів екологічного потенціалу штучного або істотно зміненого масиву поверхневих вод».

За встановленими критеріями використовувалася триступенева схема оцінки надійності правильного визначення хімічного стану МПВ:

- Високий рівень надійності оцінки означає, що більшість вимог були виконані, а саме: наявні дані вимірювання для всіх показників визначених у Переліку забруднюючих речовин для визначення хімічного стану масивів поверхневих і підземних вод та екологічного потенціалу штучного або істотно зміненого масиву поверхневих вод, затверджених наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 6 лютого 2017 року № 45, відповідають вимогам Порядку (виконано майже всі відповідні вимоги до переліку показників, методик і частоти); агрегація МПВ демонструє достовірні результати;
- Середній рівень надійності оцінки стану МПВ встановлюється за відсутності достатньої кількості даних моніторингу, періодичності та вимірювань всіх показників визначених у Переліку забруднюючих речовин для визначення хімічного стану масивів поверхневих і підземних вод та екологічного потенціалу штучного або істотно зміненого масиву поверхневих вод, затверджених наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 6 лютого 2017 року № 45;
- Низький рівень надійності оцінки стану МПВ означає, що оцінку стану МПВ проводили на основі оцінки ризиків, перенесення даних моніторингу через агрегацію МПВ за визначеними критеріями.

Для оцінки хімічного стану МПВ використовувалися статистично оброблені дані вимірювань вмісту забруднюючих речовин у поверхневих водах проведені у 2 пунктах моніторингу (2 МПВ) у 2022-2023 рр., а саме: середнє та максимальне значення (Додаток 6).

При оцінці хімічного стану МПВ фонові концентрації для несинтетичних речовин (ртуть, свинець, кадмій, нікель) не враховувалися.

Відповідність результатів вимірювання екологічним нормативам якості встановленим для середньорічної та максимально допустимої концентрацій є відповідністю вимогам встановленим для доброго хімічного стану МПВ.

Для МПВ, на яких моніторинг не проводився, оцінка хімічного стану здійснювалася шляхом інтерполяції (перенесення) результатів оцінки з МПВ, на яких здійснювався моніторинг, згідно з агрегацією МПВ.

Не проводилися вимірювання наступних показників: бромовані дифенілові етери (ефіри), хлоралкани, С₁₀₋₁₃, ди(2-етилгексил)-фталат, діурон, ізопротурон, пентахлорфенол, сполуки трибутилолова (трибутилолова катіон), перфтороктановий сульфонат і його похідні (ПФОС), діоксини і діоксиноподібні сполуки, гексабромцикло-додекан (ГБЦДД) (Додаток 7).

Для показників флуорантен, гексахлорбензол, гексахлорбутадієн, ртуть та її сполуки, дикофол, гептахлор і гептахлорепоксид, для яких рекомендованим об'єктом контролю є біота, у зв'язку з відсутністю технічних можливостей та методик виконання вимірювань, визначення концентрацій проводилося тільки у пробах поверхневих вод.

Оцінку хімічного стану проведено на основі даних моніторингу отриманих в рамках виконання програм діагностичного моніторингу МПВ.

За результатами оцінки хімічного стану МПВ басейну річок Причорномор'я за 2022-2023 роки за даними моніторингу можна зробити наступні висновки (табл. 28):

- хімічний стан «добрий»: 1 полігональний МПВ (1,9% від загальної кількості полігональних МПВ), за площею це становить 140,26 км² (2,5% від загальної площі полігональних МПВ).
- хімічний стан «недосягнення доброго»: 1 лінійний МПВ (0,6% від загальної кількості лінійних МПВ), за довжиною МПВ це становить 107,1 км (4,3% від загальної довжини лінійних МПВ).

Таблиця 28. Хімічний стан МПВ за 2022-2023 роки (за даними моніторингу)

Хімічний стан	кількість лінійних МПВ	загальна довжина МПВ, км	кількість полігональних МПВ	загальна площа МПВ, км ²
«добрий»	-	-	1	140,26
«недосягнення доброго»	1	107,1	-	-

Перевищення $ЕНЯ_{\text{МАХ}}$ – максимально допустимої концентрації та/або $ЕНЯ_{\text{СР}}$ – середньорічної концентрації встановлено для наступних речовин:

- кадмій та його сполуки (для 1 МПВ);
- флуорантен (для 1 МПВ);
- бензо(а)пірен (для 1 МПВ);
- бензо(б)флуорантен (для 1 МПВ);
- бензо(г,х,і,)перілен (для 1 МПВ).

Інтерполяція результатів моніторингу МПВ на інші МПВ здійснена на основі агрегації МПВ, яка була виконана у 2022 році у рамках здійснення державного моніторингу вод та наукових досліджень, відповідно до наказу Держводагентства від 06 травня 2022 р. № 42 «Про затвердження плану наукових досліджень та науково-технічних розробок Держводагентства на 2022 рік».

Мета агрегації МПВ – об'єднання всіх МПВ річкового басейну до різних груп за обґрунтованими критеріями для:

- Інтерполяція результатів моніторингу МПВ на інші МПВ, що об'єднані з ними в одні групи;
- Використання результатів агрегації при складанні програм моніторингу на наступні роки з метою максимальної інтерполяції результатів оцінки.

Критеріями для агрегації МПВ категорії «річки» та «озера» є:

- тип визначеного МПВ;
- оцінка ризику недосягнення доброго хімічного стану МПВ;
- фізико-географічна одиниця районування басейну, до якого відноситься МПВ;
- тип ландшафту, де розташований МПВ.

Критерієм для лінійних МПВ категорії «ІЗМПВ» та «ШМПВ» є:

- оцінка ризику недосягнення доброго хімічного стану МПВ.

Критеріями для полігональних МПВ категорії «ІЗМПВ» та «ШМПВ» є:

- категорія;
- об'єм водосховища;
- режим водообміну водосховища.

На основі інтерполяції результатів моніторингу згідно з агрегацією МПВ (низький рівень надійності оцінки стану МПВ) (табл. 29) встановлено:

- хімічний стан «добрий»: 6 полігональних МПВ (11,3% від загальної загальної площі

полігональних МПВ), за площею МПВ це становить 260,04 км² (4,7% від загальної площі полігональних МПВ).

- хімічний стан «недосягнення доброго»: не визначено.

Таблиця 29. Хімічний стан МПВ на основі інтерполяції даних моніторингу

Хімічний стан	кількість лінійних МПВ	загальна довжина МПВ, км	кількість полігональних МПВ	загальна площа МПВ, км ²
«добрий»	-	-	6	260,04
«недосягнення доброго»	-	-	-	-

Загальна оцінка хімічного стану МПВ басейн річок Причорномор'я (за даними моніторингу та інтерполяції) можна зробити наступні висновки:

- хімічний стан «добрий»: 7 полігональних МПВ (13,2% від загальної кількості полігональних МПВ), за площею МПВ це становить 400,3 км² (7,2% від загальної площі полігональних МПВ).

- хімічний стан «недосягнення доброго»: 1 лінійний МПВ (0,6% від загальної кількості лінійних МПВ), за довжиною МПВ це становить 107,1 км (4,3% від загальної довжини лінійних МПВ).

Загальна оцінка хімічного стану МПВ за період 2022-2023 роки (дані моніторингу та інтерполяція даних моніторингу) представлена в таблиці 30 та на рис. 18, 19.

Таблиця 30. Загальна оцінка хімічного стану МПВ за 2022-2023 рр. (дані моніторингу та інтерполяція даних моніторингу)

Хімічний стан	кількість лінійних МПВ	загальна довжина лінійних МПВ, км	кількість полігональних МПВ	загальна площа полігональних МПВ, км ²
«добрий»	-	-	8	400,3
«недосягнення доброго»	1	107,1	-	-

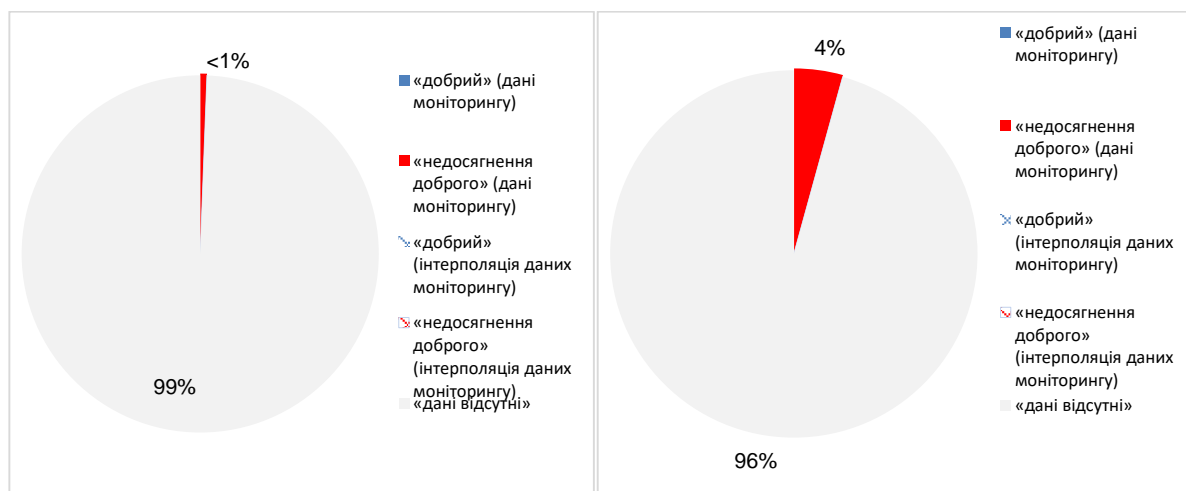
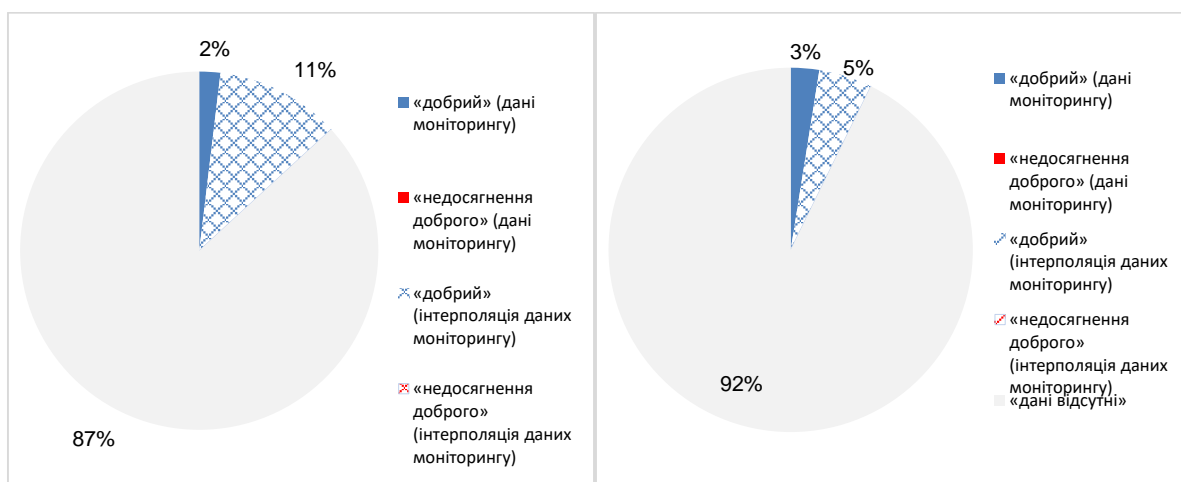

Рисунок 18. Хімічний стан лінійних МПВ басейну річок Причорномор'я (дані моніторингу та інтерполяція)

а) за кількістю МПВ

б) за площею МПВ

Рисунок 19. Хімічний стан полігональних МПВ басейну річок Причорномор'я (дані моніторингу та інтерполяція)

Для 2 МПВ басейну річок Причорномор'я достовірність оцінки правильного визначення хімічного стану відповідає середньому рівню надійності.

6 МПВ були оцінені з низьким рівнем надійності на основі перенесення результатів отриманих в межах виконання програми моніторингу якості поверхневих вод на МПВ на яких моніторинг не проводився у зазначеному періоді, згідно з агрегацією МПВ.

З урахуванням інтерполяції даних моніторингу оцінка хімічного стану виконана для 8 МПВ, з яких 1 лінійний МПВ, що по довжині складає 107,1 км та 7 полігональних МПВ, що по площі складає 400,3 км²

4.1.4. Оцінка екологічного стану

Визначення екологічного стану МПВ відповідно до вимог Водного кодексу України та наказу Міністерства екології та природних ресурсів України від 14 січня 2019 р. № 5 «Про затвердження Методики віднесення масиву поверхневих вод до одного з класів екологічного та хімічного станів масиву поверхневих вод, а також віднесення штучного або істотно зміненого масиву поверхневих вод до одного з класів екологічного потенціалу штучного або істотно зміненого масиву поверхневих вод» ґрунтується на використанні комплексу біотичних і абіотичних компонентів, властивих водним екосистемам.

Основою оцінки екологічного стану МПВ є біологічні показники якості, які найкраще відображають зміни у водному середовищі, що включають бентосні безхребетні, фітобентос, макрофіти, фітопланктон і риби. Допоміжними показниками є фізико-хімічні та гідроморфологічні показники якості. В оцінку екологічного стану також входять і специфічні синтетичні та несинтетичні речовини, характерні для РБР.

Схеми класифікації біологічних показників якості залежать від типу МПВ і включають можливі антропогенні навантаження (наприклад, забруднення органічне та поживними речовинами, гідроморфологічні зміни). Екологічний стан МПВ оцінюється по відношенню до референційного значення (тобто до стану МПВ певного типу без або з мінімальним антропогенним навантаженням). Ступінь впливу для окремих біологічних показників якості перетворюється на коефіцієнт екологічної якості для окремих меж п'яти класів екологічного стану МПВ.

Алгоритм визначення екологічного стану МПВ на основі типоспецифічної класифікації, що розробляється для біологічних, гідроморфологічних, хімічних та фізико-хімічних показників, наведений в наказі Міндовкілля від 01 квітня 2024 р. № 332 «Про затвердження екологічних нормативів якості води для визначення екологічного стану масиву поверхневих вод та Змін

до деяких нормативно-правових актів Міністерства екології та природних ресурсів України», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 29 травня 2024 р. за № 789/42134 та № 790/42135. Типоспецифічні класифікаційні схеми були розроблені на основі існуючих схем у сусідніх країнах ЄС для відповідних типів МПВ, які пройшли процес інтеркалібрації.

При оцінці фізико-хімічних та хімічних показників враховувалися вимоги Директиви 2009/90/ЕС (стаття 5), що встановлює технічні вимоги/критерії до обробки даних моніторингу.

Для оцінки екологічного стану МПВ використано результати державного моніторингу вод проведеного Держводагентством та ДСНС в рамках виконання діагностичного та операційного типів моніторингу.

Якщо протягом цього періоду моніторинг МПВ проводився більше одного разу в пункті моніторингу, оцінка робилася на основі результатів останнього року, в якому проводився моніторинг.

Для оцінки екологічного стану МПВ використано дані моніторингу вмісту синтетичних та несинтетичних специфічних речовин, характерних для РБР Причорномор'я: фенол, цинк, мідь, цинк, хром, миш'як, ацетохлор, карбарил, метолахлор, тербутилазин, карбамазепін, триклозан, флуконазол.

При оцінці екологічного стану МПВ фонові концентрації несинтетичних специфічних речовин не враховувалися.

У РБР Причорномор'я за даними 2022-2023 років екологічний стан оцінено для 3 лінійних МПВ довжиною 129,8 км. Результати оцінки екологічного стану МПВ наведені в табл. 31 та додатку.

Таблиця 31. Екологічний стан МПВ

Екологічний стан	Кількість лінійних МПВ	Відсоток від загальної кількості лінійних МПВ, %	Довжина лінійних МПВ, км	Відсоток від загальної довжини, %
«відмінний»	0	0	0	0
«добрий»	2	1,1	115,4	4,6
«задовільний»	0	0	0	0
«поганий»	1	0,6	14,4	0,6
«дуже поганий»	0	0	0	0

Рівень достовірності оцінки екологічного стану є середнім для всіх оцінених МПВ.

«Добрий» екологічний стан досягнуто в 2 лінійних МПВ загальною довжиною 115,4 км.

Екологічні цілі щодо досягнення «доброго» екологічного стану були досягнуті в 2 МПВ РБР Причорномор'я на 4,6% від загальної довжини лінійних МПВ.

До «поганого» екологічного стану віднесено 1 МПВ, що складає 0,6% від загальної довжини МПВ.

У РБР Причорномор'я у «поганому» екологічному стані визначено р. Сосик (UA_M5.8_0174).

Результати оцінки екологічного стану представлені для лінійних МПВ категорії «річки» на рис. 20.

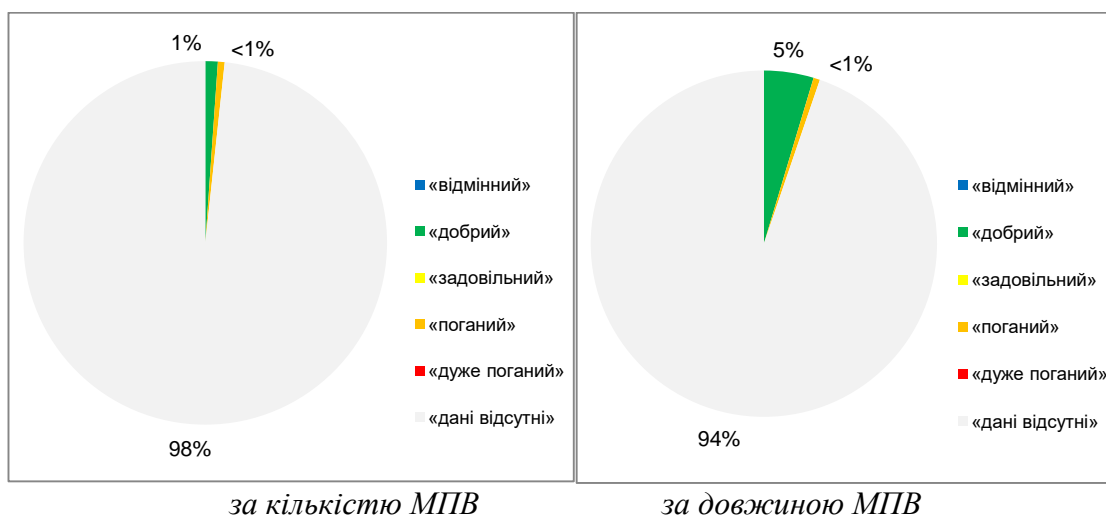

Рисунок 20. Оцінка екологічного стану лінійних МПВ РБР Причорномор'я

4.1.5. Оцінка екологічного потенціалу

Для ШМПВ або ІЗМПВ екологічна ціль полягає в досягненні доброго екологічного потенціалу, для визначення якого застосовуються менш суворі критерії щодо впливів пов'язаних з гідроморфологічними змінами. Екологічний потенціал ШМПВ або ІЗМПВ визначається згідно з класифікацією, встановленою для визначення стану МПВ відповідної категорії (річка, озеро, перехідні води, прибережні води) до якої за своїми характеристиками цей ШМПВ або ІЗМПВ є найбільш подібним.

У РБР Причорномор'я екологічний потенціал не оцінено для жодного МПВ

4.2. Підземні води

4.2.1. Система моніторингу

Кількісний та хімічний стан підземних вод контролюється в рамках державної системи моніторингу масивів підземних вод і прогнозуються зміни стану як у природних умовах, так і під впливом діяльності людини. Кількісний та хімічний моніторинг проводиться в одних і тих самих спостережних свердловинах. Моніторинг проводиться як в безнапірних, так і в напірних водоносних горизонтах в умовах: природних, слабо порушених і порушених. Порушені умови досліджуються в межах експлуатаційних водозаборів.

Державний моніторинг масивів підземних вод включає діагностичний та операційний моніторинг, показники і періодичність яких визначені згідно з ВРД і наведені у Додатку 2 Порядку здійснення державного моніторингу вод, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2018 р. № 758 (табл. 32). Складовими державного моніторингу масивів підземних вод є моніторинг кількісних, хімічних і фізико-хімічних показників. Порядок здійснення державного моніторингу вод не визначає мережу моніторингу (зокрема кількість пунктів моніторингу), але встановлює періодичність і досліджувані показники.

Таблиця 32. Порядок здійснення державного моніторингу вод - Показники та періодичність здійснення державного моніторингу МПЗВ

Суб'єкт моніторингу	Найменування показника	Періодичність	Примітки
Діагностичний моніторинг*			
Держгеонадра	рівні	один-три рази на місяць	кількість води
	Температура, окисно-відновний потенціал перманганатна окиснюваність, мінералізація	не менше ніж двічі на рік	
	макрокомпоненти: - кальцій, магній, натрій, калій, гідрокарбонатні іони, ферум загальний, - флуор	чотири рази на рік	
	мікрокомпоненти	один раз на рік	перелік визначається з урахуванням специфіки землекористування та показників, наведених у Державних санітарних нормах та правилах «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною» (ДСанПіН 2.2.4-171-10), затверджені наказом МОЗ від 12 травня 2010 р. № 400, зареєстровані в Мін'юсті 01 липня 2010 року за № 452/17747
	забруднюючі речовини згідно з переліком забруднюючих речовин для визначення хімічного стану масивів поверхневих і підземних вод та екологічного потенціалу штучного або істотно зміненого масиву поверхневих вод, що затверджений Мінприроди	чотири рази на рік	
	специфічні синтетичні забруднюючі речовини (пестициди, фармацевтичні препарати та інші речовини)	один раз на два-шість років	перелік визначається з урахуванням специфіки землекористування
	специфічні несинтетичні забруднюючі речовини (уран, радій, радон та інші речовини)		
	Операційний моніторинг**		
Держгеонадра	Гідрогеологічний режим: рівні підземних вод	один-п'ять разів на місяць	
	жорсткість загальна, карбонатна, некарбонатна мінералізація	щокварталу, не менше ніж двічі на рік	
	феноли нафтопродукти синтетичні поверхнево-активні речовини	один раз на один-два роки	
	макрокомпоненти: гідрокарбонатні іони, кальцій, калій, магній	щокварталу, не менше ніж двічі на	

	натрій, силіцій, ферум загальний, флуор	рік	
	мікрокомпоненти: алюміній, аргентум, берилій, кобальт, купрум, манган, молібден, нікель, селен, стронцій, хром, цинк	один раз на рік	перелік мікрокомпонентів визначається з урахуванням специфіки землекористування
	забруднюючі речовини згідно з переліком забруднюючих речовин для визначення хімічного стану масивів поверхневих і підземних вод та екологічного потенціалу штучного або істотно зміненого масиву поверхневих вод, що затверджений Мінприроди	щокварталу, не менше ніж двічі на рік	
	специфічні синтетичні забруднюючі речовини (пестициди, фармацевтичні препарати та інші речовини);	один раз на шість років	перелік визначається з урахуванням специфіки масиву
	специфічні несинтетичні забруднюючі речовини (уран, радій, радон та інші речовини)		

* Дані уточнюються та доповнюються з урахуванням специфіки масиву.

** Дані уточнюються та доповнюються з урахуванням специфіки масиву та за результатами діагностичного моніторингу

За даними ДНВП «Геоінформ», станом на 01.01.2021 р. у межах території басейну річок Причорномор'я було розміщено 26 спостережних пунктів державного моніторингу масивів підземних вод, в т.ч. 18 діючих, 2 законсервовані, 3 потребували ремонту, 2 пропонувалося ліквідувати, а стан 1 спостережного пункту був невідомий.

З початку російської воєнної агресії 2022 року моніторинг був припинений остаточно, оскільки було зупинене виконання державної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року, в рамках якої відбувалося проведення і фінансування моніторингу, а згодом частина басейну була окупована.

Спостережна мережа моніторингу масивів підземних вод наразі перебуває в зруйнованому стані. Спостереження, що велися у 2018-2020 рр., ні за кількісними, ані за якісними показниками не відповідали вимогам чинного Порядку здійснення державного моніторингу вод.

4.2.2. Оцінка хімічного стану/оцінка ризику

Через відсутність даних моніторингу достатньо обґрунтовано оцінити сучасний якісний та кількісний стан МПЗВ неможливо.

На основі інформації попередніх досліджень можна припустити, що якісний стан води безнапірних МПЗВ поганий через забруднення сполуками азоту від дифузних джерел у межах агроландшафтів. Щодо води напірних МПЗВ, то її якісний стан добрий, а перевищення нормативного вмісту деяких компонентів має геогенне походження.

4.2.3. Оцінка за об'ємами / запасами підземних вод

Щодо оцінки кількісного стану безнапірних МПЗВ, то через незначний водовідбір, цей стан, очевидно, добрий. Певні негативні зміни цього стану можуть бути зумовлені глобальним потеплінням.

Стосовно напірних МПЗВ, то, за експертними даними, загалом кількісний стан визначених МПЗВ можна попередньо визначити як добрий. Підставою для такого висновку є зіставлення прогнозних ресурсів, експлуатаційних запасів підземних вод і даних щодо обсягів сучасного водовідбору.

Шляхи відновлення і розвитку моніторингу масивів підземних вод

Моніторингова мережа потребує термінового відновлення і вдосконалення після деокупації території. Розміщення спостережних пунктів повинне здійснюватися на основі принципу репрезентативності, що у випадку підземних вод передбачає врахування поширеності МПЗВ і однорідності/неоднорідності природних і антропогенних умов формування ресурсів підземних вод та їхніх змін у часі.

Зважаючи на відсутність моніторингу, а також на обмежену кількість спостережних пунктів, необхідно проводити діагностичний моніторинг якісних показників підземних вод усіх ідентифікованих МПЗВ на всіх спостережних свердловинах. Усі виділені і в межах басейну річок Причорномор'я підлягають процедурам діагностичного і операційного моніторингу, оскільки всі безнапірні МПЗВ пов'язані з поверхневими екосистемами, а напірні використовуються для водопостачання населення, і середній водозабір із них для питних та побутових потреб упродовж року перевищує 100 м³.

Наказом Міндовкілля від 19 січня 2024 р. № 78 «Про затвердження Програми державного моніторингу вод» передбачене проведення моніторингу масивів підземних вод у 2024 році за умови наявного фінансування відповідних робіт. У додатку до згаданого наказу на території басейну річок Причорномор'я визначено 9 спостережних пунктів (табл. 33).

Таблиця 33. Спостережні пункти (с.п.) моніторингу масивів підземних вод на території басейну р. річок Причорномор'я

К-ть точок всього	Код МПЗВ	Назва МПЗВ	К-ть точок по МПЗВ
9	UAM5800N500	МПЗВ у верхньопліоценових відкладах	1
	UAM5800N400	МПЗВ у верхньоміоценових відкладах	1
	UAM5800N600	МПЗВ у середньоміоценових відкладах	1
	UAM5800N500	МПЗВ у верхньосарматських відкладах	4
	UAM5800N600	МПЗВ у середньосарматських відкладах	2

Перелік цих спостережних пунктів був сформований на основі даних, отриманих від регіональних геологічних підприємств. Слід зауважити, що перелік спостережних пунктів не охоплює всі виділені МПЗВ. Однак наразі підстав для їхнього перегляду немає, оскільки нова достовірна інформація з цього приводу відсутня. Очевидно, що за останні роки сталися негативні зміни, обумовлені наслідками російської агресії і остаточним припиненням моніторингу, тому одним із перших завдань повинна бути **повторна інвентаризація спостережних свердловин**, після чого запропонована мережа буде уточнена. Це буде можливим після деокупації території басейну та припинення воєнних дій.

Надалі першочерговим завданням буде **відновлення моніторингу масивів підземних вод**. Наразі відновлення спостережень на державній мережі малореальне через відсутність фінансування та окупацію значної частини території. Нині ж єдиною реальною можливістю отримати інформацію про стан МПЗВ є залучення інформації водокористувачів – результатів хімічних аналізів, які виконуються на експлуатаційних водозаборах згідно з пунктом 12 Порядком здійснення державного моніторингу вод, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2018 р. № 758, передбачено, що для водозаборів підземних вод з обсягом видобутку більше ніж 100 м³ на добу в межах зон санітарної охорони та на прилеглих територіях водокористувачі облаштовують локальну мережу спостережних свердловин з метою визначення кількості води та хімічних і фізико-хімічних показників та надання даних спостережень Держгеонадрам. У разі виконання цієї вимоги, налагодження інформаційного зв'язку з водокористувачами і забезпечення наукової обробки і аналізу

даних, стан інформаційного забезпечення моніторингу масивів підземних вод можна було б суттєво поліпшити навіть до відновлення фінансування спостережень на мережі свердловин державної спостережної системи.

Оскільки в межах території басейну ведеться інтенсивне сільськогосподарське виробництво, і, за наявними даними, води безнапірних МПЗВ забруднені сполуками азоту, слід звернути особливу увагу на **удосконалення дослідження якісного стану безнапірних МПЗВ**. Однією з проблем є те, що діючі спостережні пункти на безнапірні МПЗВ – це колодязі, розташовані в межах сільських населених пунктів. Інформація, отримана при обстеженні колодязів, інколи відображає забруднення водозабірної споруди, а не водоносного горизонту. При цьому практично відсутні спостережні пункти – свердловини, краще захищені від забруднення з поверхні, та пункти, розміщені в межах територій з мінімальним антропогенним навантаженням, які б дали змогу визначити фонові показники вмісту хімічних елементів і сполук у воді безнапірних МПЗВ. Отримання інформації на фонових територіях дозволило б більш обґрунтовано визначати якісний стан безнапірних МПЗВ та оцінювати ризик недосягнення ними екологічних цілей. Очевидно, за наявності відповідного фінансування, слід передбачити залучення до моніторингової мережі нових спостережних пунктів, що знаходяться на заповідних територіях, а за можливості – спорудження нових (буріння свердловин) на представницьких ділянках, які б дозволили отримати інформацію, яку досить обґрунтовано можна було б екстраполювати на значні території поширення масивів підземних вод.

Зони (території), які підлягають охороні

До програми державного моніторингу вод на 2023 рік в басейні річок Причорномор'я не включено жодного пункту моніторингу в межах зон (територій), які підлягають охороні.

5. ПЕРЕЛІК ЕКОЛОГІЧНИХ ЦІЛЕЙ ДЛЯ ПОВЕРХНЕВИХ ВОД, ПІДЗЕМНИХ ВОД І ЗОН (ТЕРИТОРІЙ), ЯКІ ПІДЛЯГАЮТЬ ОХОРОНІ, ТА СТРОКИ ЇХ ДОСЯГНЕННЯ (У РАЗІ ПОТРЕБИ ОБҐРУНТУВАННЯ ВСТАНОВЛЕННЯ МЕНШ ЖОРСТКИХ ЦІЛЕЙ ТА/АБО ПЕРЕНЕСЕННЯ СТРОКІВ ЇХ ДОСЯГНЕННЯ)

Екологічні цілі для поверхневих, підземних вод та зон (територій), які підлягають охороні встановлюються окремо.

Поверхневі води:

- Запобігання погіршенню стану всіх масивів;
- Досягнення/підтримання доброго екологічного та хімічного стану всіх МПВ природних категорій (річки, озера, перехідні та прибережні води);
- Досягнення/підтримання доброго екологічного потенціалу та хімічного стану істотно змінених та штучних МПВ;
- Поступове зменшення «до нуля» забруднення небезпечними речовинами.

Підземні води:

- Запобігання погіршенню стану всіх масивів;
- Досягнення/підтримання доброго кількісного та якісного стану всіх МПЗВ;
- Запобігання та обмеження забруднення підземних вод.

Зони (території), які підлягають охороні:

Досягнення цілей, як того вимагає чинне законодавство для:

- об'єктів Смарагдової мережі;
- зон санітарної охорони;
- зон охорони цінних видів водних біоресурсів;
- масивів поверхневих/підземних вод, які використовуються для рекреаційних, лікувальних, курортних та оздоровчих цілей, а також води, призначені для купання;
- зон, вразливі до (накопичення) нітратів;
- уразливих та менш уразливих зон, визначених відповідно до критеріїв, що затверджуються Міндовкілля.

МПВ та МПЗВ визначаються за Методикою визначення масивів поверхневих та підземних вод, затвердженою наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 14 січня 2019 р. № 4, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 22 березня 2019 року за № 287/3325. Оцінка стану або потенціалу МПВ здійснюється за Методикою віднесення масиву поверхневих вод до одного з класів екологічного та хімічного станів масиву поверхневих вод, а також віднесення штучного або істотно зміненого масиву поверхневих вод до одного з класів екологічного потенціалу штучного або істотно зміненого масиву поверхневих вод, затвердженою наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 14 січня 2019 № 5, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 05 лютого 2019 року за № 127/33098.

У випадках коли до конкретного масиву вод висувається декілька цілей треба застосовувати найсуворіші, при цьому всі інші цілі також мають бути досягнуті.

У деяких випадках терміни досягнення екологічних цілей або самі цілі можуть бути змінені, як виняток.

Допускається відтермінування дати досягнення цілі на період не довше, ніж на 12 років від кінця впровадження першого циклу ПУРБ (тобто до кінця 2042 року).

Виняток, що поширюється на якийсь конкретний МПВ або МПЗВ не повинен створювати ризик недосягнення екологічних цілей масиву або масивів, що розташовані поруч.

До винятків відносяться:

- **Досягнення менш жорстких цілей або відтермінування дати її досягнення** з причин технічного характеру (наприклад, відсутність технічного рішення, технічна недоцільність або нездійсненність), диспропорційно високої вартості або існуючого природного стану масиву вод, що не дозволяє вчасно досягнути його покращення. Наявність або відсутність диспропорційності визначається за результатами економічної оцінки витрат і переваг;
- **Тимчасове погіршення стану (цілей) в результаті непередбачуваного форс-мажору** природного походження (наприклад, екстремальний паводок, посуха) або антропогенного (аварія);
- **Нові фізичні зміни МПВ в результаті реалізації інфраструктурних проєктів** дозволені, якщо користь для суспільства є вищою, ніж екологічна, і немає іншого варіанту уникнути цих змін з технічних та/або фінансових причин. Забруднення води з точкових або дифузних джерел не допускається.

Екологічні цілі для поверхневих вод

ПУРБ націлений на досягнення / підтримання усіма виділеними МПВ «доброго» екологічного стану. Для поверхневих вод він визначається «добрим» екологічним станом та «добрим» хімічним станом. Для істотно змінених та штучних МПВ головною екологічною ціллю є досягнення «доброго» екологічного потенціалу.

У басейні Причорномор'я визначено 157 МПВ у природному стані, тобто ті, що відносяться до категорій «Річки», «Озера», «Перехідні води» та «Прибережні води»; 70 кандидатів до істотно змінених МПВ та 4 штучних МПВ.

35 визначених МПВ категорії «Річки» мають ризик недосягнення «доброго» екологічного стану. Для них необхідно задіяти оперативний моніторинг та підтвердити екологічний стан з використанням біологічних показників. Відповідно до визначених навантажень та їхніх чинників розробити та реалізувати практичні заходи, які будуть сприяти відтворенню стану масивів поверхневих вод задля досягнення ними встановленої цілі та забезпечення стійкого водокористування.

Досягнення основної екологічної цілі для таких МПВ має бути забезпечено протягом 1-3 циклів планування. Час досягнення екологічної цілі залежить від характеру антропогенного навантаження та фінансових потреб на заходи, направлених на її досягнення.

Важливою складовою екологічних цілей є поступове зменшення забруднення пріоритетними речовинами до рівня нижчого за екологічний стандарт якості та суворий контроль за їхнім вмістом у стічних водах, що відводяться у поверхневі водні об'єкти. Необхідно зазначити, що наявна база даних, на підставі якої виконано аналіз антропогенного навантаження, містила значні прогалини щодо вмісту пріоритетних речовин. У процесі реалізації першого плану управління однією із важливих екологічних цілей має бути повна характеристика забруднення вод групою небезпечних і особливо пріоритетних речовин. У зв'язку із вказаним час досягнення «доброго» хімічного стану передбачити, наразі, неможливо.

За результатами оцінки антропогенного навантаження на МПВ басейну річок Причорномор'я:

- без ризику недосягнення доброго екологічного стану / потенціалу знаходяться 15 МПВ, можливо під ризиком – 98 МПВ, під ризиком 118 МПВ.

- без ризику недосягнення доброго хімічного стану знаходяться 211 МПВ, можливо під ризиком – 20 МПВ.

Доброго екологічного стану / потенціалу до 2030 року досягнуть 15 МПВ, з них 10 МПВ, це ті, що станом на зараз є без ризику (для них потрібно зберегти такий стан), 5 МПВ – це 5% МПВ від тих, які за результатами оцінки антропогенного навантаження знаходяться під ризиком чи можливо під ризиком недосягнення екологічних цілей, і досягнуть екологічних цілей за рахунок впровадження заходів ПЗ.

Інші МПВ басейну, які знаходяться під ризиком чи можливо під ризиком (216 МПВ), можуть досягти доброго екологічного стану / потенціалу до 2036 або 2042 р. за умов впровадження заходів із ПЗ.

Доброго хімічного стану до 2030 року досягнуть 211 МПВ, це ті, що станом на зараз є без ризику (для них потрібно зберегти такий стан), 20 МПВ, які за результатами оцінки антропогенного навантаження знаходяться можливо під ризиком, досягнуть екологічних цілей не раніше 2036 або 2042 р. за умов впровадження заходів із ПЗ.

Рисунок 20. Терміни досягнення екологічних цілей МПВ, %

У Додатку 8 наведені екологічні цілі МПВ, терміни їх досягнення, причини відтермінування та встановлення менш жорстких цілей.

У басейні Причорномор'я знаходиться 70 кандидатів в істотно змінені МПВ та 4 штучних МПВ, екологічною ціллю яких є досягнення «доброго» екологічного потенціалу. На сьогодні параметри такого потенціалу ще не встановлені і це висуває на перший план завдання з визначення його конкретних параметрів.

Екологічні цілі для підземних вод

Екологічні цілі встановлюються для кожного МПЗВ, як стосовно їхнього кількісного, так і якісного (хімічного) стану. Відповідно до ВРД, основною ціллю є досягнення доброго стану підземних вод.

Додаткові цілі для кожного окремого МПЗВ визначаються залежно від існуючого кількісного та якісного стану МПЗВ, їхнього використання або можливості використання для водопостачання населення, антропогенного навантаження та можливого впливу на поверхневі екосистеми.

Основним критерієм доброго кількісного стану МПЗВ слід вважати відсутність явищ виснаження підземних вод.

Виснаженням вважають стан водоносних горизонтів, в яких під впливом штучного дренажу зниження рівнів підземних вод досягло таких показників, які виключають

можливість подальшого використання горизонту для задоволення потреб суспільства за допомогою традиційних технічних засобів.

Оцінка наявності виснаження МПЗВ базується на інформації рівневого режиму, даних щодо обсягів видобутку підземних вод та їхнього порівняння із ресурсами та затвердженими експлуатаційними запасами.

Крім того, для безнапірних МПЗВ критерієм доброго стану є відповідний стан пов'язаних із ними поверхневих водних об'єктів і відсутність негативного впливу на поверхневі екосистеми, передовсім пригнічення рослинності.

Критеріями доброго якісного (хімічного) стану МПЗВ є природний фоновий вміст хімічних елементів та сполук, а також нормативи, визначені для питної води Державними санітарними нормами та правилами «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною» (ДСанПіН 2.2.4-171-10), затверджені наказом МОЗ від 12 травня 2010 р. № 400, зареєстровані в Мін'юсті 01 липня 2010 року за № 452/17747 (далі - ДСанПіН 2.2.4-171-10).

Кількісний стан безнапірних МПЗВ

Екологічна ціль — уникнення виснаження підземних вод та відсутність погіршення кількісного стану. В умовах у край обмежених даних моніторингу можна дійти висновку, враховуючи незначні обсяги видобутку води з безнапірних МПЗВ приватними водоспоживачами, що негативні тенденції у кількісному стані не очікуються.

Якісний (хімічний) стан безнапірних МПЗВ

Безнапірні масиви підземних вод на території басейну є незахищеними та умовно захищеними.

Безнапірні МПЗВ використовуються сільським населенням для задоволення питних потреб, тому для оцінки якісного стану слід використовувати нормативи ДСанПіН 2.2.4-171-10, за винятком тих елементів і сполук, вміст яких перевищує нормативний у природному стані. Для таких компонентів слід використовувати значення природних фонів.

Екологічна ціль — відповідність ДСанПіН 2.2.4-171-10 та відсутність погіршення якісного стану. Однак слід зауважити, що стабільність якісного стану є відносною, вміст макро- і мікрокомпонентів у воді безнапірних МПЗВ зазнає значних коливань у просторі й часі, тому необхідно володіти інформацією про інтервали змін вмісту і уточнювати її в процесі моніторингу.

Кількісний стан напірних МПЗВ

Кількісний стан напірних МПЗВ оцінюють, аналізуючи рівневий режим і порівнюючи обсяги водовідбору із цих МПЗВ на водозаборах із обсягами ЕЗПВ та ПРПВ.

Екологічна ціль - стабільність кількісного стану та відсутність явищ виснаження підземних вод. На водозаборах підземних вод обсяг водовідбору не повинен перевищувати розрахункові експлуатаційні запаси (у межах родовищ підземних вод).

Підземні води басейну використовуються для водопостачання, у тому числі і централізованого, отже, зазнають навантаження. Проте видобуток підземних вод не перевищує величини прогнозних ресурсів та експлуатаційних запасів підземних вод. Експлуатація підземних вод не призвела до суттєвих змін у рівневому режимі, а зниження в останні роки експлуатаційного навантаження сприяє відновленню рівнів води.

Хімічний стан напірних МПЗВ

Напірні МПЗВ за природними умовами є захищеними від забруднення з поверхні. Проте на окремих ділянках періодично спостерігається точкове забруднення підземних вод сполуками азоту, що може свідчити про надходження забруднення з водоносних горизонтів, що

залягають вище, через дефектні свердловини.

Оскільки підземні води всіх виділених напірних МПЗВ використовуються для централізованого питного водопостачання населення, за критерії доброго хімічного стану було обрано відповідність показників хімічного стану підземних вод ДСанПіН 2.2.4-171-10.

Додатковою екологічною ціллю є відсутність погіршення якісного стану напірних МПЗВ, однак висновки щодо тенденцій змін хімічного складу повинні базуватися на достовірних даних моніторингових спостережень, оскільки вміст компонентів у воді зазнає значних природних коливань. Тому для кожного МПЗВ необхідно мати інформацію про інтервал змін умісту компонентів хімічного складу вод.

Незадовільний стан моніторингу масивів підземних вод упродовж останніх десятиліть, і, відповідно, недостатня інформація про сучасний стан МПЗВ, дозволяє визначити екологічні цілі лише в найбільш загальному вигляді. У процесі моніторингу екологічні цілі для кожного МПЗВ будуть уточнені.

У таблиці 2 додатку 8 наведені екологічні цілі МПЗВ і їхніх груп, терміни їх досягнення, причини відтермінування та встановлення менш жорстких цілей.

Слід зауважити, що покращення стану безнапірних МПЗВ за умов реалізації заходів зі зменшення впливу дифузних джерел забруднення слід очікувати значно пізніше, ніж покращення стану поверхневих водойм через їхнє положення у геологічному середовищі та значний обсяг накопичених забруднюючих речовин (передовсім нітратів). Враховуючи поточну ситуацію та реалістичний прогноз щодо термінів можливого початку реалізації масштабних природоохоронних заходів, такого покращення не слід очікувати раніше, ніж у 2042 році.

Серед визначених на нинішньому етапі робіт МПЗВ і їхніх груп доброго кількісного стану до 2030 року досягнуть всі 6, а доброго хімічного стану- 3 (50% від ідентифікованих МПЗВ і їхніх груп). Решта 3 групи МПЗВ (безнапірні) прогнозовано можуть досягти доброго хімічного (якісного) стану не раніше 2042 р. (рис.21) за умови реалізації масштабних заходів зі зменшення навантаження від дифузних джерел забруднення в межах агроландшафтів.

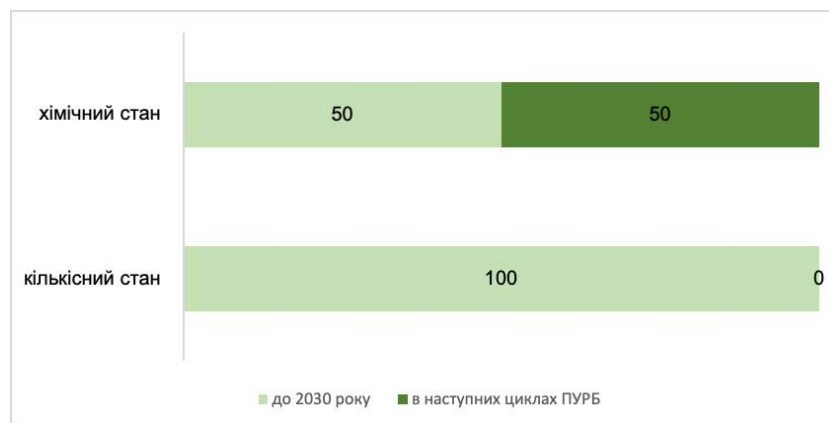

Рисунок 21. Терміни досягнення екологічних цілей МПЗВ, %

6. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ВОДОКОРИСТУВАННЯ

Економічний аналіз водокористування підготовлено відповідно до план-графіків процесу розроблення ПУРБ на основі даних 2015-2019 років. У зв'язку з повномасштабним воєнним вторгненням російської федерації в Україну, економічний розвиток територій та структура водокористування басейну річок Причорномор'я зазнали значних змін.

6.1. Економічний розвиток території басейну

Економічний розвиток території басейну річок Причорномор'я обумовлений його географічним, кліматичним, економічним та соціально-демографічним становищем. Географічно басейн річок Причорномор'я частково охоплює три області: Одеську, Миколаївську та Херсонську і чисельність населення в межах басейну по цих областях складає 1,8 млн осіб, що становить 4,34 % від загальної кількості населення України станом на 2019 рік (табл. 34).

Таблиця 34. Частка площі та населення областей в межах басейну, %

Області	Частка площі області в межах басейну	Частка населення області в межах басейну
Одеська	54,9	72
Миколаївська	12,1	6
Херсонська	20,8	33

На економічний розвиток басейну значною мірою впливає вигідне природно-географічне положення та значний природно-ресурсний потенціал регіону, а саме:

- родючі ґрунти, що сприяє розвитку сільськогосподарського виробництва та розміщенню в області потужних підприємств харчової промисловості;
- вихід до Чорного моря, що свого часу стало важливим фактором формування в обласному центрі потужного суднобудівного комплексу;
- значні поклади корисних копалин, більшість з яких є сировиною для виробництва будівельних матеріалів, а саме: піски (будівельний, силікатний, цегельна сировина, суглинки та вапняки, граніти, кристалічні породи, чарнокіти, мігматити, метабазити, аглопорити та гнейси. На північному сході області також є родовища урану;
- великий рекреаційно-туристичний потенціал.

Аналіз ВРП басейну річок Причорномор'я. У 2019 році ВРП басейну річок Причорномор'я становив 15,1 млн грн, а темпи приросту до попереднього року склали 114 %, що є найменшим відносним значенням за останні п'ять років. Так, найбільший приріст ВРП басейну до попереднього року був у 2017 році на рівні 124%. Частка ВРП басейну у загальному ВВП України у 2019 році склала 3,8 % (табл. 35).

Таблиця 35. Динаміка ВРП басейну річок Причорномор'я, 2015-2019 рр.

Показник	2015	2016	2017	2018	2019
ВРП у фактичних цінах, млн грн	76551,87	91921,63	114060,00	132299,21	151054,47
Частка ВРП басейну річок Причорномор'я у загальному ВВП України, %	3,85	3,86	3,82	3,72	3,80
Темпи приросту ВРП басейну річок Причорномор'я, % до попереднього року	100	120	124	115	114

Динаміка показника ВРП басейну відображає зростання обсягів ВРП з 7 млн грн до 15 млн грн у 2019 році.

Показник ВРП на душу населення в межах басейну становить 75,13 тис. грн, що менше ніж загалом по всій Україні (станом на 2019 рік ВРП на душу населення становить 94,7 тис. грн).

Аналіз ВДВ басейну річок Причорномор'я. Станом на 2019 рік показник ВДВ басейну річок Причорномор'я у фактичних цінах становив 115157,12 млн грн, а у загальному обсязі ВДВ України має частку 3,36% (табл. 36).

Таблиця 36. ВДВ басейну в розрізі галузей економіки, 2015-2019 рр.

Галузі економіки	2015	2016	2017	2018	2019
Сільське, лісове та рибне господарство, млн грн	9436,3	11754,22	12622,34	13953,08	12666,69
частка сільського, лісового та рибного господарства басейну річок Причорномор'я у загальній ВДВ України, %	3,93	4,20	4,15	3,86	3,55
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів, млн грн	40,51	66,21	94,52	105,93	133,65
частка добувної промисловості і розроблення кар'єрів басейну річок Причорномор'я у загальному ВДВ України, %	0,04	0,05	0,05	0,05	0,06
Переробна промисловість, млн грн	6579,65	8139,48	9418,16	10319,87	11500,39
частка переробної промисловості басейну річок Причорномор'я у загальній ВДВ України, %	2,78	2,79	2,62	2,53	2,67
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря, млн грн	1595,04	1732,2	1877,94	2394,96	2563,09
частка постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря басейну річок Причорномор'я у загальній ВДВ України, %	2,99	2,32	2,18	2,14	2,05
Водопостачання, каналізація, управління відходами, млн грн	333,87	305,88	357,09	454,02	565,04
частка водопостачання, каналізації, управління відходами басейну річок Причорномор'я у загальній ВДВ України, %	4,21	3,60	3,60	3,98	3,91
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність, млн грн	10319,87	12550,58	15312,71	16688,28	19758,93
частка транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності басейну річок Причорномор'я у загальній ВДВ України, %	7,65	8,01	8,01	7,34	7,46

В структурі ВДВ басейну серед водозалежних видів економічної діяльності у 2019 році найбільший відсоток припадає на транспорт, складське господарство, поштову та кур'єрську діяльність – 7,46% та на водопостачання, каналізацію, управління відходами – 3,91 %, сільське, лісове та рибне господарство складає 3,55%, переробна промисловість – 2,67%, постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря – 2,05%, добувна промисловість і розроблення кар'єрів – 0,06%. Загальний обсяг ВДВ водозалежних видів економічної діяльності басейну у загальному обсязі ВДВ басейну протягом 2014-2019 рр. коливається в межах 41-48%, (у 2019 році – 472 млн грн, що дорівнює 41,0%).

6.2. Характеристика сучасного водокористування

Характеристика сучасного водокористування району басейну виконана на основі використання даних державного водного кадастру за розділом «Водокористування» за 2019 рік.

Джерела водопостачання по басейну це підземні, поверхневі водні об'єкти.

Підземні води є основним джерелом води (70%) в Одеській, Миколаївській та Херсонській областях і 30% забору води припадає на поверхневі води (в т.ч морські води). Обсяг забору підземних вод води у басейні становить 17,099 млн м³. Підземні води (переважно з артсвердловин) використовуються для потреб промислового, сільського господарства, господарсько-житлового водопостачання. Умовою подальшого соціально-економічного розвитку є забезпечення населення, об'єктів промислового, сільськогосподарського та комунально-побутового призначення водою в достатній кількості та певної якості.

Аналіз обсягів забору води протягом 2015-2019 рр. свідчить про тенденцію зменшення попиту на водні ресурси протягом останніх років. Обсяги скидів зворотних вод у 2019 р. зменшили своє значення порівняно з 2018 роком, загалом обсяги скидів зворотних вод з 2015 року мали перемінний характер.

Основними водокористувачами в межах басейну є житлово-комунальне господарство, промисловість, сільське господарство та транспорт.

У розрізі областей лідером забору води є Одеська область – 17,63 млн м³, потім Херсонська – 6,010 млн м³ і найменший відсоток припадає на Миколаївську область – 2,067 млн м³.

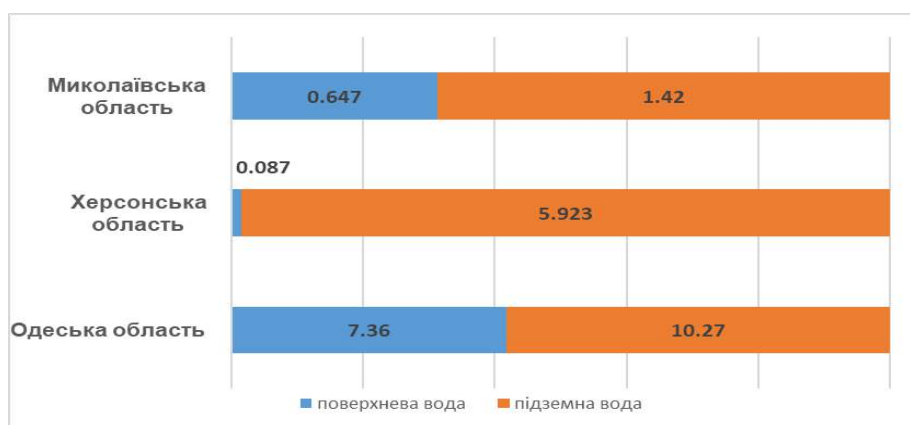

Рисунок 22. Джерела забору води

Найбільший відсоток водних ресурсів забирається житлово-комунальним господарством – 43,7%, значна частина забирається промисловими водокористувачами - 33,5%, майже 22 % водокористування йде на потреби сільського господарства, менше 0,7% забирається іншими галузями. Обсяги водокористування в розрізі секторів економіки представлено на рис 23.

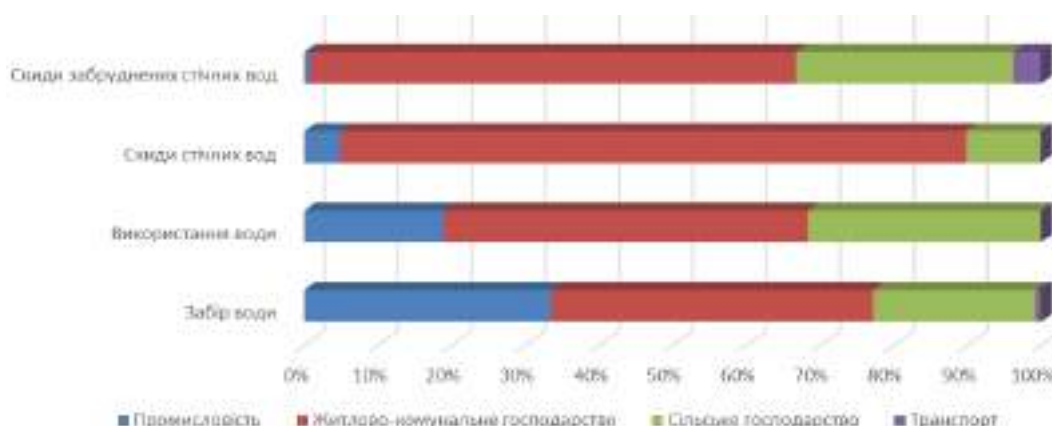

Рисунок 23. Характеристика водокористування району басейну річок Причорномор'я

В частині водовідведення 70% обсягу стічних вод скидається у поверхневі води водокористувачами житлово-комунальних господарств, майже 10% - сільським господарством та 0,5 % промисловістю.

Найбільший відсоток скиду зворотних вод 47% - в Одеській області, 45% – у Херсонській та 8% - у Миколаївській області. 10% обсягу стічних вод скидаються нормативно-чистими без очистки, лише 1 % складають забруднені стічні води.

Житлово-комунальне господарство є основним сектором економіки, яке здійснює вплив на кількість та якість водних ресурсів басейну річок Причорномор'я.

Основним забруднювачем є житлово-комунальне господарство, що скидає майже 70% забруднених стічних вод в районі басейну річок Причорномор'я.

Оцінка соціально-економічного значення води для секторів економіки здійснювалась на основі європейської методології оцінки цінності води. Застосовано ранжування секторів економіки за 5-ма показниками економічного та ресурсного напрямку, які адаптовані відповідно до рекомендацій методології, а саме:

- обсяг створюваної галуззю ВДВ – економічний індикатор ваги сектору в економіці регіону;
- обсяг забраної води галуззю;
- водоемність галузі в порівнянні з іншими галузями;
- залежність галузі від якості води;
- забруднення зворотними водами галузі водних об'єктів.

Таблиця 37. Водокористування та водоемність ВДВ галузей економіки басейну

Галузь економіки	Забір води, млн м ³	ВДВ, млн грн	Водоемність ВДВ, м ³ /1000 грн
Промисловість	8,612	11634,04	0,740
Житлово-комунальне господарство	11,247	565,04	19,904
Сільське господарство	5,661	12666,69	0,446
Транспорт	0,187	19758,93	0,009
В цілому по басейну	25,707	44624,7	0,576

Водозалежні сектори економіки оцінено за кожним індикатором та визначено його соціально-економічну вагу – низьку, помірну чи високу.

Таблиця 38. Соціально-економічна вага основних водокористувачів

Сектори економіки	Обсяги створення ВДВ	Обсяги забору води галуззю	Водоемність галузі	Залежність від якості води	Забрудненість стічних зворотних вод
Електроенергетика	помірна	висока	помірна	низька	низька
Промисловість	висока	висока	помірна	низька	низька
Машинобудування і металообробка	висока	помірна	низька	низька	помірна
Деревообробка	помірна	помірна	низька	низька	помірна
Харчова промисловість	низька	низька	низька	помірна	низька
Житлово-комунальне господарство	низька	висока	висока	висока	високе
Сільське господарство	висока	висока	помірне	помірне	помірна
Рибне господарство	низька	помірна	низька	помірна	низька
Експлуатація іригаційних систем (в тому числі зрошення)	низька	помірна	низька	помірна	низька
Транспорт	помірна	низька	низька	низька	низька
Рекреація та охорона здоров'я	помірна	низька	низька	помірна	низька

За результатами оцінки сектори економіки згруповано на 5 груп відповідно до їх залежності від водних ресурсів та соціально-економічної ваги.

До **1 групи «Повна залежність»** віднесено водокористувачів, які мають високу залежність за 4-ма показниками - від якості води, високу водоемність, здійснюють значні тиски на водні ресурси та продукують малі обсяги ВДВ – житлово-комунальне господарство.

До **2 групи «Множинна залежність»** - мають високу залежність, принаймні, за двома показниками – промисловість, сільське господарство.

До **3 групи «Специфічна залежність»** - мають високу за одним показником – машинобудування і металообробка, деревообробка, електроенергетика.

До **4 групи «Помірна залежність»** - мають помірну залежність мінімально за 2 показниками – віднесено харчова промисловість, експлуатація іригаційних систем (в тому числі зрошення), рекреація та охорона здоров'я, рибне господарство.

До **5 групи «Залежність без використання води»** - сектори економіки, які використовують воду без забору з природних водних об'єктів, генерують низькі обсяги ВДВ та є незначними забруднювачами.

Проведена оцінка показала, що житлово-комунальне господарство перебуває у повній залежності від водних ресурсів та є найбільш водоемним сектором економіки.

6.2.1. Комунальне водокористування

Потреби житлово-комунального господарства полягають у забезпеченні в основному питних та побутових потреб населення та покриваються на 72% з підземних джерел, та 28% - з поверхневих. Водокористувачами житлово-комунального господарства було забрано 11,247 млн м³ – 43,8% від обсягу загального забору.

Одним із головних завдань водного господарства є забезпечення комунального водоспоживання. До нього належать потреби води для населення, підприємств побутового і комунального господарства, сфери обслуговування населення, а також промислових підприємств у населених пунктах, що підключені до місцевих водопроводів. Обсяг комунального водоспоживання залежить від кількості жителів, ступеня впорядкованості населених пунктів та кліматичних умов. Згідно з діючими нормативами підраховано, що для забезпечення всіх особистих потреб людині необхідно 150-200 л води на добу, для дії комунальних підприємств і всіх служб у місті – ще 150-200 л води на добу на одного жителя.

Особливістю РБ річок Причорномор'я є те, що поверхневі та підземні води не задовольняють потреби господарства та населення. Тому вода в регіон постачається із сусідніх річкових басейнів. Так фактично єдиним джерелом водопостачання однієї з найбільших агломерацій України – Одеської – є річка Дністер. Для зрошення сільськогосподарських угідь в Херсонській області використовується дніпровська вода; в Миколаївській - південно-бузька, в Одеській - дунайська і дністровська.

Основними водокористувачами галузі в басейні річок Причорномор'я в межах Одеської області є комунальні господарства, а саме: КП «Ананьїв-водоканал», КП «ВУЖКГ» смт Тарутино, ВУЖКГ смт Березівка, КВЕП «Подільськводоканал», КП «Водоканал», м. Арциз, КП «Водопостачальник», м. Татарбунари, КП «Набережне», с. Набережне, КП «Саратакомун сервіс» смт Сарата, КП «Пролісок-1» смт Іванівка.

Основними водокористувачами галузі в басейні річок Причорномор'я в межах Херсонської області є комунальні господарства, а саме: КП «Антонівка», КПП «Світанок», КП «Водне господарство», ТОВ «Чаплинський комунальник», КП «Очисні Споруди», КП «Відродження», ККУП «Джерело».

Основними водокористувачами галузі в басейні річок Причорномор'я в межах Миколаївської області є комунальні господарства, а саме: КП «Березань», Краснянське житлово-комунальне підприємство, КП «Коблевський сількомунгосп», КП ДОЗ «Причорномор'я».

Основна частина водних ресурсів (50% від забору води) використовується на питні потреби.

Найбільшими підприємствами комунального господарства, які скидають зворотні (стічні) води у поверхневі водні об'єкти є наступні підприємства:

- ТОВ «Інфокс» філія «Інфоксводоканал» (код ЄДРПОУ 26472133, код водокористувача 510760) – всього, 78,716 млн м³ (у тому числі 0,904 млн м³ НДО);
- КВЕП «Подільськводоканал» м. Подільськ (код ЄДРПОУ 306158, код водокористувача 510738) – всього, 0,631 млн м³ (НДО).

Головними проблемами житлово-комунального господарства є зношеність водопровідно-каналізаційної мережі, неефективна робота очисних споруд, що призводить до подачі споживачам води не відповідної якості і скид у водні об'єкти забруднених вод. Житлово-комунальне господарство та сільське господарство є найбільшим забруднювачем поверхневих вод, скидає 3,011 млн м³ забруднених стічних вод у річковому басейні річок Причорномор'я внаслідок неефективної роботи очисних споруд.

6.2.2. Промислове водокористування

Промисловість території басейну річок Причорномор'я представлена підприємствами різних форм власності. Основні та найбільш прибуткові галузі промисловості: медична, харчова, машинобудівна (електронна), виробництво пластмас, виробництво будівельних матеріалів з бетону, енергопостачальної та видавничої діяльності. На території басейну річок Причорномор'я промислові підприємства здійснюють забір води з підземних джерел.

Основними водокористувачами промислової галузі в басейні річок Причорномор'я в межах Одеської, Миколаївської та Херсонської областей є підприємства харчової промисловості.

Промислове водокористування є переважаючим у межах Одеської області.

Найбільшим промисловим водокористувачем є підприємство енергетики: ПАТ «Одеська ТЕЦ».

За даними звітів про використання води за формою 2ТП-водгосп (річна) за 2021 рік промисловістю забрано з природних водних об'єктів: переробною промисловістю – 0,785 млн м³, використано – 3,316 млн м³ (показники обсягів використання води більші за обсяги забору води через перекидання води з інших РБР, а фактичне використання у РБР Причорномор'я).

Скиди біологічних речовин у водні об'єкти басейну річок Причорномор'я та вплив з точкових джерел був виміряний та визначений такими показниками як: азот амонійний, нітрит-іон, нітрат-іон, фосфати.

6.2.3. Водокористування у сільському господарстві

Сільське господарство є одним із найбільших водоспоживачів. Сільське господарство споживає 40-50 % об'єму води, який забирається для народного господарства з водних джерел. Із цієї кількості раціонально використовують 60-80%, а решта – губиться. Безповоротне водоспоживання становить переважно від 75 до 90 % використаного об'єму води. Необхідно зазначити, що безповоротне водоспоживання у сільському господарстві становить 65-72 % усього безповоротного водоспоживання в Україні. Основними напрямками використання води в сільському господарстві є зрошення, обводнення, сільськогосподарське водопостачання та ін. На відміну від промисловості, де можлива інколи заміна води в технологічному процесі, в сільському господарстві її нічим замінити не можна, до того ж полив сільськогосподарських культур дає змогу отримати хороші результати. Тобто, водокористування у сільському господарстві в межах басейну річок Причорномор'я є дуже важливим і значущим напрямком в його соціально-економічному розвитку.

Водокористувачами сільськогосподарської галузі в басейні річок Причорномор'я в межах Одеського, Херсонського та Миколаївського регіону є сільгоспвиробники, рибне господарство та експлуатація іригаційних систем.

Водокористування у сільському господарстві здійснюється в основному з підземних та поверхневих водних об'єктів. Загальний забір води для потреб сільського господарства складає – 135,555 млн м³, використано на зрошення – 296,306 млн м³ (показники обсягів використання води більші за обсяги забору води через перекидання води з інших РБР, а фактичне використання у РБР Причорномор'я). Однією з основних проблем на шляху становлення високопродуктивного агропромислового виробництва є незадовільний технічний стан зрошувальних систем, спричинений недостатністю фінансування заходів з їх реконструкції та модернізації.

6.2.4. Водокористування на транспорті

Водокористування на транспорті не здійснює значного навантаження на річковий басейн річок Причорномор'я, оскільки забір водокористувачами транспортного сектору у 2021 році становить менше 0,87% від загального забору.

З підземних та поверхневих джерел водокористувачами транспорту у 2021 році було забрано 1,363 млн м³, використано 2,210 млн м³ (показники обсягів використання води більші за обсяги забору води через перекидання води з інших РБР).

Скид зворотних (стічних) вод у транспорті здійснює Одеська філія ДП «АМПУ» (Адміністрація морських портів України) (код ЄДРПОУ 38728457, код водокористувача 511971) (скид в Чорне море).

6.2.5. Інші види водокористування

Інші види водокористування здійснюють забір води в обсязі, що становить менше 0,1% від загального обсягу забору води в річковому басейні.

Це галузі – торгівля та громадське харчування, матеріально технічне забезпечення, будівництво, зв'язок, охорона здоров'я та фізична культура, освіта.

6.3. Прогноз потреб у воді основних галузей економіки

Прогноз потреб у воді основних галузей економіки здійснюється на період дії ПУРБ (до 2030 року) за трьома сценаріями – реалістичний, оптимістичний та песимістичний.

Базою для розрахунку прогнозу є економічні показники ВВП/ВРП за минулі роки та їх прогнозні значення. Крок оптимістичного та песимістичного сценаріїв розраховано шляхом визначення середньорічних відхилень за попередні роки від прогнозованих значень.

Відхилення прогнозних обсягів забору за песимістичного сценарію коливається в межах 1,2-3,5% від реалістичного сценарію. Оптимістичний сценарій показує максимальне збільшення прогнозованого попиту на водні ресурси за реалістичним сценарієм на 0,1-1,8%.

З 2015 обсяги забору води басейну річок Причорномор'я зменшувались. Серед основних факторів, що впливають на водокористування в басейні річок Причорномор'я, можна виділити:

- поширення коронавірусної інфекції COVID-19 та вжиття обмежувальних заходів;
- економічний розвиток – сектори-драйвери: житлово-комунальне господарство та сільське господарство;
- природний: зміни клімату - зростання зрошення.

Прогнозування показнику забору води на короткостроковий період – на 2021 рік, здійснено на основі прогнозу Європейського банку реконструкції та розвитку щодо ВВП України на 2021 рік, який показує його збільшення на 8,8%.

На середньостроковий період – 2021-2023 рр. прогноз розраховано на основі Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2021-2023 роки Міністерства економіки, торгівлі та сільського господарства України, яким передбачається зростання ВВП на рівні 4,8% у 2021 році, 4,1% у 2022 році та 4,6% у 2023 році. Довгостроковий період прогнозу – 2024-2030 рр. було розраховано на основі даних USDA, World Bank, IMF, IHS, Oxford Economic Forecasting де прогнозовано зростання ВВП України на 3,2% щорічно.

Мінекономіки прогнозувалось у 2021 році зниження темпів забору води та спаду економічних показників внаслідок поширення гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2.

Найбільше зниження очікувалось у секторі житлово-комунального господарства, що є основним водокористувачем в басейні річок Причорномор'я. Практично сталі величини забору спостерігаються у секторах промисловості та сільського господарства.

2021 - 2025 – очікується зростання з незначними коливаннями показників забору води у межах 4-5%.

2025 - 2030 – тренд інтенсивного росту забору води внаслідок прогнозованого росту економіки щорічно на 3,0%.

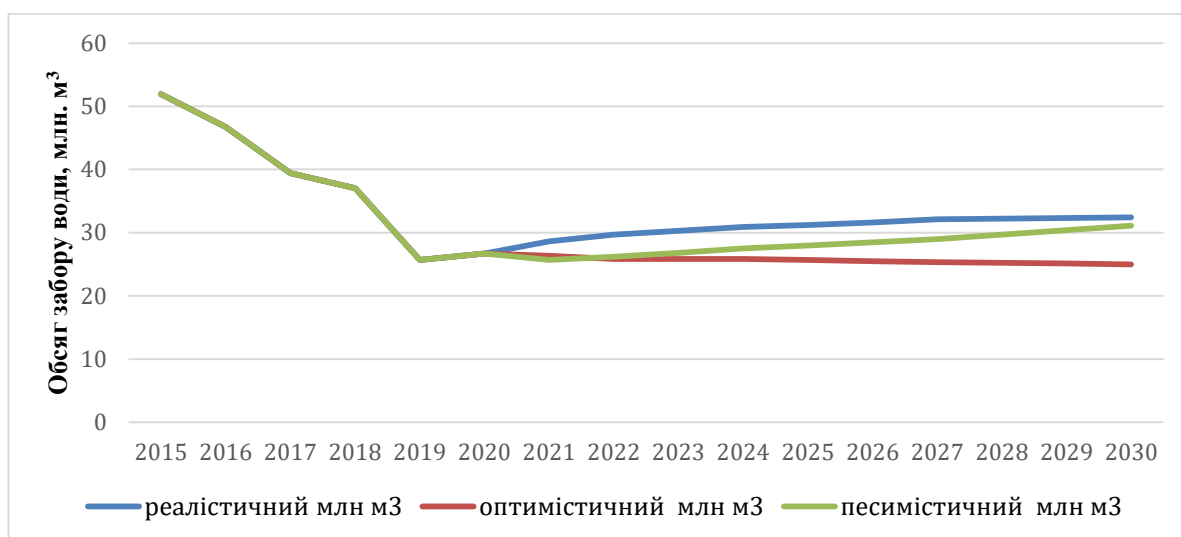

Рисунок 24. Прогноз забору води в басейні річок Причорномор'я до 2030 р.

З 2021 року прослідковується стабільний тренд поступового зростання обсягів забору води.

Прогноз забору води в басейні до 2030 року у розрізі секторів економіки виконано на підставі аналізу рядів даних водокористування та їх моделювання в ретроспективі на основі прогнозних значень.

В межах басейну річок Причорномор'я житлово-комунальне господарство розвинуто найбільше, крім того, цим сектором економіки забираються найбільші обсяги води, що і впливає на загальний прогноз обсягів забору води в басейні річок Причорномор'я.

Житлово-комунальне господарство є вагомим водокористувачем в басейні річок Причорномор'я, яке більш активно відреагувало на кризу пов'язану із з поширенням пандемії COVID-19. Так обсяги забору води цієї галуззю у 2020 році за прогнозами знизились на 20%. Відновлення цього показника за прогнозами очікується з 2021 року, що відображається на загальному обсязі забору води по басейну річок Причорномор'я. У подальшому періоді очікуються коливання цього показника в межах 5%.

У секторі промисловості басейну річок Причорномор'я, за прогнозом не передбачається значних змін у обсягах забору води протягом всього періоду, що прогнозується 2020-2030 рр. Тенденція зниження обсягів забору води простежується у ретроспективному періоді 2015-

2019 рр. Прогнозується суттєвий спад забору води внаслідок значних втрат, спричинених пандемією COVID-19.

Значного росту забору води водокористувачами транспортного сектору не прогнозується.

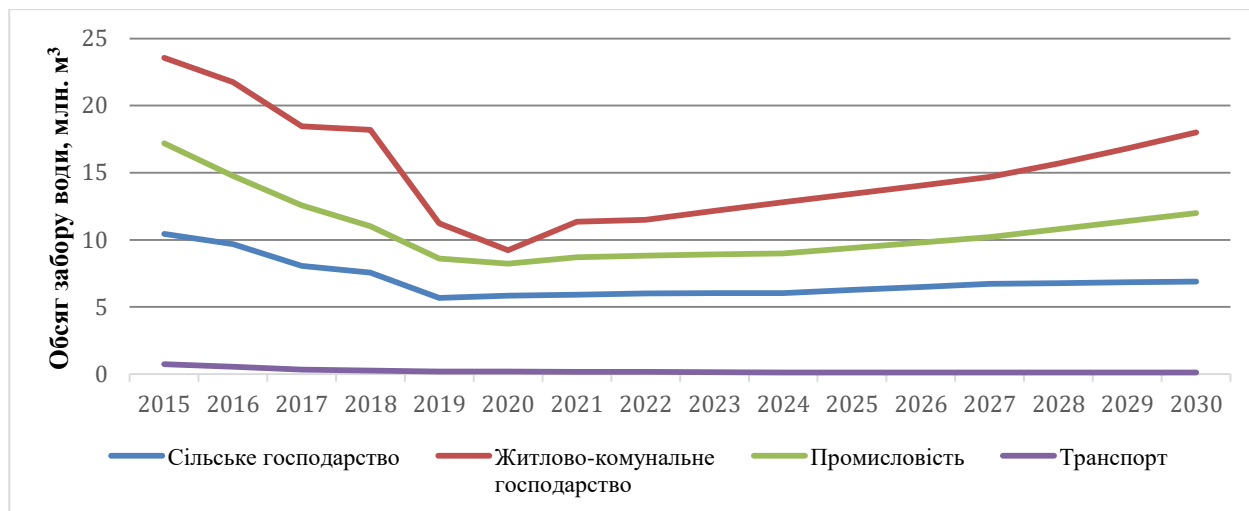

Рисунок 25 Прогноз забору води в басейні річок Причорномор'я до 2030 року у розрізі галузей економіки

6.4. Інструменти економічного контролю

6.4.1. Окупність використання водних ресурсів

Концепція «безоплатності» природних ресурсів, яка панувала до початку 80-х років, супроводжувалась їх нераціональним використанням, що в підсумку призвело до їх забруднення і дефіциту. Постійний розвиток економіки України вимагає залучення все більшої кількості природних ресурсів, зокрема води, отже, постає потреба в застосуванні економічної оцінки зазначеного ресурсу.

Збереження і раціональне використання води в першу чергу передбачає вдосконалення системи оплати за її використання.

Забезпечення питних потреб населення та використання вод підприємствами у господарській діяльності відносять до спеціального водокористування. Спеціальне водокористування є платним та здійснюється на підставі дозволу на спеціальне водокористування. Дозвіл на спеціальне водокористування видається територіальними органами центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері розвитку водного господарства.

У дозволі на спеціальне водокористування встановлюються ліміт забору води, ліміт використання води та ліміт скидання забруднюючих речовин. У разі настання маловоддя ці ліміти можуть бути зменшені органом, що видав дозвіл, без коригування дозволу на спеціальне водокористування.

Строки спеціального водокористування встановлюються органами, які видали дозвіл на спеціальне водокористування. Спеціальне водокористування може бути короткостроковим (на три роки) або довгостроковим (від трьох до двадцяти п'яти років).

Правові, економічні та організаційні засади функціонування системи питного водопостачання, визначаються Законом України «Про питну воду та питне водопостачання». Згідно зазначеного закону послуги з централізованого водопостачання надають комунальні підприємства місцевих громад (водоканали), які постачають усім водокористувачам воду питної якості. Водоканали мають свою власність і є фінансово незалежними, вони мають право самостійно встановлювати тарифи на водопостачання та каналізацію. Контроль за

діяльністю зазначених підприємств здійснюють органи місцевого самоврядування та держадміністрації.

Відповідно до «Порядку формування тарифів на послуги з централізованого водопостачання та водовідведення», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10 березня 2016 р. № 302 (Офіційний вісник України, 2016 р., № 36, ст. 1430), тариф на послуги водопостачання та водовідведення має забезпечувати відшкодування витрат операційної діяльності, фінансової діяльності, витрат (або їх частки) на здійснення капітальних вкладень, витрат з податку на прибуток, у розрахунку на одиницю послуги, і визначаються підприємством на основі показників виробничої програми базового року. Тарифи на водопостачання та водовідведення у різних населених пунктах області істотно відрізняються.

Основні регулятори у сфері водопостачання і водовідведення:

- національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП);
- органи місцевого самоврядування (міські, селищні, сільські ради).

Окупність використання водних ресурсів полягає у співставленні коштів, що надходять від використання водних ресурсів, до коштів, витрачених для надання водних послуг.

Характеристика водних послуг та водокористування в басейні представлена відповідно до інституціональної структури регулювання послуг на воду:

I. Послуги з централізованого водопостачання та водовідведення;

II. Спеціальне водокористування секторами економіки - сплачуються платежі і збори в бюджети всіх рівнів (рендна плата, екологічний податок за скиди у водні об'єкти в Україні, оренда водних об'єктів);

III. Послуги подачі води на зрошення.

I. Окупність послуг з централізованого водопостачання та водовідведення

У басейні послуги з централізованого водопостачання та водовідведення надаються більш ніж 27 організаціями, діяльність яких ліцензують органи місцевого самоврядування та послуги з централізованого водовідведення - одним ліцензіатом Національної комісії, що здійснює державне регулювання в сфері енергетики та комунальних послуг - ТОВ «Інфокс» філія «Інфоксводоканал» (м. Одеса, код ЄДРПОУ 26472133).

За розрахунками водопровідно-каналізаційному підприємству – ліцензіату НКРЕКП у басейні ТОВ «Інфокс» за водовідведення надійшло близько 789,7 млн грн (з ПДВ) – у 2018 р., 840,5 млн грн (з ПДВ) – у 2019 р., 924,6 млн грн (з ПДВ) – у 2020 р.

За розрахунками ліцензіатам органів місцевого самоврядування у басейні надійшло: 40,7 млн грн (з ПДВ) – у 2018 р., 46,13 млн грн (з ПДВ) – у 2019 р., 50,74 млн грн (з ПДВ) – у 2020 р. відповідно.

Через недостатній рівень розрахунку споживачів за надані послуги, який складає за підсумками 2020 р. - 92% створюється ситуація недостатнього покриття послуг на воду платежами споживачів та загрозу стійкості надання водних послуг, а звідси борги водоканалів за електроенергію та по оплаті праці.

Стан водопровідно-каналізаційних мереж у басейні є незадовільним, що впливає на якість води. Вартість відновлення мереж є настільки високою, що здійснити його лише за рахунок амортизації неможливо.

У басейні прибуток в тарифах в середньому був закладений на рівні 3%, проте жодне підприємство не передбачило використання прибутку на формування резервного фонду (капіталу) для модернізації, що було б слід передбачити в їхній господарській діяльності.

За даними НКРЕКП, обсяг виробничих інвестицій з прибутку визначається в розмірах, що є необхідними для поступового відновлення мереж (покращення функціонування підприємств водопровідно-каналізаційного господарства), та з урахуванням потреб щодо виконання фінансових зобов'язань ліцензіатів перед міжнародними фінансовими організаціями. Проте цей рівень є вкрай недостатнім.

II. Окупність використання водних ресурсів у басейні (на основі розрахунків по публічним фінансам)

Надходження за спеціальне водокористування

Відповідно до принципів «користувач платить» та «забруднювач платить» Податковим кодексом України за спеціальне водокористування встановлена:

А. Рентна плата за забір води для різних видів водокористувачів;

Б. Екологічний податок за скиди у водні об'єкти.

Окрім цього за користування водними об'єктами для потреб розведення аквакультури сплачується:

В. Орендна плата за водні об'єкти;

Г. Плата за спеціальне використання водних біоресурсів.

А. Рентна плата за спеціальне водокористування

До державного бюджету від суб'єктів господарювання у басейні за адміністративними областями надійшло разом 21,5 млн грн – у 2018 р., 21,3 млн грн – у 2019 р., 21,6 млн грн – у 2020 р.

Динаміка надходжень рентної плати до бюджетів регіонів басейну річок Причорномор'я має нестабільний характер, показники водної ренти не суттєво збільшили дві області басейну (табл. 39).

Таблиця 39. Динаміка надходжень рентної плати за спеціальне використання води до державного та місцевих бюджетів у басейні, тис. грн

Область	2018	2019	2020
Одеська	17197,53	18050,66	18769,7
Миколаївська	866,03	1390,86	749,2
Херсонська	3398,56	1818,62	2109,6
Разом	21462,12	21260,14	21628,5

Б. Екологічний податок за скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти

У басейні до державного бюджету та спеціального фонду місцевих бюджетів надійшло податкових надходжень за скиди забруднюючих речовин безпосередньо у водні об'єкти на рівні 21,3 млн грн – у 2018 р., 26,9 млн грн - у 2019 р., 33,3 млн грн - у 2020 р.

Динаміка надходжень є нестабільною у басейні майже по кожній області басейну (табл. 40).

Таблиця 40. Динаміка надходжень екологічного податку за скиди у водні об'єкти до державного та місцевих бюджетів у басейні річок Причорномор'я, тис. грн

Область	2018	2019	2020
Одеська	19721,12	25276,26	31541,8
Миколаївська	616,19	679,13	732,4
Херсонська	995,89	967,98	981,5
Разом	21333,2	26923,37	33255,7

В. Плата за оренду водних об'єктів

Середньозважений розмір орендної плати є уніфікованим для всіх водних об'єктів у басейні і постійно збільшується. Його динаміка є наступною: 2015 р. – 114,9 грн/га, 2016 р. – 153,2 грн/га, 2017 р. – 156,9 грн/га, 2018 р – 162,7 грн/га, 2019 р – 162,7 грн/га, 2020 р – 162,7 грн/га.

До місцевих бюджетів у басейні, за розрахунками, надійшло у 2018-2020 рр. орендної плати за водні об'єкти (їх частини) у розмірі 1037,4 тис. грн

Динаміка надходжень є негативною у басейні по Миколаївській області (табл. 41).

Таблиця 41. Динаміка надходжень орендної плати до місцевих бюджетів в басейні річок Причорномор'я, тис. грн

Область	2018	2019	2020
Одеська	138,5	148,0	509,8
Миколаївська	107,8	64,0	33,0
Херсонська	8,5	11,7	16,1
Разом	254,8	223,7	558,9

Г. Плата за спеціальне використання водних біоресурсів

Плата за використання водних біоресурсів справляється відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 22 грудня 2023 р. № 1347 «Деякі питання здійснення спеціального використання водних біоресурсів». Відповідно до звіту про місцеві бюджети від плати за спеціальне використання водних біоресурсів надійшло 392,6 тис. грн – у 2018, 626,1 тис. грн – у 2019 р., 1919,2 тис. грн – у 2020 р.

Динаміка надходжень за використання водних біоресурсів є позитивною у басейні (табл. 42).

Таблиця 42. Динаміка надходжень плати за спеціальне використання водних біоресурсів до місцевих бюджетів у басейні річок Причорномор'я, тис. грн

Область	2018	2019	2020
Одеська	219,23	434,35	1140,6
Миколаївська	11,46	22,04	45,0
Херсонська	161,9	169,7	733,6
Разом	392,59	626,09	1919,2

Видатки на водні ресурси у басейні річок Причорномор'я

А. Капітальні та поточні видатки з державного та місцевих бюджетів на природоохоронні програми в сфері захисту водних ресурсів

Відповідно до державної статистичної звітності капітальні інвестиції та поточні витрати спрямовуються за слідуєчими природоохоронними напрямками що безпосередньо стосуються відтворення та охорони водних ресурсів:

- будівництво та реконструкція каналізаційних очисних споруд, тощо;
- очистка русел річок, захист від підтоплення.

У 2018, 2019 роках відсоток першого та другого напрямку разом складали значну частку всіх видатків від сукупного обсягу капітальних витрат за всіма напрямками, але у 2020 році відсоток першого і другого напрямків зменшився за рахунок зростання інших напрямків капітальних видатків – табл. 43.

Таблиця 43. Динаміка капітальних вкладень у басейні річок Причорномор'я, тис. грн

Область	2018			2019			2020		
	Всього природоохоронні програми, в т.ч.	Очищення зворотних вод	Захист і реабілітацію ґрунту, підземні і поверхневих вод	Всього природоохоронні програми, в т.ч.	Очищення зворотних вод	Захист і реабілітацію ґрунту, підземні і поверхневих вод	Всього природоохоронні програми, в т.ч.	Очищення зворотних вод	Захист і реабілітацію ґрунту, підземні і поверхневих вод
Одеська	37024,3	18204,4	288,5	37024,3	18204,4	288,5	68497,8	5663,0	13236,0
Миколаївська	15024,4	6844,6	1,8	15024,4	6844,6	1,8	40103,7	6621,6	11,0
Херсонська	1530,0	970,5	181,6	1530,0	970,5	181,6	2295,3	1391,2	33,1
Всього по басейну	53578,7	26019,5	471,9	53578,7	26019,5	471,9	110896,8	13675,8	13280,1
% програм від Загально за показника		48,6	0,9		48,6	0,9		12,3	11,9
Разом по 2-х водоохоронним програмах		26491,4			26491,4			26955,9	

У 2020 році частка першого напрямку значно збільшилась, хоча сукупний обсяг всіх поточних видатків зменшився порівняно з 2018, 2019 роками – табл. 44.

Таблиця 44. Динаміка поточних вкладень у басейні річок Причорномор'я, тис. грн

Область	2018			2019			2020		
	Всього природоохоронні програми, в т.ч.	Очищення зворотних вод	Захист і реабілітацію ґрунту, підземні і поверхневих вод	Всього природоохоронні програми, в т.ч.	Очищення зворотних вод	Захист і реабілітацію ґрунту, підземні і поверхневих вод	Всього природоохоронні програми, в т.ч.	Очищення зворотних вод	Захист і реабілітацію ґрунту, підземні і поверхневих вод
Одеська	215533,0	60553,3	311,0	215533,0	60553,3	311,0	216277,7	81912,0	4553,2
Миколаївська	111657,5	36397,2	1218,2	111657,5	36397,2	1218,2	61988,6	39018,6	3267,6
Херсонська	20948,2	7234,6	104,0	20948,2	7234,6	104,0	37805,9	21058,8	100,9
Всього по басейну	348138,7	104185,1	1633,2	348138,7	104185,1	1633,2	316072,2	141989,4	7921,7
% програм від Загально за показника		29,9	0,5		29,9	0,5		44,9	2,5
Разом по 2-х водоохоронним програмах		105818,3			105818,3			149911,1	

Б. Видатки державного бюджету на утримання водогосподарської інфраструктури, що належить до сфери управління Держводагентства

У басейні річок Причорномор'я заходи з утримання водогосподарської інфраструктури здійснюються організаціями, що належать до сфери управління Держводагентства,

розташовані у відповідних областях басейну – басейновими управліннями водних ресурсів та регіональними управліннями водних ресурсів у інших областях.

Видатки на експлуатацію водогосподарської інфраструктури здійснюється в рамках комплексної програми «Експлуатація державного водогосподарського комплексу та управління водними ресурсами», у басейні річок Причорномор'я видатки склали у 2020 р. – 169462,8 тис. грн.

Визначення окупності використання водних ресурсів в басейні річок Причорномор'я

Якщо коефіцієнт окупності використання водних ресурсів, що розраховано за формулою: «Надходження / Видатки * 100»

- більше 100%, то це означає, що всі витрати відшкодовуються за рахунок сплати податкових та неподаткових надходжень за отримані послуги до бюджетів всіх рівнів або за тарифами; бюджетні надходження за умов їх цільового призначення можуть бути використані на відтворення водних ресурсів; підприємства отримують прибуток, який може бути спрямований на розвиток виробництва – виробничі інвестиції, на формування резервного фонду (капіталу) тощо (частина піде на сплату податку на прибуток);

- якщо показник менше 100% – це свідчить про загрозу стійкості послуги, бо витрати бюджетів або підприємства не покриваються отриманими доходами.

Окупність використання водних ресурсів розрахована за формулою і складає 29,2 %, що означає, що витрати є вищими ніж податкові надходження за водні послуги - табл. 45.

Таблиця 45. Розрахунок надходжень і капітальних видатків за показниками 2020 року у басейні річок Причорномор'я

НАДХОДЖЕННЯ	Надходження, тис. грн	ВИДАТКИ	Видатки, тис. грн
Рентна плата за спецводокористування (державний та місцеві бюджети)	21628,5	Капітальні інвестиції на відтворення та охорону водних ресурсів	26955,9
Екологічний податок за скиди у водні об'єкти (державний та місцеві бюджети)	33255,7	Видатки з державного бюджету на експлуатацію державного водогосподарського комплексу	169462,8
Орендна плата за водні об'єкти (їх частини), що надаються в користування на умовах оренди (місцеві бюджети)	558,9		
Плата за водні біоресурси	1919,2		
РАЗОМ НАДХОДЖЕННЯ	57362,3	РАЗОМ ВИДАТКИ	196418,7
Окупність	29,2		

6.4.2. Тарифи на воду

1. Тарифи на централізоване водопостачання та водовідведення

Відповідно до інституціональної структури в Україні за послуги на централізоване водопостачання та водовідведення НКРЕКП та органами місцевого самоврядування встановлюється наступні види тарифи:

- 1) Тариф на централізоване постачання (холодна вода, гаряча вода окремо) та водовідведення (холодна і гаряча вода разом);
- 2) Тариф на централізоване постачання (холодна вода, гаряча вода окремо) та водовідведення (холодна і гаряча вода) з використанням внутрішньобудинкових систем.

Станом на 2020 рік органами місцевого самоврядування були встановлені тарифи на централізоване водопостачання та водовідведення для 26 підприємств в басейні річок Причорномор'я.

Загалом по Україні станом на 01.01.2021 року ліцензіатів НКРЕКП 51, які надають послуги 76% споживачів в країні. Решті 24% споживачів надають послуги близько 3000 підприємств по всій Україні, які є суб'єктами господарської діяльності в сфері водопостачання та водовідведення та які є ліцензіатами органів місцевого самоврядування.

У басейні річок Причорномор'я – лише у одного ліцензіата встановлено тарифи на водопостачання та водовідведення для споживачів, які є суб'єктами водопостачання та водовідведення в сфері ЦВВ, це підприємство ТОВ «ІНФОКС» філія «Інфоксводоканал», в якому інші водоканали купують воду, витрати на що закладено в тарифи цих підприємств.

Станом на 2020 рік середньозважені тарифи (сукупно по усіх ліцензіатах басейну річок Причорномор'я) становлять:

- на послуги з централізованого водопостачання – 13,08 грн/м³;
- на послуги з централізованого водовідведення – 13,3 грн/м³.

Рівень відшкодування витрат на централізоване водопостачання і водовідведення для споживачів, які є суб'єктами господарювання у сфері ЦВВ, (тариф до собівартості) по всіх водоканалах – ліцензіатах басейну річок Причорномор'я дорівнює близько 100% і варіюється від 101% до 130%.

В структурі тарифів ліцензіатів органів місцевого самоврядування закладено:

- на централізоване водопостачання: оплату праці (39,9%); електроенергію (28,9%), витрати на паливно-мастильні матеріали (2,4%) витрати на ремонти (6,5%); витрати на реагенти (1,8%); на амортизацію (4,3%); фінансові витрати (8,9%); інші витрати (4,8%).
- на водовідведення: на оплату праці (47%); на паливно-мастильні матеріали (4,8%); на ремонти (3,2%); на амортизацію (5%); на інші витрати (41%) тощо.

2. Вартість води для промислових підприємств

Вартість води фактично сплачується промисловими підприємствами у вигляді обов'язкового платежу за спеціальне водокористування – рентної плати, розмір якої залежить від виду спожитої води, мети, місця та регіону споживання, фактичного обсягу використаної води. Рентна плата не сплачується якщо обсяг споживання менше ніж 5 м³ на добу та водокористувач не має власних водозабірних споруд.

Ставки рентної плати за спеціальне використання води встановлені Податковим кодексом України є диференційованими відповідно до областей.

Плата за забруднення водних об'єктів надходить у вигляді штрафів та екологічного податку за скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти. Екологічний податок щорічно зростає – останнє збільшення ставок екологічного податку відбулось у 2021 році. Ставки податку за скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти представлено в табл. 46.

Таблиця 46. Ставки екологічного податку за скиди окремих забруднюючих речовин у водні об'єкти, грн

Найменування забруднюючої речовини	Ставка податку за 1т
Азот амонійний	12883,84
Органічні речовини (за показниками біохімічного споживання кисню (БСК ₅))	5156,8
Завислі речовини	369,52
Нафтопродукти	75792,4

Нітрати	1108,56
Нітрити	63278,16
Сульфати	369,52
Фосфати	10297,44
Хлориди	369,52

3. Вартість послуг із забору води на полив

Державними операторами ринку послуг з подачі води на зрошення (із забору води на полив) є водогосподарські організації Державного агентства водних ресурсів.

Вартість таких послуг формується на основі єдиного підходу, який визначено Наказом Держводагентства і визначається на підставі економічно обґрунтованих витрат, пов'язаних безпосередньо з їх наданням. До складу витрат входять: прямі витрати на оплату праці, прямі матеріальні витрати та інші прямі витрати, загальногосподарські витрати, у тому числі витрати на оновлення та модернізацію використовуваних основних засобів у розмірі 10% до прямих витрат. Ця вартість диференційована відповідно до технологічних особливостей.

Принцип формування вартості цієї послуги не має на меті отримання прибутку, оскільки держава в зоні ризикованого землеробства в свій час взяла на себе зобов'язання дотувати сільськогосподарське товаровиробництво. Послуга з подачі води на зрошення є свого роду дотація агробізнесу у вигляді здешевлення вартості зрошення за рахунок державного утримання (експлуатації) систем зрошення та обслуговуючого персоналу.

Особливістю формування вартості є, те що до калькуляції вартості цієї послуги включаються витрати на подачу води, які не покриваються бюджетним фінансуванням (у тому числі електроенергія, зарплата, капітальні видатки).

До вартості послуги не входить вартість води, як ресурсу, оскільки водогосподарські організації не є первинними водокористувачами.

Вартість подачі води на зрошення варіювала від 1,03 грн /м³ до 2,47 грн /м³ станом на 2020 р. (табл. 47)

Таблиця 47. Вартість послуг із забору води на полив у басейні, 2018 – 2020 р., грн /м³ (без ПДВ)

Область	Вартість всього			У тому числі вартість	
	2018	2019	2020	електроенергії	власних послуг
Миколаївська	0,68-1,28	0,88-1,87	1,15-2,47	0,79-1,86	0,36-0,61
Херсонська	0,44-1,11	0,91-1,4	1,03-1,95	0,64-1,43	0,37-0,52

Кошти від надання цих послуг йдуть на поповнення спеціального фонду державного бюджету та зараховуються до власних надходжень водогосподарських організацій, які використовуються згідно із затвердженим Держводагентством України кошторисом.

Необхідно зазначити, що така вартість не покриває витрат на модернізацію та відновлення меліоративних фондів.

Капітальні інвестиції з державного бюджету, які спрямовуються на експлуатацію водогосподарських об'єктів, природоохоронні та протипаводкові заходи, охорону вод та відтворення водних ресурсів є вкрай не достатніми.

95% видатків з державного бюджету йде на поточні витрати. Тому питання модернізації меліоративних систем без інвестиційних програм є неможливим.

7. ОГЛЯД ВИКОНАННЯ ПРОГРАМ АБО ЗАХОДІВ, ВКЛЮЧАЮЧИ ШЛЯХИ ДОСЯГНЕННЯ ВИЗНАЧЕНИХ ЦІЛЕЙ

Розділ містить огляд бюджетних Програм різного рівня, які виконувались у басейні річок Причорномор'я протягом 2018-2020 рр. і містили заходи, спрямовані на покращення екологічного стану МПВ (Додаток 10). Перелік природоохоронних напрямів та конкретних заходів у Програмах, визначався постановою Кабінету Міністрів України від 17 вересня 1996 р. № 1147 «Про затвердження переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів» (Зібрання постанов Уряду України, 1996 р., № 18, ст. 505).

Загальнодержавна цільова програма розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року, затверджена Законом України «Про затвердження Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року

Пунктом 4 постанови Кабінету Міністрів України від 18 травня 2017 р. № 336 «Про затвердження Порядку розроблення ПУРБ» (Офіційний вісник України, 2017 р., № 43, ст. 1342) зазначено, що розроблення перших ПУРБ для кожного РБР здійснюється в період виконання Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року (далі – Програма розвитку водного господарства). Фінансування заходів щодо розроблення перших ПУРБ для кожного РБР здійснюється відповідно до пункту 11 зазначеного Порядку за рахунок коштів державного бюджету, що передбачено цією ж Програмою в межах видатків, передбачених Державним бюджетом України на відповідний рік, а також інших джерел. Виконання даної програми важливе як в контексті підготовки ПУРБ Причорномор'я, так і для виконання заходів для досягнення екологічних цілей для МПВ РБР Причорномор'я.

Метою Програми розвитку водного господарства є визначення основних напрямів державної політики у сфері водного господарства, збереження і відтворення водних ресурсів, впровадження системи інтегрованого управління водними ресурсами за басейновим принципом, відновлення ролі меліорованих земель у продовольчому та ресурсному забезпеченні держави, оптимізація водоспоживання, запобігання та ліквідація наслідків шкідливої дії вод.

Основними завданням Програми розвитку водного господарства є:

- гармонізація українського законодавства з міжнародними нормами та удосконалення нормативно-правової бази щодо забезпечення інноваційно-інвестиційного розвитку водного господарства;
- впровадження ефективного, обґрунтованого та збалансованого механізму використання, охорони та відтворення водних ресурсів, забезпечення сталого розвитку державної системи моніторингу вод згідно з міжнародними нормами;
- впровадження системи інтегрованого управління водними ресурсами за басейновим принципом, розроблення та виконання ПУРБ, застосування економічної моделі цільового фінансування заходів у басейнах річок, утворення басейнових рад, а також підвищення ролі існуючих та утворення нових басейнових управлінь водних ресурсів;
- підвищення технологічного рівня водокористування, впровадження маловодних та безводних технологій, розроблення більш раціональних нормативів водокористування, будівництва, реконструкції та модернізації систем водопостачання і водовідведення;
- виконання робіт з берегоукріплення та регулювання русел річок, будівництва та реконструкції гідротехнічних споруд, захисних дамб, польдерів, протипаводкових

водосховищ, розчищення русел річок, упорядкування водоохоронних зон та прибережних захисних смуг, розроблення схем комплексного протипаводкового захисту територій від шкідливої дії вод, удосконалення методів і технічних приладів для проведення гідрометеорологічних спостережень, прогнозування паводків – виконано частково;

- забезпечення розвитку меліорації земель і поліпшення екологічного стану зрошуваних та осушених угідь, зокрема відновлення функціонування водогосподарсько-меліоративного комплексу, реконструкції і модернізації меліоративних систем та їх споруд, інженерної інфраструктури меліоративних систем із створенням цілісних технологічних комплексів, впровадження нових способів поливу і осушення земель, застосування водо- та енергозберігаючих екологічно безпечних режимів зрошення і водорегулювання.

Орієнтовний обсяг фінансування Програми розвитку водного господарства становив 46478,46 млн грн, з них, за рахунок державного бюджету – 21029,03 млн грн, місцевого бюджету – 9294,2 млн грн, інших джерел, не заборонених законом – 16155,2 млн грн, або 0,4% від ВВП України. Обсяг фінансування Програми розвитку водного господарства визначався щороку під час складання проєкту закону про Державний бюджет України на відповідний рік з урахуванням реальних можливостей державного бюджету. З початку реалізації заходів Програми розвитку водного господарства станом на 1 січня 2019 року з бюджетів усіх рівнів та інших джерел виділено 26%, станом на 1 січня 2020 р. – 17% від передбаченої потреби, що призвело до значного невиконання її завдань та заходів у визначені терміни.

Основним виконавцем Програми розвитку водного господарства є Держводагентство. Якщо детально проаналізувати розподіл видатків державного бюджету по Держводагентству за останні 3 роки, то відслідковується наступна тенденція. Державні кошти виділяються в основному на видатки споживання водогосподарського комплексу, оплату праці, комунальні послуги, частка фінансування яких з державного бюджету, для прикладу, в 2020 році складала: з загального фонду – 93,5% (2092158,5 тис. грн), з спеціального фонду – 81,1% (2261343,4 тис. грн). Загальні видатки держбюджету на фінансування Програми розвитку водного господарства у 2020 році склали 5022671 тис. грн. Частка всіх коштів, які використовуються на експлуатацію державного водогосподарського комплексу та управління водними ресурсами – 4561352,5 тис. грн (90,8%).

Заходи з утримання водогосподарської інфраструктури у басейні річок Причорномор'я здійснюються: БУВР річок Причорномор'я та нижнього Дунаю, РОВР в Миколаївській області та БУВР нижнього Дніпра. Ці організації належать до сфери управління Держводагентства. Видатки на експлуатацію водогосподарської інфраструктури здійснюється в рамках комплексної програми «Експлуатація державного водогосподарського комплексу та управління водними ресурсами» регіонально, а не за басейновим принципом.

Загальнодержавна цільова програма «Питна вода України на 2011-2020 роки», затверджена Законом України Про Загальнодержавну цільову програму «Питна вода України» на 2011-2020 роки

«Загальнодержавна цільова програма «Питна вода України на 2011-2020 роки», (далі - Програма Питна вода). Її основною метою було забезпечення гарантованих Конституцією України прав громадян на достатній життєвий рівень та екологічну безпеку шляхом забезпечення питною водою в необхідних обсягах та відповідно до встановлених нормативів. Програма Питна вода покликана була забезпечити реалізацію державної політики щодо:

- розвитку та реконструкції систем централізованого водопостачання та водовідведення;

- охорони джерел питного водопостачання;
- доведення якості питної води до вимог нормативно-правових актів;
- нормативно-правового забезпечення у сфері питного водопостачання та водовідведення;
- розроблення та впровадження науково-дослідних і дослідно-конструкторських розробок із застосуванням новітніх матеріалів, технологій, обладнання та приладів.

Орієнтовний обсяг фінансування Програми Питна вода складав 9471,7 млн грн (в цінах 2010 року), з яких за рахунок державного бюджету – 3004,3 млн грн, з інших джерел – 6467,4 млн грн. Через відсутність належного фінансування за 10 років реалізації Програми Питна вода в Україні суттєві позитивні зміни щодо забезпечення питною водою в необхідних обсягах і відповідної якості не відбулися.

Станом на 1 січня 2020 р., централізованим постачанням питної води в Україні не забезпечено близько 1% міст, понад 10% селищ міського типу і майже 70% сіл України (8,934 млн людей). Практично кожен 4 громадянин країни не забезпечений централізованим водопостачанням. Проблема користування привізною водою охоплює щонайменше 9 регіонів країни, і напряму стосується щонайменше 268 тисяч осіб, що мешкає у 824 населених пунктах.

За світовими стандартами до кількості та якості води, Україна віднесена до маловодних держав. За рівнем якості питної води Україна на 37 місці з-поміж 40 країн Європи. І протягом останніх 10 років наші показники тільки погіршуються. А за кількістю води на душу населення Україна взагалі на 125 сходинці у світовому рейтингу. В той же час, загальнодержавна цільова програма Питна вода України, взагалі не виконується і не фінансується. Останній раз Програма Питна вода фінансувалася у 2018 році, з Державного бюджету України було виділено 200 млн грн, при цьому тільки підприємства водопровідно-каналізаційного господарства України подали на конкурс проекти на загальну суму 1,3 млрд грн. Така активність підприємств викликана їх незадовільним фінансово-економічним станом, а також неможливістю органів місцевого самоврядування надати необхідну підтримку на оновлення основних фондів з коштів місцевих бюджетів. Крім цього варто зазначити, що процедури отримання грантових, позикових коштів міжнародних фінансових інституцій є досить тривалими в процесі та пов'язані з значними ризиками, тому отримати державні кошти на реалізацію того чи іншого інфраструктурного проекту було бажаною метою для кожного водоканалу. Протягом 2019-2020 років Програма Питна вода не фінансувалася і у 2020 році її дія закінчилася.

Одним з елементів структури ПУРБ є розділ 3 «Зони (території), які підлягають охороні, та їх картування: об'єкти Смарагдової мережі; території та об'єкти природно-заповідного фонду; зони санітарної охорони; зони охорони цінних видів водних біоресурсів; масиви поверхневих/підземних вод, які використовуються для рекреаційних, лікувальних, курортних та оздоровчих цілей, а також води, призначені для купання; зони, вразливі до (накопичення) нітратів», уразливі та менш уразливі зони, визначені відповідно до критеріїв, що затверджуються Міндовкілля.

Пунктом 46 Забезпечення створення нових або розширення існуючих територій та об'єктів природно-заповідного фонду Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 квітня 2021 № 443 (Офіційний вісник України, 2021 р., № 42, ст. 2557) передбачено площу територій та об'єктів природно-заповідного фонду збільшити на 3 відсотки загальної площі держави.

Державною стратегією регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 05 серпня 2020 № 695 (Офіційний вісник

України, 2020 р., № 67, ст. 2155) передбачено, що частка територій та об'єктів природно-заповідного фонду у відношенні до площі держави (регіону) має тенденції до зростання у кожній області для досягнення показника 15 відсотків до 2027 року.

Пунктом 16 Площа земель природно-заповідного фонду Додатку Показники оцінки реалізації державної екологічної політики Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» передбачено площу земель природно-заповідного фонду довести до 12,5 % від загальної території країни.

За результатами даних обліку територій та об'єктів ПЗФ, поданих органами виконавчої влади на місцевому рівні, що забезпечують реалізацію державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища (надалі ОНПС), станом на 01.01.2020 р. ПЗФ України має в своєму складі 8512 території та об'єктів загальною площею 4,418 млн га в межах території України (фактична площа 4,085 млн га) та 402500,0 га в межах акваторії Чорного моря. Відношення фактичної площі природно-заповідного фонду до площі держави («показник заповідності») становить 6,77%.

ПЗФ знаходиться під державним управлінням Міндовкілля і фінансується через державну бюджетну програму «Збереження Збереження природно-заповідного фонду» за КПКВК 2701160. Згідно паспорту цієї програми на 2021 рік на заходи по збереженню та розширенню ПЗФ було використано 589326,7 тис. грн (державний фонд) та 18289,8 (спеціальний), разом – 607616,5 тис. грн. В цілому за даною бюджетною програмою результативні показники виконано.

Крім того, згідно з Регіональною доповіддю про стан навколишнього природного середовища в Одеській області у 2020 році на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду Одеської області проводилась реалізація ряду природоохоронних заходів та програм, пов'язаних з відновленням та збереженням водних ресурсів.

Одеська регіональна комплексна програма з охорони довкілля на 2020-2021 роки (далі - Одеська регіональна комплексна програма), затверджена рішенням Одеської обласної ради від 20 грудня 2019 року № 1165-VII (зі змінами: від 03 березня 2020 року № 1240-VII, від 10 серпня 2020 року № 1384-VII, від 16 квітня 2021 року №147-VIII).

Ініціатором розроблення, власне розробником та відповідальним виконавцем Одеської регіональної комплексної програми з охорони довкілля є Департамент екології та природних ресурсів Одеської обласної державної адміністрації.

Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації Одеської регіональної комплексної програми: всього 237793,684 тис. грн, у тому числі: кошти державного бюджету – 101358,101 тис. грн, кошти місцевого бюджету – 132785,583 тис. грн (у тому числі обласного бюджету – 128778,071 тис. грн, з них районний, територіальних громад, міський – 2100,00 тис. грн, бюджети сіл, селищ, міст районного значення – 1907,512 тис. грн), інші джерела – 3650,00 тис. грн.

Учасниками Одеської регіональної комплексної програми є Департамент екології та природних ресурсів Одеської обласної державної адміністрації, органи місцевого самоврядування, КП «Регіональний ландшафтний парк Тилігульський», Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова.

Основними напрямками діяльності програми є:

- охорона і раціональне використання водних ресурсів;
- охорона і раціональне використання земель, мінеральних ресурсів;
- збереження природно-заповідного фонду та екологічної мережі, охорона і раціональне використання рослинного і тваринного світу;
- раціональне використання і зберігання відходів виробництва і побутових відходів;

- наука, інформація і освіта, підготовка кадрів, оцінка впливу на довкілля, стратегічна екологічна оцінка, організація праці, забезпечення участі у діяльності міжнародних організацій природоохоронного спрямування, впровадження економічного механізму забезпечення охорони навколишнього природного середовища.

У рамках Одеської регіональної комплексної програми передбачалось проведення наступних природоохоронних заходів в басейні річок Причорномор'я, а саме:

- пункт 1.1.4 «Будівництво господарської каналізації та каналізаційних очисних споруд в селі Визирка Лиманського району Одеської області» обласний бюджет – 35000,0 тис. грн;
- пункт 1.1.5 «Будівництво споруд очищення стічних вод продуктивністю 150 м³/добу с. Василівка Біляївського району Одеської області» обласний бюджет – 485,321 тис. грн;
- пункт 1.2.7 «Заходи щодо відновлення та підтримання сприятливого гідрологічного режиму та санітарного стану р. Сарата поблизу с. Петропавлівка у Саратському районі» обласний бюджет - 2000,0 тис. грн;
- пункт 1.2.14 Капітальний ремонт. Розчистка русла р. Сарата і захист від підтоплення с. Петропавлівка Саратського району Одеської області обласний бюджет – 1000,0 тис. грн

У 2021 році Одеською регіональною комплексною програмою у розділі збереження природно-заповідного фонду та екологічної мережі, охорона і раціональне використання рослинного і тваринного світу проведено наступні заходи, а саме:

- пункт 3.1. розроблення документації із землеустрою з організації та встановлення меж територій та об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ) та заходи щодо внесення відомостей до Державного земельного кадастру, заплановано видатків – 1500,0 тис. грн, профінансовано – 524,948 тис. грн;
- пункт 3.8. реконструкція з'єднувального каналу між Тилігульським лиманом та Чорним морем на території Комінтернівського району Одеської області заплановано видатків – 45171,477 тис. грн, профінансовано - 2170,0 тис. грн.

Регіональна комплексна програма охорони довкілля Миколаївської області на 2021-2027 роки (далі - Програма охорони довкілля Миколаївської області), затверджена рішенням Миколаївської обласної ради від 23 грудня 2020 року № 16.

Ініціатором розроблення, власне розробником та відповідальним виконавцем Програми охорони довкілля Миколаївської області є Управління екології та природних ресурсів Миколаївської обласної державної адміністрації.

Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації Програми охорони довкілля Миколаївської області: всього 904638,613 тис. грн, у тому числі: кошти державного бюджету – 448433,737 тис. грн, кошти обласного бюджету – 53911,494 тис. грн, інші джерела – 82426,382 тис. грн, позабюджетні – 319867,00 тис. грн.

Учасниками Програми охорони довкілля Миколаївської області є Управління екології та природних ресурсів Миколаївської обласної державної адміністрації, Управління капітального будівництва Миколаївської обласної державної адміністрації, дирекції регіональних ландшафтних парків, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації.

Основними напрямками діяльності Програми охорони довкілля Миколаївської області є:

- зменшення обсягів скидання неочищених та недостатньо очищених стоків у водні об'єкти;

- забезпечення екологічно безпечного збирання та рециклінгу відходів, у тому числі непридатних до використання пестицидів;
- зменшення рівня забруднення атмосферного повітря;
- підвищення рівня екологічної освіти населення;
- розвиток природно-заповідного фонду організацій, збереження біологічного та ландшафтного біорізноманіття;
- здійснення заходів з озеленення населених пунктів;
- відновлення та підтримання сприятливого гідрологічного режиму та сприятливого стану річок.

У рамках Програми охорони довкілля Миколаївської області передбачалось проведення наступних природоохоронних заходів в басейні річок Причорномор'я, а саме:

- пункт 1.19 «Реконструкція каналізаційних очисних споруд смт Березанка Миколаївської області (у тому числі виготовлення проєктно-кошторисної документації та проведення експертизи)» державний бюджет – 7110 тис. грн та місцевий бюджет – 1590 тис. грн;
- пункт 7.2 «Розробка та впровадження заходів із збереження малих річок та/або джерел (річка Сосик місцевого значення, Березанський район, Миколаївська область)». обласний бюджет – 5020,0 тис. грн;
- пункт 7.3 «Проведення дослідження екологічного стану Березанського лиману в районі дамби біля с. Рівне Чорноморської сільської територіальної громади Миколаївського району Миколаївської області, оцінка природоохоронної цінності» обласний бюджет - 400 тис. грн.

Регіональна програма розвитку водного господарства Одеської області на період до 2021 року (далі – Програма розвитку водного господарства Одеської області), затверджена рішенням Одеської обласної ради від 18 вересня 2013 року № 882-VI, із внесеними змінами від 15 травня 2020 року № 1304-VII.

Ініціатором розроблення, власне розробником та відповідальним виконавцем Програми розвитку водного господарства Одеської області є Басейнове управління водних ресурсів річок Причорномор'я та нижнього Дунаю. Програма була розроблена з метою:

- підвищення ефективності використання державної меліоративної мережі та внутрішньогосподарських меліоративних систем області, підвищення урожайності сільськогосподарських культур, поліпшення екологічного стану сільських територій та умов проживання населення;
- реалізації державної і регіональної політики в галузі водного господарства, задоволення потреби населення якісною водою та галузей економіки області у водних ресурсах;
- інвентаризації та паспортизації водних об'єктів, створення реєстру гідротехнічних споруд та їх власників у басейнах річок, винесення в натуру та облаштування прибережних захисних смуг річок;
- протипаводкового захисту басейнів річок області та захисту сільських населених пунктів і сільськогосподарських угідь від шкідливої дії вод.

Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації Програми розвитку водного господарства Одеської області: всього 2969160,698 тис. грн, у тому числі: кошти державного бюджету – 1656100,698 тис. грн, кошти місцевого бюджету – 450324 тис. грн, кошти інших джерел – 862736 тис. грн.

Учасниками Програми розвитку водного господарства Одеської області є Управління аграрної політики Одеської обласної державної адміністрації, Департамент екології та природних ресурсів Одеської обласної державної адміністрації, Головне управління ДСНС України в Одеській області, ДП «Одеська об'єднана дирекція будівництва водогосподарських об'єктів», Український державний регіональний проектно-вишукувальний інститут «Укрпівдендипроводгосп», органи місцевої влади.

Розподіл фінансування за напрямками виконання Програми розвитку водного господарства Одеської області має наступний вигляд:

1. Забезпечення розвитку меліорації земель і поліпшення екологічного стану зрошуваних угідь – 2240820 тис. грн;
2. Першочергове забезпечення централізованим водопостачанням сільських населених пунктів, що користуються привізною водою – 582680,698 тис. грн;
3. Комплексний протипаводковий захист – 62670 тис. грн;
4. Захист сільських населених пунктів і сільськогосподарських угідь від шкідливої дії вод – 82990 тис. грн.

Регіональна програма розвитку водного господарства Миколаївської області на період до 2021 року (далі – Програма розвитку водного господарства Миколаївської області), затверджена рішенням Миколаївської обласної ради від 21 грудня 2018 року № 35, із внесеними змінами від 15 травня 2020 року № 1304-VII.

Ініціатором розроблення є Департамент агропромислового комплексу Миколаївської облдержадміністрації, розробником – Південно-Бузьке басейнове управління водних ресурсів (нині - Регіональний офіс водних ресурсів у Миколаївській області). Відповідальні виконавці Програми розвитку водного господарства Миколаївської області: Департамент агропромислового комплексу Миколаївської обласної державної адміністрації, Південно-Бузьке басейнове управління водних ресурсів (нині - Регіональний офіс водних ресурсів у Миколаївській області). Програма розвитку водного господарства Миколаївської області була розроблена з метою:

- підвищення ефективності використання меліоративних систем області, відновлення ролі меліорованих земель у продовольчому та ресурсному забезпеченні держави;
- реалізації державної і регіональної політики в галузі водного господарства, забезпечення централізованим питним водопостачанням сільського населення, поліпшення екологічного стану сільських територій та умов проживання населення, задоволення потреби галузей економіки області в водних ресурсах, оптимізації водоспоживання;
- визначення водоохоронних зон та прибережних захисних смуг, збереження і відтворення водних ресурсів;
- запобігання та ліквідації наслідків шкідливої дії вод.

Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації Програми розвитку водного господарства Миколаївської області: всього 4369,44 млн грн, у тому числі: кошти державного бюджету – 966,49 млн грн, кошти місцевого бюджету – 200,68 млн грн, кошти інших джерел – 3220,27 млн грн.

Учасниками програми розвитку водного господарства Миколаївської області є Департамент агропромислового комплексу Миколаївської обласної державної адміністрації, управління екології та природних ресурсів Миколаївської обласної державної адміністрації, органи місцевої влади.

Розподіл фінансування за напрямками виконання Програми розвитку водного господарства Миколаївської області має наступний вигляд:

1. Забезпечення розвитку меліорації земель і поліпшення екологічного стану зрошуваних угідь – 3579,6 млн грн;
2. Першочергове забезпечення централізованим водопостачанням сільських населених пунктів, що користуються привізною водою – 366,40 млн грн;
3. Захист сільських населених пунктів і сільськогосподарських угідь від шкідливої дії вод – 423,44 млн грн.

Регіональна програми збереження і відновлення водних ресурсів у басейні Куяльницького лиману на 2019-2023 роки (далі – Програма збереження і відновлення водних ресурсів у басейні Куяльницького лиману), затверджена рішенням Одеської обласної ради від 25 жовтня 2019 року № 1095-VII, із внесеними змінами від 16 квітня 2021 року № 146-VIII.

Ініціатором розроблення, власне розробником та відповідальним виконавцем Програми збереження і відновлення водних ресурсів у басейні Куяльницького лиману є Департамент екології та природних ресурсів Одеської обласної державної адміністрації.

Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації Програми збереження і відновлення водних ресурсів у басейні Куяльницького лиману: всього 555677,849 тис. грн, у тому числі: кошти державного бюджету – 368300,0 тис. грн, кошти місцевого бюджету – 65330,0 тис. грн (у тому числі обласного бюджету – 65280,0 тис. грн, районних, територіальних громад, міський – 50,0 тис. грн), інші джерела – 122047,849 тис. грн.

Учасниками Програми збереження і відновлення водних ресурсів у басейні Куяльницького лиману є структурні підрозділи обласної державної адміністрації, центральних органів виконавчої влади і їх територіальні органи, районні державні адміністрації, виконавчі комітети рад міст обласного значення, органи місцевого самоврядування області, юридичні особи всіх форм власності.

Основними напрямками діяльності Програми збереження і відновлення водних ресурсів у басейні Куяльницького лиману є:

- створення системи управління водними ресурсами в басейні Куяльницького лиману;
- поліпшення гідроекологічного стану в басейні річки Великий Куяльник, інших водотоків і Куяльницького лиману;
- науковий супровід та обстеження змін гідро екологічного стану в басейні Куяльницького лиману;
- заходи до реалізації Закону України «Про оголошення природних територій Куяльницького лиману Одеської області курортом державного значення»;
- інформаційно-просвітницькі заходи.

За інформацією про виконання Програми збереження і відновлення водних ресурсів у басейні Куяльницького лиману за 2019-2021 роки:

- п. 2.1 розробка проектно-кошторисної документації щодо відновлення і підтримання сприятливого гідрологічного та санітарного стану річки Великий Куяльник, інших водотоків і Куяльницького лиману заплановано видатків – 19030,0 тис. грн;
- п. 3.2 наукові дослідження гідроекологічного режиму і стану Куяльницького лиману та морської води з Одеської затоки (робота з гідрологічного, гідрохімічного, гідробіологічного та медико-біологічного обстеження) заплановано видатків – 11100,0 тис. грн.

Регіональна програма розвитку земельних відносин та охорони земель на 2016-2020 роки (далі - Програма розвитку земельних відносин та охорони земель), затверджена рішенням Одеської обласної ради від 21 грудня 2015 року № 39-VII.

Ініціатором розроблення, власне розробником та відповідальним виконавцем Програми розвитку земельних відносин та охорони земель є Головне управління Держгеокадастру в Одеській області.

Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації Програми розвитку земельних відносин та охорони земель: всього 40870,8 тис. грн, у тому числі: кошти місцевого бюджету – 40870,8 тис. грн (у тому числі обласного бюджету – 38350,8 тис. грн, районних, територіальних громад, міський – 2520,0 тис. грн).

Учасниками Програми розвитку земельних відносин та охорони земель є Департамент фінансів Одеської обласної державної адміністрації, Департамент економічної політики та стратегічного планування Одеської обласної державної адміністрації, відповідні районні державні адміністрації, виконавчі комітети міських рад, підприємства та організації

Основними напрямками діяльності Програми розвитку земельних відносин та охорони земель є:

- проведення робіт з інвентаризації земель;
- розроблення проєктів землеустрою щодо встановлення (зміни) меж адміністративно-територіальних утворень;
- проведення робіт з нормативної грошової оцінки земель;
- раціональне використання та охорона земельних ресурсів.

Роботи з даного проєкту, зокрема винесення в натуру меж земельного фонду розпочаті в 2017 році, так і не були завершені через відсутність фінансування.

Регіональна програма «Питна вода Одещини» на 2021-2024 роки (далі – Програма «Питна вода Одещини»), затверджена рішенням Одеської обласної ради від 16 квітня 2021 року № 141-VIII.

Програма «Питна вода Одещини» спрямована на розв'язання проблем, що існують в населених пунктах з питним водопостачанням та водовідведенням, та з метою розвитку водопровідно-каналізаційного господарства, підвищення ефективності його роботи і надійності функціонування.

Мета Програми «Питна вода Одещини» – забезпечення населення регіону питною водою нормативної якості, розвиток водопровідно-каналізаційного господарства, підвищення ефективності його роботи та надійності функціонування.

Ініціатором розроблення, розробником та відповідальним виконавцем Програми «Питна вода Одещини» є Департамент систем життєзабезпечення та енергоефективності Одеської обласної державної адміністрації.

Учасниками Програми «Питна вода Одещини» є районні державні адміністрації, органи місцевого самоврядування, Департамент систем життєзабезпечення та енергоефективності Одеської обласної державної адміністрації.

Загальний обсяг фінансування – 1367010 тис. грн, в тому числі коштів державного бюджету – 384000 тис. грн, кошти районних, міських бюджетів – 326200 тис. грн, кошти сільських, селищних, міст районного підпорядкування, територіальних громад бюджетів – 385200 тис. грн, кошти інших джерел – 271610 тис. грн.

Напрямки діяльності Програми «Питна вода Одещини»:

- охорона джерел питного водопостачання;
- доведення якості питної води до встановлених нормативів;
- покращення забезпеченості централізованим водопостачанням та водовідведенням.

Регіональна обласна програма «Питна вода Миколаївщини» на 2021-2025 роки (далі - Програма «Питна вода Миколаївщини»), затверджена рішенням Миколаївської обласної ради від 29 вересня 2021 № 4.

Програма «Питна вода Миколаївщини» спрямована на розв'язання проблем, що існують в населених пунктах з питним водопостачанням та водовідведенням, та з метою розвитку водопровідно-каналізаційного господарства, підвищення ефективності його роботи і надійності функціонування.

Мета Програми «Питна вода Миколаївщини» – забезпечення населення регіону питною водою в необхідній кількості та відповідно до встановлених нормативів, підвищення якості послуг з централізованого водопостачання та водовідведення, розвиток систем централізованого водопостачання та централізованого водовідведення населених пунктів Миколаївської області.

Ініціатором розроблення, розробником та відповідальним виконавцем Програми «Питна вода Миколаївщини» є Управління житлово-комунального господарства Миколаївської обласної державної адміністрації.

Учасниками Програми «Питна вода Миколаївщини» є районні державні адміністрації, органи місцевого самоврядування, Управління житлово-комунального господарства Миколаївської обласної державної адміністрації, Управління екології та природних ресурсів Миколаївської обласної державної адміністрації, Департамент містобудування, архітектури, капітального будівництва та супроводження проєктів розвитку Миколаївської обласної державної адміністрації, Регіональний офіс водних ресурсів у Миколаївській області.

Загальний обсяг фінансування – 1574,3 млн грн, в тому числі коштів державного бюджету – 687,1 млн грн, кошти місцевого бюджету – 565,3 млн грн, кошти інших джерел – 321,9 млн грн.

Напрямки діяльності Програми «Питна вода Миколаївщини»:

- забезпечення населених пунктів якісним централізованим водопостачанням;
- доведення якості питної води до нормативних вимог;
- реалізація державної політики у сфері питної води та питного водопостачання щодо розвитку та реконструкції систем централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

8. ПОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПРОГРАМ (ПЛАНІВ) ДЛЯ РАЙОНУ РІЧКОВОГО БАСЕЙНУ ЧИ СУББАСЕЙНУ, ЇХ ЗМІСТ ТА ПРОБЛЕМИ, ЯКІ ПЕРЕДБАЧЕНО РОЗВ'ЯЗАТИ

ПЗ розроблена відповідно до «Методичних рекомендацій щодо встановлення екологічних цілей, розробки програми заходів та виконання аналізу економічної ефективності програми заходів Плану управління річковим басейном» (Методичні рекомендації), схвалених на засіданні науково-технічної ради Держводагентства від 12 липня 2023 року. ПЗ розроблена БУВР річок Причорномор'я та нижнього Дунаю спільно з місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, неурядовими громадськими організаціями (НГО), науковими установами і закладами освіти та іншими заінтересованими сторонами з урахуванням пропозицій та рішень Басейнової ради річок Причорномор'я.

При розробці ПЗ враховано хімічний стан транскордонних МПВ за даними моніторингу 2022 - 2023 років.

ПЗ розроблена на період 6 років, починаючи з першого циклу плану на 2025 - 2030 роки. Початок реалізації заходу має бути не пізніше третього року від початку циклу (не пізніше 1 січня 2028 року). Всього до ПЗ включено 80 заходів (67 основних та 13 додаткових).

Повний перелік заходів наведено в додатку 11.

8.1. Поверхневі води

Для поверхневих вод ПЗ включає заходи, спрямовані на:

- зменшення забруднення органічними речовинами (дифузні та точкові джерела);
- зменшення забруднення біогенними речовинами (дифузні та точкові джерела);
- зменшення забруднення небезпечними речовинами (дифузні та точкові джерела);
- покращення/відновлення гідрологічного режиму та морфологічних показників у разі порушення вільної течії річок, гідравлічного зв'язку між руслами річок та їх заплавами, гідрологічних змінах, модифікації морфології річок.

Крім цих заходів, до ПЗ включені й інші заходи, спрямовані на вирішення інших ГВЕП басейну річок Причорномор'я, визначених з урахуванням специфіки та транскордонного характеру басейну.

8.1.1. Заходи, спрямовані на зменшення забруднення органічними, біогенними та небезпечними речовинами (дифузні та точкові джерела)

Антропогенні навантаження на МПВ полягають, насамперед, у забрудненні органічними, біогенними та небезпечними речовинами від каналізаційних очисних споруд (КОС) та дифузних джерел.

Кількість заходів, що спрямовані на зменшення забруднення (дифузні та точкові джерела):

- органічними речовинами - 17;
- біогенними речовинами - 26;
- небезпечними речовинами - 17.

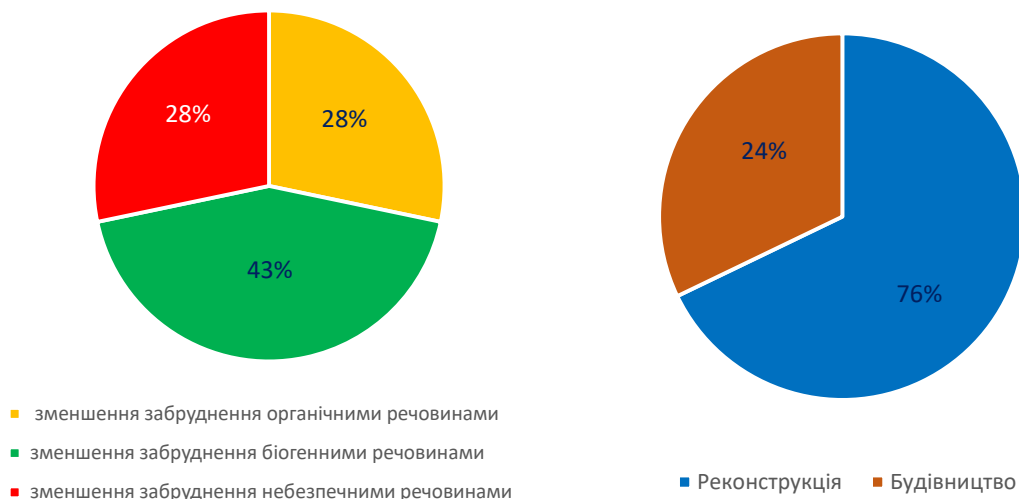

Рисунок 26. Заходи, спрямовані на зменшення забруднення органічними, біогенними та небезпечними речовинами від точкових і дифузних джерел та спосіб їх реалізації (реконструкція або будівництво КОС та КМ), %

До заходів, спрямованих на зменшення забруднення біогенними речовинами (дифузні джерела) належать також заходи зі встановлення водоохоронних зон та прибережних захисних смуг водних об'єктів на території ТГ басейну річок Причорномор'я (№ 2, 9, 16, 23, 39, 46, 47, 53, 61 додатку 11).

Відповідно до вимог Закону України «Про водовідведення та очищення стічних вод», з метою забезпечення якісного централізованого водовідведення при одночасному зменшенні впливу зворотних (стічних) вод на МПВ, для 17 населених пунктів басейну річок Причорномор'я, популяційний еквівалент (ПЕ), яких становить 2 тисячі і більше, заплановано побудувати/реконструювати КОС та КМ. Реконструкція/модернізація КОС та КМ передбачено в 13 ТГ, з них в 9 ТГ з третинною (належною) очисткою стоків з вилученням сполук нітрогену та фосфору. Будівництво нових КОС та КМ заплановано здійснити в 4 ТГ.

Серед заходів, спрямованих на зменшення забруднення органічними, біогенними та небезпечними речовинами (дифузні та точкові джерела), 15 заходів стосуються МПВ, які є «під ризиком» недосягнення екологічних цілей. Заходи, спрямовані на зменшення забруднення органічними, біогенними та небезпечними речовинами від точкових джерел забруднення, в залежності від оцінки ризиків МПВ представлені на рис. 27.

Рисунок 27. Заходи, спрямовані на зменшення забруднення органічними, біогенними та небезпечними речовинами від точкових джерел забруднення в залежності від оцінки ризиків МПВ, %

8.1.2. Заходи, спрямовані на покращення/відновлення гідрологічного режиму та морфологічних показників у разі порушення вільної течії річок, гідравлічного зв'язку між руслами річок та їх заплавами, гідрологічних змінах, модифікації морфології річок.

40 заходів, спрямовані на покращення/відновлення гідрологічного режиму та морфологічних показників у разі порушення вільної течії річок, гідравлічного зв'язку між руслами річок та їх заплавами, гідрологічних змінах, модифікації морфології річок. При розробленні заходів було враховано, що екологічні цілі полягають в тому, щоб зберегти «добрий» стан 19 МПВ та досягти «доброго» стану для 21 МПВ. Заходи, спрямовані на покращення/відновлення гідрологічного режиму та морфологічних показників у разі порушення вільної течії річок, гідравлічного зв'язку між руслами річок та їх заплавами, гідрологічних змінах, модифікації морфології річок в залежності від оцінки ризиків МПВ представлені на рис. 28.

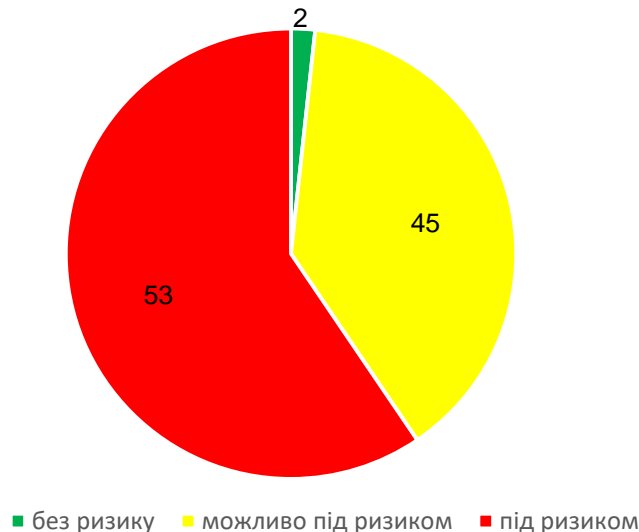

Рисунок 28. Заходи, спрямовані на покращення/відновлення гідрологічного режиму та морфологічних показників у разі порушення вільної течії річок, гідравлічного зв'язку між руслами річок та їх заплавами, гідрологічних змінах, модифікації морфології річок, в залежності від оцінки ризиків МПВ, %

З метою покращення державного обліку водокористування, оцінки антропогенного навантаження й нормування заборів підземних/поверхневих вод, аналізу гідрологічних змін в ПЗ включено захід: «Удосконалення державного обліку водокористування в басейні річок Причорномор'я в межах Одеської, Миколаївської та Херсонської областей» (№ 67 додатку 11). У всіх водокористувачів області заплановане встановлення/модернізація приладів обліку забору та використання водних ресурсів.

8.2. Підземні води

ПЗ включає заходи спрямовані на:

- зменшення забруднення (дифузні та точкові джерела);
- запобігання виснаженню підземних вод;
- зменшення впливу запланованих інфраструктурних проєктів на стан вод.

Обов'язковим є встановлення меж зон санітарної охорони підземних водозаборів, що використовуються для централізованого водопостачання населення, лікувальних і оздоровчих потреб, зазначення їх у документації із землеустрою, містобудівній документації на місцевому та регіональному рівні, внесення відомостей про відповідні обмеження у використанні земель до Державного земельного кадастру та позначення зазначених меж на місцевості інформаційними знаками. Для водозаборів підземних вод з обсягом видобутку більше ніж 100 м³/добу в межах зон санітарної охорони та на прилеглих територіях водокористувачі облаштовують локальну мережу спостережних свердловин з метою визначення кількості води та хімічних і фізико-хімічних показників та надання даних спостережень Держгеонадрам.

У зв'язку з припиненням моніторингу масивів підземних вод з 2018 року, всі заходи належать до додаткових, які стосуються не окремого МПЗВ, а моніторингу масивів підземних вод в цілому, а саме:

1) Інвентаризація мережі спостережних свердловин. Проведення інвентаризації необхідне для відновлення моніторингових спостережень й оцінки необхідності буріння додаткових спостережних свердловин.

2) За результатами інвентаризації буде визначено свердловини, що потребують ремонту, ліквідаційного тампонажу або консервації.

3) Для безнапірних МПЗВ доцільно облаштувати нові спостережні пункти для характеристики їх якісного стану на ділянках з мінімальним антропогенним впливом на кількісний і якісний стан підземних вод, у тому числі від точкових і дифузних джерел.

4) На водозаборах, де відповідно до «Порядку здійснення державного моніторингу вод», здійснюється операційний моніторинг, необхідна переоцінка експлуатаційних запасів підземних вод, що дозволить більш достовірно оцінювати кількісний стан МПЗВ.

8.3. Інші заходи

До інших заходів відносяться законодавчі, нормативно-правові, адміністративні, фінансові, прикладні наукові дослідження, інформаційно-просвітницькі, спрямовані на впровадження нових технологій, еколого-комунікаційні, проєктні, інші. Наприклад, інформаційно-просвітницький захід «Поширення інноваційних знань та сприяння прогресу зеленого фінансування заходів сталого управління річковими басейнами (на прикладі басейну річок Причорномор'я)». Головною метою заходу, є сприяння імплементації європейського досвіду зеленого фінансування задля відновлення і збереження прийнятного стану річкових басейнів шляхом системного фахового навчання та експертно-інформаційної підтримки територіальних громад щодо впровадження кращих інноваційних «зелених» практик та інструментів в управлінні річковими басейнами в Україні.

Загальна оцінка ефективності запропонованих заходів для МПВ

Аналіз економічної ефективності (АЕЕ) проведено тільки для основних заходів.

Найбільша частка заходів, спрямована на зменшення забруднення МПВ (70%). Деякі заходи спрямовані на вирішення декількох ГВЕР. Більшість основних заходів стосується населених пунктів з ПЕ від 2 до 10 тис. - 29 заходів (50%), для населених пунктів з ПЕ від 10 до 100 тис. - 26 (45%), для населених пунктів з ПЕ більше 100 тис. всього 3 (5%), це заходи для трьох ТГ басейну річок Причорномор'я.

Фінансування заходів, передбачених у ПЗ, здійснюється за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів, а також інших джерел, не заборонених законодавством. Фінансування зазначених заходів з державного бюджету здійснюється в межах видатків, передбачених Державним бюджетом України на відповідний рік.

Загальна вартість основних заходів на період 2025 - 2030 роки складає 25523 млн грн, в розрахунку на одного мешканця басейну (2,9 млн чел., дані за 2020 рік) припадає 8753 грн (1459 грн в рік). Найбільш дороговартісними є реконструкція каналізаційних очисних споруд міст Одеса, Чорноморськ та Подільськ.

Серед основних заходів не визначено заходів з дуже високим рівнем ефективності.

До групи із високим рівнем ефективності віднесено 4 заходи, загальною вартістю 20444 млн. гривень (80%). Очікується соціальний вплив для 1135,8 тисяч осіб. Це заходи, спрямовані на зменшення забруднення органічними, біогенними та небезпечними речовинами (ГВЕП 1 - 3) від найбільших міст басейну: Одеса, Чорноморськ, Подільськ та Каланчак. Всі об'єкти реалізації заходів належать до житлово-комунальної галузі.

До групи із середнім рівнем ефективності віднесено 14 заходів, загальною вартістю 1628 млн гривень (6%). Заходи спрямовані на зменшення забруднення органічними, біогенними та небезпечними речовинами від невеликих міст та селищ басейну. Соціальний ефект - 1097,5 тисяч осіб (низька та дуже низька соціальна ефективність). Збалансованість заходів перебуває на середньому та низькому рівні за критерієм, що оцінюється.

До групи з низьким рівнем ефективності віднесено 30 заходів загальною вартістю 3254 млн гривень (13%). Це заходи з визначення меж водоохоронних зон, прибережних захисних смуг водних об'єктів басейну та ревіталізації річок. Соціальний ефект – 580 тисяч осіб. Заходи цієї групи не пов'язані зі значним тиском від водокористування (низький рівень за критерієм, що оцінюється).

До групи з дуже низьким рівнем ефективності віднесено 19 заходів, що спрямовані на вирішення гідроморфологічні зміни (ГВЕП 4) 196 млн грн (1%) передбачається на реалізацію цих заходів, за рахунок чого буде досягнуто соціальний ефект для 75,3 тисяч осіб, що відповідає дуже низькому рівню за критеріями, що оцінюються.

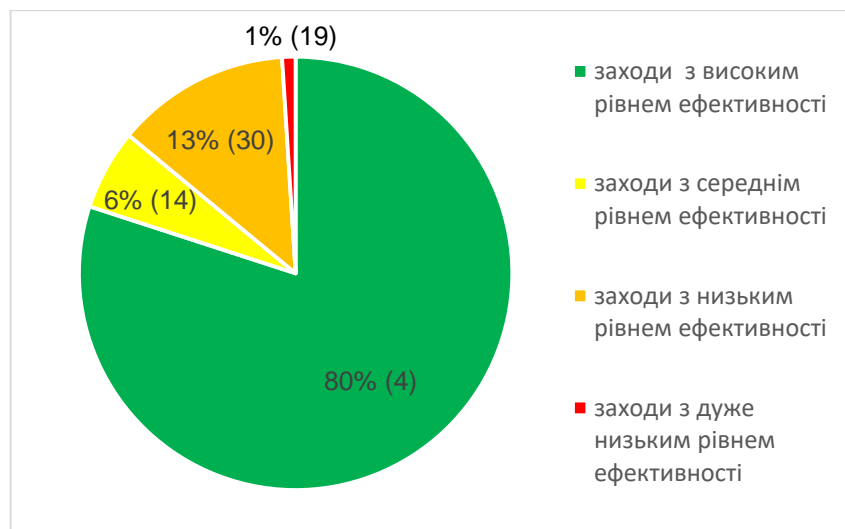

Рисунок 29. Розподіл основних заходів з різним рівнем ефективності за загальною вартістю заходів (в дужках зазначено кількість заходів)

Детальний АЕЕ заходів наведено в додатку 12.

9. ЗВІТ ПРО ІНФОРМУВАННЯ ГРОМАДСЬКОСТІ ТА ГРОМАДСЬКЕ ОБГОВОРЕННЯ ПРОЄКТУ ПЛАНУ УПРАВЛІННЯ РІЧКОВИМ БАСЕЙНОМ

Основні вимоги до організації і проведення органами виконавчої влади консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики визначені Порядком проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 03 листопада 2010 р. № 996 (Офіційний вісник України, 2010 р., № 84, ст. 2945) (далі – Порядок № 996). Відповідно до пункту 5 Порядку № 996 консультації з громадськістю організовує і проводить орган виконавчої влади, який є головним розробником проєкту нормативно-правового акта. Відповідно до пунктів 11 та 12 Порядку № 996 щодо проєктів нормативно-правових актів, які визначають стратегічні цілі, пріоритети і завдання у відповідній сфері державного управління, стосуються життєвих інтересів громадян, у тому числі впливають на стан навколишнього природного середовища, консультації з громадськістю проводяться в обов'язковому порядку у формі публічного громадського обговорення та/або електронних консультацій з громадськістю.

Відповідно до абзацу другого пункту 7 Порядку розроблення плану управління річковим басейном затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 18 травня 2017 р. № 336, громадське обговорення проєкту плану управління річковим басейном проводиться протягом не менш як шість місяців з дня їх оприлюднення. Відповідно до абзацу першого пункту 8-1 Порядку розроблення плану управління річковим басейном, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 18 травня 2017 р. № 336, громадськість має право надавати зауваження та пропозиції до інформації про основні антропогенні впливи на кількісний та якісний стан поверхневих і підземних вод, зокрема точкових та дифузних джерел, протягом шести місяців з дня їх оприлюднення на офіційному веб-сайті Міндовкілля.

Консультації в процесі розроблення проєкту ПУРБ

Протягом 2022-2023 років Басейновим управління водних ресурсів річок Причорномор'я та нижнього Дунаю (далі - БУВР річок Причорномор'я та нижнього Дунаю) проводилися консультації з громадськістю Одеської, Миколаївської та Херсонської областей щодо головних водно-екологічних проблем (далі - ГВЕП) басейну річок Причорномор'я, розробки повного переліку програм (планів) заходів, їх зміст та проблеми, які передбачено розв'язати (далі - ПЗ) та підготовки проєкту плану управління річковим басейном річок Причорномор'я на 2025-2030 роки.

З метою своєчасної підготовки ПУРБ річок Причорномор'я, затвердженого наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 27 листопада 2020 року № 313 «Плану-графіку процесу розроблення проєкту Плану управління річковим басейном річок Причорномор'я», виконання наказів Державного агентства водних ресурсів України від 16 травня 2022 р. № 44 «Про затвердження плану заходів», від 18 грудня 2020 р. № 1105 «Про розроблення проєктів планів управління річковим басейном», БУВР річок Причорномор'я та нижнього Дунаю у 2022 році протягом трьох днів (10-12 серпня) проведено онлайн зустрічі, а у 2023 році у квітні – травні місяці офлайн зустрічі з представниками райдержадміністрацій, територіальних громад та водокористувачами з метою забезпечення підготовки ПЗ ПУРБ річок Причорномор'я на період 2025-2030 роки з урахуванням необхідності планування заходів у рамках воєнного та відбудовного періодів.

Додатково, з метою забезпечення підготовки ПЗ при розробленні ПУРБ річок Причорномор'я на період 2025-2030 роки, БУВР річок Причорномор'я та нижнього Дунаю підготовлено й надіслано листи до суб'єктів господарювання, які надають послуги з водопостачання та водовідведення (водоканали), промисловим підприємствам, сільськогосподарським підприємствам, готельно-туристичним й санаторно-курортним

комплексам області, які здійснюють скиди зворотних (стічних) вод у масиви поверхневих вод (МПВ) басейну річок Причорномор'я з проханням надати свої пропозиції до ПЗ, спрямованих на вирішення ГВЕП річкового басейну річок Причорномор'я.

На черговому засіданні Басейнової ради річок Причорномор'я було розглянуто та схвалено всі пропозиції, які спрямовані на вирішення ГВЕП річкового басейну річок Причорномор'я.

Публічне громадське обговорення проєкту ПУРБ

Інформаційне повідомлення про проведення публічного громадського обговорення проєктів Планів управління річковими басейнами на 2025-2030 роки та проєкти ПУРБ опубліковано на офіційному веб-сайті Держводагентства 21 грудня 2023 року за посиланням: <https://davr.gov.ua/informacijne-povidomlennya-pro-provedennya-publichnogo-gromadskogo-obgovorennja-proyektiv-planiv-upravlinnya-richkovimi-basejnami-20252030>.

Інформацію про початок громадського обговорення проєктів ПУРБ та проєкти ПУРБ опубліковано на офіційному веб-сайті Міндовкілля 25 грудня 2023 року за посиланням: <https://mepr.gov.ua/ukrayina-zavershyla-robotu-nad-9-proyektamy-planiv-upravlinnya-richkovymy-basejnami-rozpochalosya-gromadske-obgovorennja/>.

Згідно з інформацією, оприлюдненою у повідомленні про проведення публічного громадського обговорення проєктів Планів управління річковими басейнами (2025-2030), зауваження та пропозиції приймалися у паперовій або електронній формі за адресою: Державне агентство водних ресурсів України, вул. Велика Васильківська, 8, м. Київ, 01024, та на адресу ел. пошти rbmr@davr.gov.ua. Кінцевим строком подачі зауважень та пропозицій до проєкту ПУРБ було визначено 21 червня 2024 року.

В рамках публічного громадського обговорення Держводагентство, за підтримки проєкту EU4Environment, ініціювало низку заходів із залучення громадськості, про графік яких повідомило 28 лютого 2024 року на офіційному веб-сайті за посиланням: <https://davr.gov.ua/news/derzhvodagentstvo-iniciyuye-zahodi-iz-zaluchennya-gromadskosti-do-obgovorennja-proyektiv-purb>

Зокрема, запрошення на публічні громадські обговорення проєкту ПУРБ басейну річок Причорномор'я було оприлюднено на офіційному веб-сайті Держводагентства для всіх бажаючих 1 квітня 2024 року <https://davr.gov.ua/news/gromadske-obgovorennja-proyektu-purb-richok-prichornomorya-ta-proyektu-purb-dunayu-subbasejn-nizhnogo-dunayu--na-20252030>

Слід зазначити, що два проєкти ПУРБ: річок Причорномор'я та Дунаю (суббасейн нижнього Дунаю) обговорювалися на одному засіданні, оскільки багато зацікавлених сторін співпадало.

БУВР нижнього Дунаю та річок Причорномор'я розіслало запрошення водокористувачам, всім територіальним громадам та іншим заінтересованим сторонам. Запрошення на захід з публічного обговорення проєкту ПУРБ річок Причорномор'я також оприлюднено цього ж дня на фейсбук сторінці БУВР нижнього Дунаю та річок Причорномор'я за посиланням: <https://www.facebook.com/odessa.buvr/posts/pfbid0YtczUUi5Cv8YMoMKUN4TSTbLcVhuvNG1qpTPB4BgATHxVSnrNqsliv3dcLoyKHBI>.

З метою представлення результатів аналізу стану масивів поверхневих вод басейну басейну річок Причорномор'я та відповідної ПЗ розроблено 7 інфографік: особливості розташування басейну; ГВЕП; екологічний стан МПВ (за біологічними показниками); хімічний стан МПВ; гідроморфологічні зміни; ПЗ, як долучитися до громадських обговорень.

Інфографіки опубліковано на офіційному веб-сайті Держводагентства за посиланням: <https://davr.gov.ua/plan-upravlinnya-richkovim-basejnom-richok-prichornomorya1>

5 квітня 2024 року у місті Одеса відбувся захід з публічного громадського обговорення проєкту Планів управління річкового басейну Дунаю (суббасейн нижнього Дунаю) та річок Причорномор'я. У заході взяли участь 104 учасники – представники органів влади,

водогосподарських організацій, члени басейнової ради, представники територіальних громад, водокористувачі басейну, вчені, громадські організації та зацікавлені особи. На заході були представлені результати аналізу стану вище зазначеного басейну та ПЗ, переважна більшість яких стосується будівництва чи реконструкції каналізаційних очисних споруд. Після цього відбулося обговорення пропозицій та зауважень учасників заходу до проєкту ПУРБ. Результати обговорення зафіксовані у Протоколі (додаток № 1 до звіту за результатами публічного громадського обговорення). Інформація про захід розміщена на офіційному веб-сайті БУВР нижнього Дунаю та річок Причорномор'я

<https://oouvr.gov.ua/%d0%bf%d1%80%d0%be%d0%b2%d0%b5%d0%b4%d0%b5%d0%bd%d0%bd%d1%8f-%d0%bf%d1%83%d0%b1%d0%bb%d1%96%d1%87%d0%bd%d0%be%d0%b3%d0%be-%d0%b3%d1%80%d0%be%d0%bc%d0%b0%d0%b4%d1%81%d1%8c%d0%ba%d0%be%d0%b3%d0%be/>

Звіт за результатами публічного громадського обговорення буде розміщено на офіційному веб-сайті Держводагентства та на офіційному веб-сайті Міндовкілля.

Стратегічна екологічна оцінка проєкту ПУРБ

Відповідно до пункту 7 Порядку розроблення плану управління річковим басейном, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18 травня 2017 р. № 336, Міндовкілля забезпечує проведення стратегічної екологічної оцінки проєктів планів управління річковими басейнами відповідно до Протоколу про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє природне середовище у транскордонному контексті, ратифікованого Законом України «Про ратифікацію Протоколу про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє природне середовище у транскордонному контексті». Міндовкілля звернулось до всіх зачеплених держав, але жодна з них не виявила бажання приймати участь у транскордонних консультаціях.

Порядок здійснення стратегічної екологічної оцінки (СЕО) визначається Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку» (далі – Закон). Відповідно до пункту 3 частини першої статті 9 Закону одним із етапів СЕО є проведення громадського обговорення та консультацій у порядку, передбаченому статтями 12 та 13 Закону, а також транскордонних консультацій у порядку, передбаченому статтею 14 Закону. Відповідно до частини дев'ятої статті 12 Закону «за результатами громадського обговорення замовник готує довідку про громадське обговорення, в якій підсумовує отримані зауваження і пропозиції та зазначає, яким чином у документі державного планування та звіті про стратегічну екологічну оцінку враховані зауваження і пропозиції, надані відповідно до цієї статті (або обґрунтовує їх відхилення), а також обґрунтовує обрання саме цього документа державного планування у тому вигляді, в якому він запропонований до затвердження, серед інших виправданих альтернатив, представлених до розгляду. До довідки додаються протокол громадських слухань (у разі проведення) та отримані письмові зауваження і пропозиції. Довідка про громадське обговорення є публічною інформацією та вноситься замовником до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки».

Забезпечено проходження процедури СЕО ПУРБ річок Причорномор'я (реєстраційний номер справи в Єдиному реєстрі стратегічної екологічної оцінки 26-12-4036-23).

Довідку про громадське обговорення проєкту ПУРБ буде внесено Держводагентством до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки спільно з затвердженням ПУРБ річок Причорномор'я.

10. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНИХ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ, ВІДПОВІДАЛЬНИХ ЗА ВИКОНАННЯ ПЛАНУ УПРАВЛІННЯ РІЧКОВИМ БАСЕЙНОМ

Згідно з частиною другою статті 13 Водного кодексу України державне управління в галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів здійснюють Кабінет Міністрів України, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи, районні, обласні ради, органи виконавчої влади та інші державні органи відповідно до законодавства України.

Органами виконавчої влади у галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів є Міндовкілля, Держводагентство, Держгеонадра, Держекоінспекція та інші органи відповідно до законодавства.

Таблиця 48. Органи виконавчої влади у галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів

Назва	Адреса	Адреса офіційного веб-сайту
Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України (Міндовкілля)	вул. Митрополита Василя Липківського, 35, м. Київ, 03035 тел.: (044) 206-31-00, (044) 206-31-15, факс: (044) 206-31-07, E-mail: info@mepr.gov.ua	www.mepr.gov.ua
Державне агентство водних ресурсів України (Держводагентство)	вул. Велика Васильківська, 8, м. Київ, 01024 тел./факс: (044) 235-31-92, тел. (044) 235-61-46 E-mail: davr@davr.gov.ua	www.davr.gov.ua
Державна служба геології та надр України (Держгеонадра)	вул. Антона Цедіка, 16, м. Київ, 03057 тел: (044) 536-13-18 E-mail: office@geo.gov.ua	www.geo.gov.ua
Державна екологічна інспекція України (Держекоінспекція)	Новопечерський пров. 3, корпус 2, м. Київ, 01042 тел./ факс +38 (044) 521-20-40 тел: (044) 521-20-38 E-mail: info@dei.gov.ua	www.dei.gov.ua

Таблиця 49. Основні нормативно-правові акти, якими визначені повноваження органів виконавчої влади у галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів

Назва органу	Нормативно-правовий акт	Посилання на офіційному веб-сайті парламенту України
Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України (Міндовкілля)	Водний кодекс України від 6 червня 1995 року № 213/95-ВР – статті 15 та 15 ¹	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#Text
	Положення про Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 25 червня 2020 р. № 614 (Офіційний вісник України, 2020 р., № 59, ст. 1853)	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/614-2020-%D0%BF#Text

Назва органу	Нормативно-правовий акт	Посилання на офіційному веб-сайті парламенту України
Державне агентство водних ресурсів України (Держводагентство)	Водний кодекс України від 6 червня 1995 року № 213/95-ВР – стаття 16	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#Text
	Положення про Державне агентство водних ресурсів України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 393 (Офіційний вісник України, 2014 р., № 71, ст.1995)	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393-2014-%D0%BF#Text
Державна служба геології та надр України (Держгеонадра)	Водний кодекс України від 6 червня 1995 року № 213/95-ВР – стаття 17	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#Text
	Положення про Державну службу геології та надр України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1174 (Офіційний вісник України, 2016 р., № 3, ст. 192)	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1174-2015-%D0%BF#Text
Державна екологічна інспекція України (Держекоінспекція)	Водний кодекс України від 6 червня 1995 року № 213/95-ВР – стаття 15 ²	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#Text
	Положення про Державну екологічну інспекцію України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 19 квітня 2017 р. № 275 (Офіційний вісник України, 2017 р., № 36, ст.1131)	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/275-2017-%D0%BF#Text
	Положення про територіальні та міжрегіональні територіальні органи Держекоінспекції, затверджене наказом Міністерства енергетики та захисту довкілля України від 07 квітня 2020 року № 230, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 16 квітня 2020 р. за № 350/34633	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0350-20#Text

З метою забезпечення реалізації державної політики у сфері управління, використання та відтворення поверхневих водних ресурсів у межах району річкового басейну річок Причорномор'я спрямування та координації діяльності організацій, що належать до сфери управління Держводагентства, з питань управління, використання та відтворення поверхневих водних ресурсів у межах району річкового басейну річок Причорномор'я, а також забезпечення реалізації державної політики у сфері водного господарства у межах Одеської області Держводагентством створено Басейнове управління водних ресурсів річок Причорномор'я та нижнього Дунаю.

Таблиця 50. Контактна інформація

Назва організації	Адреса	Телефон/факс	Електронна пошта	Офіційний веб-сайт
Басейнове управління водних ресурсів річок Причорномор'я та нижнього Дунаю (БУВР річок Причорномор'я та нижнього Дунаю)	65078, м. Одеса, вул. Лип Івана та Юрія, 13	(048) 766-91-02	buvr_odesa@oouvr.gov.ua	oouvr.gov.ua

Назви суббасейнів та водогосподарських ділянок у межах районів річкових басейнів наведені у додатку до наказу Міністерства екології та природних ресурсів України від 26 січня 2017 р. № 25 «Про виділення суббасейнів та водогосподарських ділянок у межах встановлених районів річкових басейнів», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 14 лютого 2017 р. за № 208/30076.

Межі районів річкових басейнів, суббасейнів та водогосподарських ділянок затверджені наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 03 березня 2017 р. № 103, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 29 березня 2017 р. за № 421/30289.

Басейнове управління водних ресурсів річок Причорномор'я та нижнього Дунаю є бюджетною неприбутковою організацією, яка належить до сфери управління Держводагентства. Положення про Басейнове управління водних ресурсів річок Причорномор'я та нижнього Дунаю затверджене наказом Держводагентства від 06 липня 2023 р. № 80 (<https://oouvr.gov.ua/pro-buvr/poloshenya/>).

З метою вироблення пропозицій та забезпечення узгодження інтересів підприємств, установ та організацій у галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів у межах району басейну річок Причорномор'я, сприяння забезпеченню інтегрованого управління водними ресурсами у межах району басейну річок Причорномор'я, забезпечення узгодження інтересів та координації дій заінтересованих сторін щодо управління водними ресурсами у межах району басейну річок Причорномор'я, сприяння співпраці центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, міжнародних організацій, громадськості та експертів у забезпеченні досягнення екологічних цілей у межах району басейну річок Причорномор'я, надання пропозицій до проекту плану управління річковим басейном річок Причорномор'я, сприяння виконанню плану управління річковим басейном річок Причорномор'я, державних, цільових, галузевих, регіональних і місцевих екологічних програм і проєктів, сприяння розробленню та реалізації програм і проєктів технічної допомоги, залученню інвестицій для виконання заходів, спрямованих на покращення екологічного стану району басейну річок Причорномор'я, та оцінки виконання плану управління річковим басейном річок Причорномор'я, Держводагентством створено басейнову раду річок Причорномор'я. Басейнова рада річок Причорномор'я є консультативно-дорадчим органом Держводагентства у межах району басейну річки річок Причорномор'я. Положення про басейнову раду річок Причорномор'я затверджене наказом Держводагентства від 13 листопада 2018 р. № 848 (<https://davt.gov.ua/polozhennya-pro-basejnovu-radu-richok-prichornomorya>)

Згідно з Переліком центральних органів виконавчої влади, інших державних органів, відповідальних за виконання зобов'язань, що випливають із членства України в міжнародних організаціях, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 13 вересня 2002 р. № 1371 (Офіційний вісник України, 2002 р., № 38, ст. 1776), Міндовкілля та/або Держводагентство визначені відповідальними за виконання міжнародних зобов'язань у сфері

охорони вод, що впливають із членства України в міжнародних організаціях або відповідно до укладених міжнародних договорів України.

Крім того, на виконання статті 9 Конвенції ЄЕК ООН про охорону та використання трансдонних водотоків та міжнародних озер (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/801-14#Text>) Урядом України укладено двосторонні угоди про охорону прикордонних / трансдонних вод, відповідальність за виконання яких покладено на Держводагентство:

- Угода між Урядом України та Урядом Республіки Молдова про спільне використання та охорону прикордонних вод від 23 листопада 1994 року;
- Уповноважених Кабінету Міністрів України з питань співробітництва на прикордонних водах та їх заступників призначено постановою Кабінету Міністрів України від 10 березня 2017 р. № 126 (зі змінами) (Офіційний вісник України, 2017 р., № 24, ст. 672).

11 ПОРЯДОК ОТРИМАННЯ ІНФОРМАЦІЇ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПЕРВИННОЇ, ПРО СТАН ПОВЕРХНЕВИХ І ПІДЗЕМНИХ ВОД

З метою забезпечення належної організації доступу до публічної інформації, реалізації Закону України «Про доступ до публічної інформації», Указу Президента України від 05 травня 2011 року № 547 «Питання забезпечення органами виконавчої влади доступу до публічної інформації», постанов Кабінету Міністрів України від 25 травня 2011 року № 583 «Питання виконання Закону України «Про доступ до публічної інформації» в Секретаріаті Кабінету Міністрів України, центральних та місцевих органах виконавчої влади» (Офіційний вісник України, 2011 р., № 41, ст. 1694), від 21 жовтня 2015 року № 835 «Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних» (Офіційний вісник України, 2015 р., № 85, ст. 2850), наказом Міндовкілля від 02 грудня 2021 року № 793, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 01 лютого 2022 р. за № 123/37459, затверджено Порядок складання, подання та опрацювання запитів на інформацію, розпорядником якої є Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, форму для подання запиту на інформацію у письмовому вигляді, форму для подання запиту на інформацію електронною поштою та форму для подання запиту на інформацію по телефону.

Для регулювання порядку доступу до публічної інформації Держводагентством прийнято наказ від 08 грудня 2023 р. № 163 «Про деякі питання реалізації Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Згідно з пунктами 16-18 Порядку здійснення державного моніторингу вод, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2018 р. № 758, результатами здійснення державного моніторингу вод є:

- первинна інформація (дані спостережень), яка надається суб'єктами державного моніторингу вод;
- узагальнені дані, що стосуються певного проміжку часу або певної території;
- оцінка екологічного та хімічного стану масивів поверхневих вод, екологічного потенціалу штучних або істотно змінених масивів поверхневих вод, кількісного та хімічного стану масивів підземних вод, екологічного стану морських вод та визначення джерел негативного впливу на них;
- прогнози стану вод і його змін;
- науково обґрунтовані рекомендації, необхідні для прийняття управлінських рішень у галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів.

Суб'єкти державного моніторингу вод зобов'язані безстроково зберігати первинну інформацію (дані спостережень), отриману (отримані) в результаті здійснення державного моніторингу вод.

Інформація, здобута і оброблена суб'єктами державного моніторингу вод, є офіційною.

Первинна інформація (дані спостережень), узагальнені дані, результати оцінки, прогнози та рекомендації, результатів оцінки в результаті здійснення державного моніторингу вод, безоплатно подаються:

- щодо МПВ (включаючи прибережні води) – Держводагентству та Міндовкілля;
- щодо МПЗВ – Держгеонадрам та Міндовкілля, а також Держводагентству в частині узагальнених даних, результатів оцінки та прогнозів;
- щодо морських вод – Міндовкілля.

Суб'єкти державного моніторингу вод забезпечують обмін інформацією між собою за даними та результатами здійснення державного моніторингу вод на безоплатній основі.

Держводагентство збирає та публікує інформацію про стан поверхневих вод у відкритому доступі шляхом ведення наступних інформаційних ресурсів:

- геопортал «Водні ресурси України» (<http://geoportal.davr.gov.ua:81/>);
- система «Моніторинг та екологічна оцінка водних ресурсів України» (<http://monitoring.davr.gov.ua/EcoWaterMon/GDKMap/Index>).

Між зазначеними інформаційними ресурсами та ресурсом Міндовкілля «Екозагроза» налаштований автоматичний обмін даними.

ДОДАТКИ

ДО ПЛАНУ УПРАВЛІННЯ
РІЧКОВИМ БАСЕЙНОМ РІЧОК ПРИЧОРНОМОР'Я
НА 2025-2030 РОКИ

Додаток 1. Перелік визначених МПВ

Ризик недосягнення екологічних цілей МПВ – 1: без ризику, 2: можливо під ризиком; 3: під ризиком.

Лінійні МПВ

Річковий басейн	Назва МПВ	Куди впадає МПВ	Тип МПВ	Довжина, км	Категорія МПВ	Код МПВ	Точкові джерела	Дифузні джерела	Гідроморфологія	Ризик недосягнення екологічних цілей	
										добрий екологічний стан	добрий хімічний стан
Причорномор'я	Когильник	Сасик (Кундук)	ІЗМПВ	97,59	ІЗМПВ	UA_M5.8_0001	3	2	3	3	2
Причорномор'я	Скиноса	Когильник	ІЗМПВ	20,19	ІЗМПВ	UA_M5.8_0002	1	2	3	3	1
Причорномор'я	Курюксилка	Скиноса	ІЗМПВ	6,69	ІЗМПВ	UA_M5.8_0003	1	2	3	3	1
Причорномор'я	Анчокрак	Когильник	UA_R_12_S_1_Si	17,40	річка	UA_M5.8_0004	2	2	1	2	2
Причорномор'я	Чага	Когильник	ІЗМПВ	11,49	ІЗМПВ	UA_M5.8_0005	1	2	3	3	1
Причорномор'я	Чага	Когильник	UA_R_12_M_1_Si	30,13	річка	UA_M5.8_0006	1	2	1	2	1
Причорномор'я	Чага	Когильник	UA_R_12_L_1_Si	35,91	річка	UA_M5.8_0007	3	3	1	3	2
Причорномор'я	Заколи	Чага	UA_R_12_M_1_Si	2,57	річка	UA_M5.8_0008	1	2	1	2	1
Причорномор'я	Карадай	Чага	UA_R_12_S_1_Si	13,14	річка	UA_M5.8_0009	1	2	1	2	1
Причорномор'я	Сака	Чага	UA_R_12_S_1_Si	12,71	річка	UA_M5.8_0010	1	2	1	2	1
Причорномор'я	Сака	Чага	UA_R_12_M_1_Si	33,08	річка	UA_M5.8_0011	2	2	1	2	1
Причорномор'я	Колбараш	Сака	UA_R_12_S_1_Si	10,85	річка	UA_M5.8_0012	1	2	1	2	1
Причорномор'я	Кантемир	Сака	UA_R_12_S_1_Si	2,20	річка	UA_M5.8_0013	1	2	1	2	1
Причорномор'я	Кантемир	Сака	ІЗМПВ	1,07	ІЗМПВ	UA_M5.8_0014	1	2	3	3	1
Причорномор'я	Кантемир	Сака	UA_R_12_S_1_Si	7,69	річка	UA_M5.8_0015	1	2	1	2	1
Причорномор'я	Кантемир	Сака	ІЗМПВ	1,40	ІЗМПВ	UA_M5.8_0016	1	2	3	3	1
Причорномор'я	Кантемир	Сака	UA_R_12_S_1_Si	5,17	річка	UA_M5.8_0017	1	2	1	2	1
Причорномор'я	Арса	Сака	UA_R_12_S_1_Si	16,91	річка	UA_M5.8_0018	2	2	1	2	1
Причорномор'я	Формошика	Чага	UA_R_12_S_1_Si	22,42	річка	UA_M5.8_0019	1	3	1	3	1
Причорномор'я	Джалар	Когильник	UA_R_12_S_1_Si	4,81	річка	UA_M5.8_0020	1	3	1	3	1
Причорномор'я	Джалар	Когильник	ІЗМПВ	1,25	ІЗМПВ	UA_M5.8_0021	1	3	3	3	1
Причорномор'я	Джалар	Когильник	UA_R_12_S_1_Si	9,17	річка	UA_M5.8_0022	1	3	1	3	1
Причорномор'я	Джалар	Когильник	ІЗМПВ	2,30	ІЗМПВ	UA_M5.8_0023	1	3	3	3	1
Причорномор'я	Джалар	Когильник	UA_R_12_S_1_Si	3,77	річка	UA_M5.8_0024	1	3	1	3	1
Причорномор'я	Чилігідер	Когильник	UA_R_12_S_1_Si	5,80	річка	UA_M5.8_0025	1	2	1	2	1
Причорномор'я	Чилігідер	Когильник	ІЗМПВ	1,19	ІЗМПВ	UA_M5.8_0026	1	2	3	3	1
Причорномор'я	Чилігідер	Когильник	UA_R_12_S_1_Si	5,97	річка	UA_M5.8_0027	1	3	1	3	1

Річковий басейн	Назва МПВ	Куди впадає МПВ	Тип МПВ	Довжина, км	Категорія МПВ	Код МПВ	І	Д	З	І	Д	О	Р	Ф	Ризик недосягнення екологічних цілей	
Причорномор'я	Чилігідер	Когильник	ІЗМПВ	1,20	ІЗМПВ	UA_M5.8_0028	1	3	3						3	1
Причорномор'я	Чилігідер	Когильник	UA_R_12_S_1_Si	6,58	річка	UA_M5.8_0029	1	2	1						2	1
Причорномор'я	Чилігідер	Когильник	UA_R_12_M_1_Si	7,52	річка	UA_M5.8_0030	1	2	1						2	1
Причорномор'я	Чилігідер	Когильник	UA_R_12_M_1_Si	27,90	річка	UA_M5.8_0032	2	3	1						3	1
Причорномор'я	Кагач	Когильник	UA_R_12_S_1_Si	1,08	річка	UA_M5.8_0033	1	2	1						2	1
Причорномор'я	Кагач	Когильник	UA_R_12_S_1_Si	8,11	річка	UA_M5.8_0035	2	2	1						2	1
Причорномор'я	Кагач	Когильник	ІЗМПВ	5,94	ІЗМПВ	UA_M5.8_0036	2	2	3						3	1
Причорномор'я	Сарата	Сасик (Кундук)	UA_R_12_S_1_Si	9,18	річка	UA_M5.8_0037	1	2	1						2	1
Причорномор'я	Сарата	Сасик (Кундук)	ІЗМПВ	48,43	ІЗМПВ	UA_M5.8_0038	2	3	3						3	1
Причорномор'я	Сарата	Сасик (Кундук)	UA_R_12_L_1_Si	29,72	річка	UA_M5.8_0039	2	3	1						3	2
Причорномор'я	Брезой	Сарата	ІЗМПВ	8,20	ІЗМПВ	UA_M5.8_0040	1	2	3						3	1
Причорномор'я	Копчак	Сарата	ІЗМПВ	4,59	ІЗМПВ	UA_M5.8_0041	1	3	3						3	1
Причорномор'я	Бабей	Сарата	UA_R_12_M_1_Si	10,79	річка	UA_M5.8_0042	1	3	1						3	1
Причорномор'я	Джалар	Сарата	UA_R_12_S_1_Si	16,11	річка	UA_M5.8_0043	1	3	1						3	1
Причорномор'я	Джалар	Сарата	UA_R_12_M_1_Si	6,05	річка	UA_M5.8_0045	1	3	1						3	1
Причорномор'я	Курудер	Сарата	UA_R_12_S_1_Si	9,62	річка	UA_M5.8_0046	1	3	1						3	1
Причорномор'я	Курудер	Сарата	ІЗМПВ	6,13	ІЗМПВ	UA_M5.8_0048	2	3	3						3	1
Причорномор'я	Курудер	Сарата	UA_R_12_M_1_Si	6,38	річка	UA_M5.8_0049	1	3	1						3	1
Причорномор'я	Хаджидер	Хаджидер	ІЗМПВ	7,86	ІЗМПВ	UA_M5.8_0050	1	3	3						3	1
Причорномор'я	Хаджидер	Хаджидер	ІЗМПВ	5,59	ІЗМПВ	UA_M5.8_0052	1	3	3						3	1
Причорномор'я	Хаджидер	Хаджидер	ІЗМПВ	20,64	ІЗМПВ	UA_M5.8_0053	2	3	3						3	1
Причорномор'я	Хаджидер	Хаджидер	ІЗМПВ	27,20	ІЗМПВ	UA_M5.8_0055	2	3	3						3	1
Причорномор'я	Каплань	Хаджидер	UA_R_12_M_1_Si	4,34	річка	UA_M5.8_0056	1	3	1						3	1
Причорномор'я	Каплань	Хаджидер	ІЗМПВ	14,86	ІЗМПВ	UA_M5.8_0058	2	3	3						3	1
Причорномор'я	Балакчеля	Хаджидер	UA_R_12_S_1_Si	2,49	річка	UA_M5.8_0059	1	3	1						3	1
Причорномор'я	Балакчеля	Хаджидер	ІЗМПВ	1,46	ІЗМПВ	UA_M5.8_0060	1	3	3						3	1
Причорномор'я	Балакчеля	Хаджидер	UA_R_12_S_1_Si	4,12	річка	UA_M5.8_0061	1	3	1						3	1
Причорномор'я	Балакчеля	Хаджидер	UA_R_12_M_1_Si	7,13	річка	UA_M5.8_0062	2	3	1						3	2
Причорномор'я	Алкалія	оз. Солоне	UA_R_12_S_1_Si	14,95	річка	UA_M5.8_0063	2	3	1						3	1
Причорномор'я	Алкалія	оз. Солоне	ІЗМПВ	3,86	ІЗМПВ	UA_M5.8_0064	1	3	3						3	1
Причорномор'я	Алкалія	оз. Солоне	UA_R_12_M_1_Si	4,12	річка	UA_M5.8_0066	1	3	1						3	2
Причорномор'я	Алкалія	оз. Солоне	UA_R_12_M_1_Si	38,01	річка	UA_M5.8_0068	2	3	1						3	2
Причорномор'я	Барабой	Чорне море	ІЗМПВ	9,65	ІЗМПВ	UA_M5.8_0070	2	2	3						3	1
Причорномор'я	Барабой	Чорне море	UA_R_12_M_1_Si	9,90	річка	UA_M5.8_0071	2	2	1						2	1
Причорномор'я	Барабой	Чорне море	UA_R_12_M_1_Si	27,04	річка	UA_M5.8_0073	3	2	1						3	2

Річковий басейн	Назва МПВ	Куди впадає МПВ	Тип МПВ	Довжина, км	Категорія МПВ	Код МПВ	І	Д	З	І	Д	О	Р	Ф	Ризик недосагнення екологічних цілей	
Причорномор'я	Барабой	Чорне море	ІЗМПВ	2,55	ІЗМПВ	UA_M5.8_0074	1	2	3	3	1				3	1
Причорномор'я	Барабой	Чорне море	UA_R_12_M_1_Si	22,78	річка	UA_M5.8_0075	2	2	1	2	1				2	1
Причорномор'я	Свинна	Хаджибейський лиман	UA_R_12_M_1_Si	23,32	річка	UA_M5.8_0076	1	3	1	3	1				3	1
Причорномор'я	Свинна	Хаджибейський лиман	ІЗМПВ	1,96	ІЗМПВ	UA_M5.8_0078	1	3	3	3	2				3	2
Причорномор'я	Б. Карпів Яр	Свинна	UA_R_12_M_1_Si	10,54	річка	UA_M5.8_0079	1	3	1	3	1				3	1
Причорномор'я	Свинарка	Свинна	UA_R_12_M_1_Si	20,64	річка	UA_M5.8_0080	1	3	1	3	1				3	1
Причорномор'я	Малий Куяльник	Хаджибейський лиман	UA_R_12_M_1_Si	50,86	річка	UA_M5.8_0081	2	2	1	2	1				2	1
Причорномор'я	Малий Куяльник	Хаджибейський лиман	UA_R_12_M_1_Si	5,40	річка	UA_M5.8_0083	2	2	1	2	1				2	1
Причорномор'я	Малий Куяльник	Хаджибейський лиман	UA_R_12_L_1_Si	24,82	річка	UA_M5.8_0084	2	2	1	2	1				2	1
Причорномор'я	Б. Торосова	Малий Куяльник	UA_R_12_S_1_Si	10,11	річка	UA_M5.8_0085	1	3	1	3	1				3	1
Причорномор'я	Б. Хороша	Малий Куяльник	UA_R_12_S_1_Si	13,46	річка	UA_M5.8_0086	1	3	1	3	1				3	1
Причорномор'я	Середній Куяльник	Малий Куяльник	UA_R_12_M_1_Ca	4,41	річка	UA_M5.8_0087	1	2	1	2	1				2	1
Причорномор'я	Середній Куяльник	Малий Куяльник	ІЗМПВ	1,46	ІЗМПВ	UA_M5.8_0088	1	2	3	3	1				3	1
Причорномор'я	Середній Куяльник	Малий Куяльник	UA_R_12_M_1_Ca	4,68	річка	UA_M5.8_0089	1	2	1	2	1				2	1
Причорномор'я	Середній Куяльник	Малий Куяльник	UA_R_12_M_1_Si	46,65	річка	UA_M5.8_0090	2	2	1	2	1				2	1
Причорномор'я	Великий Куяльник	Куяльницький лиман	UA_R_12_S_1_Si	8,56	річка	UA_M5.8_0091	1	2	1	2	2				2	2
Причорномор'я	Великий Куяльник	Куяльницький лиман	ІЗМПВ	5,01	ІЗМПВ	UA_M5.8_0092	1	2	3	3	1				3	1
Причорномор'я	Великий Куяльник	Куяльницький лиман	UA_R_12_M_1_Ca	30,57	річка	UA_M5.8_0093	2	2	1	2	1				2	1
Причорномор'я	Великий Куяльник	Куяльницький лиман	UA_R_12_M_1_Si	19,08	річка	UA_M5.8_0094	2	2	1	2	1				2	1
Причорномор'я	Великий Куяльник	Куяльницький лиман	ІЗМПВ	2,69	ІЗМПВ	UA_M5.8_0095	1	2	3	3	1				3	1
Причорномор'я	Великий Куяльник	Куяльницький лиман	UA_R_12_M_1_Si	41,24	річка	UA_M5.8_0096	3	2	1	3	1				3	1

Річковий басейн	Назва МПВ	Куди впадає МПВ	Тип МПВ	Довжина, км	Категорія МПВ	Код МПВ	І	Д	З	П	О	Р	Ф	Ризик недосягнення екологічних цілей	
Причорномор'я	Великий Куяльник	Куяльницький лиман	ІЗМПВ	47,17	річка	UA_M5.8_0097	2	2	3			3		2	
Причорномор'я	Суша Журавка	Великий Куяльник	UA_R_12_M_1_Si	0,76	річка	UA_M5.8_0098	1	2	1			2		1	
Причорномор'я	Суша Журавка	Великий Куяльник	ІЗМПВ	2,05	ІЗМПВ	UA_M5.8_0099	1	2	3			3		1	
Причорномор'я	Суша Журавка	Великий Куяльник	UA_R_12_M_1_Si	12,11	річка	UA_M5.8_0100	1	2	1			2		1	
Причорномор'я	Яр Дубовий	Великий Куяльник	UA_R_12_S_1_Si	14,36	річка	UA_M5.8_0101	1	2	1			2		1	
Причорномор'я	Яр Дубовий	Великий Куяльник	UA_R_12_M_1_Si	7,63	річка	UA_M5.8_0102	1	2	1			2		1	
Причорномор'я	Кошківка	Великий Куяльник	UA_R_12_S_1_Si	20,28	річка	UA_M5.8_0103	2	2	1			2		1	
Причорномор'я	Кошківка	Великий Куяльник	UA_R_12_M_1_Si	25,64	річка	UA_M5.8_0104	2	2	1			2		1	
Причорномор'я	Кошківка	Великий Куяльник	UA_R_12_M_1_Si	2,22	річка	UA_M5.8_0106	1	2	1			2		1	
Причорномор'я	Б. Райкова	Кошківка	UA_R_12_S_1_Si	15,67	річка	UA_M5.8_0107	1	2	1			2		1	
Причорномор'я	Б. Суша	Кошківка	UA_R_12_S_1_Si	13,18	річка	UA_M5.8_0108	1	2	1			2		1	
Причорномор'я	Довбока	Куяльницький лиман	UA_R_12_S_1_Si	14,41	річка	UA_M5.8_0109	1	2	1			2		1	
Причорномор'я	Кубанка	Куяльницький лиман	UA_R_12_S_1_Si	14,00	річка	UA_M5.8_0110	1	2	1			2		1	
Причорномор'я	Кубанка	Куяльницький лиман	UA_R_12_M_1_Si	5,56	річка	UA_M5.8_0111	1	2	1			2		1	
Причорномор'я	Великий Аджалик	Великий Аджалицький лиман	ІЗМПВ	14,38	ІЗМПВ	UA_M5.8_0112	1	2	3			3		1	
Причорномор'я	Великий Аджалик	Великий Аджалицький лиман	UA_R_12_M_1_Si	1,91	річка	UA_M5.8_0113	1	2	1			2		1	
Причорномор'я	Великий Аджалик	Великий Аджалицький лиман	UA_R_12_M_1_Si	4,73	річка	UA_M5.8_0115	1	2	1			2		1	
Причорномор'я	Великий Аджалик	Великий Аджалицький лиман	ІЗМПВ	2,26	ІЗМПВ	UA_M5.8_0116	1	2	3			3		1	
Причорномор'я	Великий Аджалик	Великий Аджалицький лиман	UA_R_12_M_1_Si	1,19	річка	UA_M5.8_0117	1	2	1			2		1	
Причорномор'я	Великий Аджалик	Великий Аджалицький лиман	ІЗМПВ	1,49	ІЗМПВ	UA_M5.8_0118	1	2	3			3		1	

Річковий басейн	Назва МПВ	Куди впадає МПВ	Тип МПВ	Довжина, км	Категорія МПВ	Код МПВ	І	Д	З	І	Д	О	Р	Ф	Ризик недосягнення екологічних цілей	
Причорномор'я	Великий Аджалик	Великий Аджалицький лиман	UA_R_12_M_1_Si	2,41	річка	UA_M5.8_0119	1	2	1						2	1
Причорномор'я	Малий Аджалик	Аджалицький лиман	UA_R_12_S_1_Si	16,61	річка	UA_M5.8_0120	2	2	1						2	1
Причорномор'я	Малий Аджалик	Аджалицький лиман	ІЗМПВ	5,70	ІЗМПВ	UA_M5.8_0121	2	2	3						3	1
Причорномор'я	Малий Аджалик	Аджалицький лиман	UA_R_12_M_1_Si	1,67	річка	UA_M5.8_0123	1	2	1						2	1
Причорномор'я	Б. Широка	Малий Аджалик	UA_R_12_S_1_Si	12,89	річка	UA_M5.8_0124	1	2	1						2	1
Причорномор'я	Кодинцівка	Малий Аджалик	UA_R_12_S_1_Si	4,70	річка	UA_M5.8_0125	1	2	1						2	1
Причорномор'я	Кодинцівка	Малий Аджалик	ІЗМПВ	1,25	ІЗМПВ	UA_M5.8_0126	1	2	3						3	1
Причорномор'я	Кодинцівка	Малий Аджалик	UA_R_12_S_1_Si	8,43	річка	UA_M5.8_0127	2	2	1						2	1
Причорномор'я	Балайчук	Тилігульський лиман	UA_R_12_S_1_Si	8,88	річка	UA_M5.8_0128	1	2	1						2	1
Причорномор'я	Балайчук	Тилігульський лиман	UA_R_12_M_1_Si	50,34	річка	UA_M5.8_0129	3	2	1						3	1
Причорномор'я	Б. Гола Чудська	Балайчук	UA_R_12_S_1_Si	15,01	річка	UA_M5.8_0130	1	2	1						2	1
Причорномор'я	Б. Балайчук	Балайчук	UA_R_12_S_1_Si	17,75	річка	UA_M5.8_0131	2	2	1						2	1
Причорномор'я	Б. Стара Донська	Тилігульський лиман	UA_R_12_S_1_Si	15,40	річка	UA_M5.8_0132	1	2	1						2	1
Причорномор'я	Тилігул	Тилігульський лиман	UA_R_12_S_1_Ca	9,49	річка	UA_M5.8_0133	1	2	1						2	1
Причорномор'я	Тилігул	Тилігульський лиман	UA_R_12_M_1_Ca	11,29	річка	UA_M5.8_0134	1	2	1						2	1
Причорномор'я	Тилігул	Тилігульський лиман	ІЗМПВ	1,46	ІЗМПВ	UA_M5.8_0135	1	2	3						3	1
Причорномор'я	Тилігул	Тилігульський лиман	UA_R_12_M_1_Ca	16,12	річка	UA_M5.8_0136	3	2	1						3	1
Причорномор'я	Тилігул	Тилігульський лиман	UA_R_12_M_1_Si	23,50	річка	UA_M5.8_0137	2	2	1						2	1
Причорномор'я	Тилігул	Тилігульський лиман	UA_R_12_L_1_Si	107,15	річка	UA_M5.8_0138	3	2	1						3	2
Причорномор'я	Липецька	Тилігул	UA_R_12_S_1_Ca	1,79	річка	UA_M5.8_0139	1	2	1						2	1
Причорномор'я	Липецька	Тилігул	ІЗМПВ	1,02	ІЗМПВ	UA_M5.8_0140	1	2	3						3	1
Причорномор'я	Липецька	Тилігул	UA_R_12_S_1_Ca	12,27	річка	UA_M5.8_0141	2	2	1						2	2

Річковий басейн	Назва МПВ	Куди впадає МПВ	Тип МПВ	Довжина, км	Категорія МПВ	Код МПВ	І	Д	З	І	Д	О	Р	Ф	Ризик недосягнення екологічних цілей	
Причорномор'я	Липецька	Тилігул	UA_R_12_M_1_Ca	18,18	річка	UA_M5.8_0142	3	2	1						3	1
Причорномор'я	Меланка	Тилігул	UA_R_12_S_1_Si	14,35	річка	UA_M5.8_0143	1	2	1						2	1
Причорномор'я	Меланка	Тилігул	ІЗМПВ	14,42	ІЗМПВ	UA_M5.8_0144	2	2	3						3	1
Причорномор'я	Б. Заплази	Меланка	UA_R_12_S_1_Si	15,74	річка	UA_M5.8_0145	1	2	1						2	1
Причорномор'я	Б. Козачий Яр	Меланка	UA_R_12_S_1_Si	12,64	річка	UA_M5.8_0146	1	2	1						2	1
Причорномор'я	Б. Козачий Яр	Меланка	ІЗМПВ	1,26	ІЗМПВ	UA_M5.8_0147	1	2	3						3	1
Причорномор'я	Б. Козачий Яр	Меланка	UA_R_12_S_1_Si	2,56	річка	UA_M5.8_0148	1	2	1						2	1
Причорномор'я	Журавка	Тилігул	ІЗМПВ	5,23	ІЗМПВ	UA_M5.8_0149	1	2	3						3	1
Причорномор'я	Журавка	Тилігул	UA_R_12_M_1_Ca	3,07	річка	UA_M5.8_0150	1	2	1						2	1
Причорномор'я	Журавка	Тилігул	ІЗМПВ	1,46	ІЗМПВ	UA_M5.8_0151	1	2	3						3	1
Причорномор'я	Журавка	Тилігул	UA_R_12_M_1_Ca	5,84	річка	UA_M5.8_0152	1	2	1						2	1
Причорномор'я	Журавка	Тилігул	UA_R_12_M_1_Si	2,36	річка	UA_M5.8_0153	1	2	1						2	1
Причорномор'я	Журавка	Тилігул	ІЗМПВ	1,65	ІЗМПВ	UA_M5.8_0154	1	2	3						3	1
Причорномор'я	Журавка	Тилігул	UA_R_12_M_1_Si	2,85	річка	UA_M5.8_0155	1	2	1						2	1
Причорномор'я	Журавка	Тилігул	ІЗМПВ	1,55	ІЗМПВ	UA_M5.8_0156	1	2	3						3	1
Причорномор'я	Журавка	Тилігул	UA_R_12_M_1_Si	51,61	річка	UA_M5.8_0157	2	2	1						2	1
Причорномор'я	Дубова	Тилігул	UA_R_12_S_1_Si	16,75	річка	UA_M5.8_0158	1	1	1						1	1
Причорномор'я	Дубова	Тилігул	UA_R_12_M_1_Si	15,34	річка	UA_M5.8_0159	1	2	1						2	1
Причорномор'я	Сліпуха	Тилігул	UA_R_12_S_1_Si	12,46	річка	UA_M5.8_0160	1	2	1						2	1
Причорномор'я	Сліпуха	Тилігул	UA_R_12_M_1_Si	12,01	річка	UA_M5.8_0161	1	2	1						2	1
Причорномор'я	Б. Сліпуха	Сліпуха	UA_R_12_S_1_Si	22,87	річка	UA_M5.8_0162	1	2	1						2	1
Причорномор'я	Без назви	Тилігул	UA_R_12_S_1_Si	13,57	річка	UA_M5.8_0163	1	2	1						2	1
Причорномор'я	Тартакай	Тилігул	UA_R_12_S_1_Si	11,53	річка	UA_M5.8_0164	1	2	1						2	1
Причорномор'я	Тартакай	Тилігул	UA_R_12_M_1_Si	13,90	річка	UA_M5.8_0165	3	2	1						3	1
Причорномор'я	Б. Кологлія	Тилігул	UA_R_12_S_1_Si	15,27	річка	UA_M5.8_0166	3	2	1						3	1
Причорномор'я	Б. Стадня	Тилігульський лиман	UA_R_12_S_1_Si	16,45	річка	UA_M5.8_0167	1	2	1						2	1
Причорномор'я	Царега	Тилігульський лиман	UA_R_12_S_1_Si	10,38	річка	UA_M5.8_0168	1	2	1						2	1
Причорномор'я	Царега	Тилігульський лиман	UA_R_12_M_1_Si	37,20	річка	UA_M5.8_0169	1	2	1						2	1
Причорномор'я	Б. Царегол	Царега	UA_R_12_S_1_Si	13,00	річка	UA_M5.8_0170	1	2	1						2	1
Причорномор'я	Б. Царегол	Царега	ІЗМПВ	1,81	ІЗМПВ	UA_M5.8_0171	1	2	3						3	1
Причорномор'я	Б. Царегол	Царега	UA_R_12_M_1_Si	2,06	річка	UA_M5.8_0172	1	2	1						2	1
Причорномор'я	Сосик	Березанський	UA_R_12_S_1_Si	16,62	річка	UA_M5.8_0173	1	2	1						2	1

Річковий басейн	Назва МПВ	Куди впадає МПВ	Тип МПВ	Довжина, км	Категорія МПВ	Код МПВ	І	Д	З	І	Д	О	Р	Ф	Ризик недосягнення екологічних цілей	
		лиман														
Причорномор'я	Сосик	Березанський лиман	UA_R_12_M_1_Si	14,40	річка	UA_M5.8_0174	1		2		1				2	1
Причорномор'я	Сосик	Березанський лиман	ІЗМПВ	3,17	ІЗМПВ	UA_M5.8_0175	1		2		3				3	1
Причорномор'я	Сосик	Березанський лиман	UA_R_12_M_1_Si	25,15	річка	UA_M5.8_0176	1		2		1				2	1
Причорномор'я	Березань	Березанський лиман	UA_R_12_S_1_Si	2,33	річка	UA_M5.8_0177	1		2		1				2	1
Причорномор'я	Березань	Березанський лиман	UA_R_12_S_1_Si	8,26	річка	UA_M5.8_0179	1		2		1				2	1
Причорномор'я	Березань	Березанський лиман	UA_R_12_M_1_Si	4,76	річка	UA_M5.8_0180	1		2		1				2	1
Причорномор'я	Березань	Березанський лиман	UA_R_12_M_1_Si	4,97	річка	UA_M5.8_0182	1		2		1				2	1
Причорномор'я	Березань	Березанський лиман	ІЗМПВ	2,01	ІЗМПВ	UA_M5.8_0183	1		2		3				3	1
Причорномор'я	Березань	Березанський лиман	UA_R_12_M_1_Si	3,68	річка	UA_M5.8_0184	1		2		1				2	1
Причорномор'я	Березань	Березанський лиман	UA_R_12_M_1_Si	10,08	річка	UA_M5.8_0186	1		2		1				2	1
Причорномор'я	Б. Лисича	Березань	UA_R_12_S_1_Si	3,56	річка	UA_M5.8_0189	2		2		1				2	1
Причорномор'я	Б. Лисича	Березань	UA_R_12_M_1_Si	3,00	річка	UA_M5.8_0190	1		2		1				2	1
Причорномор'я	Б. Лисича	Березань	UA_R_12_M_1_Si	7,99	річка	UA_M5.8_0192	1		2		1				2	1
Причорномор'я	Б. Лисича	Березань	ІЗМПВ	1,64	ІЗМПВ	UA_M5.8_0193	1		2		3				3	1
Причорномор'я	Б. Лисича	Березань	UA_R_12_M_1_Si	7,16	річка	UA_M5.8_0194	1		2		1				2	1
Причорномор'я	Каланчак	Каланчакська затока	UA_R_12_S_1_Si	1,04	річка	UA_M5.8_0195	1		1		1				1	1
Причорномор'я	Каланчак	Каланчакська затока	UA_R_12_M_1_Si	30,21	річка	UA_M5.8_0196	3		1		1				3	1
Причорномор'я	Каховський магістральний канал		ШМПВ	57,83	ШМПВ	UA_M5.8_0197	1		1		3				3	1
Причорномор'я	Чаплинський канал		ШМПВ	46,90	ШМПВ	UA_M5.8_0198	1		1		3				3	1

Річковий басейн	Назва МПВ	Куди впадає МПВ	Тип МПВ	Довжина, км	Категорія МПВ	Код МПВ	І	Д	З	І	Д	О	Р	Ф	Ризик недосягнення екологічних цілей	
Причорномор'я	Північнокримський канал		ШМПВ	57,77	ШМПВ	UA_M5.8_0199	1		2		3				3	1
Причорномор'я	Олександрівський канал		ШМПВ	101,97	ШМПВ	UA_M5.8_0200	1		2		3				3	1

Полігональні МПВ

Річковий басейн	Назва МПВ	Тип МПВ	Площа, км2	Категорія МПВ	Код МПВ	Точкові джерела	Дифузні джерела	Гідромор фологія	Ризик недосягнення екологічних цілей	
									добрий екологічний стан	добрий хімічний стан
Причорномор'я	Веденське водосховище	ІЗМПВ	0,79	ІЗМПВ	UA_M5.8_0031	1	1	3	3	1
Причорномор'я	Кагачське водосховище	ІЗМПВ	1,05	ІЗМПВ	UA_M5.8_0034	1	1	3	3	1
Причорномор'я	Фараонівське водосховище	ІЗМПВ	0,47	ІЗМПВ	UA_M5.8_0044	1	1	3	3	1
Причорномор'я	Плахтійське водосховище	ІЗМПВ	0,515	ІЗМПВ	UA_M5.8_0047	1	1	3	1	1
Причорномор'я	Русько-Івановське водосховище	ІЗМПВ	0,48	ІЗМПВ	UA_M5.8_0051	1	1	3	3	1
Причорномор'я	Хаджидерське водосховище	ІЗМПВ	4,1	ІЗМПВ	UA_M5.8_0054	1	1	3	3	1
Причорномор'я	Староцаричанське водосховище	ІЗМПВ	0,618	ІЗМПВ	UA_M5.8_0057	1	1	3	3	1
Причорномор'я	Карналіївське водосховище	ІЗМПВ	0,51	ІЗМПВ	UA_M5.8_0065	1	1	3	3	1
Причорномор'я	Монашське водосховище	ІЗМПВ	0,859	ІЗМПВ	UA_M5.8_0067	1	1	3	3	1
Причорномор'я	озеро Солоне	UA_L_12_M_SH_1_Si	3,34	озеро	UA_M5.8_0069	1	1	1	1	1
Причорномор'я	Барабойське водосховище	ІЗМПВ	2,31	ІЗМПВ	UA_M5.8_0072	1	1	3	3	1
Причорномор'я	Єгорівське водосховище	ІЗМПВ	2,3	ІЗМПВ	UA_M5.8_0077	1	1	3	3	1
Причорномор'я	Червонознаменське водосховище	ІЗМПВ	2,95	ІЗМПВ	UA_M5.8_0082	1	1	3	3	1
Причорномор'я	Северинівське водосховище	ІЗМПВ	0,94	ІЗМПВ	UA_M5.8_0105	1	1	3	3	1
Причорномор'я	Благодатне водосховище	ІЗМПВ	0,16	ІЗМПВ	UA_M5.8_0114	1	1	3	3	1
Причорномор'я	Припортовське водосховище	ІЗМПВ	0,85	ІЗМПВ	UA_M5.8_0122	1	1	3	3	1

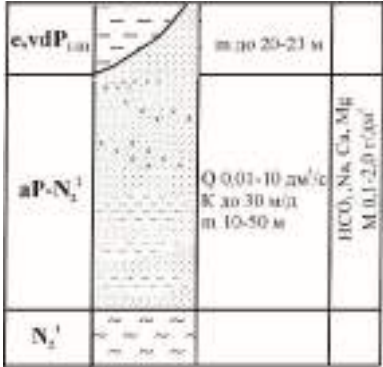
Річковий басейн	Назва МПВ	Тип МПВ	Площа, км2	Категорія МПВ	Код МПВ	Б	Г	Д	З	П	О	Р	Ризик недосагнення екологічних цілей	
Причорномор'я	Катеринівське водосховище	ІЗМПВ	2,25	ІЗМПВ	UA_M5.8_0178	1	1	1	3	3	1	3	3	1
Причорномор'я	Степівське водосховище	ІЗМПВ	2,28	ІЗМПВ	UA_M5.8_0181	1	1	1	3	3	1	3	3	1
Причорномор'я	Данилівське водосховище	ІЗМПВ	0,81	ІЗМПВ	UA_M5.8_0185	1	1	1	3	3	1	3	3	1
Причорномор'я	Нечаянське водосховище	ІЗМПВ	3,12	ІЗМПВ	UA_M5.8_0187	1	1	1	3	3	1	3	3	1
Причорномор'я	Суходольське водосховище	ІЗМПВ	2,56	ІЗМПВ	UA_M5.8_0188	1	1	1	3	3	1	3	3	1
Причорномор'я	Широколанівське водосховище	ІЗМПВ	0,79	ІЗМПВ	UA_M5.8_0191	1	1	1	3	3	1	3	3	1
Причорномор'я	Олександрівське водосховище	ІЗМПВ	1,18	ІЗМПВ	UA_M5.8_0201	1	1	1	3	3	1	3	3	1
Причорномор'я	Цибулівське водосховище	ІЗМПВ	0,16	ІЗМПВ	UA_M5.8_0202	1	1	1	3	3	1	3	3	1
Причорномор'я	оз.Сасик(Кундук)	UA_TW_M5_O_C	205,39	Перехідні води	UA_M5.8_0203	1	2	1	3	3	2	3	3	2
Причорномор'я	оз.Джантшейське	UA_TW_M5_P_O	10,77	Перехідні води	UA_M5.8_0204	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Причорномор'я	оз.Малий Сасик	UA_TW_M5_P_O	2,9	Перехідні води	UA_M5.8_0205	2	2	1	3	3	1	3	3	1
Причорномор'я	озеро Магалівське	UA_L_12_M_SH_1_Si	1,06	озеро	UA_M5.8_0206	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Причорномор'я	оз.Шагани	UA_TW_M5_P_O	72,06	Перехідні води	UA_M5.8_0207	1	1	1	1	1	1	1	1	2
Причорномор'я	озеро-лиман Бугури	UA_L_12_M_SH_1_Si	2,73	озеро	UA_M5.8_0208	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Причорномор'я	оз.Карачаус	UA_TW_M5_P_O	12,46	Перехідні води	UA_M5.8_0209	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Причорномор'я	оз.Алібей	UA_TW_M5_E_O	80,57	Перехідні води	UA_M5.8_0210	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Причорномор'я	оз.Хаджидер	UA_TW_M5_P_O	11,96	Перехідні води	UA_M5.8_0211	2	2	1	1	2	2	1	2	2
Причорномор'я	оз.Курудіол	UA_TW_M5_P_O	5,02	Перехідні води	UA_M5.8_0212	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Причорномор'я	оз.Бурнас	UA_TW_M5_M_O	23,17	Перехідні	UA_M5.8_0213	2	1	1	1	2	1	1	2	1

Річковий басейн	Назва МПВ	Тип МПВ	Площа, км2	Категорія МПВ	Код МПВ	Б	І	Д	З	І	О	М	Р	Ризик недосягнення екологічних цілей	
				води											
Причорномор'я	Будацький лиман	UA_TW_M5_M_O	29,09	Перехідні води	UA_M5.8_0214	2			1		1			2	1
Причорномор'я	Сухий лиман	UA_TW_M5_M_O	7,82	Перехідні води	UA_M5.8_0215	3			1		1			3	1
Причорномор'я	Хаджибейський лиман	UA_TW_M5_M_C	109,3	Перехідні води	UA_M5.8_0216	3			2		3			3	1
Причорномор'я	Куяльницький лиман	UA_TW_M5_E_O	62,74	Перехідні води	UA_M5.8_0217	2			2		3			3	1
Причорномор'я	Великий Аджалицький лиман	UA_TW_M5_P_O	5,38	Перехідні води	UA_M5.8_0218	2			2		1			2	1
Причорномор'я	Аджалицький лиман	UA_TW_M5_M_O	8,23	Перехідні води	UA_M5.8_0219	3			2		3			3	1
Причорномор'я	Тилігульський лиман	UA_TW_M5_M_O	140,26	Перехідні води	UA_M5.8_0220	2			2		1			2	1
Причорномор'я	ставок Тузли	UA_TW_M5_E_C	0,118	Перехідні води	UA_M5.8_0221	1			1		1			1	1
Причорномор'я	Березанський лиман	UA_TW_M5_M_O	60,0	Перехідні води	UA_M5.8_0222	3			2		1			3	1
Причорномор'я	Причорномор'я	UA_CW_M5_M_SH_S_SS	246,24	Прибережні води	UA_M5.8_0223	1			2		1			2	1
Причорномор'я	Причорномор'я	UA_CW_M5_M_SH_S_S	62,82	Прибережні води	UA_M5.8_0224	1			2		1			2	1
Причорномор'я	Причорномор'я	UA_CW_M5_M_SH_S_SS	83,66	Прибережні води	UA_M5.8_0225	3			3		1			3	2
Причорномор'я	Причорномор'я	UA_CW_M5_M_EX_S_CS	54,165	Прибережні води	UA_M5.8_0226	3			3		1			3	2
Причорномор'я	Причорномор'я	UA_CW_M5_M_SH_S_SS	469,94	Прибережні води	UA_M5.8_0227	3			3		1			3	2
Причорномор'я	Причорномор'я	UA_CW_M5_M_EX_S_SS	935,4	Прибережні води	UA_M5.8_0228	1			1		1			1	1
Причорномор'я	Причорномор'я	UA_CW_M5_M_SH_S_SS	206,14	Прибережні води	UA_M5.8_0229	1			1		1			1	1
Причорномор'я	Причорномор'я	UA_CW_M5_M_EX_S_SS	1713,37	Прибережні води	UA_M5.8_0230	3			2		1			3	2

Річковий басейн	Назва МПВ	Тип МПВ	Площа, км2	Категорія МПВ	Код МПВ	с . і д	зн . і	ом . ор	Ризик недосягнення екологічних цілей	
Причорномор'я	Причорномор'я	UA_CW_M5_M_SH_S_S	909,93	Прибережні води	UA_M5.8_0231	1	1	1	1	1

Додаток 2. Характеристики МПЗВ РБР Причорномор'я

Таблиця 1. Характеристика МПЗВ в алювіальних плейстоцен - верхньопліоценових відкладах (код масиву UAM5800N100)

Параметри	Водоносний горизонт в алювіальних плейстоцен-верхньопліоценових відкладах	Літолого-гідрогеологічна колонка
Код масиву підземних вод	UAM5800N100	
Назва масиву підземних вод	Алювіальний плейстоцен-верхньопліоценовий	
Площа поширення, км ²	5694	
Геологічний індекс	aP-N22	
Літологія	Піски з включенням гравію і гальки, прошарками супісків, суглинків, рідко в нижній частині – пісковики і алеврити у вигляді лінз, прошарків.	
Ґрунтові чи напірні води	Безнапірний, в південно-західній частині – слабо напірний.	
Склад відкладів, які перекривають	Лесоподібні суглинки, ґрунтовий шар	
Потужність водоносного шару, м: Min, Max, Середнє	Від 10-20 до 50	
Коеф. фільтрації, K, м/д. Min, Max, Середній	Від сотих часток до 30	
Коеф. водопровідності, Km, м ² /д. Min, Max, Середній		
Рівень підземних вод, м. Min, Max, Середній за період спостережень	Від 0,5-5 до 25-50	
Річна амплітуда коливання рівня, м	0,2-0,6	
Водовідбір >10 м ³ /д: так/ні	Так	
Кількість експлуатаційних свердловин (водозаборів)	25 свердловин (19 з них дренажні)	
Експлуатується для питного, сільськогосподарського або промислового водопостачання	Господарсько-питне та сільськогосподарське водопостачання. Розвідане 1 родовище питних вод	
Дебіт свердловин або джерел, дм ³ /с	Свердловини – від 0,01-0,2 до 0,5-10	
Хімічний склад (головні катіони і аніони)	Мінералізація 0,1 – 2,0, переважає 0,5-1,5 г/дм ³ (HCO ₃ , Na, Ca, Mg)	

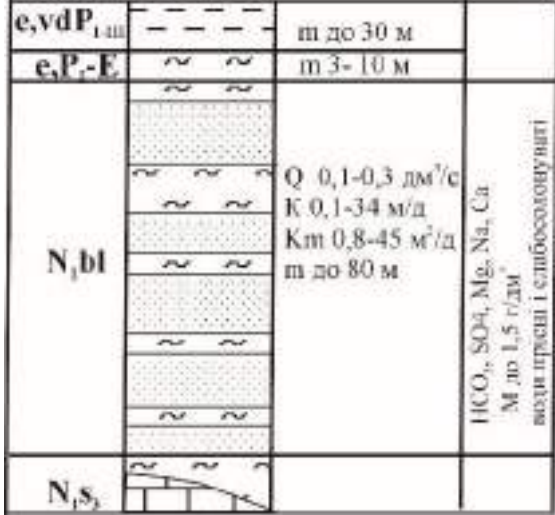
Основне джерело живлення	Інфільтрація атмосферних опадів, води р. Дніпра, в береговій зоні - підток поверхневих вод лиманів та моря, фільтраційні втрати із зрошувальних каналів та інфільтрація поливних вод	
Взаємозв'язок з поверхневими водами	З водами р. Дніпра та лиманів, каналів та водосховищ	
Тенденція зміни рівня (знижується-підвищується)	Природні коливання в залежності від кількості атмосферних опадів; зниження рівня на ділянках інтенсивної експлуатації підземних вод, підвищення рівня в зоні підтоплення	
Переважаючий тип людської діяльності над об'єктом	Відбір підземних вод для водопостачання	
Хімічний стан	Добрий	
Кількісний стан	Добрий	
Достовірність інформації (висока-низька)	Висока	
Кількість річних опадів, мм, середня багаторічна	По метеостанціях: Нова Каховка – 441, Херсон – 446, Бехтері – 431, Асканія Нова – 392, Хорли - 388	

Таблиця 2. Характеристика МПЗВ в алювіальних верхньопліоценових відкладах (код масиву UAM5800N200)

Параметри	Водоносний горизонт в алювіальних верхньопліоценових відкладах	Літолого-гідрогеологічна колонка
Код масиву підземних вод	UAM5800N200	
Назва масиву підземних вод	Алювіальний верхньопліоценовий	
Площа поширення, км ²	851,7	
Геологічний індекс	N22	
Літологія	Піски різнозернисті з включенням гравію і гальки, прошарками супісків.	
Ґрунтові чи напірні води	Напірно-безнапірні	
Склад відкладів, які перекривають	Лесоподібні суглинки	
Потужність водоносного шару, м: Min, Max, Середнє	Від 2 до 44, характерна 15-20	

Коеф. фільтрації, К, м/д. Min, Max, Середній	9-37	
Коеф. водопровідності, Km, м²/д. Min, Max, Середній	110-1400	
Рівень підземних вод, м. Min, Max, Середній за період спостережень	34-38	
Річна амплітуда коливання рівня, м	0,4	
Водовідбір >10 м³/д: так/ні	Так	
Кількість експлуатаційних свердловин	32 свердловини (3 водозабори)	
Експлуатується для питного, сільськогосподарського або промислового водопостачання	Господарсько-питне та сільськогосподарське водопостачання, в т.ч. централізоване. Розвідано 1 родовище питних вод	
Дебіт свердловин або джерел, дм³/с	1,94-2,27	
Хімічний склад (головні катіони і аніони)	Мінералізація 0,3-1,3 г/дм³ (HCO ₃ , SO ₄ , Cl, Ca, Mg)	
Основне джерело живлення	Інфільтрація атмосферних опадів, в береговій зоні - підток поверхневих вод лиману в паводковий період та моря.	
Взаємозв'язок з поверхневими водами	З водами лиману та моря	
Тенденція зміни рівня (знижується-підвищується)	Природні коливання в залежності від кількості атмосферних опадів; зниження рівня на ділянках інтенсивної експлуатації підземних вод	
Переважаючий тип людської діяльності над об'єктом	Відбір підземних вод для водопостачання.	
Хімічний стан	Добрий	
Кількісний стан	Добрий	
Достовірність інформації (висока-низька)	Висока	
Кількість річних опадів, мм, середня багаторічна	По метеостанціях: Одеса – 425 Сарата – 475 Болград - 312	

Таблиця 3. Характеристика МПЗВ в балтських відкладах (код масиву UAM5800N300)

Параметри	Водоносний горизонт в балтських відкладах	Літолого-гідрогеологічна колонка
Код масиву підземних вод	UAM5800N300	
Назва масиву підземних вод	Балтський	
Площа поширення, км²	2835	
Геологічний індекс	N1bl	
Літологія	Перешарування глин піщаних, алевритів, пісків з включенням гравію і гальки, рідко пісковиків і вапняків у вигляді лінз, прошарків і навіть товщ	
Ґрунтові чи напірні води	Переважаю безнапірні	
Склад відкладів, які перекривають	Глини, суглинки	
Потужність водоносного шару, м Min, Max, Середнє	Загальна 30-80, потужність водоносних прошарків коливається від 1-2 до 25-35	
Коеф. фільтрації, K, м/д. Min, Max, Середній	Від 0,1 до 34, переважають - 0,15-2,5	
Коеф. водопровідності, Km, м²/д. Min, Max, Середній	Від 0,8 до 45, переважають 2 - 9	
Рівень підземних вод, м. Min, Max, Середній за період спостережень	На вододілах - 18-70, на схилах - 0-16,5	
Річна амплітуда коливання рівня, м		
Водовідбір >10 м³/д: так/ні	Так	
Кількість експлуатаційних свердловин	7 шахтних колодязів	
Експлуатується для питного, сільськогосподарського або промислового водопостачання	Господарсько-питне та сільськогосподарське водопостачання.	
Дебіт свердловин або джерел, дм³/с	Джерела, колодязі – переважають 0,1-0,3, рідко більше	
Хімічний склад (головні катіони і аніони)	Мінералізація 0,4-0,9 г/дм³ (HCO₃, Mg, Ca), на півдні - до 1,5 г/дм³ (SO₄, Cl, HCO₃, Mg, Na)	

Основне джерело живлення	Інфільтрація атмосферних опадів і поверхневих вод, перетоки з суміжних горизонтів.	
Взаємозв'язок з поверхневими водами	Не визначався	
Тенденція зміни рівня (знижується-підвищується)	Природні коливання в залежності від кількості атмосферних опадів.	
Переважає людська діяльність над об'єктом	Відбір підземних вод для водопостачання	
Хімічний стан	Добрий. Точкове забруднення азотними сполуками	
Кількісний стан	Добрий	
Достовірність інформації (висока-низька)	Висока	
Кількість річних опадів, мм, середня багаторічна	По метеостанціях: Любашівка - 504 Затишша – 504	

Таблиця 4. Характеристика МПЗВ у верхньоміоценових відкладах (код UAM5800N400).

Параметри	Водоносний горизонт у верхньоміоценових відкладах	Літолого-гідрогеологічна колонка
Код масиву підземних вод	UAM5800N400	
Назва масиву підземних вод	Верхньоміоценовий	
Площа поширення, км ²	5980	
Геологічний індекс	N1 p+m+s	
Літологія	Вапняки органогенні, оолітові з малопотужними прошарками мергелю, піску і глини	
Грунтові чи напірні води	Переважно напірний	
Склад відкладів, які перекривають	Глини пліоценові	
Потужність водоносного шару, м	Від 35-100 в східній частині масиву, до 140-176 в	

Min, Max, Середнє	південно-західний		m до 30 м m до 25 м Q 3,3-53 дм³/с K 25-600 м³/д Km 700-10900 м³/д m 35-176 м HCO ₃ , Cl, Na, Ca, Mg M до 1,5 г/дм ³
Коеф. фільтрації, K, м/д. Min, Max, Середній	Вапняків – 25-600, переважають 120-250		
Коеф. водопровідності, Km, м²/д. Min, Max, Середній	Від 700 до 10900, переважають 1200-3600		
Рівень підземних вод, м. Min, Max, Середній за період спостережень	В залежності від рельєфу місцевості – на глибинах від 0,4-0,9 до 30-41,7		
Річна амплітуда коливання рівня, м	0,5-1		
Водовідбір >10 м³/д: так/ ні	Так		
Кількість експлуатаційних свердловин	341 свердловина (217 водозаборів)		
Експлуатується для питного, сільськогосподарського або промислового водопостачання	Централізоване господарсько-питне та сільськогосподарське водопостачання. Розвідано 6 родовищ.		
Дебіт свердловин або джерел, дм³/с	Свердловини - від 3,3-11,5 до 24-53		
Хімічний склад (головні катіони і аніони)	Мінералізація до 1 г/дм³. (HCO ₃ , Cl, Ca, Na). В північно-східній частині масиву мінералізація до 1,5 г/дм³ і більше (Cl, SO ₄ , Na, Mg)		
Основне джерело живлення	Інфільтрація атмосферних опадів, перетоки з суміжних горизонтів, живлення з Каховського водосховища та р.Дніпро.		
Взаємозв'язок з поверхневими водами	Води р.Дніпро та Каховського водосховища		
Тенденція зміни рівня (знижується-підвищується)	Природні коливання в залежності від кількості атмосферних опадів; зниження рівня на ділянках інтенсивної експлуатації підземних вод		
Переважає людська діяльність над об'єктом	Відбір підземних вод для водопостачання		
Хімічний стан	Добрий		
Кількісний стан	Добрий		
Достовірність інформації (висока-низька)	Висока		
Кількість річних опадів, мм, середня багаторічна	По метеостанціях: Нова Каховка - 441		

	Херсон – 446 Бехтері – 431 Асканія Нова – 392 Хорли - 388	
--	--	--

Таблиця 5. Характеристика МПЗВ у верхньосарматських відкладах (код UAM5800N500)

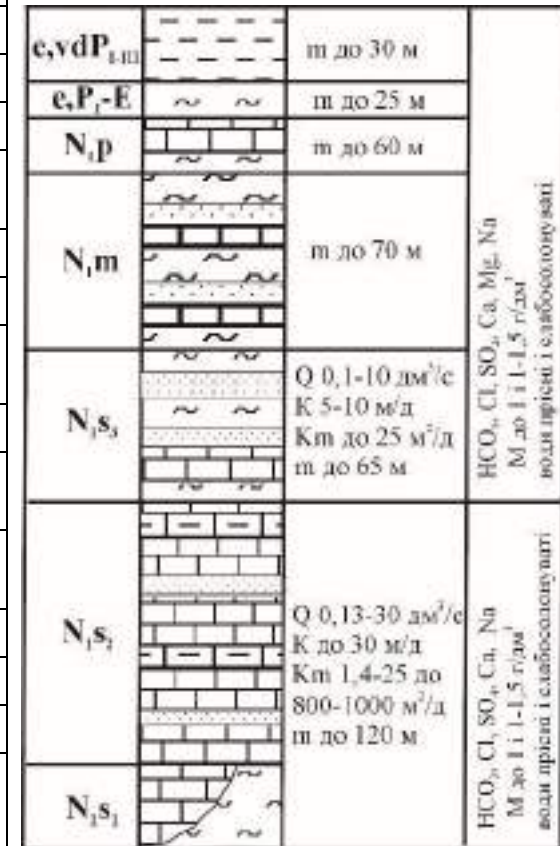
Параметри	Водоносний горизонт у верхньосарматських відкладах	Літолого-гідрогеологічна колонка
Код масиву підземних вод	UAM5800N500	
Назва масиву підземних вод	Верхньосарматський	
Площа поширення, км ²	16478	
Геологічний індекс	N1s3	
Літологія	Шари вапняку, пісковика, піску, алевриту, які ізольовані один від одного шарами глини	
Ґрунтові чи напірні води	Напірний	
Склад відкладів, які перекривають	Відклади перекриті одновіковими глинами та глинами меотису	
Потужність водоносного шару, м Min, Max, Середнє	Потужність шарів - від 0,4-0,8 до 6,5-15, рідко більше, загальна потужність від 1 до 65	
Коеф. фільтрації, К, м/д. Min, Max, Середній	Вапняків переважають 5-10, рідко більше, пісків до 5,5	
Коеф. водопровідності, К _т , м ² /д. Min, Max, Середній	Піски до 10, вапняки – 10-25, рідко більше	
Рівень підземних вод, м. Min, Max, Середній за період спостережень	В залежності від рельєфу місцевості – на глибинах від 2,5 до 90-100	
Річна амплітуда коливання рівня, м	Коливання в залежності від водовідбору; зниження рівня на ділянках інтенсивної експлуатації підземних вод	

Водовідбір >10 м ³ /д: так/ні	Так	
Кількість експлуатаційних свердловин	912 свердловин (560 водозаборів)	
Експлуатується для питного, сільськогосподарського або промислового водопостачання	Господарсько-питне та сільськогосподарське водопостачання. Розвідано 6 родовищ питних та 8 родовищ мінеральних вод	
Дебіт свердловин або джерел, дм ³ /с	Свердловини - 0,1-10, рідко більше	
Хімічний склад (головні катіони і аніони)	Мінералізація 0,7-1,5 г/дм ³ (HCO ₃ SO ₄ Cl Ca Na Mg); в південній частині масиву 1,5-3,8 г/дм ³ (Cl Na)	
Основне джерело живлення	Інфільтрація атмосферних опадів і поверхневих вод на ділянках неглибокого залягання, живлення з суміжних водоносних горизонтів	
Взаємозв'язок з поверхневими водами	Ні	
Тенденція зміни рівня (знижується-підвищується)	Коливання в залежності від водовідбору; зниження рівня на ділянках інтенсивної експлуатації підземних вод	
Переважає людська діяльність над об'єктом	Відбір підземних вод для водопостачання. Розвідано 6 родовищ питних та 8 родовищ мінеральних вод	
Хімічний стан	Добрий	
Кількісний стан	Добрий	
Достовірність інформації (висока-низька)	Висока	
Кількість річних опадів, мм, середня багаторічна	По метеостанціях: Затишшя – 504, Сербка - 423 Березанка – 414, Роздільна – 509, Очаків – 420, Одеса – 508, Сарата – 491	

Таблиця 6. Характеристика МПЗВ у середньосарматських відкладах (код UAM5800N600)

Параметри	Водоносний горизонт у середньосарматських	Літолого-гідрогеологічна колонка
-----------	---	----------------------------------

	відкладах	
Код масиву підземних вод	UAM5800N600	
Назва масиву підземних вод	Середньосарматський	
Площа поширення, км ²	20990	
Геологічний індекс	N1s2	
Літологія	Переважно вапняки, зустрічаються прошарки і лінзи мергелю, пісків, алевритів	
Грунтові чи напірні води	Напірний	
Склад відкладів, які перекривають	Глини одновікові та верхнього сармату	
Потужність водоносного шару, м: Min, Max, Середнє	Від декількох метрів до 120	
Коеф. фільтрації, K, м/д. Min, Max, Середній	Вапняків – 1,5-10, рідше до 30 і більше	
Коеф. водопровідності, Km, м ² /д. Min, Max, Середній	Від 1,4 до 25 на вододілах до 800-1000 в долинах річок	
Рівень підземних вод, м. Min, Max, Середній за період спостережень	В залежності від рельєфу місцевості – на глибинах від 20 до 150	
Річна амплітуда коливання рівня, м	0,5-1	
Водовідбір >10 м ³ /д: так/ ні	Так	
Кількість експлуатаційних свердловин	562 свердловини (335 водозаборів)	
Експлуатується для питного, сільськогосподарського або промислового водопостачання	Господарсько-питне та сільськогосподарське водопостачання. Розвідано 8 родовищ питних та 2 родовища мінеральних вод	
Дебіт свердловин або джерел, дм ³ /с	Свердловини - від 0,13-8,0 до 30, рідко більше, переважають 1-5, джерела - 0,1-1,4	
Хімічний склад (головні катіони і аніони)	Мінералізація 0,5- 1 г/дм ³ (HCO ₃ , Cl, Ca, Mg); мінералізація до 1,5 г/дм ³ (HCO ₃ , Cl, SO ₄ , Ca, Na). В південній частині масиву мінералізація більше 3 г/дм ³ (Cl, Na)	

Основне джерело живлення	Інфільтрація атмосферних опадів	
Взаємозв'язок з поверхневими водами	Ні	
Тенденція зміни рівня (знижується-підвищується)	Стабільний	
Переважає людська діяльність над об'єктом	Відбір підземних вод для водопостачання	
Хімічний стан	Добрий	
Кількісний стан	Добрий	
Достовірність інформації (висока-низька)	Висока	
Кількість річних опадів, мм, середня багаторічна	По метеостанціях: Любашівка – 504, Затишся – 504, Сербка – 423, Березанка – 414, Роздільна – 509, Очаків – 420, Одеса – 508, Сарата – 491	

Додаток 3. Перелік випадків руйнувань, зупинень, порушень технологічного процесу підприємств

№	Дата	Назва об'єкту	Тип об'єкту	Небезпечна речовина, яка стала забрудником	Сфера впливу	Тип випадку	Довгота	Широта	Населений пункт	Територіальна громада	Район	Область
1	26.02.2022	Дамба Північно-Кримського каналу	Гідротехнічні споруди	Не визначено	Навколишнє природне середовище + Населення	Руйнування інфраструктури	46.20	33.45	Гаврилівка Друга	Каланчацька	Скадовський	Херсонська
2	21.07.2023	Агropідприємство в с. Павлівка	Рослинництво	пестициди	Навколишнє середовище + Населення	Руйнування інфраструктури	45.96	29.47	Павлівка	Павлівська	Болградський	Одеська
3	23.07.2023	Одеська швейна фабрика	Текстильне виробництво	Не визначено	Навколишнє середовище + Населення	Руйнування інфраструктури	46.49	30.73	Одеса	Одеська	Одеський	Одеська

Додаток 4. Перелік об'єктів Смарагдової мережі в межах басейну

№	Річковий басейн	Назва території	Код	Площа, км ²
1	Причорномор'я	Askaniia-Nova Biosphere Reserve	UA0000016	333,927
2	Причорномор'я	Black Sea Biosphere Reserve	UA0000017	1158,473
3	Причорномор'я	Danube Biosphere Reserve	UA0000018	38,105
4	Причорномор'я	Biloberezhzhia Sviatoslava National Nature Park	UA0000097	352,306
5	Причорномор'я	Dzharylhatskyi National Nature Park	UA0000108	100,178
6	Причорномор'я	Tarutynskyi Steppe	UA0000137	61,640
7	Причорномор'я	Tyligulskyi Lyman	UA0000138	232,305
8	Причорномор'я	Tuzlovski Lymany National Nature Park	UA0000140	277,389
9	Причорномор'я	Kuialnytskyi Lyman	UA0000143	84,323
10	Причорномор'я	Sasyk Lyman	UA0000151	189,514
11	Причорномор'я	Besarabskyi Kolkhikum	UA0000158	33,790
12	Причорномор'я	Domuzla	UA0000193	16,399
13	Причорномор'я	Tuzly	UA0000206	13,566
14	Причорномор'я	Berezanskyi	UA0000207	88,234
15	Причорномор'я	Zatoky	UA0000214	1050,805
16	Причорномор'я	Kinburnska Kosa	UA0000215	465,802
17	Причорномор'я	Khadzhybeiskyi	UA0000222	32,827
18	Причорномор'я	Ochakivskyi	UA0000253	4,739
19	Причорномор'я	Svitlogirsk-Altestove creeks	UA0000308	26,959

20	Причорномор'я	Dniester liman cliffs	UA0000350	1,982
21	Причорномор'я	Barnashivsky depression	UA0000367	7,380
22	Причорномор'я	Black valley	UA0000368	4,944
23	Причорномор'я	Green depression	UA0000370	15,811
24	Причорномор'я	Small Chapelsk depression	UA0000372	10,232
25	Причорномор'я	The Karkinit Gulf and the Bakal Spit	UA0000398	1184,695
26	Причорномор'я	Sasyk river valley	UA0000457	53,436
27	Причорномор'я	Tylihul steppes	UA0000458	457,055
28	Причорномор'я	Berezansko-Solonynski steppe	UA0000571	225,862
29	Причорномор'я	Chiligider	UA0000576	60,431
30	Причорномор'я	Khadzhider - Alkalia	UA0000577	82,532
31	Причорномор'я	Sarata	UA0000578	131,067
32	Причорномор'я	Chaga	UA0000594	121,701
33	Причорномор'я	Kohylnyk	UA0000595	63,697

Додаток 5. Перелік місць рекреації та відпочинку населення в межах басейну

У басейні річок Причорномор'я у зв'язку з військовим станом, протягом 2022-2023 років зони рекреації та відпочинку не виділялися.

Додаток 6. Перелік пунктів моніторингу масивів поверхневих вод басейну річок Причорномор'я

№	Код МПВ	Назва водного об'єкту	Назва пункту моніторингу	Код пункту моніторингу	Географічні координати		Район річкового басейну	Суббасейн	Категорія поверхневих вод	Тип МПВ
					Довгота	Широта				
	Діагностичний моніторинг									
1	UA_M5.8_0001	р. Когильник	131 км, с. Серпневе, кордон з Республікою Молдова	UA_M5.8_0001_01	29°0'51,7"E	46°17'46,2"N	Причорномор'я	-	ІЗМПВ	немає
2	UA_M5.8_0005	р. Чага	66 км, с. Петровка, кордон з Республікою Молдова	UA_M5.8_0005_01	29°10'10,6"E	46°30'4,4"N	Причорномор'я	-	ІЗМПВ	немає
3	UA_M5.8_0038	р. Сарата	94 км, с. Міняйлівка, кордон з Республікою Молдова	UA_M5.8_0038_01	29°30'38,79"E	46°23'51,5"N	Причорномор'я	-	ІЗМПВ	немає
4	UA_M5.8_0050	р. Хаджидер	68 км, с. Чистоводне, кордон з Республікою Молдова	UA_M5.8_0050_01	29°44'19,8"E	46°28'15,1"N	Причорномор'я	-	ІЗМПВ	немає
5	UA_M5.8_0055	р. Хаджидер	с. Сергіївка	UA_M5.8_0055_01	29°57'56"E	45°59'18"N	Причорномор'я	-	ІЗМПВ	немає
6	UA_M5.8_0056	р. Каплань	19 км, с. Крутоярівка, кордон з Республікою Молдова	UA_M5.8_0056_01	29°51'35,29"E	46°20'43,2"N	Причорномор'я	-	річка	UA_R_12_M_1_Si
7	UA_M5.8_0068	р. Алкалія	біля села Монаші	UA_M5.8_0068_01	30°02'49.3"E	46°10'28.3"N	Причорномор'я	-	річка	UA_R_12_M_1_Si
8	UA_M5.8_0097	р. Великий Куяльник	міст а/с Одеса-Київ, біля с.Петроверівка	UA_M5.8_0097_01	30°18'37" E	47° 15'53.1"N	Причорномор'я	-	річка	UA_R_12_M_1_SI
9	UA_M5.8_0138	р. Тилігул	міст на трасі Р-55 біля с. Вікторівка	UA_M5.8_0138_01	30°57'05.6"E	47°09'41.3"N	Причорномор'я	-	річка	UA_R_12_L_1_SI
10	UA_M5.8_0174	р. Сосик	в межах с. Комісарівка	UA_M5.8_0174_01	31°18'05,1"E	47°01'22,5"N	Причорномор'я	-	річка	UA_R_12_M_1_Si
11	UA_M5.8_0179	р. Березань	в межах с. Степове	UA_M5.8_0179_01	31°30'58,3"E	47°12'04,5"N	Причорномор'я	-	річка	UA_R_12_S_1_Si

№	Код МПВ	Назва водного об'єкту	Назва пункту моніторингу	Код пункту моніторингу	Географічні координати		Район річкового басейну	Суббасейн	Категорія поверхневих	Тип МПВ
12	UA_M5.8_0196	р. Каланчак	в межах смт. Каланчак	UA_M5.8_0196_01	33°17'39,5"E	46°15'17,0"N	Причорномор'я	-	річка	UA_R_12_M_1_Si
13	UA_M5.8_0203	водосховище Сасик	с. Борисівка	UA_M5.8_0203_01	29°38'30,6"E	45°47'45,8"N	Причорномор'я	-	перехідні води	UA_TW_M5_O_C
14	UA_M5.8_0216	Хаджибейський лиман	за межами с. Алтестове	UA_M5.8_0216_01	30°32'18,1"E	46°38'26,3"N	Причорномор'я	-	перехідні води	UA_TW_M5_M_C
15	UA_M5.8_0220	Тилігульський лиман	в межах с. Мар'янівка	UA_M5.8_0220_01	31°06'54,0"E	46°50'09,6"N	Причорномор'я	-	перехідні води	UA_TW_M5_M_O
16	UA_M5.8_0222	Березанський лиман	в межах с. Лимани	UA_M5.8_0222_01	31°47'62,6"E	46°69'01,19"N	Причорномор'я	-	перехідні води	UA_TW_M5_M_O

Додаток 7. Інтегрована таблиця оцінки стану МПВ РБР Причорномор'я за 2022-2023 рр.

№ п/п	Масив поверхневих вод				Біологічні показники						Гідроморфологічні показники - високий статус (Так/Ні)	Хімічні та фізико-хімічні показники	Басейнові специфічні		Екологічний стан	Рівень надійності оцінки*	Штучний та істотно змінений МПВ			Хімічний стан	
	Назва МПВ	Код	Тип	Довжина МПВ, км	Фітопланктон	Мікрофітобентос	Судинні рослини	Донні макробезхребетні	Стан МПВ за біологічними показниками	Рівень надійності оцінки*			Басейнові специфічні	Рівень надійності оцінки*			Штучний МПВ (Так/Ні)	Істотно змінений МПВ (Так/Кандидат)	Екологічний потенціал	Хімічний стан**	Рівень надійності оцінки*
ДІАГНОСТИЧНИЙ МОНІТОРИНГ																					
1	р. Тилігул	UA_M5.8_0138	UA_R_12_L_1_SI	107,15	A/A	B/A	B/B	A/A	2	C	так	3	Д	C	2	C				НД	C
2	р. Сосик	UA_M5.8_0174	UA_R_12_M_1_Si	14,4	б/о	C/B	C/A	B/B	3	C	ні	н/пр			3	C					
3	р. Березань	UA_M5.8_0179	UA_R_12_S_1_Si	8,3	б/о	B/B	B/A	A/A	2	C	так	н/пр			2	C					
4	Тилігульський лиман	UA_M5.8_0220	UA_TW_M5_M_O	140,26	н/пр	н/пр	н/пр	н/пр	н/пр		-	3	Д	C						Д	C

Примітки:

н/з для даного типу МПВ не застосовується

н/пр моніторинг не проводився

* оцінка за гідроморфологічними показниками буде надано після їх опрацювання

Рівень надійності оцінки**

В високий
С середній
Н низький
б/о без оцінки

Оцінка екологічного стану/потенціалу:

1	Відмінний
2	Добрий
3	Задовільний
4	Поганий
5	Дуже поганий

Оцінка хімічного стану**

Д	Добрий
НД	Недосягнення доброго

Додаток 8. Досягнення екологічних цілей МПВ та МПЗВ

Таблиця 1. Досягнення екологічних цілей МПВ в 2030 році

№	Назва	Код	Категорія (ПР, ІЗ/Ш)	Оцінка ризиків недосягнення доброго стану (виконана в 2020)		Екологічні цілі, 2030		Причина відтермінування дати досягнення екологічних цілей (ПП, ТП, ВВ, ВД, НВ)
				Екологічний стан/потенціал (під ризиком, можливо під ризиком, без ризику)	Хімічний стан (під ризиком, можливо під ризиком, без ризику)	Добрий екологічний стан/потенціал (так, ні, невідомо)	Добрий хімічний стан (так, ні, невідомо)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
МПВ без ризику								
1	озеро Солоне	UA_M5.8_0069	ПР	без ризику	без ризику	так	так	
2	Дубова	UA_M5.8_0158	ПР	без ризику	без ризику	так	так	
3	Каланчак	UA_M5.8_0195	ПР	без ризику	без ризику	так	так	
4	оз.Джантшейське	UA_M5.8_0204	ПР	без ризику	без ризику	так	так	
5	озеро Магалівське	UA_M5.8_0206	ПР	без ризику	без ризику	так	так	
6	озеро-лиман Будури	UA_M5.8_0208	ПР	без ризику	без ризику	так	так	
7	оз.Карачаус	UA_M5.8_0209	ПР	без ризику	без ризику	так	так	
8	оз.Алібей	UA_M5.8_0210	ПР	без ризику	без ризику	так	так	
9	оз.Курудіол	UA_M5.8_0212	ПР	без ризику	без ризику	так	так	
10	ставок Тузли	UA_M5.8_0221	ПР	без ризику	без ризику	так	так	
5%								
1	Когильник	UA_M5.8_0001	ІЗ	під ризиком	можливо під ризиком	так	так	
2	Великий Куяльник	UA_M5.8_0091	ІЗ	можливо під ризиком	можливо під ризиком	так	так	
3	Великий Куяльник	UA_M5.8_0096	ПР	під ризиком	без ризику	так	так	
4	Великий Куяльник	UA_M5.8_0097	ІЗ	під ризиком	можливо під ризиком	так	так	
5	Сосик	UA_M5.8_0176	ПР	можливо під ризиком	без ризику	так	так	
всі інші МПВ								
1	Скиноса	UA_M5.8_0002	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
2	Курюксилка	UA_M5.8_0003	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
3	Анчокрак	UA_M5.8_0004	ПР	можливо під ризиком	можливо під ризиком	ні	так	НВ

№	Назва	Код	Категорія (ПР, ІЗ/Ш)	Оцінка ризиків недосягнення доброго стану (виконана в 2020)		Екологічні цілі, 2030		Причина відтермінування дати досягнення екологічних
				під ризиком	без ризику	ні	так	
4	Чага	UA_M5.8_0005	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
5	Чага	UA_M5.8_0006	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
6	Чага	UA_M5.8_0007	ПР	під ризиком	можливо під ризиком	ні	так	НВ
7	Заколи	UA_M5.8_0008	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
8	Карадай	UA_M5.8_0009	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
9	Сака	UA_M5.8_0010	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
10	Сака	UA_M5.8_0011	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
11	Колбараш	UA_M5.8_0012	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
12	Кантемир	UA_M5.8_0013	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
13	Кантемир	UA_M5.8_0014	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
14	Кантемир	UA_M5.8_0015	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
15	Кантемир	UA_M5.8_0016	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
16	Кантемир	UA_M5.8_0017	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
17	Арса	UA_M5.8_0018	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
18	Формошика	UA_M5.8_0019	ПР	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
19	Джалар	UA_M5.8_0020	ПР	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
20	Джалар	UA_M5.8_0021	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
21	Джалар	UA_M5.8_0022	ПР	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
22	Джалар	UA_M5.8_0023	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
23	Джалар	UA_M5.8_0024	ПР	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
24	Чилігідер	UA_M5.8_0025	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
25	Чилігідер	UA_M5.8_0026	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
26	Чилігідер	UA_M5.8_0027	ПР	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
27	Чилігідер	UA_M5.8_0028	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
28	Чилігідер	UA_M5.8_0029	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
29	Чилігідер	UA_M5.8_0030	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
30	Веденське водосховище	UA_M5.8_0031	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	ТП
31	Чилігідер	UA_M5.8_0032	ПР	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
32	Кагач	UA_M5.8_0033	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
33	Кагачське водосховище	UA_M5.8_0034	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	ТП
34	Кагач	UA_M5.8_0035	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
35	Кагач	UA_M5.8_0036	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
36	Сарата	UA_M5.8_0037	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
37	Сарата	UA_M5.8_0038	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ

№	Назва	Код	Категорія (ПР, ІЗ/Ш)	Оцінка ризиків недосягнення доброго стану (виконана в 2020)		Екологічні цілі, 2030		Причина відтермінування дати досягнення екологічних
				під ризиком	можливо під ризиком	ні	так	
38	Сарата	UA_M5.8_0039	ПР	під ризиком	можливо під ризиком	ні	так	НВ
39	Брезой	UA_M5.8_0040	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
40	Копчак	UA_M5.8_0041	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
41	Бабей	UA_M5.8_0042	ПР	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
42	Джалар	UA_M5.8_0043	ПР	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
43	Фараонівське водосховище	UA_M5.8_0044	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	ТП
44	Джалар	UA_M5.8_0045	ПР	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
45	Курудер	UA_M5.8_0046	ПР	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
46	Плахтійське водосховище	UA_M5.8_0047	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	ТП
47	Курудер	UA_M5.8_0048	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
48	Курудер	UA_M5.8_0049	ПР	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
49	Хаджидер	UA_M5.8_0050	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
50	Русько- Івановське водосховище	UA_M5.8_0051	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	ТП
51	Хаджидер	UA_M5.8_0052	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
52	Хаджидер	UA_M5.8_0053	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
53	Хаджидерське водосховище	UA_M5.8_0054	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	ТП
54	Хаджидер	UA_M5.8_0055	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
55	Каплань	UA_M5.8_0056	ПР	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
56	Староцаричанськ е водосховище	UA_M5.8_0057	ПР	під ризиком	без ризику	ні	так	ТП
57	Каплань	UA_M5.8_0058	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
58	Балакчеля	UA_M5.8_0059	ПР	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
59	Балакчеля	UA_M5.8_0060	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
60	Балакчеля	UA_M5.8_0061	ПР	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
61	Балакчеля	UA_M5.8_0062	ПР	під ризиком	можливо під ризиком	ні	так	НВ
62	Алкалія	UA_M5.8_0063	ПР	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
63	Алкалія	UA_M5.8_0064	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
64	Карналіївське водосховище	UA_M5.8_0065	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	ТП
65	Алкалія	UA_M5.8_0066	ПР	під ризиком	можливо під ризиком	ні	так	НВ

№	Назва	Код	Категорія (ПР, ІЗ/Ш)	Оцінка ризиків недосягнення доброго стану (виконана в 2020)		Екологічні цілі, 2030		Причина відтермінування дати досягнення екологічних
				під ризиком	можливо під ризиком	ні	так	
66	Монашське водосховище	UA_M5.8_0067	ІЗ	під ризиком	можливо під ризиком	ні	так	ТП
67	Алкалія	UA_M5.8_0068	ПР	під ризиком	можливо під ризиком	ні	так	НВ
68	Барабой	UA_M5.8_0070	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
69	Барабой	UA_M5.8_0071	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
70	Барабойське водосховище	UA_M5.8_0072	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	ТП
71	Барабой	UA_M5.8_0073	ПР	під ризиком	можливо під ризиком	ні	так	НВ
72	Барабой	UA_M5.8_0074	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
73	Барабой	UA_M5.8_0075	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
74	Свинна	UA_M5.8_0076	ПР	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
75	Єгорівське водосховище	UA_M5.8_0077	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	ТП
76	Свинна	UA_M5.8_0078	ІЗ	під ризиком	можливо під ризиком	ні	так	НВ
77	Б. Карпів Яр	UA_M5.8_0079	ПР	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
78	Свинарка	UA_M5.8_0080	ПР	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
79	Малий Куяльник	UA_M5.8_0081	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
8	Червонознаменське водосховище	UA_M5.8_0082	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	ТП
81	Малий Куяльник	UA_M5.8_0083	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
82	Малий Куяльник	UA_M5.8_0084	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
83	Б. Торосова	UA_M5.8_0085	ПР	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
84	Б. Хороша	UA_M5.8_0086	ПР	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
85	Середній Куяльник	UA_M5.8_0087	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
86	Середній Куяльник	UA_M5.8_0088	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
87	Середній Куяльник	UA_M5.8_0089	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
88	Середній Куяльник	UA_M5.8_0090	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
89	Великий Куяльник	UA_M5.8_0092	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
90	Великий Куяльник	UA_M5.8_0093	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ

№	Назва	Код	Категорія (ПР, ІЗ/Ш)	Оцінка ризиків недосягнення доброго стану (виконана в 2020)		Екологічні цілі, 2030		Причина відтермінування дати досягнення екологічних
				можливо під ризиком	без ризику	ні	так	
91	Великий Куяльник	UA_M5.8_0094	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
92	Великий Куяльник	UA_M5.8_0095	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
93	Суша Журавка	UA_M5.8_0098	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
94	Суша Журавка	UA_M5.8_0099	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
95	Суша Журавка	UA_M5.8_0100	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
96	Яр Дубовий	UA_M5.8_0101	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
97	Яр Дубовий	UA_M5.8_0102	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
98	Кошківка	UA_M5.8_0103	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
99	Кошківка	UA_M5.8_0104	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
100	Северинівське водосховище	UA_M5.8_0105	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	ТП
101	Кошківка	UA_M5.8_0106	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
102	Б. Райкова	UA_M5.8_0107	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
103	Б. Суха	UA_M5.8_0108	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
104	Довбока	UA_M5.8_0109	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
105	Кубанка	UA_M5.8_0110	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
106	Кубанка	UA_M5.8_0111	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
107	Великий Аджалик	UA_M5.8_0112	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
108	Великий Аджалик	UA_M5.8_0113	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	ТП
109	Благодатне водосховище	UA_M5.8_0114	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
110	Великий Аджалик	UA_M5.8_0115	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
111	Великий Аджалик	UA_M5.8_0116	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
112	Великий Аджалик	UA_M5.8_0117	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
113	Великий Аджалик	UA_M5.8_0118	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
114	Великий Аджалик	UA_M5.8_0119	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
115	Малий Аджалик	UA_M5.8_0120	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
116	Малий Аджалик	UA_M5.8_0121	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
117	Припортовське водосховище	UA_M5.8_0122	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	ТП
118	Малий Аджалик	UA_M5.8_0123	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
119	Б. Широка	UA_M5.8_0124	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
120	Кодинцівка	UA_M5.8_0125	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
121	Кодинцівка	UA_M5.8_0126	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
122	Кодинцівка	UA_M5.8_0127	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
123	Балайчук	UA_M5.8_0128	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ

№	Назва	Код	Категорія (ПР, ІЗ/Ш)	Оцінка ризиків недосягнення доброго стану (виконана в 2020)		Екологічні цілі, 2030		Причина відтермінування дати досягнення екологічних
				під ризиком	без ризику	ні	так	
124	Балайчук	UA_M5.8_0129	ПР	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
125	Б. Гола Чудська	UA_M5.8_0130	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
126	Б. Балайчук	UA_M5.8_0131	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
127	Б. Стара Донська	UA_M5.8_0132	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
128	Тилігул	UA_M5.8_0133	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
129	Тилігул	UA_M5.8_0134	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
130	Тилігул	UA_M5.8_0135	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
131	Тилігул	UA_M5.8_0136	ПР	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
132	Тилігул	UA_M5.8_0137	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
133	Тилігул	UA_M5.8_0138	ПР	під ризиком	можливо під ризиком	ні	так	НВ
134	Липецька	UA_M5.8_0139	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
135	Липецька	UA_M5.8_0140	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
136	Липецька	UA_M5.8_0141	ПР	можливо під ризиком	можливо під ризиком	ні	так	НВ
137	Липецька	UA_M5.8_0142	ПР	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
138	Меланка	UA_M5.8_0143	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
139	Меланка	UA_M5.8_0144	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
140	Б. Заплази	UA_M5.8_0145	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
141	Б. Козачий Яр	UA_M5.8_0146	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
142	Б. Козачий Яр	UA_M5.8_0147	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
143	Б. Козачий Яр	UA_M5.8_0148	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
144	Журавка	UA_M5.8_0149	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
145	Журавка	UA_M5.8_0150	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
146	Журавка	UA_M5.8_0151	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
147	Журавка	UA_M5.8_0152	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
148	Журавка	UA_M5.8_0153	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
149	Журавка	UA_M5.8_0154	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
150	Журавка	UA_M5.8_0155	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
151	Журавка	UA_M5.8_0156	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
152	Журавка	UA_M5.8_0157	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
153	Дубова	UA_M5.8_0159	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
154	Сліпуха	UA_M5.8_0160	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
155	Сліпуха	UA_M5.8_0161	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
156	Б. Сліпуха	UA_M5.8_0162	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
157	Без назви	UA_M5.8_0163	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
158	Тартакай	UA_M5.8_0164	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
159	Тартакай	UA_M5.8_0165	ПР	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ

№	Назва	Код	Категорія (ПР, ІЗ/Ш)	Оцінка ризиків недосягнення доброго стану (виконана в 2020)		Екологічні цілі, 2030		Причина відтермінування дати досягнення екологічних
				під ризиком	без ризику	ні	так	
160	Б. Кологлія	UA_M5.8_0166	ПР	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
161	Б. Стадня	UA_M5.8_0167	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
162	Царега	UA_M5.8_0168	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
163	Царега	UA_M5.8_0169	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
164	Б. Царегол	UA_M5.8_0170	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
165	Б. Царегол	UA_M5.8_0171	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
166	Б. Царегол	UA_M5.8_0172	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
167	Сосик	UA_M5.8_0173	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
168	Сосик	UA_M5.8_0174	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
169	Сосик	UA_M5.8_0175	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
170	Березань	UA_M5.8_0177	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
171	Катеринівське водосховище	UA_M5.8_0178	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	ТП
172	Березань	UA_M5.8_0179	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	ВД
173	Березань	UA_M5.8_0180	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	ВД
174	Степівське водосховище	UA_M5.8_0181	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	ВД
175	Березань	UA_M5.8_0182	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	ВД
176	Березань	UA_M5.8_0183	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	ВД
177	Березань	UA_M5.8_0184	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	ВД
178	Данилівське водосховище	UA_M5.8_0185	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	ВД
179	Березань	UA_M5.8_0186	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	ВД
180	Нечаянське водосховище	UA_M5.8_0187	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	ТП
181	Суходольське водосховище	UA_M5.8_0188	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	ВД
182	Б. Лисича	UA_M5.8_0189	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
183	Б. Лисича	UA_M5.8_0190	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
184	Широколанівське водосховище	UA_M5.8_0191	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	ТП
185	Б. Лисича	UA_M5.8_0192	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	ВД
186	Б. Лисича	UA_M5.8_0193	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	ВД
187	Б. Лисича	UA_M5.8_0194	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	ВД
188	Каланчак	UA_M5.8_0196	ПР	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
189	Каховський магістральний канал	UA_M5.8_0197	Ш	під ризиком	без ризику	ні	так	ТП

№	Назва	Код	Категорія (ПР, ІЗ/Ш)	Оцінка ризиків недосягнення доброго стану (виконана в 2020)		Екологічні цілі, 2030		Причина відтермінування дати досягнення екологічних
				під ризиком	без ризику	ні	так	
190	Чаплинський канал	UA_M5.8_0198	Ш	під ризиком	без ризику	ні	так	ТП
191	Північнокримський канал	UA_M5.8_0199	Ш	під ризиком	без ризику	ні	так	ТП
192	Олександрівський канал	UA_M5.8_0200	Ш	під ризиком	без ризику	ні	так	ТП
193	Олександрівське водосховище	UA_M5.8_0201	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	ТП
194	Цибулівське водосховище	UA_M5.8_0202	ІЗ	під ризиком	без ризику	ні	так	ТП
195	оз.Сасик(Кундук)	UA_M5.8_0203	ПР	під ризиком	можливо під ризиком	ні	так	НВ
196	оз.Малий Сасик	UA_M5.8_0205	ПР	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
197	оз.Шагани	UA_M5.8_0207	ПР	без ризику	можливо під ризиком	ні	так	НВ
198	оз.Хаджидер	UA_M5.8_0211	ПР	можливо під ризиком	можливо під ризиком	ні	так	НВ
199	оз.Бурнас	UA_M5.8_0213	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
200	Будацький лиман	UA_M5.8_0214	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
201	Сухий лиман	UA_M5.8_0215	ПР	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
202	Хаджибейський лиман	UA_M5.8_0216	ПР	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
203	Куяльницький лиман	UA_M5.8_0217	ПР	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
204	Великий Аджалицький лиман	UA_M5.8_0218	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
205	Аджалицький лиман	UA_M5.8_0219	ПР	під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
206	Тилігульський лиман	UA_M5.8_0220	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
207	Березанський лиман	UA_M5.8_0222	ПР	під ризиком	без ризику	ні	так	ВД
208	Причорномор'я	UA_M5.8_0223	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
209	Причорномор'я	UA_M5.8_0224	ПР	можливо під ризиком	без ризику	ні	так	НВ
210	Причорномор'я	UA_M5.8_0225	ПР	під ризиком	можливо під ризиком	ні	так	НВ

№	Назва	Код	Категорія (ПР, ІЗ/Ш)	Оцінка ризиків недосягнення доброго стану (виконана в 2020)		Екологічні цілі, 2030		Причина відтермінування дати досягнення екологічних
				під ризиком	можливо під ризиком	ні	так	
211	Причорномор'я	UA_M5.8_0226	ПР	під ризиком	можливо під ризиком	ні	так	НВ
212	Причорномор'я	UA_M5.8_0227	ПР	під ризиком	можливо під ризиком	ні	так	НВ
213	Причорномор'я	UA_M5.8_0228	ПР	без ризику	без ризику	ні	так	ВД
214	Причорномор'я	UA_M5.8_0229	ПР	без ризику	без ризику	ні	так	ВД
215	Причорномор'я	UA_M5.8_0230	ПР	під ризиком	можливо під ризиком	ні	так	ВД
216	Причорномор'я	UA_M5.8_0231	ПР	без ризику	без ризику	ні	так	ВД

Примітки:

ПР – МПВ природних категорій (річки, озера, перехідні, прибережні)

ІЗ/Ш – істотно змінені або штучні МПВ

ПП – причини природного характеру

ТП – причини технічного характеру (відсутність технічного рішення, технічна недоцільність або нездійсненність)

ВВ – диспропорційно висока вартість

ВД – причини, що пов'язані з воєнними діями, тимчасовою окупацією території

НВ – причини невідомі

Таблиця 2. Досягнення екологічних цілей МПЗВ і їхніх груп

№	Код МПЗВ	Назва МПЗВ	Кількісний стан		Хімічний стан		Причина відтермін ування ³	Причина встановлення менш жорстких цілей ⁴	Примітки ⁵
			Ціль	Термін досягнення	Ціль	Термін досягнення			
Групи безнапірних МПЗВ									
1	UAM5800N100	МПЗВ у алювіальних плейстоцен-верхньопліоценових відкладах	Добрий стан	2030	Добрий стан	2042	Т, С	НЗ	ЕО
2	UAM5800N200	МПЗВ у алювіальних верхньопліоценових відкладах	Добрий стан	2030	Добрий стан	2042	Т, С	НЗ	ЕО
3	UAM5800N300	МПЗВ у балтських відкладах	Добрий стан	2030	Добрий стан	2042	Т, С	НЗ	ЕО
Напірні МПЗВ і групи напірних МПЗВ									
4	UAM5800N400	МПЗВ у верхньоміоценових відкладах	Добрий стан	2030	Добрий стан	2030			ЕО
5	UAM5200N500	МПЗВ у верхньосарматських відкладах	Добрий стан	2030	Добрий стан	2030			ЕО
6	UAM5800N600	МПЗВ у середньосарматських відкладах	Добрий стан	2030	Добрий стан	2030			ЕО

³ Т – причини технічного характеру, В – диспропорційно висока вартість, С – існуючий природний стан⁴ не застосовується (НЗ) в першому циклі ПУРБ 2025 – 2030⁵ ОР – оцінка ризиків недосягнення доброго стану, ЕС – екологічний стан за даними моніторингу, ХС – хімічний стан за даними моніторингу, ЕО – експертна оцінка

Додаток 9.1. Характеристика водокористування у басейні річок Причорномор'я, 2021 р., млн м³

Галузь	Забір води	Використання води	Скиди зворотних (стічних) вод у поверхневі водні об'єкти	Скиди забруднених стічних вод
Комунальне господарство	10,709	17,358	84,090	2,429
Промисловість	0,785	3,316	1,400	0,002
Сільське господарство, в т.ч. зрошення	135,548	298,313	12,313	0,582
Транспорт	1,363	2,210	1,349	0,260
Разом:	155,622	332,238	109,911	3,311

Додаток 9.2. Скиди зворотних вод у водні об'єкти в розрізі категорій вод, що скидаються

Найменування секторів економіки	Об'єм скинутої води, млн м³	в тому числі			Частка від загального скиду в межах суббасейну, %
		забрудненої	нормативно чистої без очистки	нормативно очищеної на спорудах	
Промисловість	1,400	0,002	0,317	1,081	0,89
в тому числі енергетика	5,012	0,039	4,863		3,22
Житлово- комунальне господарство	84,090	2,429	-	81,661	54,03
Сільське господарство	12,313	0,582	11,731	-	7,91
Всього по суббасейну	109,911	3,311	23,724	82,876	100

Додаток 10. Перелік загальнодержавних цільових програм обласних та місцевих програм фондів державних інвестиційних проектів міжнародної технічної допомоги регіональних та місцевих інфраструктурних проектів

Назва загальнодержавної цільової програми або фонду	«Загальнодержавна цільова програма розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року» (надалі Програма розвитку водного господарства).
Назва природоохоронного заходу загальнодержавної цільової програми або фонду	Забезпечення розвитку меліорації земель і поліпшення екологічного стану зрошуваних та осушених угідь.
Відповідність природоохоронного заходу головним водно-екологічним проблемам	Забруднення біогенними речовинами. Питання щодо взаємозв'язку кількості і якості вод пов'язаних зі зміною клімату. Посухи та дефіцит води.
Виконання природоохоронного заходів та його фінансування	Програмою розвитку водного господарства було передбачено на реалізацію заходу з забезпечення розвитку меліорації земель і поліпшення екологічного стану зрошуваних та осушених угідь фінансування в обсязі 30 090,49 млн грн на весь період реалізації з 2013 по 2021 рік (9 років). Цей захід мав стати продовженням реалізації існуючої раніше державної цільової програми «Комплексна програма розвитку меліорації земель і поліпшення екологічного стану зрошуваних та осушених угідь у 2001-2005 роках та прогноз до 2010 року». Захід повинен був здійснити забезпечення розвитку меліорації земель і поліпшення екологічного стану зрошуваних та осушених угідь, зокрема відновлення функціонування водогосподарсько-меліоративного комплексу, реконструкції і модернізації меліоративних систем та їх споруд, інженерної інфраструктури меліоративних систем із створенням цілісних технологічних комплексів, впровадження нових способів поливу і осушення земель, застосування водо- та енергозберігаючих екологічно безпечних режимів зрошення і водо-регулювання. Виконання запланованого заходу здійснювалось протягом 9 років, двома етапами: 2013-2016 роки та 2017-2021 роки. З початку реалізації заходів Програма розвитку водного господарства станом на 1 січня 2019 року з бюджетів усіх рівнів та інших джерел виділено 26 %, станом на 1 січня 2020 р. – 5115,383 млн грн (17%) від передбаченої потреби, що призвело до значного невиконання її завдань та заходів у визначені терміни. Низькі обсяги фактичного фінансування завдань і заходів з усіх джерел фінансування.
Досягнення визначених цілей	Визначені цілі не досягнуто.
Назва загальнодержавної цільової програми або фонду	«Загальнодержавна цільова програма розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року» (надалі Програма розвитку водного господарства).
Назва природоохоронного заходу загальнодержавної цільової програми або фонду	Першочергове забезпечення централізованим водопостачанням сільських населених пунктів, що користуються привізною водою.
Відповідність природоохоронного заходу головним водно-екологічним проблемам	Питання щодо взаємозв'язку кількості і якості вод пов'язаних зі зміною клімату. Посухи та дефіцит води.
Виконання природоохоронного заходів та його фінансування	Програмою розвитку водного господарства було передбачено на реалізацію заходу фінансування в обсязі - 1668,6 млн грн на весь період реалізації з 2013 по 2021 рік (9 років). Цей захід був продовженням реалізації державної цільової програми "Комплексна програма

	<p>першочергового забезпечення сільських населених пунктів, що користуються привізною водою, централізованим водопостачанням у 2001-2005 роках і прогноз до 2010 року".</p> <p>Захід повинен був здійснити підвищення технологічного рівня водокористування, впровадження маловодних та безводних технологій, розроблення більш раціональних нормативів водокористування, будівництва, реконструкції та модернізації систем водопостачання, забезпечити населені пункти України, які користувалися привізною водою питною в достатній кількості і відповідної якості.</p> <p>Виконання запланованого заходу здійснювалось протягом 9 років, двома етапами: 2013-2016 роки та 2017-2021 роки.</p> <p>З початку реалізації заходів Програма розвитку водного господарства станом на 1 січня 2020 року з бюджетів усіх рівнів та - 283,6 млн грн від передбаченої потреби, що призвело до значного невиконання її завдань та заходів у визначені терміни.</p> <p>Для прикладу, використання коштів згідно з відомчою і програмною класифікаціями видатків та кредитування державного бюджету у 2020 році на реалізацію зазначеного заходу в рамках виконання Програми розвитку водного господарства Держводагентством було використаного всього 205 000 тис. грн (4,2% від загальної суми видатків за 2020 рік)</p>
Досягнення визначених цілей	не досягнуто.
Назва загальнодержавної цільової програми або фонду	«Загальнодержавна цільова програма розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року» (надалі Програма розвитку водного господарства).
Назва природоохоронного заходу загальнодержавної цільової програми або фонду	Захист сільських населених пунктів і сільськогосподарських угідь від шкідливої дії вод
Відповідність природоохоронного заходу головним водно-екологічним проблемам	Гідроморфологічні зміни. Питання щодо взаємозв'язку кількості і якості вод пов'язаних зі зміною клімату. Повені та паводки, затоплення територій.
Виконання природоохоронного заходів та його фінансування	<p>Програмою розвитку водного господарства було передбачено на реалізацію заходу з захисту сільських населених пунктів і сільськогосподарських угідь від шкідливої дії вод виділити 1571,48 млн грн на весь період реалізації з 2013 по 2021 рік (9 років).</p> <p>Цей захід мав стати продовженням реалізації існуючої раніше «Комплексна програма захисту від шкідливої дії вод сільських населених пунктів і сільськогосподарських угідь в Україні у 2001-2005 роках та прогноз до 2010 року».</p> <p>Захід передбачав виконання робіт з берегоукріплення та регулювання русел річок, будівництва та реконструкції гідротехнічних споруд, захисних дамб, польдерів, протипаводкових водосховищ, розчищення русел річок, упорядкування водоохоронних зон та прибережних захисних смуг, розроблення схем комплексного протипаводкового захисту територій від шкідливої дії вод, удосконалення методів і технічних приладів для проведення гідрометеорологічних спостережень, прогнозування паводків</p> <p>Виконання запланованого заходу здійснювалось протягом 9 років, двома етапами: 2013-2016 роки та 2017-2021 роки.</p> <p>З початку реалізації заходів Програма розвитку водного господарства з бюджетів усіх рівнів та інших джерел виділено станом на 1 січня 2020 р. – 267,152 млн грн від передбаченої потреби.</p>
Досягнення визначених цілей	не досягнуто.

Назва загальнодержавної цільової програми або фонду	«Загальнодержавна цільова програма розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року» (надалі Програма розвитку водного господарства).
Назва природоохоронного заходу загальнодержавної цільової програми або фонду	Експлуатація державного водогосподарського комплексу та управління водними ресурсами, в тому числі й екологічне оздоровлення басейну річки Дніпро та поліпшення якості питної води
Відповідність природоохоронного заходу головним водно-екологічним проблемам	Забруднення органічними речовинами. Забруднення біогенними речовинами. Забруднення небезпечними речовинами. Гідроморфологічні зміни. Поширення інвазивних видів. Питання щодо взаємозв'язку кількості і якості вод пов'язаних зі зміною клімату. Посухи та дефіцит води.
Виконання природоохоронного заходів та його фінансування	Виконання заходу здійснювалось протягом 9 років, двома етапами: 2013-2016 роки та 2017-2021 роки. Особливо варто виділити 2 етап, протягом якого передбачалось: впровадити систему інтегрованого управління водними ресурсами за басейновим принципом шляхом розроблення та виконання планів управління басейнами річок, застосування економічної моделі цільового фінансування заходів у басейнах річок, утворення басейнових рад річок, а також підвищення ролі існуючих та утворення нових басейнових управлінь водних ресурсів; реалізувати водозберігаючі технології, які забезпечують підвищення функціонування водогосподарсько-меліоративного комплексу; удосконалити стандарти і нормативи щодо використання водних ресурсів та лімітів забору води і скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти; розробити та впровадити аналітичні методи проведення оцінки і визначення ризику негативного впливу певних видів провадження господарської діяльності на водні ресурси; удосконалити систему державного управління водними ресурсами. З початку реалізації заходів Програма розвитку водного господарства станом на 1 січня 2019 року з бюджетів усіх рівнів та інших джерел виділено 26 %, станом на 1 січня 2020 р. - 17% від передбаченої потреби. Державні кошти виділяються в основному на видатки споживання водогосподарського комплексу, оплату праці, комунальні послуги, частка фінансування яких з державного бюджету для прикладу в 2020 році складала: з загального фонду - 93,5% (2092158,5 тис. грн), з спеціального фонду - 81,1% (2261343,4 тис. грн). Загальні видатки держбюджету на фінансування Програми розвитку водного господарства у 2020 році склали 5022671,0 тис. грн . Левова частка всіх коштів використовується на експлуатація державного водогосподарського комплексу та управління водними ресурсами - 4 561 352,5 тис. грн (90,8%). Загальні видатки на функціонування галузі водного господарства у 2020 році склали - 4353501,9 тис. грн (86,7%) з загальних видатків. В той же час, на розвиток галузі водного господарства з державного фонду направлено було - 144620 тис. грн та спеціального фонду – 524549,1 тис. грн , що в загальному склало – 669169,1 тис. грн (13,3%) від видатків на всю Програму розвитку водного господарства.
Досягнення визначених цілей	частково.
Назва загальнодержавної цільової програми або фонду	Загальнодержавна цільова програма «Питна вода України на 2011-2020 роки»
Назва природоохоронного заходу загальнодержавної цільової програми або фонду	Реалізація державної політики щодо розвитку та реконструкції систем централізованого водопостачання та водовідведення; охорони джерел питного водопостачання; доведення якості

	питної води до вимог нормативно-правових актів; нормативно-правового забезпечення у сфері питного водопостачання та водовідведення; розроблення та впровадження науково-дослідних і дослідно-конструкторських розробок із застосуванням новітніх матеріалів, технологій, обладнання та приладів
Відповідність природоохоронного заходу головним водно-екологічним проблемам	Забруднення органічними речовинами. Забруднення біогенними речовинами. Забруднення небезпечними речовинами. Гідроморфологічні зміни. Поширення інвазивних видів. Питання щодо взаємозв'язку кількості і якості вод пов'язаних зі зміною клімату. Посухи та дефіцит води.
Виконання природоохоронного заходу та його фінансування	Орієнтовний обсяг фінансування Програми питна вода України складає 9471,7 млн гривень (в цінах 2010 року), з яких за рахунок державного бюджету – 3004,3 млн , з інших джерел – 6467,4 млн гривень. Основні завдання Програми питна вода України: – приведення до нормативних вимог зон санітарної охорони та водоохоронних зон джерел питного водопостачання, проведення оцінки екологічного та гігієнічного стану джерел питного водопостачання на відповідність установленим вимогам; – інвентаризації каналізаційних очисних споруд; – будівництва і реконструкції водопровідних та каналізаційних очисних споруд з метою зменшення обсягів неочищених стічних вод, що скидаються у водні об'єкти, а також утилізації осадів; – будівництва та впровадження станцій (установок) доочищення питної води і пунктів її розливу із застосуванням новітніх матеріалів, технологій, обладнання, приладів та науково-дослідних і дослідно-конструкторських розробок; – розроблення схем оптимізації роботи систем централізованого водопостачання; – оснащення лабораторій контролю якості води та стічних вод сучасним контрольно-аналітичним обладнанням; – приведення нормативно-правової бази у сфері питного водопостачання та водовідведення у відповідність із стандартами Європейського Союзу з урахуванням національних особливостей, у тому числі в частині посилення відповідальності за порушення нормативів забруднення навколишнього природного середовища, насамперед скидів промислових підприємств у водні об'єкти; – здійснення комплексних науково-дослідних та дослідно-конструкторських розробок із застосуванням новітніх технологій, обладнання, матеріалів, приладів, використання яких спрямоване, зокрема, на енерго- і ресурсозбереження, підвищення якості питної води та очищення стічних вод, а також впровадження таких розробок. Фінансування за останні 3 роки: 2018 р. - 200 млн грн (потреба 1,3 млрд грн), 2019 р. - кошти взагалі не виділялися. 2020 р. -- кошти взагалі не виділялися. Відсутність фінансування проекту з державного бюджету

Досягнення визначених цілей	не досягнуто.
Назва загальнодержавної цільової програми або фонду	Фонди охорони навколишнього природного середовища (надалі ОНПС)
Назва природоохоронного заходу загальнодержавної цільової програми або фонду	Охорона навколишнього природного середовища
Відповідність природоохоронного заходу головним водно-екологічним проблемам	<p>Забруднення органічними речовинами. Забруднення біогенними речовинами. Забруднення небезпечними речовинами. Засмічення пластиком та іншими побутовими відходами. Гідроморфологічні зміни. Поширення інвазивних видів. Питання щодо взаємозв'язку кількості і якості вод пов'язаних зі зміною клімату. Повені та паводки, затоплення територій. Посухи та дефіцит води.</p>
Виконання природоохоронних заходів та його фінансування	<p>На сьогодні в Україні існує трьохрівнева система екологічних фондів, яка складається з Державного фонду ОНПС, обласного та місцевих (міські, селищні і сільські) фондів ОНПС. На регіональному рівні вагомим джерелом фінансування природоохоронних заходів є обласний та місцеві фонди охорони навколишнього природного середовища. Кошти екологічних фондів використовуються для цільового фінансування природоохоронних заходів відповідно до Переліку видів діяльності, що належить до природоохоронних заходів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 вересня 1996 № 1147.</p> <p>Відповідно до Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища фінансування заходів щодо охорони навколишнього природного середовища (надалі НПС), в тому числі й водних ресурсів здійснюється за рахунок Державного бюджету України, місцевих бюджетів, коштів підприємств, установ та організацій, фондів ОНПС, добровільних внесків та інших коштів.</p> <p>Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Державний фонд охорони навколишнього природного середовища» від 7 травня 1998 р. № 634 (зі змінами), згідно якої Державний фонд ОНПС став частиною Державного бюджету України.</p> <p>Згідно з даними 2018 року, частка доходів екологічної сфери (рендна плата, екологічний податок, спецдозволи, штрафи) в державному бюджеті склали понад 52 млрд грн , з яких 4,6 млрд грн було виділено на забезпечення діяльності відповідних центральних органів державної влади і екологічного контролю, і, лише 4,2 млрд грн або ж всього 8% екокоштів були виділені на впровадження природоохоронних заходів. Сюди ж увійшли й виділення коштів на загальнодержавні бюджетні Програми розвитку водного господарства та питна вода України, Якщо ці 4,2 млрд грн . розподілити між відомствами та суб'єктами, то виходить наступна картина; найбільше природоохоронних коштів отримало Держводагентство (38%), місцеві бюджети (24%), ДАЗВ (22%), Мінприроди (нині Міндовкілля) (9%), Держекоінспекція (4%), Держгеонадра (2%).</p> <p>Наразі в Україні відсутній моніторинг ефективності природоохоронних заходів, системи належного планування, неефективне використання коштів, можливість фінансового забезпечення екологічної модернізації самих суб'єктів господарювання.</p>
Досягнення визначених цілей	не досягнуто.

Назва загальнодержавної цільової програми або фонду	Регіональна програма розвитку водного господарства Одеської області на період до 2021 року, затверджена рішенням Одеської обласної ради від 18 вересня 2013 року № 882-VI
Назва природоохоронного заходу загальнодержавної цільової програми або фонду	Підвищення ефективності використання державної меліоративної мережі та внутрішньогосподарських меліоративних систем області, підвищення урожайності сільськогосподарських культур, поліпшення екологічного стану сільських територій та умов проживання населення; реалізації державної і регіональної політики в галузі водного господарства, задоволення потреби населення якісною водою та галузей економіки області у водних ресурсах; інвентаризації та паспортизації водних об'єктів, створення реєстру гідротехнічних споруд та їх власників у басейнах річок, винесення в натуру та облаштування прибережних захисних смуг річок; - протипаводкового захисту басейнів річок області та захисту сільських населених пунктів і сільськогосподарських угідь від шкідливої дії вод.
Відповідність природоохоронного заходу головним водно-екологічним проблемам	Гідроморфологічні зміни. Питання щодо взаємозв'язку кількості і якості вод пов'язаних зі зміною клімату. Повені та паводки, затоплення територій. Посухи та дефіцит води.
Виконання природоохоронного заходів та його фінансування	Етапи реалізації Програми: I етап 2013 – 2016 роки, II етап 2017 – 2021 роки. Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації Програми, всього 2969160,698 тис. грн, у тому числі: кошти державного бюджету – 1656100,698 тис. грн, кошти місцевого бюджету – 450324 тис.грн, кошти інших джерел – 862736 тис. грн Через брак фінансування багатьох результативних показників не вдалося досягти. Практично фінансувались видатки обласного управління водного господарства на здійснення функціональних завдань, зокрема утримання водогосподарсько-меліоративного комплексу в частині експлуатації загальнодержавних меліоративних систем, а коштів місцевого бюджету вистачало на вирішення вкрай нагальних проблем. Окремі державні інвестиції виділялись на вирішення питання водопостачання населених пунктів області, які користуються привізною водою.
Досягнення визначених цілей	не досягнуто.
Назва загальнодержавної цільової програми або фонду	Одеська регіональна комплексна програма з охорони довкілля на 2020-2021 роки, затверджена рішенням Одеської обласної ради від 20 грудня 2019 року № 1165-VII
Назва природоохоронного заходу загальнодержавної цільової програми або фонду	Будівництво госпобутової каналізації та каналізаційних очисних споруд в селі Визирка Лиманського району Одеської області
Відповідність природоохоронного заходу головним водно-екологічним проблемам	Забруднення органічними речовинами. Забруднення біогенними речовинами. Забруднення небезпечними речовинами. МПВ Аджалицький лиман UA_M5.8_0219
Виконання природоохоронного заходів та його фінансування	Виконання цього заходу зазначено в пункті 1.1.4. Програми. Фінансування заходу передбачено за рахунок обласного бюджету – 3500 тис. грн Даного заходу серед переліку заходів, які були профінансовані протягом 2021-2022 років в рамках Програми немає. Головними виконавцями заходу є Департамент фінансів облдержадміністрації. З обласного бюджету даний захід не фінансувався.
Досягнення визначених цілей	не досягнуто.

Назва загальнодержавної цільової програми або фонду	Одеська регіональна комплексна програма з охорони довкілля на 2020-2021 роки, затверджена рішенням Одеської обласної ради від 20 грудня 2019 року № 1165-VII
Назва природоохоронного заходу загальнодержавної цільової програми або фонду	Будівництво споруд очищення стічних вод продуктивністю 150 м3/добу с. Василівка Біляївського району Одеської області
Відповідність природоохоронного заходу головним водно-екологічним проблемам	Забруднення органічними речовинами. Забруднення біогенними речовинами. Забруднення небезпечними речовинами МПВ р. Барабой UA_M5.8_0070, UA_M5.8_0071
Виконання природоохоронного заходів та його фінансування	Виконання цього заходу зазначено в пункті 1.1.5. Фінансування заходу передбачено за рахунок обласного бюджету – 485,32 тис. грн Даного заходу серед переліку заходів, які були профінансовані протягом 2020-2021 років в рамках Програми немає. Згідно з Пояснювальною запискою до Програми від Департаменту екології та природних ресурсів Одеської ОДА, вказано, що у зв'язку з відсутністю фінансування з обласного бюджету проведення всіх інших природоохоронних заходів Одеської регіональної комплексної програми з охорони довкілля на 2020-2021 роки затвердженої рішенням Одеської обласної ради від 20 грудня 2019 року № 1165-VII (зі змінами) протягом 2020-2021 років не здійснювалось. Головним виконавцем заходу є Департамент фінансів облдержадміністрації. Фактично даний захід не фінансувався.
Досягнення визначених цілей	не досягнуто.
Назва загальнодержавної цільової програми або фонду	Одеська регіональна комплексна програма з охорони довкілля на 2020-2021 роки, затверджена рішенням Одеської обласної ради від 20 грудня 2019 року № 1165-VII
Назва природоохоронного заходу загальнодержавної цільової програми або фонду	Заходи щодо відновлення та підтримання сприятливого гідрологічного режиму та санітарного стану р. Сарата поблизу с. Петропавлівка у Саратському районі
Відповідність природоохоронного заходу головним водно-екологічним проблемам	Гідроморфологічні зміни. Питання щодо взаємозв'язку кількості і якості вод пов'язаних зі зміною клімату. Посухи та дефіцит води. МПВ р. Сарата UA_M5.8_0038
Виконання природоохоронного заходів та його фінансування	Виконання цього заходу зазначено в пункті 1.2.7. Фінансування заходу передбачено за рахунок обласного бюджету – 2000 тис. грн Даного заходу серед переліку заходів, які були профінансовані протягом 2020-2021 років в рамках Програми немає. Згідно з Пояснювальною запискою до Програми від Департаменту екології та природних ресурсів Одеської ОДА, вказано, що у зв'язку з відсутністю фінансування з обласного бюджету проведення всіх інших природоохоронних заходів Одеської регіональної комплексної програми з охорони довкілля на 2020-2021 роки затвердженої рішенням Одеської обласної ради від 20 грудня 2019 року № 1165-VII (зі змінами) протягом 2020-2021 років не здійснювалось. Головним виконавцем заходу є Департамент екології та природних ресурсів облдержадміністрації та територіальні громади. Фактично даний захід не фінансувався.
Досягнення визначених цілей	не досягнуто.
Назва загальнодержавної цільової програми або фонду	Одеська регіональна комплексна програма з охорони довкілля на 2020-2021 роки, затверджена

	рішенням Одеської обласної ради від 20 грудня 2019 року № 1165-VII
Назва природоохоронного заходу загальнодержавної цільової програми або фонду	Капітальний ремонт. Розчистка русла р. Сарата і захист від підтоплення с. Петропавлівка Саратського району Одеської області
Відповідність природоохоронного заходу головним водно-екологічним проблемам	Засмічення пластиком та іншими побутовими відходами Гідроморфологічні зміни. Питання щодо взаємозв'язку кількості і якості вод пов'язаних зі зміною клімату. Повені та паводки, затоплення територій МПВ р. Сарата UA_M5.8_0038
Виконання природоохоронного заходів та його фінансування	Виконання цього заходу зазначено в пункті 1.2.14. Фінансування заходу передбачено за рахунок обласного бюджету – 1000 тис.грн Даного заходу серед переліку заходів, які були профінансовані протягом 2020-2021 років в рамках Програми немає. Згідно з Пояснювальною запискою до Програми від Департаменту екології та природних ресурсів Одеської ОДА, вказано, що у зв'язку з відсутністю фінансування з обласного бюджету проведення всіх інших природоохоронних заходів Одеської регіональної комплексної програми з охорони довкілля на 2020-2021 роки затвердженої рішенням Одеської обласної ради від 20 грудня 2019 року № 1165-VII (зі змінами) протягом 2020-2021 років не здійснювалось. Головним виконавцем заходу є Департамент фінансів облдержадміністрації. Фактично даний захід не фінансувався.
Досягнення визначених цілей	не досягнуто.
Назва загальнодержавної цільової програми або фонду	Одеська регіональна комплексна програма з охорони довкілля на 2020-2021 роки, затверджена рішенням Одеської обласної ради від 20 грудня 2019 року № 1165-VII
Назва природоохоронного заходу загальнодержавної цільової програми або фонду	Розроблення документації із землеустрою з організації та встановлення меж територій та об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ) та заходи щодо внесення відомостей до Державного земельного кадастру
Відповідність природоохоронного заходу головним водно-екологічним проблемам	Засмічення пластиком та іншими побутовими відходами. Поширення інвазивних видів.
Виконання природоохоронного заходів та його фінансування	Фінансування заходу передбачено за рахунок державного бюджету – 300,0 тис. грн, обласного бюджету – 1200 тис. грн Даний захід є серед переліку заходів, які фінансувалися протягом 2020 року в рамках Програми. Згідно з Пояснювальною запискою до Програми від Департаменту екології та природних ресурсів Одеської ОДА, вказано, що даний захід продовжує виконуватися. Головним виконавцем заходу є Департамент екології та природних ресурсів облдержадміністрації. Фактично даний захід було профінансовано на суму 524,948 тис. грн за рахунок обласного бюджету.
Досягнення визначених цілей	частково.
Назва загальнодержавної цільової програми або фонду	Одеська регіональна комплексна програма з охорони довкілля на 2020-2021 роки, затверджена рішенням Одеської обласної ради від 20 грудня 2019 року № 1165-VII
Назва природоохоронного заходу загальнодержавної цільової програми або фонду	Реконструкція з'єднувального каналу між Тилігульським лиманом та Чорним морем на території Комінтернівського району Одеської області
Відповідність природоохоронного заходу головним водно-екологічним	Питання щодо взаємозв'язку кількості і якості вод пов'язаних зі зміною клімату.

проблемам	Засмічення пластиком та іншими побутовими відходами. Поширення інвазивних видів. МПВ Тилігульський лиман UA M5.8 0220
Виконання природоохоронного заходів та його фінансування	Виконання цього заходу зазначено в пункті 3.8. Програми. Фінансування заходу передбачено за рахунок державного бюджету – 35557,9 тис. грн , з обласного бюджету – 9613,566 тис.грн Головними виконавцями заходу є Департамент екології та природних ресурсів облдержадміністрації та КП «Регіональний ландшафтний парк «Тилігульський». Даний захід профінансовано у 2021 році з обласного бюджету на суму 2170,0 тис. грн
Досягнення визначених цілей	не досягнуто.
Назва загальнодержавної цільової програми або фонду	Регіональна програма розвитку земельних відносин та охорони земель на 2016-2020 роки, затверджена рішенням Одеської обласної ради від 21 грудня 2015 року № 39-VII.
Назва природоохоронного заходу загальнодержавної цільової програми або фонду	Рациональне використання та охорона земельних ресурсів.
Відповідність природоохоронного заходу головним водно-екологічним проблемам	Забруднення біогенними речовинами.
Виконання природоохоронного заходів та його фінансування	Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації Програми, всього, 40870,8 тис. грн і все за рахунок коштів місцевого бюджету й обласного в тому числі. У 2019 році на реалізацію заходів Програми було передбачено - 4079,72 тис. грн з обласного бюджету. Нажаль роботи з даного проекту, зокрема винесення в натуру меж земельного фонду розпочаті в 2017 році, так і не були завершені через відсутність фінансування.
Досягнення визначених цілей	не досягнуто
Назва загальнодержавної цільової програми або фонду	Регіональна програма «Питна вода Одещини» на 2021-2024 роки затверджена рішенням Одеської обласної ради від 16 квітня 2021 №141-VIII.
Назва природоохоронного заходу загальнодержавної цільової програми або фонду	Упорядкування джерел питного водопостачання
Відповідність природоохоронного заходу головним водно-екологічним проблемам	Забруднення органічними речовинами. Забруднення біогенними речовинами. Забруднення небезпечними речовинами.
Виконання природоохоронного заходів та його фінансування	Напрямок діяльності програми – Охорона джерел питного водопостачання. Показником виконання заходу є кількість водозаборів, на яких буде упорядковано зони санітарної охорони джерел питного водопостачання. Згідно з програмою таких водозаборів має бути 88. Виконання заходу заплановано поетапно: 2021 рік – 12 водозаборів, 2022 – 24, 2023 – 26 та 2024 – 26 водозаборів. Фінансування заходу здійснюється за рахунок районних та міських бюджетів (16400, 0 грн), а також за рахунок бюджетів сіл, селищ, міст районного значення, територіальних громад (13100,0 грн), та інших джерел (20000,0 грн). Станом на кінець 2021 року запланований захід виконаний частково у зв'язку із недостатнім фінансуванням.
Досягнення визначених цілей	В процесі реалізації

Назва загальнодержавної цільової програми або фонду	Регіональна програма «Питна вода Одещини» на 2021-2024 роки затверджена рішенням Одеської обласної ради від 16 квітня 2021 №141-VIII.
Назва природоохоронного заходу загальнодержавної цільової програми або фонду	Будівництво та реконструкція водозабірних споруд із застосуванням новітніх технологій та обладнання
Відповідність природоохоронного заходу головним водно-екологічним проблемам	Забруднення органічними речовинами. Забруднення біогенними речовинами. Забруднення небезпечними речовинами.
Виконання природоохоронного заходів та його фінансування	Напрямок діяльності програми – Охорона джерел питного водопостачання. Показником виконання заходу є кількість водозабірних споруд, які будуть побудовані та реконструйовані. Згідно з програмою таких водозабірних споруд має бути 253. Виконання заходу заплановано поетапно: 2021 рік – 36 споруд, 2022 – 59, 2023 – 68 та 2024 – 90 споруд. Фінансування заходу здійснюється за рахунок районних та міських бюджетів (34500, 0 грн), а також за рахунок бюджетів сіл, селищ, міст районного значення, територіальних громад (11700,0 грн), та інших джерел (48300,0 грн). Станом на кінець 2021 року запланований захід виконаний частково у зв'язку із недостатнім фінансуванням.
Досягнення визначених цілей	В процесі реалізації
Назва загальнодержавної цільової програми або фонду	Регіональна програма «Питна вода Одещини» на 2021-2024 роки затверджена рішенням Одеської обласної ради від 16 квітня 2021 №141-VIII.
Назва природоохоронного заходу загальнодержавної цільової програми або фонду	Впровадження станцій (установок) доочищення питної води у системах централізованого водопостачання, насамперед для водозабезпечення дошкільних, шкільних і лікувальних закладів, зокрема у сільських населених пунктах, та облаштування пунктів розливу питної води з доставкою її спеціальним автотранспортом
Відповідність природоохоронного заходу головним водно-екологічним проблемам	Забруднення органічними речовинами. Забруднення біогенними речовинами.
Виконання природоохоронного заходів та його фінансування	Напрямок діяльності програми – Доведення якості питної води до встановлених нормативів. Показником виконання заходу є кількість станцій (установок) доочищення питної води у системах централізованого питного водопостачання та пунктах розливу питної води, які планується впровадити. Згідно з програмою таких станцій (установок) має бути 36. Виконання заходу заплановано поетапно: 2021 рік – 0 споруд, 2022 – 9, 2023 – 11 та 2024 – 18 станцій. Фінансування заходу здійснюється за рахунок державного бюджету (9000,0 грн), районних та міських бюджетів (33000, 0 грн), а також за рахунок бюджетів сіл, селищ, міст районного значення, територіальних громад (49500,0 грн), та інших джерел (7600,0 грн). Протягом 2021 року, згідно з Програмою, фінансування даного заходу не здійснювалося.
Досягнення визначених цілей	В процесі реалізації
Назва загальнодержавної цільової програми або фонду	Регіональна програма «Питна вода Одещини» на 2021-2024 роки затверджена рішенням Одеської обласної ради від 16 квітня 2021 №141-VIII.
Назва природоохоронного заходу загальнодержавної цільової програми	Інвентаризація каналізаційних очисних споруд

або фонду	
Відповідність природоохоронного заходу головним водно-екологічним проблемам	Забруднення органічними речовинами. Забруднення біогенними речовинами. Забруднення небезпечними речовинами.
Виконання природоохоронного заходів та його фінансування	Напрямок діяльності програми – Доведення якості питної води до встановлених нормативів. Показником виконання заходу є кількість каналізаційних очисних споруд, які планується інвентаризувати. Згідно з програмою таких очисних споруд має бути 15. Виконання заходу заплановано поетапно: 2021 рік – 0 споруд, 2022 – 2, 2023 – 4 та 2024 – 9 споруд. Фінансування заходу здійснюється за рахунок районних та міських бюджетів (2000, 0 грн), а також за рахунок бюджетів сіл, селищ, міст районного значення, територіальних громад (3300,0 грн), та інших джерел (4500,0 грн). Протягом 2021 року, згідно з Програмою, фінансування даного заходу не здійснювалося.
Досягнення визначених цілей	В процесі реалізації
Назва загальнодержавної цільової програми або фонду	Регіональна програма «Питна вода Одещини» на 2021-2024 роки затверджена рішенням Одеської обласної ради від 16 квітня 2021 №141-VIII.
Назва природоохоронного заходу загальнодержавної цільової програми або фонду	Будівництво та реконструкція водопровідних та каналізаційних очисних споруд із застосуванням новітніх технологій та обладнання
Відповідність природоохоронного заходу головним водно-екологічним проблемам	Забруднення органічними речовинами. Забруднення біогенними речовинами. Забруднення небезпечними речовинами.
Виконання природоохоронного заходів та його фінансування	Напрямок діяльності програми – Доведення якості питної води до встановлених нормативів. Показником виконання заходу є кількість очисних споруд, які планується побудувати та реконструювати. Згідно з програмою таких очисних споруд має бути 14. Виконання заходу заплановано поетапно: 2021 рік – 1 споруд, 2022 – 3, 2023 – 5 та 2024 – 5 споруд. Фінансування заходу здійснюється за рахунок державного бюджету (260000,0 грн) районних та міських бюджетів (90000, 0 грн), а також за рахунок бюджетів сіл, селищ, міст районного значення, територіальних громад (44600,0 грн), та інших джерел (42000,0 грн). Станом на кінець 2021 року запланований захід виконаний частково у зв'язку із недостатнім фінансуванням.
Досягнення визначених цілей	В процесі реалізації
Назва загальнодержавної цільової програми або фонду	Регіональна програма «Питна вода Одещини» на 2021-2024 роки затверджена рішенням Одеської обласної ради від 16 квітня 2021 №141-VIII.
Назва природоохоронного заходу загальнодержавної цільової програми або фонду	Розроблення схем оптимізації роботи систем централізованого водопостачання та водовідведення
Відповідність природоохоронного заходу головним водно-екологічним проблемам	Забруднення органічними речовинами. Забруднення біогенними речовинами. Забруднення небезпечними речовинами.
Виконання природоохоронного заходів та його фінансування	Напрямок діяльності програми – Доведення якості питної води до встановлених нормативів.

	Показником виконання заходу є кількість схем оптимізації роботи систем централізованого водопостачання та водовідведення, які планується розробити. Згідно з програмою таких схем має бути 22. Виконання заходу заплановано поетапно: 2021 рік – 2 схеми, 2022 – 6, 2023 – 6 та 2024 – 8 схем. Фінансування заходу здійснюється за рахунок районних та міських бюджетів (40200, 0 грн), а також за рахунок бюджетів сіл, селищ, міст районного значення, територіальних громад (12400,0 грн), та інших джерел (8210,0 грн). Станом на кінець 2021 року запланований захід виконаний частково у зв'язку із недостатнім фінансуванням.
Досягнення визначених цілей	В процесі реалізації
Назва загальнодержавної цільової програми або фонду	Регіональна програма «Питна вода Одещини» на 2021-2024 роки затверджена рішенням Одеської обласної ради від 16 квітня 2021 №141-VIII.
Назва природоохоронного заходу загальнодержавної цільової програми або фонду	Оснащення лабораторій контролю якості води та стічних вод сучасним контрольно-аналітичним обладнанням
Відповідність природоохоронного заходу головним водно-екологічним проблемам	Забруднення органічними речовинами. Забруднення біогенними речовинами. Забруднення небезпечними речовинами.
Виконання природоохоронного заходів та його фінансування	Напрямок діяльності програми – Доведення якості питної води до встановлених нормативів. Показником виконання заходу є кількість лабораторій, які будуть оснащені сучасним обладнанням. Згідно з програмою таких очисних лабораторій має бути 8. Виконання заходу заплановано поетапно: 2021 рік – 0 лабораторій, 2022 – 2, 2023 – 3 та 2024 – 3 лабораторії. Фінансування заходу здійснюється повністю за рахунок інших джерел (8500,0 грн). Протягом 2021 року, згідно з Програмою, фінансування даного заходу не здійснювалося.
Досягнення визначених цілей	В процесі реалізації
Назва загальнодержавної цільової програми або фонду	Регіональна програма «Питна вода Одещини» на 2021-2024 роки затверджена рішенням Одеської обласної ради від 16 квітня 2021 №141-VIII.
Назва природоохоронного заходу загальнодержавної цільової програми або фонду	Будівництво, реконструкція, ремонт мереж централізованого водопостачання
Відповідність природоохоронного заходу головним водно-екологічним проблемам	Забруднення органічними речовинами. Забруднення біогенними речовинами. Забруднення небезпечними речовинами.
Виконання природоохоронного заходів та його фінансування	Напрямок діяльності програми – Покращення забезпеченості централізованим водопостачанням та водовідведенням. Показником виконання заходу є протяжність мереж централізованого водопостачання, які планується збудувати, реконструювати, відремонтувати. Згідно з програмою протяжність таких мереж буде становити 478 км. Виконання заходу заплановано поетапно: 2021 рік – 92 км, 2022 – 126, 2023 – 130 та 2024 – 130 км. Фінансування заходу здійснюється за рахунок державного бюджету (115000,0 грн), районних та міських бюджетів (56000,0 грн), а також за рахунок бюджетів сіл, селищ, міст районного

	значення, територіальних громад (118000,0 грн), та інших джерел (72000,0 грн). Станом на кінець 2021 року запланований захід виконаний частково у зв'язку із недостатнім фінансуванням.
Досягнення визначених цілей	В процесі реалізації
Назва загальнодержавної цільової програми або фонду	Регіональна програма «Питна вода Одещини» на 2021-2024 роки затверджена рішенням Одеської обласної ради від 16 квітня 2021 №141-VIII.
Назва природоохоронного заходу загальнодержавної цільової програми або фонду	Будівництво, реконструкція, ремонт мереж централізованого водовідведення.
Відповідність природоохоронного заходу головним водно-екологічним проблемам	Забруднення органічними речовинами. Забруднення біогенними речовинами. Забруднення небезпечними речовинами.
Виконання природоохоронного заходів та його фінансування	Напрямок діяльності програми – Покращення забезпеченості централізованим водопостачанням та водовідведенням. Показником виконання заходу є протяжність мереж централізованого водовідведення, які планується збудувати, реконструювати, відремонтувати. Згідно з програмою протяжність таких мереж буде становити 165 км. Виконання заходу заплановано поетапно: 2021 рік – 26 км, 2022 – 42, 2023 – 46 та 2024 – 51 км. Фінансування заходу здійснюється за рахунок державного бюджету (107500,0 грн), районних та міських бюджетів (42000, 0 грн), а також за рахунок бюджетів сіл, селищ, міст районного значення, територіальних громад (15800,0 грн), та інших джерел (49700,0 грн). Станом на кінець 2021 року запланований захід виконаний частково у зв'язку із недостатнім фінансуванням.
Досягнення визначених цілей	В процесі реалізації
Назва загальнодержавної цільової програми або фонду	Регіональна програма «Питна вода Одещини» на 2021-2024 роки затверджена рішенням Одеської обласної ради від 16 квітня 2021 №141-VIII.
Назва природоохоронного заходу загальнодержавної цільової програми або фонду	Капітальний ремонт, реконструкція насосних станцій.
Відповідність природоохоронного заходу головним водно-екологічним проблемам	Забруднення органічними речовинами. Забруднення біогенними речовинами. Забруднення небезпечними речовинами.
Виконання природоохоронного заходів та його фінансування	Напрямок діяльності програми – Покращення забезпеченості централізованим водопостачанням та водовідведенням. Показником виконання заходу є кількість станцій, які планується капітально відремонтувати, реконструювати. Згідно з програмою таких станцій буде 24. Виконання заходу заплановано поетапно: 2021 рік – 4 станції, 2022 – 6, 2023 – 6 та 2024 – 8 станцій. Фінансування заходу здійснюється за рахунок районних та міських бюджетів (12100,0 грн), а також за рахунок бюджетів сіл, селищ, міст районного значення, територіальних громад (11500,0 грн), та інших джерел (10800,0 грн). Станом на кінець 2021 року запланований захід виконаний частково у зв'язку із недостатнім фінансуванням.

Досягнення визначених цілей	В процесі реалізації
Назва загальнодержавної цільової програми або фонду	Регіональна програма збереження і відновлення водних ресурсів у басейні Куяльницького лиману на 2019-2023 роки затверджена рішенням обласної ради від 25.10.2019 № 1095-VII.
Назва природоохоронного заходу загальнодержавної цільової програми або фонду	Заходи для гідроекологічного оздоровлення басейну Куяльницького лиману, включно з водотоками, які його живлять
Відповідність природоохоронного заходу головним водно-екологічним проблемам	<p>Забруднення органічними речовинами. Забруднення біогенними речовинами. Забруднення небезпечними речовинами. Засмічення пластиком та іншими побутовими відходами. Гідроморфологічні зміни. Поширення інвазивних видів. Питання щодо взаємозв'язку кількості і якості вод пов'язаних зі зміною клімату. Посухи та дефіцит води.</p> <p>МПВ р. Великий Куяльник UA_M5.8_0091, UA_M5.8_0092, UA_M5.8_0093, UA_M5.8_0094, UA_M5.8_0095, UA_M5.8_0096, UA_M5.8_0097 МПВ р. Суха Журавка UA_M5.8_0100 МПВ р. Яр Дубовий UA_M5.8_0101, UA_M5.8_0102 МПВ р. Довбока UA_M5.8_0109 МПВ р. Кубанка UA_M5.8_0110, UA_M5.8_0111 МПВ р. Суха Журавка UA_M5.8_0098, UA_M5.8_0099 МПВ р. Кошківка UA_M5.8_0106 МПВ Куяльницький лиман UA_M5.8_0217</p>
Виконання природоохоронного заходів та його фінансування	<p>Програма була розрахована на 5 років в 2 етапи: 1 етап – 2019 - 2020 роки, 2 етап – 2021 - 2023 роки.</p> <p>Усього витрати на виконання Програми складали 555677,849 тис. грн , державний бюджет - 368300,00 тис. грн обласний бюджет - 65280,00 тис. грн , місцеві районні, міські (міст обласного значення) бюджети – 50,00 тис. грн, інші кошти не бюджетних джерел – 122047,849 тис. грн</p> <p>За 2020-2021 роки з обласного бюджету профінансовано наступні заходи:</p> <p>розробка проектно-кошторисної документації щодо відновлення та підтримання сприятливого гідрологічного та санітарного стану річки Великий Куяльник, інших водотоків і Куяльницького лиману заплановано видатків – 19030,0 тис. грн , профінансовано – 1230,0 тис. грн ;</p> <p>наукове дослідження гідроекологічного режиму і стану Куяльницького лиману та морської води з Одеської затоки (робота з гідрологічного, гідрохімічного, гідробіологічного та медикобіологічного обстеження) заплановано видатків – 11100,0 тис. грн, профінансовано - 1476,0 тис. грн;</p> <p>Таким чином заплановані заходи виконано частково у зв'язку із недостатнім фінансуванням.</p>
Досягнення визначених цілей	Частково.
Назва загальнодержавної цільової програми або фонду	Регіональна програма розвитку водного господарства Миколаївської області на 2019- 2021 роки, затверджена рішенням Миколаївської обласної ради від 21 грудня 2018 року № 35.
Назва природоохоронного заходу програми або фонду	Забезпечення розвитку меліорації земель і поліпшення екологічного стану зрошуваних угідь; першочергове забезпечення централізованим водопостачанням сільських населених пунктів, що

	користуються привізною питною водою; інвентаризація та паспортизація водних об'єктів, винесення в натуру та облаштування прибережних захисних смуг річок; захист сільських населених пунктів і сільськогосподарських угідь від шкідливої дії вод.
Відповідність природоохоронного заходу головним водно-екологічним проблемам	Гідроморфологічні зміни. Питання щодо взаємозв'язку кількості і якості вод пов'язаних зі зміною клімату. Повені та паводки, затоплення територій. Посухи та дефіцит води.
Виконання природоохоронних заходів та їх фінансування	Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації Програми, всього 4369,44 млн грн, у тому числі: кошти державного бюджету – 966,49 млн грн, кошти місцевого бюджету – 200,68 млн грн, кошти інших джерел – 3202,27 млн грн Через брак фінансування багатьох результативних показників не вдалося досягти. Практично фінансувались видатки Регіонального офісу водних ресурсів у Миколаївській області на здійснення функціональних завдань, зокрема утримання водогосподарсько-меліоративного комплексу в частині експлуатації загальнодержавних меліоративних систем, а коштів місцевого бюджету вистачало на вирішення вкрай нагальних проблем. Окремі державні інвестиції виділялись на вирішення питання водопостачання населених пунктів області, які користуються привізною водою. Фактично профінансовано для реалізації заходів Програми, всього 1135,187 млн грн, у тому числі: кошти державного бюджету – 844,747 млн грн, кошти місцевого бюджету – 65 млн грн, кошти інших джерел – 225,44 млн грн
Досягнення визначених цілей	Частково.
Назва загальнодержавної цільової програми або фонду	Регіональна комплексна програма охорони довкілля Миколаївської області на 2021-2027 роки, затверджена рішенням Миколаївської обласної ради від 23 грудня 2020 року № 16.
Назва природоохоронного заходу загальнодержавної цільової програми або фонду	Розробка та впровадження заходів із збереження малих річок та/або джерел (річка Сосик місцевого значення, Березанський район, Миколаївська область).
Відповідність природоохоронного заходу головним водно-екологічним проблемам	Гідроморфологічні зміни. Питання щодо взаємозв'язку кількості і якості вод пов'язаних зі зміною клімату. Посухи та дефіцит води. МПВ річки Сосик UA_M5.8_0176
Виконання природоохоронного заходів та його фінансування	Виконання цього заходу зазначено в пункті 7.2 Програми. Фінансування заходу передбачено за рахунок обласного бюджету, у частині ст. 85 Бюджетного кодексу України – 5020 тис. грн Даний захід є серед переліку заходів, які були профінансовані протягом 2021-2022 років в рамках Програми. Головним виконавцем заходу є Управління екології та водних ресурсів Миколаївської облдержадміністрації. Роботи завершено. Фактично освоєно 8132,49 тис. грн Відновлено водність малої річки Сосик, яка впадає в Березанський лиман, в межах смт Березанка на протязі 1,5 км: розчищено русло річки від мулу та очерету, сформовано берегові схили, проведено благоустрій берегової зони, висаджено траву та дерева.
Досягнення визначених цілей	Досягнуто.
Назва загальнодержавної цільової програми або фонду	Регіональна комплексна програма охорони довкілля Миколаївської області на 2021-2027 роки,

	затверджена рішенням Миколаївської обласної ради від 23 грудня 2020 року № 16.
Назва природоохоронного заходу загальнодержавної цільової програми або фонду	Реконструкція каналізаційних очисних споруд смт. Березанка Миколаївської області (у тому числі виготовлення проєктно-кошторисної документації та проведення експертизи).
Відповідність природоохоронного заходу головним водно-екологічним проблемам	Забруднення органічними речовинами. Забруднення біогенними речовинами. Забруднення небезпечними речовинами. МПВ річки Сосик UA_M5.8_0176
Виконання природоохоронного заходів та його фінансування	Виконання цього заходу зазначено в пункті 1.19 Програми. Фінансування заходу передбачено за рахунок державного бюджету – 7110 тис. грн та місцевого бюджету – 1590 тис. грн Даного заходу серед переліку заходів, які були профінансовані протягом 2021-2022 років в рамках Програми немає. Головними виконавцями заходу є Управління капітального будівництва Миколаївської облдержадміністрації, виконавчі органи Березанської селищної ради (за узгодженням). У 2021 році виконано коригування робочого проєкту з перерахуванням кошторисної документації в поточні ціни «Реконструкція споруд очищення стічних вод смт Березанка Миколаївської області» за кошти місцевого бюджету – 156,306 тис. грн З державного бюджету даний захід не фінансувався.
Досягнення визначених цілей	Не досягнуто.
Назва загальнодержавної цільової програми або фонду	Регіональна комплексна програма охорони довкілля Миколаївської області на 2021-2027 роки, затверджена рішенням Миколаївської обласної ради від 23 грудня 2020 року № 16.
Назва природоохоронного заходу загальнодержавної цільової програми або фонду	Проведення дослідження екологічного стану Березанського лиману в районі дамби біля с. Рівне Чорноморської сільської територіальної громади Миколаївського району Миколаївської області, оцінка природоохоронної цінності.
Відповідність природоохоронного заходу головним водно-екологічним проблемам	Гідроморфологічні зміни. Питання щодо взаємозв'язку кількості і якості вод пов'язаних зі зміною клімату. Посухи та дефіцит води. МПВ Березанський лиман UA_M5.8_0222
Виконання природоохоронного заходів та його фінансування	Виконання цього заходу зазначено в пункті 7.3 Програми. Фінансування заходу передбачено за рахунок обласного бюджету, у частині ст. 85 Бюджетного кодексу України – 400 тис. грн Даного заходу серед переліку заходів, які були профінансовані протягом 2021-2022 років в рамках Програми немає. Головним виконавцем заходу є Управління екології та водних ресурсів Миколаївської облдержадміністрації. Фактично даний захід не фінансувався.
Досягнення визначених цілей	Не досягнуто.
Назва загальнодержавної цільової програми або фонду	Регіональна обласна програма «Питна вода Миколаївщини» на 2021-2025 роки затверджена рішенням Миколаївської обласної ради від 29 вересня 2021 № 4.
Назва природоохоронного заходу загальнодержавної цільової програми або фонду	Упорядкування зон санітарної охорони джерел питного водопостачання.
Відповідність природоохоронного заходу головним водно-екологічним	Забруднення органічними речовинами.

проблемам	Забруднення біогенними речовинами. Забруднення небезпечними речовинами.
Виконання природоохоронного заходів та його фінансування	Виконання цього заходу зазначено в пункті 1.2 Програми. Показником виконання заходу є кількість водозаборів, на яких буде упорядковано зони санітарної охорони джерел питного водопостачання. Згідно з програмою таких водозаборів має бути 28. Виконання заходу заплановано поетапно: 2021 рік – 13 водозаборів, 2022 – 4, 2023 – 5, 2024 - 3 та 2025 – 3 водозабори. Фінансування заходу передбачено за рахунок місцевих бюджетів – 10,55 млн грн Станом 01.01.2022 року реалізовані проекти по даному заходу в межах басейну річок Причорномор'я відсутні.
Досягнення визначених цілей	В процесі реалізації.
Назва загальнодержавної цільової програми або фонду	Регіональна обласна програма «Питна вода Миколаївщини» на 2021-25 роки затверджена рішенням Миколаївської обласної ради від 29 вересня 2021 № 4.
Назва природоохоронного заходу загальнодержавної цільової програми або фонду	Будівництво, реконструкція та ремонт водозабірних споруд із застосуванням новітніх технологій та обладнання.
Відповідність природоохоронного заходу головним водно-екологічним проблемам	Забруднення органічними речовинами. Забруднення біогенними речовинами. Забруднення небезпечними речовинами.
Виконання природоохоронного заходів та його фінансування	Виконання цього заходу зазначено в пункті 1.1 Програми. Напрямок діяльності програми – Охорона джерел питного водопостачання. Показником виконання заходу є кількість водозабірних споруд, які будуть побудовані та реконструйовані або відремонтовані. Згідно з програмою таких водозабірних споруд має бути 37. Виконання заходу заплановано поетапно: 2021 рік – 15 споруд, 2022 – 7, 2023 – 7, 2024 – 4 та 2025 – 4 споруд. Фінансування заходу передбачено за рахунок державного бюджету – 37,33 млн грн, місцевого бюджету – 29,04 млн грн та позабюджетні кошти –16,59 млн грн За 2021 рік реалізовані проекти по даному заходу в межах басейну річок Причорномор'я по населеним пунктам Чорноморської сільської територіальної громади за рахунок місцевого бюджету на суму 288,185 тис.грн Станом 01.01.2022 року запланований захід виконаний частково у зв'язку із недостатнім фінансуванням.
Досягнення визначених цілей	В процесі реалізації.
Назва загальнодержавної цільової програми або фонду	Регіональна обласна програма «Питна вода Миколаївщини» на 2021-2025 роки затверджена рішенням Миколаївської обласної ради від 29 вересня 2021 № 4.
Назва природоохоронного заходу загальнодержавної цільової програми або фонду	Упровадження станцій (установок) доочищення питної води у системах централізованого водопостачання, насамперед для водозабезпечення закладів дошкільної, загальної середньої освіти, закладів охорони здоров'я, зокрема у сільських населених пунктах, та облаштування пунктів розливу питної води з доставкою її спеціальним автотранспортом.
Відповідність природоохоронного заходу головним водно-екологічним проблемам	Забруднення органічними речовинами. Забруднення біогенними речовинами.

Виконання природоохоронного заходів та його фінансування	Виконання цього заходу зазначено в пункті 2.1 Програми. Напрямок діяльності програми – доведення якості питної води до встановлених нормативів. Показником виконання заходу є кількість станцій (установок) доочищення питної води у системах централізованого питного водопостачання та пунктах розливу питної води, які планується впровадити. Згідно з програмою таких станцій (установок) має бути 32. Виконання заходу заплановано поетапно: 2021 рік – 5 споруд, 2022 – 5, 2023 – 5, 2024 – 7 та 2025 – 10 споруд. Фінансування заходу передбачено за рахунок державного бюджету – 1,13 млн грн , місцевого бюджету – 0,75 млн грн та позабюджетні кошти – 1,5 млн грн Станом 01.01.2022 року реалізовані проекти по даному заходу в межах басейну річок Причорномор'я відсутні.
Досягнення визначених цілей	В процесі реалізації.
Назва загальнодержавної цільової програми або фонду	Регіональна обласна програма «Питна вода Миколаївщини» на 2021-2025 роки затверджена рішенням Миколаївської обласної ради від 29 вересня 2021 №4.
Назва природоохоронного заходу загальнодержавної цільової програми або фонду	Будівництво, реконструкція та ремонт водопровідних та каналізаційних очисних споруд.
Відповідність природоохоронного заходу головним водно-екологічним проблемам	Забруднення органічними речовинами. Забруднення біогенними речовинами. Забруднення небезпечними речовинами.
Виконання природоохоронного заходів та його фінансування	Виконання цього заходу зазначено в пункті 3.1 Програми. Напрямок діяльності програми – доведення якості питної води до встановлених нормативів. Показником виконання заходу є кількість водозабірних споруд, які будуть побудовані та реконструйовані або відремонтовані. Згідно з програмою таких водозабірних споруд має бути 13. Виконання заходу заплановано поетапно: 2021 рік – 4 споруд, 2022 – 1, 2023 – 1, 2024 – 4 та 2025 – 3 споруд. Фінансування заходу передбачено за рахунок державного бюджету – 396,35 млн грн , місцевого бюджету – 308,27 млн грн та позабюджетні кошти – 176,15 млн грн Станом 01.01.2022 року реалізовані проекти по даному заходу в межах басейну річок Причорномор'я відсутні.
Досягнення визначених цілей	В процесі реалізації.
Назва загальнодержавної цільової програми або фонду	Регіональна обласна програма «Питна вода Миколаївщини» на 2021-2025 роки затверджена рішенням Миколаївської обласної ради від 29 вересня 2021 №4.
Назва природоохоронного заходу загальнодержавної цільової програми або фонду	Будівництво, реконструкція та ремонт водопровідних та каналізаційних мереж.
Відповідність природоохоронного заходу головним водно-екологічним проблемам	Забруднення органічними речовинами. Забруднення біогенними речовинами. Забруднення небезпечними речовинами.
Виконання природоохоронного заходів та його фінансування	Виконання цього заходу зазначено в пункті 3.2 Програми. Напрямок діяльності програми – доведення якості питної води до встановлених нормативів. Показником виконання заходу є кількість мереж (км), які будуть побудовані та реконструйовані

	<p>або відремонтовані.</p> <p>Згідно з програмою таких мереж має бути 179 км.</p> <p>Виконання заходу заплановано поетапно: 2021 рік – 34 км, 2022 – 50, 2023 – 27, 2024 – 32 та 2025 – 36 км.</p> <p>Фінансування заходу передбачено за рахунок державного бюджету – 252,33 млн грн , місцевого бюджету – 196,26 млн грн та позабюджетні кошти – 112,15 млн грн</p> <p>Станом 01.01.2022 року реалізовані проекти по даному заходу в межах басейну річок Причорномор'я відсутні.</p>
Досягнення визначених цілей	В процесі реалізації.
Назва загальнодержавної цільової програми або фонду	Регіональна обласна програма «Питна вода Миколаївщини» на 2021-2025 роки затверджена рішенням Миколаївської обласної ради від 29 вересня 2021 № 4.
Назва природоохоронного заходу загальнодержавної цільової програми або фонду	Проведення системних щорічних заходів з поточного та капітального ремонтів водопровідних та каналізаційних мереж.
Відповідність природоохоронного заходу головним водно-екологічним проблемам	<p>Забруднення органічними речовинами.</p> <p>Забруднення біогенними речовинами.</p> <p>Забруднення небезпечними речовинами.</p>
Виконання природоохоронного заходів та його фінансування	<p>Виконання цього заходу зазначено в пункті 3.3 Програми.</p> <p>Напрямок діяльності програми – доведення якості питної води до встановлених нормативів.</p> <p>Показником виконання заходу є кількість поточно та капітально відремонтованих водопровідних і каналізаційних мереж (км).</p> <p>Згідно з програмою таких мереж має бути 100 км.</p> <p>Виконання заходу заплановано поетапно: 2021 рік – 20 км, 2022 – 20, 2023 – 20, 2024 – 20 та 2025 – 20 км.</p> <p>Фінансування заходу передбачено за рахунок місцевого бюджету – 0,5 млн грн та позабюджетні кошти – 0,5 млн грн</p> <p>За 2021 рік реалізовані проекти по даному заходу в межах басейну річок Причорномор'я по населеним пунктам Березанської селищної територіальної громади за рахунок місцевого бюджету на суму 360,707 тис. грн</p> <p>Станом 01.01.2022 року запланований захід виконаний частково у зв'язку із недостатнім фінансуванням.</p>
Досягнення визначених цілей	В процесі реалізації.
Назва загальнодержавної цільової програми або фонду	Регіональна обласна програма «Питна вода Миколаївщини» на 2021-2025 роки затверджена рішенням Миколаївської обласної ради від 29 вересня 2021 № 4.
Назва природоохоронного заходу загальнодержавної цільової програми або фонду	Упровадження засобів комерційного обліку води.
Відповідність природоохоронного заходу головним водно-екологічним проблемам	Питання щодо взаємозв'язку кількості і якості вод пов'язаних зі зміною клімату.
Виконання природоохоронного заходів та його фінансування	<p>Виконання цього заходу зазначено в пункті 3.4 Програми.</p> <p>Показником виконання заходу є кількість упроваджених засобів комерційного обліку води (одиниць).</p> <p>Згідно з програмою таких мереж має бути 3500 од.</p> <p>Виконання заходу заплановано поетапно: 2021 рік – 700 од., 2022 – 700, 2023 – 700, 2024 – 700</p>

	та 2025 – 700 од. Фінансування заходу передбачено за рахунок місцевого бюджету – 19,9 млн грн та позабюджетні кошти – 15,0 млн грн За станом на 01.01.2022 оснащено приладами комерційного обліку водопостачання : житлові будівлі - 93,5%; нежитлові будівлі - 98,3%. За цим показником Миколаївська область займає в Україні 1 та 5 місце відповідно.
Досягнення визначених цілей	В процесі реалізації.

Додаток 11. Повний перелік заходів басейну річок Причорномор'я

Додаток представлений окремим документом у форматі таблиць Excel (.XLSX)

Додаток 12. Аналіз економічної ефективності програми заходів плану управління басейном річок Причорномор'я

№	Назва заходу	Рівень ефективності	Опис рівня ефективності	Головна водно-екологічна проблема	Рівень успішності	Тиск сектору водокористування	Кількість населення, на яку впливатиме захід	Соціальна ефективність	Загальна вартість інвестицій	Збалансованість вартості
							тисяч осіб		млн. грн	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
64	Реконструкція каналізаційних очисних споруд м. Одеса Одеська ТГ Одеський район Одеська область	4,25	висока	ГВЕП 1, ГВЕП 2, ГВЕП 3	3	5	993,1	4	17874	5
57	Реконструкція каналізаційних очисних споруд, глибоководного випуску каналізаційних очисних споруд та каналізаційних колекторів від ГКНС до існуючих очисних споруд м. Чорноморськ Чорноморська ТГ Одеський район Одеська область	4	висока	ГВЕП 1, ГВЕП 2, ГВЕП 3	3	5	64,1	3	1155	5
26	Реконструкція каналізаційних очисних споруд м. Подільськ Подільська ТГ Подільський район Одеська область	3,5	висока	ГВЕП 1, ГВЕП 2, ГВЕП 3	3	5	43,9	2	790,8	4
55	Реконструкція каналізаційних очисних споруд с. Каланчак	3,5	висока	ГВЕП 1, ГВЕП 2, ГВЕП 3	3	5	34,7	2	624,6	4

	Каланчацька ТГ Скадовський район Херсонська область									
1	Реконструкція каналізаційних очисних споруд повної біологічної очистки м. Арциз Арцизька ТГ Болградський район Одеська область	3,25	середня	ГВЕП 1, ГВЕП 2, ГВЕП 3	3	5	10,9	2	196,2	3
17	Реконструкція каналізаційних каналізаційних мереж та будівництво каналізаційних очисних споруд м. Теплодар, Теплодарська ТГ, Одеський район, Одеська область	3,25	середня	ГВЕП 1, ГВЕП 2, ГВЕП 3	3	5	10,1	2	181,8	3
63	Реконструкція каналізаційних очисних споруд м. Скадовськ Скадовська ТГ Скадовський район Херсонська область	3,25	середня	ГВЕП 1, ГВЕП 2, ГВЕП 3	3	5	19	2	342	3
12	Будівництво нових сучасних комплектних каналізаційних насосних станцій та будівництво каналізаційних очисних споруд та каналізаційних мереж с. Успенівка Успенівська ТГ, Білгород- Дністровський район, Одеська область	3	середня	ГВЕП 1, ГВЕП 2, ГВЕП 3	3	5	7,1	1	127,8	3

15	Будівництво каналізаційних очисних споруд та каналізаційних мереж с. Старокозаче Старокозацька ТГ Білгород-Дністровський район Одеська область	3	середня	ГВЕП 1, ГВЕП 2, ГВЕП 3	3	5	5,1	1	133,5	3
38	Реконструкція каналізаційних очисних споруд м. Ананьїв Ананьївська ТГ Подільський район Одеська область	3	середня	ГВЕП 1, ГВЕП 2, ГВЕП 3	3	5	9	1	72,1	3
62	Реконструкція каналізаційних очисних споруд с. Лазурне Лазурненська ТГ Скадовський район Херсонська область	3	середня	ГВЕП 1, ГВЕП 2, ГВЕП 3	3	5	6,5	1	52	3
8	Реконструкція каналізаційних очисних споруд с. Сарата Саратська ТГ Білгород-Дністровський район Одеська область	2,75	середня	ГВЕП 1, ГВЕП 2, ГВЕП 3	3	5	6	1	48,1	2
11	Будівництво нових сучасних комплектних каналізаційних насосних станцій, каналізаційних мереж та каналізаційних очисних споруд в с. Кулевчани Кулевчанська ТГ Білгород-Дністровський район	2,75	середня	ГВЕП 1, ГВЕП 2, ГВЕП 3	3	5	4,9	1	39,2	2

	Одеська область									
25	Реконструкція каналізаційних очисних споруд с. Іванівка Іванівська ТГ Березівський район Одеська область	2,75	середня	ГВЕП 1, ГВЕП 2, ГВЕП 3	3	5	2,4	1	19,2	2
40	Будівництво каналізаційних очисних споруд та каналізаційних мереж м. Березівка Березівська ТГ Березівський район Одеська область	2,75	середня	ГВЕП 1, ГВЕП 2, ГВЕП 3	3	5	3,5	1	28	2
49	Реконструкція каналізаційних очисних споруд с. Березанка Березанська ТГ Миколаївський район Миколаївська область	2,75	середня	ГВЕП 1, ГВЕП 2, ГВЕП 3	3	5	4,2	1	33,6	2
65	Реконструкція каналізаційних очисних споруд с. Набережне Усатівська ТГ Одеський район Одеська область	2,75	середня	ГВЕП 1, ГВЕП 2, ГВЕП 3	3	5	0,8	1	6,4	2

66	Комплексний екологічний проект відновлення Куяльницького лиману в межах Одеської та Усатівської ТГ Одеського району Одеської області	2,5	середня	ГВЕП 4	1	1	1008	5	348,3	3
67	Удосконалення державного обліку водокористування в басейні річок Причорномор'я в межах Одеської, Миколаївської та Херсонської областей	2,25	низька	ГВЕП 4, ГВЕП 6, ГВЕП 9	3	3	0	1	47,943	2
37	Ревіталізація річки Тилігул Березівська ТГ, Раухівська ТГ, Миколаївська ТГ, Андрієво-Іванівська ТГ Березівський район, Ананіївська ТГ, Подільська ТГ Подільський район Одеська область	2,25	низька	ГВЕП 4	1	1	91,5	3	595	4
4	Ревіталізація річки Когильник в межах Тарутинської ТГ, Арцизької ТГ, Павлівської ТГ, Теплицької ТГ Болградського району Одеської області	2	низька	ГВЕП 4	1	1	62,8	3	265,3	3
27	Ревіталізація р. Суха Журавка, притока р. В.Куяльник Куяльницька ТГ, Ананіївська ТГ Подільський район та	2	низька	ГВЕП 4	1	1	75	3	154	3

	Ширяївська ТГ Березівський район Одеська область									
53	Встановлення водоохоронних зон та прибережних захисних смуг водних об'єктів на території Каланчацької ТГ Скадовський район Херсонська область	1,75	низька	ГВЕП 2, ГВЕП 4	2	1	0	1	182	3
3	Ревіталізація річки Когильник в межах Татарбунарської ТГ Білгород- Дністровського району Одеської області	1,75	низька	ГВЕП 4	1	1	24,2	2	54,95	3
7	Ревіталізація річки Сарата Петропавлівська ТГ, Саратська ТГ, Плахтійвська ТГ, Татарбунарська ТГ, Лиманська ТГ Білгород- Дністровський район	1,75	низька	ГВЕП 4	1	1	25,58	2	372,05	3
10	Ревіталізація річки Хаджидер в межах Успенівської ТГ, Дивізійської ТГ, Кулевчанської ТГ Білгород- Дністровський район Одеська область	1,75	низька	ГВЕП 4	1	1	18,6	2	144,9	3
14	Ревіталізація річки Алкалія Маразліївська ТГ, Старокозацька ТГ Білгород-	1,75	низька	ГВЕП 4	1	1	25,58	2	219,8	3

	Дністровський район Одеська область									
18	Ревіталізація річки Барабой Дальницька ТГ Одеський район Одеська область	1,75	низька	ГВЕП 4	1	1	13,8	2	79,73	3
19	Ревіталізація річки Малий Куяльник Цебриківська ТГ, Затишанська ТГ Роздільнянський район Одеська область	1,75	низька	ГВЕП 4	1	1	12,2	2	159,25	3
24	Ревіталізація р. Великий Куяльник Ширяївська ТГ Березівський район Одеська область	1,75	низька	ГВЕП 4	1	1	17,4	2	66,9	3
29	Ревіталізація р. Яр Дубовий, притока р. В.Куяльник Коноплянська ТГ, РозквітівськаТГ Березівський район Одеська область	1,75	низька	ГВЕП 4	1	1	10,4	2	55	3
30	Ревіталізація балок без назви, приток р. В.Куяльник Іванівська ТГ, Коноплянська ТГ Березівський район Одеська область	1,75	низька	ГВЕП 4	1	1	18,3	2	66,75	3
31	Ревіталізація р. Кошківка, притока р. В.Куяльник Коноплянська ТГ, Розквітівська ТГ, Великобуялицька ТГ Березівський район	1,75	низька	ГВЕП 4	1	1	16,6	2	160,65	3
39	Встановлення водоохоронних зон та	1,5	низька	ГВЕП 2, ГВЕП 4	2	1	0	1	3,96	2

	прибережних захисних смуг водних об'єктів на території Знам'янської ТГ, Чогодаріївської ТГ, Іванівська ТГ, Петровірівської ТГ, Ширяївської ТГ, Коноплянської ТГ, Раухівської ТГ, Березівської ТГ, Стрюківської ТГ, Старомаяківської ТГ, Новокальчевської ТГ, Андрієво-Іванівської ТГ Березівського району Одеської області									
6	Ревіталізація річки Фонтанка Татарбунарська ТГ Білгород-Дністровський район Одеська область	1,5	низька	ГВЕП 4	1	1	24,2	2	37,85	2
20	Ревіталізація річки Малий Куяльник Знам'янська ТГ Березівський район Одеська область	1,5	низька	ГВЕП 4	1	1	9,5	1	101,5	3
28	Ревіталізація балці без назви, притоці р. Яр Дубовий на притоці р. В. Куяльник Коноплянська ТГ Березівський район Одеський район	1,5	низька	ГВЕП 4	1	1	5,5	1	59,75	3
47	Встановлення водоохоронних зон та прибережних захисних смуг водних об'єктів на території	1,5	низька	ГВЕП 2, ГВЕП 4	2	1	0	1	4,32	2

	8 ТГ Миколаївського району та Вознесенського району Миколаївська область									
32	Ревіталізація р. Б. Райкова (притока р. Кошківка), басейн р. В.Куяльник Іванівська ТГ, Коноплянська ТГ, Великобуялицька ТГ Березівський район Одеська область	1,5	низька	ГВЕП 4	1	1	19,9	2	39,3	2
35	Розчистка водойми Фонтанська ТГ Одеський район Одеська область	1,5	низька	ГВЕП 4	1	1	18	2	15,96	2
36	Ревіталізація струмка Глибока Балка (с. Світле) Фонтанська ТГ Одеський район Одеська область	1,5	низька	ГВЕП 4	1	1	18	2	24,5	2
45	Ревіталізація річки Журавка Стрюківська ТГ Березівський район Одеська область	1,5	низька	ГВЕП 4	1	1	2,8	1	59,5	3
50	Ревіталізація річки Сосик Березанська ТГ Миколаївський район Миколаївська область	1,5	низька	ГВЕП 4	1	1	8,7	1	75	3
51	Ревіталізація річки Березань Березанська ТГ Миколаївський район Миколаївська область	1,5	низька	ГВЕП 4	1	1	8,7	1	56	3
54	Ревіталізація р. Каланчак в адміністративних	1,5	низька	ГВЕП 4	1	1	9,8	1	67,0	3

	межах Каланчацької ТГ Скадовського району									
58	Ревіталізація балки Сичавка, в руслі якої розташовані Сичавські ставки Юженська ТГ Одеський район Одеська область	1,5	низька	ГВЕП 4	1	1	35,3	2	21,25	2
59	Ревіталізація річки Дальник Авангардівська ТГ Одеський район Одеська область	1,5	низька	ГВЕП 4	1	1	19,6	2	29,05	2
60	Ревіталізація річки Скуртянка Овідіопольська ТГ Одеський район Одеська область	1,5	низька	ГВЕП 4	1	1	15,5	2	35,5	2
5	Ревіталізація річки Анчокрак (Бахмутка) Тарутинська ТГ Болградський район Одеська область	1,25	дуже низька	ГВЕП 4	1	1	5,8	1	43,5	2
13	Ревіталізація річки Каплань Успенівська ТГ Білгород- Дністровський район Одеська область	1,25	дуже низька	ГВЕП 4	1	1	7,1	1	15,8	2
21	Ревіталізація річки Балка Торосова Затишанська ТГ Роздільнянський район Одеська область	1,25	дуже низька	ГВЕП 4	1	1	6,5	1	11,3	2
22	Ревіталізація річки Балка Хороша Затишанська ТГ Роздільнянський район Одеська область	1,25	дуже низька	ГВЕП 4	1	1	6,5	1	14,5	2

33	Ревіталізація б. без назви(притока р. Кошківка), басейн р. В.Куяльник Коноплянська ТГ Березівський район Одеська область	1,25	дуже низька	ГВЕП 4	1	1	5,5	1	11,5	2
34	Ревіталізація р. Б. Суха (притока р. Кошківка), басейн р. В.Куяльник Іванівська ТГ Березівський район Одеська область	1,25	дуже низька	ГВЕП 4	1	1	8,2	1	33	2
52	Реконструкція водоскидної споруди Нечаянського водосховища с. Нечаяне Нечаянська ТГ Миколаївський район Миколаївська область	1,25	дуже низька	ГВЕП 4	1	1	3,6	1	23,9	2
9	Встановлення водоохоронних зон та прибережних захисних смуг водних об'єктів на території Старокозацької ТГ, Дивізійської ТГ, Кулевчанської ТГ, Маразлівської ТГ, Сергіївської ТГ, Білгород-Дністровського район Одеська область	1,25	дуже низька	ГВЕП 2, ГВЕП 4	2	1	0	1	1,1	1
2	Встановлення водоохоронних зон та прибережних захисних смуг водних об'єктів на території Арцизької ТГ, Теплицької ТГ,	1,25	дуже низька	ГВЕП 2, ГВЕП 4	2	1	0	1	1,7	1

	Павлівської ТГ, Тарутинської ТГ, Бородінської ТГ, Татарбунарської ТГ Болградського району Одеської області									
16	Встановлення водоохоронних зон та прибережних захисних смуг водних об'єктів на території Лиманської ТГ, Роздільнянської ТГ, Затишанської ТГ, Цебриківської ТГ Роздільнянського району Одеської області	1,25	дуже низька	ГВЕП 2, ГВЕП 4	2	1	0	1	0,73	1
23	Встановлення водоохоронних зон та прибережних захисних смуг водних об'єктів на території Куяльницької ТГ, Долинської ТГ, Балтської ТГ, Ананьївської ТГ, Любашівської ТГ Подільського району Одеської області	1,25	дуже низька	ГВЕП 2, ГВЕП 4	2	1	0	1	1,42	1
46	Встановлення водоохоронних зон та прибережних захисних смуг водних об'єктів на території Миколаївської ТГ Березівського району Миколаївська область	1,25	дуже низька	ГВЕП 2, ГВЕП 4	2	1	0	1	0,036	1
61	Встановлення водоохоронних зон та прибережних захисних смуг водних	1,25	дуже низька	ГВЕП 2, ГВЕП 4	2	1	0	1	0,89	1

	об'єктів на території Вигодянської ТГ, Великодолинської ТГ, Красносільської ТГ, Доброславської ТГ, Визирської ТГ, Авангардівської ТГ, Великодальницької ТГ Одеського району Одеської області									
56	Ревіталізація балки Глубока Дивізійська ТГ Білгород- Дністровський район Одеська область	1,25	дуже низька	ГВЕП 4	1	1	5,7	1	34,5	2
41	Захід по збільшенню водопропускної здатності річки Тилігул поблизу с. Заводівка Раухівська ТГ Березівський район Одеська	1	дуже низька	ГВЕП 4	1	1	7,8	1	0,54	1
42	Демонтаж греблі в балці без назви (72 км від гирла) (Ісаївський ставок № 1), ліва притока річки Тилігул Андрієво-Іванівська ТГ Березівський район Одеська область	1	дуже низька	ГВЕП 4	1	1	3,3	1	0,114	1
43	Демонтаж греблі в балці без назви (66 км від гирла) (Ісаївський ставок № 2), ліва притока річки Тилігул Андрієво-Іванівська ТГ Березівський район Одеська область	1	дуже низька	ГВЕП 4	1	1	3,3	1	0,593	1

44	Демонтаж греблі в балці без назви (66 км від гирла) (Ісаївський ставок № 3), ліва притока річки Тилігул Андрієво-Іванівська ТГ Березівський район Одеська область	1	дуже низька	ГВЕП 4	1	1	3,3	1	0,956	1
48	Ліквідація підпірної стіни на р. Царега у с. Ташине Березанська ТГ Миколаївський район Миколаївська область	1	дуже низька	ГВЕП 4	1	1	8,7	1	0,12	1